

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΑΤΡΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ: «Χαρτοποιία Αιγίου.

**Πλήρη καταγραφή προϊόντων
και εργατικού δυναμικού.»**

**Εισηγητής
Παναγόπουλος Ιωάννης**

**Σπουδάστριες
Γεωργοπούλου Γεωργία
Λάτσιου Αλεξάνδρα**

ΠΕΡΙΛΗΨΟΜΕΝΑ

1)	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ – ΠΗΓΕΣ ΑΝΤΛΗΣΗΣ.....	ΣΕΛ.2
2)	ΙΣΤΟΡΙΚΟΙ ΤΟΠΟΙ ΚΑΙ ΜΝΗΜΕΙΑ.....	ΣΕΛ. 3
3)	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ.....	ΣΕΛ. 6
4)	ΙΣΤΟΡΙΑ ΧΑΡΤΟΥ.....	ΣΕΛ. 7
5)	Η ΧΑΡΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	ΣΕΛ. 11
6)	ΧΑΡΤΟΠΟΙΙΑ ΑΙΓΙΟΥ.....	ΣΕΛ. 15
7)	ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΠΡΩΤΩΝ ΥΛΩΝ.....	ΣΕΛ. 23
8)	ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΥ.....	ΣΕΛ. 25
9)	ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ κ. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ ΣΩΤΗΡΗ.....	ΣΕΛ. 26
10)	ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ κ. ΝΤΕΡΕΚΗ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.....	ΣΕΛ. 57
11)	ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ κ. ΓΙΑΛΕΛΗ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ.....	ΣΕΛ. 86
12)	ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ.....	ΣΕΛ.93
13)	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	ΣΕΛ. 98
14)	ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ.....	ΣΕΛ. 100
15)	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	ΣΕΛ. 101
16)	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	ΣΕΛ. 103

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

Ξεκινήσαμε την πτυχιακή μας με μεγάλη χαρά, γιατί όταν πήραμε το θέμα πιστεύαμε ότι ήταν εύκολο και ότι θα βρίσκαμε εύκολα στοιχεία. Τελικά, δεν βρήκαμε όσα χρειαζόνταν για την εργασία, γιατί δεν υπήρχαν όλα τα στοιχεία σε αρχεία.

Η πρώτη πηγή άντλησης ήταν οι φωτογραφίες, που τραβήξαμε από το ερειπωμένο εργοστάσιο και ο Κ. Ντερέκης, ως φύλακας τότε, μας εξηγούσε κάποια πράγματα, όσον αφορά τα μηχανήματα.

Η δεύτερη πηγή άντλησης ήταν η Βιβλιοθήκη Αιγίου, η Βιβλιοθήκη της Πάτρας, η Βιβλιοθήκη του Τ.Ε.Ι., το Ιστορικό Αρχείο του Αιγίου, όπου αντλήσαμε διάφορα στοιχεία, όσον αφορά τη Χαρτοποιία και γενικότερα όσον αφορά το χαρτί, τον τρόπο παραγωγής του κ.α.

Άλλη πηγή άντλησης ήταν ο Διευθυντής της Χαρτοποιίας, ο κ. Παναγόπουλος, ο κ. Ντερέκης και ο κ. Γιαλέλης, όπου μας μίλησαν για την Χαρτοποιία και μας έδωσαν σημαντικές πληροφορίες.

Λίγα στοιχεία βρήκαμε και στο INTERNET, όπου μας βοήθησαν και αυτά με τη σειρά τους, όπως και από διάφορα άρθρα από την εφημερίδα Πελοπόννησο.

Απευθυνθήκαμε και σε άλλα άτομα, αλλά δυστυχώς δεν είχαν κάποια στοιχεία να μας δώσουν ή κάποια από αυτά, είχαν χαθεί.

ΙΣΤΟΡΙΚΟΙ ΤΟΠΟΙ ΚΑΙ ΜΝΗΜΕΙΑ

Το Αίγιο βρίσκεται στην Βόρεια παραλία της Πελοποννήσου και είναι πρωτεύουσα της επαρχίας της Αιγιαλείας, που ανήκει στο νομό Αχαΐας. Συνδέεται με την Πάτρα, την Κόρινθο και την Αθήνα με σιδηρόδρομο και αυτοκίνητο.

Από την Πάτρα απέχει 39 χιλιόμετρα, την Κόρινθο 90 και από την Αθήνα 177 χ.λ.μ. Η κύρια πόλη είναι χτισμένη επάνω σε ύψωμα, που λέγεται Χιονίστρα και είναι παρακλάδι του Παναχαϊκού. Το ύψωμα της πόλης πέφτει απότομα σε βάθος 50 μέτρων σε μια στενότατη λωρίδα επίπεδης γης, που και αυτή καταπίπτει σε μέγα θαλάσσιο βάθος του Κορινθιακού κόλπου.

Η πόλη είναι ανάμεσα σε δύο ποτάμια, του Σελινούντα και του Μεγανίτη και είναι χτισμένη σε δεσπόζουσα θέση σ' ένα γόνιμο και εύφορο έδαφος. Το Αίγιο λοιπόν είναι μια πάρα πολύ παλιά πόλη. Κατά την μυθολογία, πρώτοι κάτοικοι ήταν οι Πελασγοί, ντόπιοι και Αιγιαλείς, με τους οποίους αναμείχθηκαν ειρηνικά οι Ίωνες που ήρθαν από την Αττική πολύ νωρίς γύρω στο 200 π.χ. περίπου. Οι Ίωνες φέρονται σαν κύριοι ιδρυτές της αρχικής πόλης του Αιγίου.

Αργότερα κυριέψαν το Αίγιο, γύρω στο 1080 π.χ. οι Αχαιοί που ήρθαν από την Λακεδαιμονία, πιεζόμενη από τους Δωριείς μετά τη κάθοδο τους από τα βόρεια μέρη της Ελλάδας, που εγκαταστάθηκαν εκεί στη Λακωνία και κατάντρεψαν το Μυκηναϊκό πολιτισμό.

Ένα σπουδαίο προεπαναστατικό γεγονός που συνέβηκε στο Αίγιο είναι και η μυστική συνέλευση των αρχόντων Αχαΐας, που έγινε μεταξύ της 26^{ης} -30^{ης} Ιανουαρίου 1821, με πρωτεργάτη τον Παπαφλέσσα και τον πρόκριτο και Στρατηγό του Αιγίου Ανδρέα Λόντο.

Η επανάσταση κηρύχθηκε στο Αίγιο στις 20 Μαρτίου 1821 ύστερα από σύσκεψη των ανδρών της Αχαΐας, που έγινε 10 ημέρες νωρίτερα στο

μοναστήρι της Αγ. Λαύρας των Καλαβρύτων. Ο Ανδρέας Λόντος από την Αγ. Λαύρα κατέβηκε στο Διακοφτό, από όπου στρατολογώντας έφτασε στο Αίγιο στις 20 Μαρτίου, έδωξε τους Τούρκους στη Ρούμελη και έτσι ελευθέρωσε το Αίγιο.

Οι Αιγιώτες με αρχηγό τον Ανδρέα Λόντο έτρεξαν από τους πρώτους στο μεγάλο και ιερό αγώνα για την ελευθερία της πατρίδας μας. Το Αίγιο είναι η πρώτη πόλη που ελευθερώθηκε από τους Τούρκους του 1821. Μετά την απελευθέρωση του, πήρε πάλι το παλιό και δοξασμένο όνομά του και έπαψε να λέγεται επίσημα όπως πρώτο Βοστίτσα.

Το όνομα Βοστίτσα προέρχεται από τη Σλαβική λέξη «Βόστα-Βοσταρ», που σημαίνει η πόλη των κήπων δηλαδή Κηπούπολη, και πράγματι το Αίγιο με τις απέραντες εκτάσεις, είναι από τις πόλεις που καλλιεργούνται με εσπεριδοειδή κυρίως αλλά και με άλλα καρποφόρα δέντρα και με τόσο ωραία περιβόλια του, είναι κυριολεκτικά μια ονειρεμένη κηπούπολη.

Όλο το Αίγιο είναι ιστορικός τόπος. Στα παλιά χρόνια υπήρχαν πολλά και ωραία οικοδομήματα, ναοί, αγορά, υδραγωγείο, στοές, αγάλματα κ.α. Όλα αυτά καταστράφηκαν από τους διάφορους κατακτητές (Φράγκους, Βενετούς και Τούρκους). Σώθηκαν μόνο μερικά ρωμαϊκά αγάλματα, που βρίσκονται στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο της Αθήνας.

Κάτω από το σημερινό Αίγιο υπάρχουν θαμμένα πολλά αρχαία. Μερικά απ' αυτά βρίσκονται όταν σκάβουν θεμέλια για πολυκατοικίες.

Κάθε ιστορικός και αρχαίος τόπος έχει και τα μνημεία του. Τα μνημεία του Αιγίου δεν είναι πολλά γιατί όπως είπαμε καταστράφηκαν απ' τους κατακτητές. Τα κυριότερα παλιά μνημεία που υπάρχουν σήμερα στο Αίγιο είναι τα εξής:

Ο Πλάτανος του Πausανία και οι 12 Βρύσες όπως αναφέραμε πιο πάνω, το παλιό υπόγειο πέρασμα (Δίοδος) που συνδέει την απάνω με την κάτω πόλη του Αιγίου, η παλιά δημοτική αγορά που βρίσκεται στην παλιά πάνω πόλη, κοντά στο λιμάνι κ.α.

Επίσης το σύγχρονο Αίγιο κοσμεύεται και από έξοχα εκκλησιαστικά μνημεία, αφού οι ναοί του είναι ιστορικά κτίσματα μεγάλης αρχιτεκτονικής αξίας.

Πολιούχος του Αιγίου είναι η Παναγία η Τρυπητή (Ζωοδόχος Πηγή). Είναι το ιερό προσκύνημα των Αιγιωτών. Βρίσκεται στη δυτική παραλία του Αιγίου πάνω απ' το εργοστάσιο Χαρτοποιίας. Γιορτάζει την πρώτη Παρασκευή μετά το Πάσχα. Είναι τοπική γιορτή και μαζεύεται πολύς κόσμος, τότε στο Αίγιο για να προσκυνήσει και να παρακολουθήσει τη λιτάνευση της εικόνας της Παναγίας. Μητρόπολη του Αιγίου είναι η Φανερωμένη που είναι αφιερωμένη στην Κοίμηση της Θεοτόκου. Είναι ο αρχαιότερος ναός του Αιγίου. Ο πρώτος ναός, που ήταν μικρός χτίστηκε το 1936. Ο σημερινός χτίστηκε το 19^ο αιώνα και είναι έργο του μεγάλου Γερμανού αρχιτέκτονα Ερνέστου Τσίλλερ.

Άλλες εκκλησίες του Αιγίου είναι η Παναγία των Εισοδίων, οι Παμμέγιστοι Ταξάρχες, ο Άγιος Ανδρέας κ.α.

Βιομηχανία λέγεται η παραγωγή χρήσιμων προϊόντων με μηχανές σε εργοστάσια. Τα υλικά που χρησιμοποιούν οι βιομηχανίες για να κάνουν τα προϊόντα τους λέγονται πρώτες ύλες.

Η βιομηχανία χωρίζεται σε βαριά βιομηχανία που κάνει πλοία, αυτοκίνητα, σιδηροδρόμους και σε ελαφρά βιομηχανία που κάνει υφάσματα, ποτά, χαρτί κ.α.

Το Αίγιο έχει μόνο ελαφρά βιομηχανία, η οποία άρχισε πριν πολλά χρόνια να αναπτύσσεται αλματωδώς. Η Ποτοποιία έκανε αξιόλογους προόδους με τους αδελφούς Β. Στασινόπουλου, τους αδελφούς Θεοδοσιάδη και τους αδελφούς Φωτόπουλους.

Επίσης μπορούν να προστεθούν και τα δύο εργοστάσια γλυκών Κλώνη και το του Ίω Βουρδέρη εκ των οποίων το πρώτο βραβεύθηκε σε τρεις διεθνείς εκθέσεις.

Κατά το έτος 1933 ο Γεώργιος Λεωνιδόπουλος ίδρυσε στο Αίγιο την Ηλεκτροβιομηχανία παρέχοντας στην πόλη άφθονο και λαμπρό φως. Η ίδρυση επίσης της μεγάλης επιχείρησης Παγοποιίας και Ψυγείου των αδελφών

Ηλιόπουλων και το εργοστάσιο παρασκευής χυμών εσπεριδοειδών των αδελφών Ιωάννου Αρβανίτη έφεραν το Αίγιο στην πρώτη γραμμή των βιομηχανικών κέντρων μεταξύ των μικρών πόλεων. Προς τούτο βέβαια συντέλεσαν και οι δύο μεγάλες βιομηχανίες η Ελαιουργεία της Ελλάδος και η Ελληνική Χαρτοποιία που ιδρύθηκαν και λειτούργησαν στο Αίγιο. Η πρώτη ιδρύθηκε από τον Αριστ. Ζάνου και άρχισε από την παρασκευή ξυλοπνεύματος χρήσιμο κατά τους πολέμους (1914). Η δεύτερη ιδρύθηκε κατά το έτος 1925 από τον Αλεξ. Γιαννουλάτο και εξελίχθηκε ταχύτατα.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΧΑΡΤΟΥ

Όπως και το άλλο συστατικό της σύγχρονης γραφής, το μελάνι, έτσι και το χαρτί έχει κινέζικη καταγωγή. Στους πολυμήχανους Ασιάτες οφείλουμε και αυτό το πολύτιμο στοιχείο επικοινωνίας και διάδοσης ιδεών εδώ και 1900 χρόνια περίπου.

Ήταν μόλις το 105 μ.Χ. που ο αξιωματούχος της αυτοκρατορικής αυλής της Ουράνιας Πόλης στο Πεκίνο, Τα ΄σαι Λουέν έκανε περήφανα επίδειξη της εφεύρεσης του: κομμάτια χαρπιού, καμωμένα πρωτόγονα από χαρτοπολτό που περιείχε διάφορα απίθανα συστατικά: κουρέλια, δίχτυα ψαρέματος, κάνναβη, μπαμπού και φλοιούς δέντρων και φυσικά νερό. Το παρασκεύασμα του Κινέζου αυλικού έδωσε μια ανεπανάληπτη, ως τότε, πρώτη ύλη, για την τέχνη της γραφής, που λατρεύτηκε από τους συμπατριώτες του. Για πολλούς αιώνες, οι Κινέζοι, θεωρούσαν το χαρτί ιερό και το παρασκεύαζαν ή το χρησιμοποιούσαν με περισσή ευλάβεια τόσο για γραφή όσο και για πολλές άλλες χρήσεις. Και, φυσικά, κρατούσαν απαραβίαστο μυστικό από τους ξένους, τη διαδικασία παρασκευής του.

Οχτώ αιώνες αργότερα, όμως, το χαρτί και τα μυστικά του πέρασαν στη γνώση των Αράβων από Κινέζους αιχμάλωτους χαρτοποιούς. Οι Άραβες έστησαν τις πρωτόγονες χαρτοποιίες τους, αρχικά στη Σαμαρκάνδη, τη Βαγδάτη και τη Δαμασκό, και ύστερα διέδωσαν την παρασκευή χαρπιού στα μέρη που κατακτούσαν. (Βόρεια Αφρική, Σικελία, Ισπανία). Οι σταυροφορίες των Δυτικών, στα πρώην εδάφη της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας και στους Άγιους Τόπους, έφεραν τους Ευρωπαίους σε επαφή με τα μυστικά παρασκευής χαρπιού.

Γάλλοι σταυροφόροι, που είχαν αιχμαλωπιστεί από τους Άραβες, υποχρεώθηκαν να δουλέψουν σε χαρτοποιίες της Δαμασκού. Μετά την

απελευθέρωση τους, βάλθηκαν να χρησιμοποιήσουν τις πολύτιμες γνώσεις, που απέκτησαν στην αιχμαλωσία, ιδρύοντας τις πρώτες δυτικοευρωπαϊκές χαρτοποιίες (νερόμυλοι χαρτοποιίας) στην περιοχή Αμπέρ της Γαλλίας, στα τέλη του 13^{ου} αιώνα. Η βιοτεχνία χαρτού επεκτάθηκε γρήγορα και σ' άλλες περιοχές της Γαλλίας, αλλά και σε γειτονικά κράτη. Η διαδικασία παρασκευής χαρτού στη Δύση, πέρασε από πολλά στάδια ώσπου να καταλήξουμε απ' τις πρώτες οικοτεχνίες/βιοτεχνίες χαρτοποιίας στις σημερινές χαρτοβιομηχανίες. Πρώτο στάδιο, υπήρξε αυτό της αντικατάστασης φυτών, που χρησιμοποιούνταν για την απόσπαση ινών κυτταρίνης. Τόνοι κουρελιών (αφού πρώτα τους είχαν αφαιρεθεί κουμπιά ή άλλα μεταλλικά εξαρτήματα), αφήνονταν να σαπίσουν αργά σε υγρές σπηλιές. Όταν είχε προχωρήσει αρκετά η αποσύνθεση τους, εργάτες τα έκοβαν σε λωρίδες και τα τοποθετούσαν σε μηχανήματα, όπου τα κουρέλια σφυροκοπούνταν επί ώρες με βαριά σφυριά, ενώ ταυτόχρονα πλένονταν αδιάκοπα με καθαρό νερό για να απομακρυνθούν τυχόν ακαθαρσίες. Ο πολτός, που προερχόταν από τη διαδικασία αυτή, χυνόταν μέσα σε κάδο και αραιωνόταν με νερό, πριν διοχετευτεί σε άλλα μηχανήματα και τελικά σε μια τεντωμένη υφασμάτινη οθόνη, καλύπτοντας όλη την επιφάνεια της. Εκεί πάνω, γινόταν η ανάμιξη των ινών και αποστραγγιζόταν το νερό. Ότι απέμεινε (το στραγγισμένο φύλλο), περνούσε από ειδική διεργασία ώσπου να πιεστεί και να πάρει το τελικό σχήμα και βάρος του, να ξηραθεί, να επιστρωθεί με ζελατινώδη κόλλα, για να γίνουν σχετικά αδιάβροχα, και να παραδοθεί τέλος ως φύλλο χαρτού.

Στην Ανατολή πάλι, η παράδοση παρασκευής χαρτού από φυτικές ίνες διατηρείται έως σήμερα: στην Ιαπωνία υπάρχουν δεκάδες οικοτεχνίες που παράγουν χαρτί από χνουδωτές, μεταξένιες ίνες του εσωτερικού του φλοιού του δέντρου κόζο (παρόμοιο με μουριά). Οι ίνες αυτές, μαζί με ρίζα μολόχας ανακατεύονται με νερό και ο πολτός στραγγίζεται και αναποδογυρίζεται ομοιόμορφα σε ειδικό παραλληλόγραμμο πλαίσιο (κόσκινο). Όταν ξηραθεί «μεταμορφώνεται», σ' ένα πολύτιμο και πανάκριβο χειροποίητο φύλλο χαρτί.

Οι παραδοσιακοί αυτοί τρόποι παρασκευής χαρτιού, σιγά σιγά εξελίχθηκαν με τη βοήθεια των ολοένα και πιο αποτελεσματικών μηχανών, που αντικατέστησαν τις περισσότερες φάσεις παραγωγής, το εργατικό δυναμικό. Οι διαδικασίες επεξεργασίας του χαρτοπολτού, η επιφανειακή κατεργασία του χαρτιού κ.α. άλλαξαν δραματικά, ιδιαίτερα μετά το 1900, ενώ τα τέλη του αιώνα μας, βρίσκουν τις χαρτοβιομηχανίες να προβληματίζονται ολοένα και περισσότερο, για θέματα αντιρρυπαντικής επεξεργασίας και προστασίας του περιβάλλοντος, αλλά και για της ζωτικής, πρωταρχικής σημασίας, ανακύκλωση του χαρτιού.

Το χαρτί ουσιαστικά, έγινε η αξεπέραστη πλατφόρμα διάδοσης των γνώσεων και των ιδεών, αξιοποιώντας την τυπογραφική τέχνη του Γουτεμβέργου, κατά τον 15^ο αιώνα, αφού παρείχε την ιδανική επιφάνεια εκτύπωσης, των περίτεχνων μεταλλικών στοιχείων του Γερμανού τεχνίτη. Η Βίβλος του και όλα τα άλλα, πρώιμα τυπογραφικά έργα, τυπώνονταν πάνω σε χαρτί, που κατασκευάζονταν από πολύ κάνναβης και κομμάτια λινών υφασμάτων. Το μίγμα αυτό, έδινε χαρτί εξαιρετικής υφής και αντοχής, γι' αυτό άλλωστε και διασώθηκε σε αξιοθαύμαστη κατάσταση, πλήθος βιβλίων εκείνης της μακρινής εποχής.

Για την παραγωγή χαρτιού χρησιμοποιήθηκαν από νωρίς στην Ευρώπη νερόμυλοι και αρκετές από τις παραπάνω εργασίες γίνονταν με μηχανικά μέσα.

Η πρώτη απόπειρα κατασκευής μιας ενιαίας μηχανής για την παραγωγή χαρτιού οφείλεται στον Γάλλο Louis Nicolas Robert, που κατέθεσε την ευρεσιτεχνία του στα 1798. Ωστόσο η μηχανή του δεν μπόρεσε να αξιοποιηθεί βιομηχανικά. Τις βασικές αρχές των χαρτομηχανών συνεχούς ροής όπως τις γνωρίζουμε και σήμερα έθεσαν οι αδελφοί Fourdrinier που μαζί με τον John Gamble πήραν την πρώτη ευρεσιτεχνία το 1807 στην Αγγλία. Η αρχή της λειτουργίας της μηχανής ήταν απλή: στο ένα άκρο της υποδέχεται μίγμα νερού με την πρώτη ύλη (πολτός, φυτικές ίνες ή παλαιά χαρτιά, συχνά σε μίγμα), το αναμιγνύει κατάλληλα ώστε να δημιουργηθεί ενιαία μάζα σε επίπεδο στρώμα, που περνά ύστερα από μία σειρά κυλίνδρων καλυμμένων με εριούχα, με του οποίους αφαιρείται σταδιακά

το νερό. Έπετα με άλλους κυλίνδρους θερμούς και λείους το χαρτί αποξηραίνεται εντελώς, πιέζεται και σπλβώνεται, για να περιτυλιχθεί τελικά σε μεγάλο τύμπανο.

Οι μηχανές όμως που κατασκευάστηκαν με βάση τις ευρεσιτεχνίες αυτές στις πρώτες δεκαετίες του 19^{ου} αιώνα δεν λειτούργησαν ικανοποιητικά γιατί δεν είχαν ακόμη βελτιωθεί οι μέθοδοι παρασκευής της πρώτης ύλης – διαλογή και κοπή, πολτοποίηση και λεύκανση των κουρελιών. Σε μία πρώτη φάση βελτιώθηκε ο μηχανικός εξοπλισμός για την πολτοποίηση (αντικατάσταση των παραδοσιακών κάδων από περιστρεφόμενους κυλίνδρους με λάμες) και τα χημικά μέσα για τη λεύκανση- η διαλογή και κοπή γίνονταν με το χέρι έως τη δεκαετία του 1870. Αποφασιστική ώθηση στη βιομηχανία του χαρτιού δόθηκε από τα μέσα του 19^{ου} αιώνα, όταν η μεγάλη έλλειψη κουρελιών, που δημιούργησε η αύξηση της ζήτησης, και η αναζήτηση υποκατάστατων (ιούτη, άχυρο) οδήγησαν στην επινοήση της παραγωγής χαρτοπολτού απευθείας από ξύλο, με μηχανικά και έπειτα χημικά μέσα (το κοινό σε όλες τις φυτικές ίνες στοιχείο, που είναι βασικό για την παραγωγή χαρτιού, είναι η σελουλόζη). Η πρώτη χημική μέθοδος για την παραγωγή χαρτοπολτού από ξύλο ήταν των Watt και Burgen, με καυστική σόδα και ατμό υπό πίεση (1854). Το 1866 επινοήθηκε η μέθοδος με άλατα θειούχου οξέος, στη Φιλαδέλφεια (το πρώτο τέτοιο εργοστάσιο εγκαταστάθηκε στη Σουηδία το 1872). Στο τέλος του 19^{ου} αιώνα η χημική μέθοδος παραγωγής χαρτοπολτού από ξύλο κωνοφόρων είχε οριστικοποιηθεί και από τότε γενικεύτηκε, αντικαθιστώντας την παλαιά πρώτη ύλη, τα κουρέλια, σε όλο τον κόσμο.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΧΑΡΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η χαρτοποιία εισάχθηκε στην Ελλάδα κατευθείαν με τη βιομηχανική μορφή της, καθώς δεν υπήρχαν στη χώρα προβιομηχανικοί μύλοι χαρτιού. Η σύσταση χαρτοβιομηχανίας υπήρξε ένα από τα παλαιότερα μεγαλεπήβολα σχέδια που εκκολάφθηκαν στα πρώτα μετεπαναστατικά χρόνια (από τον ιερωμένο Διονύσιο Πύρρο τον λεγόμενο Θεσσαλό). Το εγχείρημα ήταν όμως περίπλοκο και πολυδάπανο και αυτή η παλαιότερη και άλλες μεταγενέστερες απόπειρες απέτυχαν. Το πρώτο εργοστάσιο χαρτιού ιδρύθηκε τελικά στον Πειραιά μόλις το 1877. Ήταν από τα τελευταία του πρώτου κύματος εργοστασίων της περιόδου 1868-75 και παρέμεινε μοναδικό στο είδος του έως τη δεύτερη δεκαετία του αιώνα μας. Ιδρυτής του ήταν ο Βασίλειος σ. Βαρουξάκης, από τη Γορτυνία, με τη συνεργασία, πιθανότατα, του αδελφού του Δημητρίου, μεγαλέμπορου εγκατεστημένου στην Ερμούπολη, ενώ λίγο αργότερα στην επιχείρηση, που η αρχική της επένδυση απορρόφησε περίπου μισό εκατομμύριο δρχ., ποσό πολύ σημαντικό για την εποχή, ενεπλάκη και ο Παν. Βασιλειάδης. Το εργοστάσιο βρισκόταν στο Νέο Φάληρο και λειτούργησε αρχικά με μία ατμομηχανή 75 ίππων, χαρτοποιητικές μηχανές από την Αγγλία και 60 εργάτες. Σύντομα αύξησε το δυναμικό του, με δεύτερη ατμομηχανή και 85 εργάτες, εκ των οποίων 45 γυναίκες, οι οποίες απασχολούνταν κυρίως στη διαλογή των κουρελιών. Έφτιαχνε «χάρτην τύπου» όλων των ειδών και χαρτί χρωματιστό περιτυλίγματος, συνολικά περίπου 400 τόνους τον χρόνο. Παρόλο που το πρώτο αυτό χαρτοποιείο τροφοδοτούσε με χαρτί το ελληνικό κράτος, στα μέσα της δεκαετίας του 1880 αντιμετώπισε σοβαρές δυσκολίες. Ο Βασίλειος Βαρουξάκης πέθανε ξαφνικά το 1885 λίγο αργότερα πέθαναν και ο αδελφός του και ο Βασιλειάδης, αφήνοντας την επιχείρηση υπερχρεωμένη: μια επιχείρηση που υπήρξε «το μαυσωλείον» των ιδρυτών της, κατά χαρακτηριστική διατύπωση της

εποχής. Το πιθανότερο είναι ότι η επιχείρηση δεν κατάφερε να παρακολουθήσει την εξέλιξη της τεχνολογίας, που ήταν ραγδαία την εποχή εκείνη. Ο επιχειρηματίας Ανάργυρος Πρεζάνης παρέλαβε τότε το εργοστάσιο, «ναυάγιον και εν αθλιεστάτη καταστάσει», ίδρυσε ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία «Ελληνικόν Χαρτοποιείον» και το έθεσε εκ νέου σε λειτουργία.

Με μετοχικό κεφάλαιο 2 εκατομμυρίων δραχμών αρχικά, το πρώτο αυτό χαρτοποιείο συνέχισε να λειτουργεί για πολλές δεκαετίες ακόμη, υπό τη διεύθυνση του Μ. Λαμπруνίδη (1900), έπειτα του Ευγένιου Καντακουζινού (1906), και τέλος με την επωνυμία «Ερμής» (μεσοπόλεμος). Το 1920 είχε αποκτήσει παράρτημα στην Εύβοια μια υδροκίνητη εγκατάσταση με δύο συμπληρωματικές ατμομηχανές και 44εργάτες, ενώ κατά τον μεσοπόλεμο η επιχείρηση απέκτησε και τρίτο εργοστάσιο, στην οδό Πειραιώς.

Στο μεταξύ, στη διάρκεια της πολεμικής δεκαετίας 1912-1922, στη χαρτοποιία όπως και σε άλλους κλάδους της βιομηχανίας, η ανωμαλία στις επικοινωνίες και η έλλειψη εισαγόμενων προϊόντων οδήγησαν στη δημιουργία νέων εργοστασίων που επιχείρησαν να καλύψουν την εγχώρια ζήτηση.

Έτσι μεταξύ 1912 και 1917 ιδρύθηκαν άλλες πέντε επιχειρήσεις χαρτοποιίας, τρεις στην Αθήνα, μία στον Πειραιά και μία στην Κέρκυρα-σε πόλεις δηλαδή όπου υπήρχε αυξημένη ζήτηση χαρτιού: ας υπενθυμιστεί ότι στην Κέρκυρα υπήρχε από τον 19^ο αιώνα το σημαντικό εργοστάσιο παιγνιοχάρτων Ασπιώτη. Είναι χαρακτηριστικό ότι ένα από τα εργοστάσια της Αθήνας ιδρύθηκε από επιχειρηματίες που διέθεταν προηγουμένως «εργοστάσιο» κυπιοποιίας στην πλατεία Μητροπόλεως, προφανώς οι διακοπές των εισαγωγών τους ώθησαν να ιδρύσουν εργοστάσιο χαρτονιού στην Ιερά Οδό.

Τα έξι αυτά εργοστάσια χαρτιού που καταγράφονται στη βιομηχανική απογραφή του 1920 ήταν όλα μηχανοκίνητα (με κινητήρες ατμού ή πετρελαίου), με 173 εργάτες και υπαλλήλους, τα πέντε ανήκαν στην

κατηγορία των μεγάλων εργοστασίων (πάνω από 25 εργάτες) γι τα ελληνικά δεδομένα της εποχής.

Μεταξύ 1923 και 1927 ιδρύθηκαν άλλα έξι εργοστάσια χαρτοποιίας με την αποκατάσταση των προσφύγων, την εξομάλυνση της μεταπολεμικής έκρηξης υπερπληθωρισμού και την ευνοϊκή νομοθεσία, η βιομηχανία γνώριζε τότε στην Ελλάδα τη χρυσή εποχή της. Τα 12 χαρτοποιία απασχολούσαν 922 άτομα το 1928 και οι μηχανές τους ήταν 2691 ίππων συνολικά. Το 1929 ιδρύθηκε και το πρώτο εργοστάσιο της Θεσσαλονίκης, η «Ελληνική Χαρτοποιία Μακεδονίας», από τον Ισαάκ Άντζελ, που διέθετε λιθογραφείο στην πόλη. Η ανάπτυξη της χαρτοβιομηχανίας την εποχή εκείνη οφείλεται εν μέρει και στην ανάπτυξη της καπνοβιομηχανίας. Πράγματι όλα σχεδόν τα χαρτοποιία έβγαζαν φτηνό χαρτί περπύλιξης (κρεοπωλών , όπως λεγόταν) και χαρτόνια που προορίζονταν κατά κύριο λόγο για τα πακέτα των τσιγάρων, και φυσικά για τα κουτιά κάθε λογής που έφτιαχναν τα πολυπληθή μικρά κυτιοποιεία των αστικών κέντρων. Η παραγωγή χαρτιού στην Ελλάδα αυξήθηκε από 1900 τόνους το 1922 σε 3300 το 1925 και σε 11500 τόνους το 1929.

Τομή στην εξέλιξη της χαρτοβιομηχανίας την εποχή εκείνη αποτελεί η ίδρυση των δύο μεγάλων χαρτοποιείων του Αιγίου το 1925, και της Πάτρας στα 1928, από τις εταιρείες «ΑΕΕ Χαρτοποιία Αιγίου» και «Ε.Γ.Λαδόπουλος» αντίστοιχα . Τα χαρτοποιία αυτά, εξοπλισμένα με νεότερα μηχανήματα, άρχισαν να παράγουν χαρτί καλής ποιότητας τυπογραφικό, γραφής, λεπτό ιχνογραφίας και γραφομηχανής, «μπριστόλ», «κραφτ», και πλήθος άλλων ποικιλιών και ποιοτήτων. Στο τυπογραφικό χαρτί ειδικότερα, τα ελληνικά χαρτοποιία δεν κατάφεραν ποτέ να υποκαταστήσουν πλήρως τις εισαγωγές, γιατί το χαρτί αυτό εισαγόταν πάντοτε στελώς, με τιμές ασυναγώνιστες.

Στο τέλος της μεσοπολεμικής περιόδου, το 1939, καταγράφονται σε όλη τη χώρα 18 επιχειρήσεις χαρτοποιίας: 7 στην Αθήνα, 5 στον Πειραιά, 2 στην Θεσσαλονίκη, 2 στην Κέρκυρα και τα 2 του Αιγίου και της Πάτρας. Μόνο οι δύο τελευταίες, καθώς και η παλαιότερη επιχείρηση «Ερμής» του Πειραιά (με τρία εργοστάσια) και η «Αθηναϊκή Χαρτοποιία» των Κεφάλαι-

Γιανουλάτου (με νέο εργοστάσιο στον Βοτανικό) παρήγαγαν χαρτί τυπογραφικό και ποικιλίες χαρτιού γραφής. Όλα τα υπόλοιπα εργοστάσια έβγαζαν αποκλειστικά πρόχειρο χαρτί περιτυλίγματος και χαρτόνια. Τα περισσότερα μικρά εργοστάσια εξάλλου χρησιμοποιούσαν παλιό χαρτί ως πρώτη ύλη. Η συνολική παραγωγή ήταν 24,390 τόνοι χαρτιού και χαρτονιού.

Τα περισσότερα από αυτά τα εργοστάσια επέζησαν του Δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου. Το 1954 υπήρχαν ακόμη 16 εργοστάσια από τα οποία επτά μεγάλα, που διέθεταν από 2 έως 4 χαρτοποιητικές μηχανές το καθένα και χρησιμοποιούσαν όλα έτοιμο χαρτοπολτό εισαγόμενο κατά κύριο λόγο από τις Σκανδιναβικές χώρες. Στα μεγάλα εργοστάσια συγκαταλέγονταν, εκτός από τα πιο πάνω τέσσερα που έφτιαχναν χαρτί γραφής, η «Ελλ. Χαρτοποιία Μακεδονίας» της Θεσσαλονίκης και το εργοστάσιο της «Α.Ε. Χαρτοποιητική Πάπυρος στο Ν. Φάληρο. Τα εργοστάσια του Αιγίου και της Πάτρας διέθεταν τις μεγαλύτερες μηχανές, πλάτους 3,10 μέτρων. Τα εννέα μικρά εργοστάσια (στην Αθήνα, τη Θεσσαλονίκη και την Κέρκυρα πάντα) χρησιμοποιούσαν μόνο μεταχειρισμένο χαρτί ως πρώτη ύλη και έφτιαχναν χαρτόνια. Η παραγωγή χαρτιού έφτασε τα προπολεμικά επίπεδα το 1952 ενώ το 1954, με την ενίσχυση και ανακαίνιση ορισμένων από τα χαρτοποιεία, έφτασε στους 41,500 τόνους. Την εποχή εκείνη ξεκινούσε και η εγκατάσταση του πρώτου εργοστασίου παραγωγής χαρτοπολτού στη Λάρισα.

Η αισθητή έλλειψη βιομηχανίας χάρτου, στην Ελλάδα ανταποκρινόμενη προς τις ανάγκες της εγχώριας κατανάλωσης, οδήγησαν μερικούς επιχειρηματίες, επικεφαλής των οποίων ήταν ο Χαρτοβιομηχανικός Οίκος Πειραιώς « Μάνος και Στασινάκης», στην ίδρυση εργοστασίου Χαρτοποιίας επί συγχρονισμένων βάσεων. Λόγω, των μεγάλων ποσοτήτων ύδατος, οι οποίες χρειάζονται για την βιομηχανία αυτή, προεκρίθη ως τόπος ιδρύσεως του, το Αίγιο του οποίου ο πλούτος, σε ρέοντα και υπόγεια ύδατα ήταν γνωστός, επί αρχαιοτάτων χρόνων.

Το εργοστάσιο Χαρτοποιίας του Αιγίου, υπήρξε ένα από τα μεγαλύτερα εργοστάσια των Βαλκανίων παραγωγής χαρπού. Έπαιξε σημαντικό ρόλο στην οικονομικοκοινωνική ανάπτυξη της πόλης, που μαζί με τα σταφιδεργοστάσια χαρακτήρισαν μια ολόκληρη εποχή.

Δυνάμει του υπ. αριθμ. 37589 συμβολαίου της 19^{ης} Δεκεμβρίου 1924, του συμβολαιογράφου Αθηνών Κωνσταντίνου Ιωάννου και μετά από άδεια (29 Δεκεμβρίου 1924) του Υπουργείου Οικονομίας, που δημοσιεύθηκε στο παράρτημα εφημερίδας της Κυβέρνησης Φύλλο 364, ιδρύεται Ανώνυμη Εταιρεία με την επωνυμία « Ανώνυμος Βιομηχανική Εταιρεία Χαρτοποιίας» με έδρα τον Πειραιά. (Πρόεδρος της Δημοκρατίας Πάυλος Κουντουριώτης , Υπουργός επί της Εθνικής Οικονομίας Κ. Σπυρίδης.), και με πρώτο διοικητικό συμβούλιο τους Αλέξανδρο Γιαννουλάτο πρόεδρο, Θεοφάνη Μάνο εντεταλμένο σύμβουλο και συμβούλους τους Ιωάννη Λαζάριμο, Χαράλαμπο Περουνάκη, Ιωάννη Φιλιππόπουλο, Παναγιώτη Παναγιωτόπουλο και Δημήτρη Γυαλίστρα.

Το εταιρικό κεφάλαιο ορίζεται σε 14.000.000 μερικώς καταβλητέα και διαιρείται σε 56.000 μετοχές ονομαστικής αξίας 250 Δρ εκάστη. Από το Δεκέμβριο 1924 μέχρι τον Ιούλιο 1927 με διαδοχικές εκδόσεις 200.000 μετοχών το κεφάλαιο ανέρχεται σε 50.000.000 δρχ.

Μετά την πολεμική περίοδο και κατόπιν των γενομένων προσαρμογών ανέρχεται κατά το 1953, ως ισολογισμός ίδιου έτους σε δρχ. 14.790.000. Στη συνέχεια μετά από διάφορες αυξήσεις (αποφάσεις Γενικών Συνελεύσεων) το κεφάλαιο ανέρχεται σε 62.118.000 διαιρούμενο σε 300.000 μετοχές ονομαστικής αξίας 207, 60 δρχ.

Την 1^η Νοεμβρίου 1926 η Εταιρεία ζητεί άδεια ιδρύσεως εργοστασίου στο Αίγιο. Έτσι στις 10 Νοεμβρίου 1926 το Υπουργείο Συγκοινωνιών χορηγεί « άδεια ιδρύσεως εργοστασίου Χαρτοποιίας κειμένου εν Αιγίω και ανήκοντος εις την Ανώνυμον Ελληνικήν Εταιρείαν Χαρτονοποιίας υπό την επιφύλαξιν της τηρήσεως των διατάξεων του από 15 Οκτωβρίου 1922 β.δ. περί χορηγήσεως αδειών ιδρύσεως και λειτουργίας πάσης μηχανολογικής εγκαταστάσεως. Μετά το πέρας της εγκαταστάσεως δέον αυτή όπως εφοδιασθεί της ειδικής άδειας λειτουργίας της προβλεπόμενης υπό του ως είρηται Β. Διατάγματος.»

Η πιο πάνω απόφαση κοινοποιείται στην Ανώνυμη Ελληνική Εταιρεία Χαρτοποιίας, στο Γραφείο Μηχανολογικού ελέγχου και στην Αστυνομική Αρχή του Αιγίου.

Ενώ ακόμη η εταιρεία δεν έχει λάβει άδεια ιδρύσεως εργοστασίου στο Αίγιο, στις 18 Μαΐου 1925 με αίτηση της προς το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, ζητεί τις απαλλοτριώσεις 3 κτημάτων, για να εγκαταστήσει το εργοστάσιο του Αιγίου στη θέση Μυρτιά (θέση που βρίσκεται σήμερα) με την παρατήρηση, ότι οι ιδιοκτήτες ζητούν υπερβολικά ποσά για κανονική αγορά, εκ μέρους της εταιρείας. Επισημαίνεται, ότι ορισμένα εδαφικά πλεονεκτήματα και μάλιστα αφθονία νερού (απαραίτητο για τη λειτουργία του εργοστασίου) υπήρχαν και σε «εθνικό γήπεδο στη θέση ΙΤΙΕΣ της Πάτρας, το οποίο ζητήθηκε και παραχωρήθηκε στην εταιρεία βάσει του από 19 Μαρτίου 1925 Π.Δ. που δημοσιεύθηκε στο το.αριθ. 73 ΦΕΚ / 24.3.1925 Τ.Α.» Η σκέψη όμως αυτή, εγκαταλείπεται, ως ασύμφορη και η εταιρεία δεν υπέγραψε το σχετικό για την παραχώρηση

συμβόλαιο. Μεταγενέστερες μελέτες, ενδεικνύουν την εγκατάσταση του εργοστασίου της εταιρείας στην παραλία της πόλεως του Αιγίου, περιοχή με πολλά πλεονεκτήματα επειδή διέθετε αφθονότατο νερό για τις ανάγκες της επεξεργασίας και πυκνό για την εποχή εκείνη δίκτυο συγκοινωνιών.

Παράδοξο όμως είναι, ότι ιδιωτική εταιρεία ζητεί και επιτυγχάνει τελικά, την απαλλοτρίωση κτημάτων βάσει της εφαρμογής των εξαιρετικών διατάξεων του τότε νόμου 2948 εφ' όσον « η εταιρεία σκοπεύει την ίδρυση βιομηχανίας αρκετά σημαντικής αποσκοπούσης να πληρώσει κενόν αισθητόν εν τη Ελληνική βιομηχανία».

Τα κτήματα που ζητούνται για απαλλοτρίωση είναι τα εξής:

Ακαλλιέργητο που ευρίσκεται στη θέση Μυρτιά, κυριότητα της κ. Βασιλοπούλου Μαρίας εκτάσεως πέντε (5) περίπου στρεμμάτων και συνορεύει γύρω με ιδιωτικά κτήματα και στην ανατολική πλευρά με την παραλιακή οδό.

Σταφιδάμπελος στην ίδια θέση (Μυρτιά), που συνορεύει με το πιο πάνω, εκτάσεως είκοσι (20) περίπου στρεμμάτων και ανήκει στους κληρονόμους του Φιλ. Φιλιππόπουλου.

Σταφιδάμπελος κατοχής και κυριότητας του Ιερού Ναού της Παναγίας της Τρυπητής, εκτάσεως 7.650 τ.μ., που συνορεύει με τη σιδηροδρομική γραμμή, και με ιδιωτικά κτήματα (ένα από αυτά είναι ιδιοκτησίας Βασιλοπούλου).

Ως λόγοι του αιτήματος, για απαλλοτρίωση, προβάλλονται, κατά πρώτον, ότι παρόμοια τέτοιου είδους βιομηχανία δεν υπάρχει άλλη στην Ελλάδα και κατά δεύτερον, ότι η εταιρεία κατέβαλε κάθε προσπάθεια, για να αγορασθούν τα κτήματα χωρίς να το κατορθώσει, επειδή οι ιδιοκτήτες ζητούσαν υπερβολικές τιμές.

Έτσι με το διάταγμα (4/7/1925) του προέδρου της Ελληνικής Δημοκρατίας, που δημοσιεύθηκε στο υπ. Αριθ. 166/8.7.1925 Φ.Ε.Κ. Τ.Α'. κηρύχθηκαν αναγκαστικώς απαλλοτριωτέα τα πιο πάνω ήτοι 1) 21.429 τ.μ. ιδιοκτησίας των κληρονόμων Φιλιππόπουλου με τιμή 12.500 δρχ. το

στρέμμα (Συνολικό ποσόν 267.862,50 δρχ. και 40.000 δρχ. κατ' αποκοπή για την καλλιέργεια της αμπέλου).

2) 7.650 τ.μ ιδιοκτησίας του Ι. Ν. της Παναγίας Τρυπητής με την ίδια τιμή ανά στρέμμα (Σύνολο 95.625 δρχ.) και

6.250 τ.μ. (ιδιοκτησία της κ. Βασιλοπούλου) με 8.000 δρχ. ανά στρέμμα (σύνολο 50.000 δρχ)

Οι κληρονόμοι του Φιλ. Φιλιππόπουλου με το υπ. αριθ. 14942/4.8.1925 συμβόλαιο του Συμβολαιογράφου Αιγίου Μιχαήλ Μητρόπουλου, μεταβιβάζουν το κτήμα τους στην εταιρεία και παραλαμβάνουν τα χρήματα τους. Το ποσό όμως το ορισθέν από το Πρωτοδικείο για την απαλλοτρίωση των κτημάτων των υπόλοιπων δύο, επειδή αυτοί συμφώνησαν με το τίμημα ανά μέτρο, κατατίθεται στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων. Τελικά μετά από δικαστικούς αγώνες, περιέρχονται και αυτά στην κυριότητα της Χαρτοποιίας. Από την ημερομηνία ίδρυσης της Εταιρείας, το 1924 μέχρι τις αρχές του 1927, διήρκεσαν τα έργα οικοδομήσεως και εγκαταστάσεως των μηχανημάτων. Σύντομα και με αποφασιστικότητα, ανηγέρθησαν κοντά στη θάλασσα τα μεγάλα κτίρια του εργοστασίου, πολυτελέστατα, με ευρύχωρες αίθουσες γραφείων, εσπιατόρια, κατοικίες για τους διευθυντές και τους ανώτερους υπαλλήλους, με όλες τις ευκολίες και τις ανέσεις ενός μεγάλου Ευρωπαϊκού εργοστασίου.

Παραγγέλθηκαν αμέσως μηχανήματα στην Σουηδία, τα οποία ήταν τότε, η τελευταία λέξη της τεχνικής. Η εισαγωγή, εγκατάσταση και λειτουργία αυτού του εξοπλισμού, είχε σαν βασικό στόχο παραγωγής το χαρτί γραφής και το χαρτόνι. Την επίβλεψη της κατασκευής τους, την ανέλαβε ο Έλληνας μηχανικός χαρτοποιός Αλεξ. Αθανασούλας. Η εγκατάσταση των μηχανών έγινε γρήγορα, με τη βοήθεια των Νορβηγών και Σουηδών εφαρμοστών. Οι εργασίες της χαρτοποιίας άρχισαν με τους καλύτερους οiwονούς κατά το έτος 1927, με δύο λέβητες κατασκευής των Σουηδικών εργοστασίων J.B.M., με ένα ατμοστρόβιλο των ίδιων εργοστασίων, με μια χαρτοποιητική μηχανή προελεύσεως Σουηδίας, δυναμικότητα ημερήσιας

παραγωγής 15 τόνων, και με μια χαρτονοποιητική μηχανή, ημερήσιας παραγωγής 14 τόνων και σπλινώσεως του χαρτιού.

Τεχνικός διευθυντής, ήταν ο Φιλανδός χαρτοποιός, Κάρολος Μάτταν και μαζί με ειδικευμένο προσωπικό Σουηδών και Γερμανών, επιτεύχθηκαν συντομότερα οι εργασίες της Χαρτοποιίας, μέχρι να εκπαιδεύσουν τους Έλληνες εργάτες. Μετά την αποχώρηση του Μάττα, σειρά είχε ο διακεκριμένος Σουηδός χαρτοποιός Ρέινολντ Βέντελ και μετά από αυτόν οι: Α. Αθανασούλας, Ροδ. Νόφς, Αλέκος Φιλιππόπουλος και Χρ. Κουνινιώτης, διακεκριμένος Αιγιώτης χημικός του πανεπιστημίου της Ζυρίχης.

Κατά τα πρώτα έτη της λειτουργίας του εργοστασίου, οι εργασίες της πρωτοφανούς τότε για την Ελλάδα βιομηχανίας, αυξάνονται αλματωδώς. Η ετήσια παραγωγή, περιστρέφεται γύρω στους 6-7 χιλ. τόνους ετησίως, με συνεχή κανονική πρόοδο, που συμβαδίζει με τις εκάστοτε συντελούμενες βελτιώσεις των μηχανικών εγκαταστάσεων του εργοστασίου, σε συνδυασμό με κτιριακές επεκτάσεις. Το 1933 προστίθεται και τρίτη χαρτονοποιητική μηχανή, που παράγει γενικά χαρτί περιτυλίξεως με παραγωγή από 10-20 τόνους ημερησίως, αναλόγως του βάρους κατά γραμμάρια του παραγόμενου χαρτιού. Οι ποιότητες του παραγόμενου χάρτου, είναι εφάμιλλοι προς τις ευρωπαϊκές και η πρόοδος αυτή συντελείται από την καρποφόρα διοίκηση, του Διοικητικού Συμβουλίου της εταιρείας, που αποτελείται από τους Π. Καμήλο πρόεδρο, Δ. Μαζράκη αντιπρόεδρο, Β. Ροσόλυμο εντεταλμένο σύμβουλο και τους συμβούλους Β. Βεβηλανάκη, Αλ. Γράτσο, Ευαγ. Φιλιππόπουλο, Κ. Αθανασάτο και Ανδρ. Φαρμάκη.

Από το έτος 1937, την διεύθυνση ανέλαβε ο Χαρ. Ματιάτος, ως γενικός διευθυντής. Νέοι ορίζοντες ανοίχθηκαν, όσον αφορά το έργο της εταιρείας και οι εργασίες αυτής έλαβαν μεγάλη έκταση. Νέα μηχανήματα ήρθαν απ' την Αυστρία και το εργοστάσιο, υπό την ισχυρή πνοή της νέας Διευθύνσεως, απέβη συντόμως ο μεγαλύτερος Χαρτονοποιητικός Οργανισμός της Ανατολής.

Το 1930 ιδρύθηκε από την Α.Ε.Ε. Χαρτοποιίας και η Χαρτοβιομηχανία Αιγίου Α.Ε. το καταστατικό της οποίας καταρτίσθηκε με την υπ. αριθ. 2318 πράξη του συμβολαιογράφου Αθηνών Κων. Δ. Δημόπουλου και δημοσιεύθηκε στο υπ' αριθ. 33 Φ.Ε.Κ. της 19^{ης} Φεβρουαρίου 1930. Σκοπός της ήταν η επεξεργασία του παραγόμενου χάρτου και η μετατροπή του σε είδη πρώτης ανάγκης, όπως τα τετράδια, οι χαρτοφάκελλοι, τα καταστατικά κ.λ.π.

Το Κεφαλληνιακό επιχειρηματικό πνεύμα, το οποίο συνέλαβε και έφερε εις πέρας το μεγάλο αυτό έργο, θριάμβευσε.

Δώδεκα χιλιάδες τόνους χάρτου, αξίας 72 δισεκατομμυρίων δραχ., παράγει ετησίως το εργοστάσιο και η προοπτική αύξησης της παραγωγής του είναι δυνατή, αφού μελετάται επέκταση των εγκαταστάσεων του και η ίδρυση πολτοποιείου, για την μερική κάλυψη των αναγκών σε πρώτες ύλες του εξ' εγχωρίων φυτικών υλών.

Επί Γερμανικής κατοχής, το εργοστάσιο τήρησε εθνική πολιτική. Αντί να προέλθει σε συνεννόηση με τον κατακτητή, όπως έπραξαν άλλες επιχειρήσεις, προτίμησε να πληρώσει τους μισθούς του προσωπικού, χωρίς να εργάζεται, αποτέλεσαν τα αποθέματα του σε χαρτί και χαρτομάζα. Οι ζημιές, που υπήρξαν ήταν τεράστιες, αλλά αντιμετωπίσθηκαν επιτυχώς από την καλή διοίκηση. Κινδύνευσε τότε, να ανσπναχθεί στον αέρα, από βόμβα Γερμανικού αεροπλάνου, η οποία σφηνώθηκε στην στέγη και δεν εξερράγη και αφαιρέθηκε αργότερα παρά των Γερμανών από Άγγλους αιχμαλώτους.

Οπωσδήποτε το εργοστάσιο, από το δεξιό διπλωματικό χειρισμό της Διευθύνσεως, εσώθει από τις καταστροφές και τις λεηλασίες του κατακτητή, χωρίς να μειωθεί καθόλου ο εθνικός χαρακτήρας του.

Η πολιτική αυτή τηρήθει και επί ανταρτοκρατίας. Το εργοστάσιο ήταν φρουρόμενο νυχθημερόν από οπλισμένους εργάτες του.

Πεντακόσιοι (500) εργάτες και ογδόντα (80) υπάλληλοι, εργάζονταν σε αυτή τη μεγάλη επιχείρηση, η οποία χρησιμοποιούσε μαζί με τον γαιάνθρακα εγχώριο λιγνίτη και εγχώριες πρώτες ύλες όπως κολοφώνιο, θεϊκό αργίλιο, καολίνη μήλο, τάλκ και αποκόμματα χάρτου.

Πρόσφερε σημαντικές υπηρεσίες στην Εθνική Οικονομία και κατέβαλε ετησίως στο κράτος δεκαέξι (16) δισεκατομμύρια της εργοδοτικής εισφοράς.

Η Χαρτοποιία έδωσε νέα ζωή και οικονομική κίνηση στη μικρή πόλη, αύξησε την κίνηση των σιδηροδρόμων και του λιμανιού της, προώθησε τον πολιτισμό της και έδωσε σταθερή και μόνιμη εργασία σε εκατοντάδες κατοίκους της.

Η λειτουργία της μονάδος του Αιγίου τερματίζεται ως αυτόνομη το 1968, όπου εξαγοράζεται από την Ε. Γ. Λαδόπουλος Α.Ε. Η εξαγορά της μονάδας γίνεται με εξαιρετικά ευνοϊκούς όρους για την επιχείρηση, δεδομένης της δυναμικής ανάπτυξης της παραγωγής της μονάδας, καθώς επίσης και των θετικών οικονομικών αποτελεσμάτων της.

Η εξαγορά αυτή, δεν στηρίζεται αποκλειστικά σε ίδια κεφάλαια, αλλά κατά ένα μεγάλο ποσοστό γίνεται, κατόπιν δανεισμού, από την Εθνική Τράπεζα Ελλάδος, και υποθηκεύονται τα περιουσιακά της στοιχεία της επιχείρησης.

Η μονάδα υπό την αιγίδα του Ε. Γ. Λαδόπουλος Α.Ε. και για την δεκαετία του 1970, υπό την τότε διοίκηση, δεν φροντίζει να εμπλουτίσει την παραγωγικότητά της, με νέα προϊόντα, ούτε και να εκσυγχρονίσει το μηχανολογικό και τεχνολογικό της εξοπλισμό.

Τα τοκοχρεολύσια από τα δάνεια, με το πέρασμα του χρόνου, γίνονται δυσβάσταχτα και απαγορευτικά για τις δυνατότητες της επιχείρησης, οπότε και ξεκινήσουν τα οικονομικά προβλήματα της επιχείρησης.

Το 1975 η μονάδα του Αιγίου σταματά τις εργασίες της και οι εργαζόμενοι κάνουν επίσχεση εργασίας.

Αποτέλεσμα όλης αυτής της τακτικής της διοίκησης, ήταν να περάσει στα 1981, υπό τον οικονομικό και διοικητικό έλεγχο της Εθνικής Τραπέζης της Ελλάδος, χωρίς να ανταποκριθεί στις δανειοδοτικές της υποχρεώσεις.

Το καθεστώς ελέγχου υπό την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, συνεχίζεται με σοβαρά προβλήματα ανταγωνιστικότητας, έως το 1988.

Το 1984, οι εργαζόμενοι στη Χαρτοποιία του Αιγίου αναλαμβάνουν την διοίκηση και τη λειτουργία της επιχείρησης. Πρόεδρος ήταν ο τότε Δήμαρχος του Αιγίου. Το εργοστάσιο, λειτούργησε μέχρι το 1985, όπου σταματά οριστικά και η λειτουργία του.

Το 1987 ο Οργανισμός Οικονομικής Ανασυγκρότησης Επιχειρήσεων (Ο.Ο.Α.Ε.), αγοράζει το εργοστάσιο της Πάτρας.

Το 1988 ο Ο.Ο.Α.Ε., δημόσιος φορέας, ιδρύει νέα εταιρεία την «Ε. Γ. Α. Χαρτοποιίες Δυτικής Ελλάδος Α.Ε.», που περιλαμβάνει τα εργοστάσια Αιγίου και Πατρών και περνάει υπό τον έλεγχο της εταιρείας αυτής. Στόχο τους, ήταν η εκσυγίανση και η όσο το δυνατόν αξιοποίηση της παραγωγικής και αναπτυξιακής δυνατότητας της επιχείρησης.

Είχε ετοιμαστεί ένα νέο επενδυτικό πρόγραμμα, που είχε κατεύθυνση την παραγωγή νέων προϊόντων όπως επιχρισμένο χαρτί, και ανακυκλούμενο. Αυτό όμως δεν έγινε ποτέ.

Τα περιουσιακά στοιχεία της εταιρείας, κατά την αγορά της εταιρείας από τον Ο. Ο. Α. Ε. παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

ΕΙΔΟΣ	ΑΙΓΙΟ	ΠΑΤΡΑ	ΣΥΝΟΛΟ
Μηχανολογικός Εξοπλισμός	6958,83	25.450	32.408,83
Οικόπεδα m²	85.537,77	58559.48	144137,25
Κτιριακές Εγκαταστάσεις m²	21.109,82	48689,89	69799,71
Κτιριακές Εγκαταστάσεις m³	200472,94	2714558,00	471930,94

ΠΕΛΑΓΟΜΕΝΟΙΣ ΠΥΛΩΣΕΩΝ ΚΑΛΩΣ

Ο πολτός, μεταφερόταν από το εξωτερικό στο εργοστάσιο, σε μορφή φύλλων. Η μετατροπή του σε χαρτί γίνεται αρχικά, με αραίωση με μεγάλη ποσότητα νερού και στη συνέχεια με βαθμιαία αφυδάτωση του αιωρήματος της κυτταρίνης, μέχρι να σχηματίσουν οι ίνες της, ένα συνεκτικό φύλλο.

Ο αρακωμένος χαρτοπολτός που τροφοδοτείται στις χαρτοποιητικές μηχανές, έχει περιεκτικότητα σε νερό, περίπου 98%. Ο πολτός αυτός, απλώνεται σε ένα σύμπλεγμα, όπου στραγγίζει ένα μέρος του νερού και η περιεκτικότητα του πέφτει στο 80%.

Το στράγγισμα, υποβοηθείται με παλμικές δονήσεις του πλέγματος και με αναρρόφηση υπό κενό. Με τον τρόπο αυτό, σχηματίζεται ένα αραιό, υγρό, χαλαρό στρώμα από ίνες κυτταρίνης, που συμπιέζεται ανάμεσα από περιστρεφόμενους κυλίνδρους, ώστε η υγρασία του να μειωθεί στο 65%.

Υστερα, ξηραίνεται σε μια σειρά από θερμαινόμενους κυλίνδρους, μέχρι να αποκτήσει τελική υγρασία 5%.

Μετά την ξήρανση, το έτοιμο χαρτί τυλίγεται στην άκρη της χαρτοποιητικής μηχανής, σε μεγάλους ρόλους και κόβεται στις διαστάσεις που ζητούν οι πελάτες.

Το χαρτί που προορίζεται για γράψιμο, πρέπει να είναι αδιαβροχοποιημένο, με φράξιμο των πόρων του, ώστε να μην ποτίζει το μελάνι. Η αδιαβροχοποίηση αυτή, γίνεται με προσθήκη κολοφωνίου, κόλλας ή καολίνης στο χαρτοπολτό ή με επιφανειακή στίλβωση του χαρτιού. Το λαδόχαρτο είναι προϊόν ισχυρότερης αδιαβροχοποίησης με επάλειψη του χαρτιού με λειωμένο κερί (παραφίνη).

Η προσθήκη διάφορων χημικών στο χαρτοπολτό, έχει σαν σκοπό να προσδώσει διάφορες ιδιότητες στο χαρτί, ανάλογα με τη χρήση του.

Άλλες βοηθητικές ύλες που χρησιμοποιούσαν ήταν το άμυλο, το οποίο αυξάνει την αντοχή του χαρτιού, αντιαφριστικά για την καταπολέμηση των αφρών, χρωστικές ουσίες για να είναι πιο λευκό το χαρτί ή διάφορες ποσότητες χρωμάτων (μπλε, κόκκινο) για να καλυφθεί η κίτρινάδα του κ.α.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΣΤΥΛΙΘΟΥ

Η Χαρτοποιία έβγαζε διάφορα είδη χάρτου τα ακατέργαστα, όπως χαρτί γραφής σε διάφορα σχέδια, είδη χαρτιού περιτυλίξεως σε διάφορες ποιότητες και σχέδια, χαρτί τυπογραφικό και διάφορα χαρτόνια και τα κατεργασμένα είδη που ήταν: Κατάσπχα Α και Κ, χαρτί κατάσπχων, φυλλάδες, ευρετήρια, σημειωματάρια, βιβλία παραγγελιών, τετράδια Δημοτικού και Γυμνασίου, τετράδια ιχνογραφίας, τετράδια μουσικής, χαρτί γραφής, χαρτί εμπορικό, ημίφυλλα εμπορικά, χαρτί ταχυδρομικό, φάκελλα, φάκελλα εγγράφων, επισκεπτήρια, κάρτες, μπλοκ αλληλογραφίας, μπλοκ ζωγραφικής, χαρτοφύλακες κ.λ.π., σε πλούσιες ποικιλίες και ποιότητες, καθώς και δημοσιογραφικό χαρτί σε άριστη ποιότητα.

Ο κ. Παναγόπουλος Σωτήριος και ο κ. Ντερέκης Βασίλειος μας μίλησαν για τη Χαρτοποιία Αιγίου των οποίων οι απαντήσεις στα ερωτήματα που τους θέσαμε ακολουθούν παρακάτω. Ο κ. Γιαλελής Δημήτριος μας μίλησε και αυτός, αλλά λόγω της προχωρημένης ηλικίας του ήταν πολύ συνοπτικός στις απαντήσεις του.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΣΤΟΝ Κ. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟ ΣΩΤΗΡΗ

- 1) Γιατί επιλέγει η πόλη του Αιγίου;
- 2) Ποιο το ιδιοκτησιακό καθεστώς από το 1925 και μετά;
- 3) Γιατί επιλέγει το συγκεκριμένο μέρος;
- 4) Σε ποια φάση διατάχθηκε να κτιστεί και τι γάστηκε η Χαρτοποιία;
- 5) Από ποια υλικά κατασκευαστήκαν;
- 6) Για ποιους λόγους έγιναν οι επεκτάσεις;
- 7) Ποια ήταν η δομή του εργοστασίου;
- 8) Ποιο το οργανόγραμμά της; Λειτουργήσε;
- 9) Ποιοι ήταν οι αρχικοί σκοποί και στόχοι της «Χαρτοποιίας»; Άλλαξαν κατά τη διάρκεια της λειτουργίας της;
- 10) Οικονομικοί ήταν οι λόγοι που δεν γίνονταν εξαγωγές;
- 11) Παρείχε η «Χαρτοποιία» ενίσχυση σε φορείς της πόλης του Αιγίου (φιλανθρωπίες);
- 12) Ποια η οικονομική πορεία της «Χαρτοποιίας» σταδιακά;

- 13) Ποιό ήταν το επίπεδο των εργαζομένων στην
- 14) Υπήρχαν χαρακτηριστικά της Μεσοπολεμικής οικονομίας που να γυθίζαζ την ζωή των κατοίκων του Αγίου;
- 15) Ποιο το επίπεδο της διασφάλισης του εισοδήματος των εργαζομένων και το επίπεδο επίπεδο τον περίοδο λειτουργίας της;
- 16) Ποιο το μέγεθος του εργατικού δυναμικού που απασχολούσε και τι ειδικότητες υπήρχαν;
- 17) Πόσοι άνδρες και πόσες γυναίκες απασχολούνταν;
- 18) Το 1955 προσληφθήκατε στην Αθήνα;
- 19) Ποιο το επίπεδο επαγγελματικής κατάρτισης των εργαζομένων καθώς και το δικό σας προσωπικά;
- 20) Με ποια κριτήρια γινόταν η πρόσληψη του προσωπικού;
- 21) Ποια η καταγωγή του εργατικού δυναμικού σε όλα τα εργατικά στάδια της λειτουργίας της Χαρτοποιίας;
- 22) Γινόταν εκπαίδευση του προσωπικού; Ποιος ήταν ο υπεύθυνος για την προσαρμογή του έτους στους εργασιακούς χώρους;
- 23) Ποιο το επίπεδο του μισθού και ποια η σχέση του με το βιοτικό επίπεδο της εποχής;
- 24) Θεωρείται ότι είχε επαγγελματική εξασφάλιση κάποιος που δούλευε στη Χαρτοποιία;
- 25) Πόσες ώρες λειτουργούσε καθημερινά η Χαρτοποιία και ποιες μέρες της εβδομάδας;
- 26) Δίνονταν επιπλέον παροχές; Τι είδους και σε ποιες περιπτώσεις;

27) Τις τιμές των εργαζομένων που εργάζονταν στην Ελλάδα, σύμφωνα με τον κατάλογο των εργαζομένων;

28) Ποια ήταν η κατάσταση στην αγορά εργασίας σύμφωνα με τον κατάλογο των εργαζομένων;

29) Δημιουργήθηκαν συλλογικά όργανα συμμετοχής των ανδρών και των γυναικών σε κάθε φάση;

30) Ποιες οι συνθήκες εργασίας;

31) Υπήρχε καθορισμένος τρόπος ένδυσης των υπαλλήλων και του εργατικού δυναμικού της Χαρτοποιίας;

32) Υπήρξαν εργατικά ατυχήματα;

33) Διόρθωσαν οι εργαζόμενοι τις εργασιακές συνθήκες ατυχήματος στους χώρους εργασίας σύμφωνα με τον Ν. 1570/86;

34) Υπάρχουν ασθενείς που προκαλούνταν στα εργατικά συνθήκες με τη χρόνια απασχόλησή τους;

35) Αναφέρατε μερικές χαρακτηριστικές μορφές προσώπων που πέρασαν και άφησαν «όνομα» στη Χαρτοποιία;

36) Τι προϊόντα παράγονταν;

37) Ποιες οι πρώτες ύλες;

38) Με ποιο τρόπο και από πού προμηθεύονταν; Ποια η χρησιμότητα του λιμανιού και του σιδηροδρομικού σταθμού;

39) Η προώθηση των προϊόντων γινόταν στο εσωτερικό της χώρας ή γινόντουσαν εξαγωγές; Σε ποιες χώρες;

- 40) Ποια η τύχη των γυναικών που έζησαν την περίοδο της Χαρτοποίας; Ποια η τύχη των ανδρών που έζησαν την περίοδο της Χαρτοποίας;
- 41) Ποια η τύχη των ανδρών που έζησαν την περίοδο της Χαρτοποίας; Ποια η τύχη των γυναικών που έζησαν την περίοδο της Χαρτοποίας; Ποια η τύχη των παιδιών που έζησαν την περίοδο της Χαρτοποίας;
- 42) Υπήρχαν πολιτισμικές παρτίδες, προσηυμέναι; Ποια η τύχη τους;
- 43) Τι οδήγησε τη Χαρτοποία στη θύελλα και ουργίος της;
- 44) Ποιες οι συνέπειες κλεισίματος της Χαρτοποίας για την πόλη αλλά και τους κατοίκους του Αιγίου;
- 45) Τι οδήγησε τη Χαρτοποία στο κλείσιμο;
- 47) Πιστεύεται ότι είναι εφικτή η επαναλειτουργία της;
- 48) Ποσο σημαντική κρίνεται πως είναι η επαναλειτουργία της για την πόλη του Αιγίου;
- 49) Πως απορροφήθηκε το σημαντικό μερίδιο του κλείσιμo της;
- 50) Ποια η τύχη του μηχανολογικού εξοπλισμού;

ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ ΣΩΤΗΡΗΣ

1) Η πόλη του Αιγίου, το 1924 που αποφασίστηκε να έρθει εδώ η Χαρτοποιία, ήταν μια πάρα πολύ καλή επιλογή, γιατί ήταν πολύ κοντά στην Αθήνα, είχε νερό, που είναι πολύ αναγκαίο, σε μεγάλες ποσότητες για ένα εργοστάσιο Χαρτοποιίας και είχε και το λιμάνι που ήταν εύκολο να έρθουν τα πλοία να φέρουν την πρώτη ύλη, η οποία ήταν εισαγόμενη όλη από το εξωτερικό. Εδώ δεν είχαμε. Κάποιες προσπάθειες που έγιναν ήταν αποτυχημένες.

2) ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1925-1968

Η εταιρεία, που όπως προαναφέραμε από της ιδρύσεως της είχε διασπορά κεφαλαίου, όπως φαίνεται από το ιδρυτικό της στην πρώτη εξαετία. Διοικήθηκε από Συμβούλιο που αποτελείτο από τους Αλέξανδρο Γιαννουλάτο- Πρόεδρο και μέλη τους Θεοφάνη Μάνο, Ιωάννη Φιλιππόπουλο, Ιωάννη Λαζαρίμο, Παναγιώτη Παναγιωτόπουλο, Χαράλαμπο Πειρουνάκη και Δημήτριο Γιάλιστρα που ήσαν και εκ των ιδρυτών της εταιρείας.

Το 1937-1938 η Τράπεζα Πειραιώς, πρέπει να επηρεάζει ουσιαστικά τα πράγματα της εταιρείας και συνασπίζει μια ομάδα μετόχων που εκπροσωπούσαν το 51% του μετοχικού κεφαλαίου. Η ομάδα αυτή, διοίκησε την εταιρεία μέχρι το 1968 και αποτελείτο κυρίως από τις οικογένειες Λυκιαδοπούλου, Γράτσου, Μαζαράκη, Ροσολύμου, Ζαφειράκη, τον Παναγή Καμήλο πρόεδρο της Τραπεζής Πειραιώς και άλλους.

Η Διοίκηση της εταιρείας, κατά την περίοδο αυτή ασκείται ουσιαστικά από τους Χαράλαμπο Ματιάτο, Διευθυντή στην αρχή και αργότερα όταν απέκτησε αρκετές μετοχές Διευθύνοντα Σύμβουλο και τον Βασίλειο Ροσόλυμο εντεταλμένο Σύμβουλο.

3) Η πόλη του Αιγίου και το λιμάνι, και τα δύο μαζί, προσφέρονταν για να γίνει το εργοστάσιο εδώ.

4) Τα κτίρια ξεκίνησαν το 1928. Η επόμενη επέκταση έγινε το 1933 και η επόμενη το 1963-1964. Αυτές είναι οι φάσεις που επεκτάθηκε το εργοστάσιο, ως κτίρια. Το συνολικό εμβαδόν του σημερινού ενιαίου οικοπέδου της Χαρτοποιίας Αιγίου είναι 84.941 τ.μ.

Κατά την διάρκεια της πρώτης εκκαθαρίσεως πωλήθηκαν διάφορα γειτονικά προς το εργοστάσιο οικόπεδα εμβαδού 9.007 τ.μ. Επίσης, ο Δήμος Αιγίου αγόρασε το οικόπεδο εκ 363,70 τ.μ. επί της οδού Ζωοδόχου Πηγής στο Αίγιο σε προηγούμενο πλειστηριασμό. Ο συνολικός δομικός όγκος των κτιρίων του εργοστασιακού συγκροτήματος της Χαρτοποιίας Αιγίου, ιδιοκτησίας σήμερα του Δήμου Αιγίου είναι 210.036 κυβικά μέτρα καλύπτοντας επιφάνεια 22.225 τετραγωνικών μέτρων.

Σημειώνεται ότι η εταιρεία είχε στο ενεργητικό της και τα ακόλουθα ακίνητα στην Αθήνα που εκπλειστηριάσθηκαν νωρίς κατά την δεκαετία του 1970, με επίσπευση του ταμείου Τυπογράφων και Μισθ. Γραφ. Τεχνών για την ικανοποίηση απαιτήσεων του.

Ένα οικόπεδο επί της Ιεράς Οδού εμβαδού 4.400 τ.μ.

Τον τρίτο όροφο της πολυκατοικίας επί της οδού Πανεπιστημίου 10, τ.μ. 670 περίπου με αναλογία οικοπέδου 197 τ.μ.

5) Από τεχνικές εταιρείες. Ήταν και τότε τεχνικές εταιρείες. Και μάλιστα τα κτίρια τα παλαιότερα, ήταν καλύτερα από τα νεότερα. Τα κτίρια της δεκαετίας του '30, είναι καλύτερα από τα κτίρια της δεκαετίας του '60. Αυτές, ήταν οι εκτιμήσεις των τεχνικών που έγιναν κατά περίπτωση. Τα κτίρια εκείνα, χτίστηκαν στην πρώτη φάση του τσιμέντου στην Ελλάδα και χτίστηκαν κατά τη δική μου εκτίμηση, με τη συλλογιστική των στρατιωτικών γραμμών. Δηλαδή, πώς ήταν η στρατιωτική γραμμή

Μεταξύ στην Ελλάδα, που έφταξαν φρούρια για τον πόλεμο, η συλλογιστική του τσιμέντου χρησιμοποιούταν μ' αυτό τον τρόπο. Είναι περισσότερο γερά απ' ό τι μπορεί να φανταστεί κανένας.

5) Οι επεκτάσεις, ήταν φυσικό να γίνουν. Ξεκίνησε με δύο μηχανές Σουηδικές. Η μια έβγαζε χαρτόνι το 1928, που τελείωσαν οι εγκαταστάσεις και η άλλη έβγαζε γραφής και τυπογραφικό. Η κατανάλωση του χαρτιού απαιτούσε και χαρτί περιτυλιξεως. Τότε οι χαρτοποιίες, έβγαζαν απ' όλα τα είδη χαρτιού, δεν υπήρχαν μονομέρειες όπως έχουν σήμερα τα μεγάλα εργοστάσια, που εξειδικεύονται σε ένα είδος χαρτιού. Άρα, για να καλύψει την εσωτερική αγορά, έπρεπε να κάνει παραγωγή όλα τα είδη χαρτιού.

7) Η δομή του εργοστασίου είναι μιας κανονικής ροής εργοστάσιο. Αρχίζει από την πρώτη ύλη. Από εκεί που γίνεται, που είναι οι πολτοδιαλυτές, που βάζουμε την πρώτη ύλη που έρχεται σε φύλλα, στεγνωμένα από το εξωτερικό, τη διαλύουμε, την κάνουμε νερό, σχεδόν νερό και τη βάζουμε στις μηχανές. Το εργοστάσιο είχε το ίδιο παραγωγή ατμού και ηλεκτρικού στην πρώτη φάση, μέχρι να έρθει η ΔΕΗ το 1955. Και τέτοιας δυναμικότητας, ώστε θυμάμαι πάρα πολύ χαρακτηριστικά, στην κατοχή είχε σταματήσει, στον πόλεμο, το εργοστάσιο δεν δούλευε και δούλεψε κάποιο μήνα και είχε φως ολόκληρη η πόλη. Είχε γίνει μια ζεύξη στο παλιό εργοστάσιο, παραγωγής ηλεκτρικού για την πόλη του Αιγίου. Ήταν ιδιωτική εταιρεία και έκανε μια σύζευξη που ήταν υπεραρκετή για να φωτίζεται και η πόλη. Είχε δικούς της που μετέτρεπε από την δύναμη ατμού ήταν ηλεκτροπαραγωγικό ζεύγος δηλαδή ερχόταν ο ατμός, πέρναγε από τους αεροστροφάλους έκανε παραγωγή ρεύματος, και στη συνέχεια ο ίδιος ατμός οδηγείτε στα τύμπανα των μηχανών, για να ξεραίνει και το χαρτί. Μια μηχανή είναι τεράστιος όγκος. Είχε 36

κυλίνδρους στεγνωτικούς, και είχε γίνει και μια επέκταση, η οποία δεν λειτούργησε ποτέ που θα έφτιαχνε το χαρτί το illustration. Αυτό δεν δούλεψε ποτέ. Οι εγκαταστάσεις υπήρχαν, τα πάντα υπήρχαν, αποθήκες πρώτων υλών υπήρχαν και αποθήκες έτοιμων προϊόντων υπήρχαν, και λογιστήρια υπήρχαν και κατοικίες υπήρχαν, για τους διευθύνοντες από τα χρόνια εκείνα. Είχε κατοικίες έγγαμων υπαλλήλων και το άλλο κτίριο ήταν για άγαμους υπαλλήλους, για εργένηδες.

8) Βεβαίως είχε οργανόγραμμα η εταιρεία. Έχουμε Διοικητικό Συμβούλιο. Από κάτω από το Δ.Σ. ήταν ο διευθύνων και ο εντεταλμένος σύμβουλος. Σας μιλάω για τα παλαιότερα χρόνια. Από κάτω υπήρχε ο Διευθυντής των Οικονομικών υπηρεσιών, ο Τεχνικός Διευθυντής του εργοστασίου. Είπαμε Γενικός Διευθυντής, Οικονομική Διεύθυνση, Τεχνική Διεύθυνση. Κάθε μια από κάτω είχε τα λογιστήρια της. Ότι μπορεί να έχει μια μεγάλη εταιρεία εισαγωγών, τμήμα εισαγωγών, τμήμα προσωπικού. Όλα αυτά ήταν κάτω από την Οικονομική Διοίκηση. Και από την άλλη μεριά ήταν το Τεχνικό Τμήμα το οποίο είχε την Διεύθυνση Παραγωγής. Ήταν ο Τεχνικός Διευθυντής, κάτω από αυτόν είχε το τμήμα Παραγωγής, το τμήμα Συντηρήσεως που είχαν τα συνεργεία και είχε τους μηχανολόγους. Ήταν το τμήμα παραγωγής που έβγαине το χαρτί, το τμήμα τεχνικής υποστήριξης και ήταν και το τμήμα.

9) Ο στόχος ήταν να παράγει χαρτί και να το πουλάει στην Ελληνική αγορά. Οι εταιρείες αυτές, ήταν φτιαγμένες πάνω στη συλλογιστική της βιομηχανικής ανάπτυξης του 1930. Ήταν δομημένες πάνω στο προστατευτικό. Ήταν προστατευόμενες. Κάθε ανάπτυξη προστατευόταν με δασμούς. Δηλαδή, το χαρτί που ερχόταν απ' έξω έπαιρνε τόσους δασμούς, τόσο ώστε να κοστίζει το ίδιο με το χαρτί, που παραγόταν στην Ελλάδα. Ήταν δασμοβίωτες οι επιχειρήσεις αυτές, όπως ήταν όλη η βιομηχανία στην Ελλάδα μην αυταπατόμεθα. Δεν είχαμε ποτέ εξαγωγή

χαρτιού, περιθωριακά αν έβγαине, εγώ στα 30 χρόνια, που ήμουν εκεί, κάπου στο 1970 στείλαμε κάποιο χαρτί, στην Αίγυπτο κάτω. Δεν είχαμε εξαγωγικό προσανατολισμό. Ο προσανατολισμός τους ήταν στην ελληνική αγορά, για την κάλυψη των αναγκών της ελληνικής αγοράς.

2

10) Η πρώτη ύλη, είπαμε ότι ήταν εισαγόμενη. Χώρα παραγωγής, ας βάζουμε την πιο κοντινή μας, ας βάλουμε την Σουηδία, τις Σκανδιναβικές χώρες. Η συλλογιστική του κόστους, τώρα. Το κόστος μεταφοράς από τη Σουηδία ενός τόνου χαρτομάζας, τα μεταφορικά του και με τη σκέψη ότι δεν έχουμε αφομοίωση σε πρώτη ύλη δηλαδή δεν φέρναμε και χάναμε, όταν φέρναμε ένα τόνο πρώτη ύλη, βγάζαμε ένα τόνο χαρτί και με κάτι προσθετικά μπορούσε να βγει και 105 κ.τ.λ. Άρα, έχουμε κόστος μεταφοράς, είτε πρώτης ύλης, είτε χαρτιού, το ίδιο. Εδώ, είχαμε επιπλέον και το εξής κόστος. Η χαρτομάζα για να γίνει χαρτομάζα, κάτι φύλλα ήταν χοντρά, λοιπόν εκεί τα στεγνώναν αυτά, είναι σε ρευστή κατάσταση όταν βγαίνει από την παραγωγή πρώτης ύλης, ενέργεια για να τα στεγνώσουν, ενέργεια εδώ για να τα ξαναδουλεύσουμε. Να το κάνουμε νερό, γιατί επάνω στη μηχανή ένα νερό βάζουμε θολό, το οποίο μπαίνει πάνω στα πλέγματα, σουρώνει και γίνεται το χαρτί. Άρα λοιπόν, εκεί που είχαν τη δυνατότητα να κάνουν την παραγωγή της πρώτης ύλης εδώ και να περνάνε στη συνέχεια στη χαρτοποιητική μηχανή, ποιο ήταν το κόστος. Και σημειωτέων το κόστος μεταφοράς το ίδιο, γιατί σ' αυτές τις περιπτώσεις θα λογαριάζεται το κόστος μεταφοράς. Εμείς λοιπόν, τι μπορούσαμε να κάνουμε εδώ για να συναγωνιστούμε εκεί; Το μόνο πράγμα που είχαμε, ήταν φθηνή ενέργεια και φθηνά εργατικά χέρια. Αυτό λειτούργησε για λίγο καιρό. Μετά απ' αυτό σταμάτησε, γιατί άρχισαν και εδώ τα εργατικά χέρια, μετά τον πόλεμο όλα άλλαξαν οι εργατικοί νόμοι και δεν είναι μόνο αυτό. Έχουμε και ένα άλλο επιβαρυντικό εδώ. Με την αιτιολογία, ότι είμαστε μεσογειακή χώρα και δεν μπορούμε να δουλεύουμε στις βιομηχανικές χώρες (είμαστε χαλαροί και εσείς οι νεότεροι ακόμα πιο χαλαροί, γι' αυτό είπαμε ότι ήταν δασμοβίωτες οι

εταιρείες αυτές και όταν περάσανε, στη φάση οι τωρινοί, νομοτελειακά είχαν τελειώσει. Νομοτελειακά πήγαιναν στο τέλος. Άλλης ήρθε νωρίτερα, άλλης ήρθε αργότερα, άλλοι εξειδικεύονταν σε κάποιες μικρότερες παραγωγές, αλλά δεν μπορείς να συναγωνιστείς αυτή την ώρα, γι' αυτό και αν θέλετε κατά τη δική μου εκτίμηση, μπορούσαμε να γίνουμε, όλες οι απόπειρες που γίνανε ήταν ότι δεν χρειαζόταν, ότι δραστηριότητες ρυπαίνουσες είχαν στο εξωτερικό, που αυτό σημαίνει η ανακύκλωση του χαρπιά. Η ανακύκλωση του χαρπιά, είναι μια ρυπαίνουσα υπόθεση και θέλανε να τη ξεφορτωθούνε, να τη φέρουν εδώ να την κάνουμε πάλι πρώτη ύλη.

11) Δεν ήταν και σπουδαία πράγματα. Το μόνο που παρείχε το Αίγιο, ήταν οι 1000 εργαζόμενοι που έφτασε κάποια στιγμή. Τίποτα άλλο. Δινόντουσαν προίκες. Αν ο μπαμπά σας εργαζόταν στην «Χ» και ερχόταν σε σύνταξη και εσείς βρίσκατε ένα καλό παιδί, πήγαινε στη Διεύθυνση και έλεγε, ξέρετε εγώ θα φύγω, θέλω να πάρετε το τάδε παιδί, τον καλό σας και ήταν η προίκα σας αυτή. Δεν μιλάμε βέβαια για φιλανθρωπίες, αλλά για εργασία. Έφτασε σε μια εποχή να έχει 1600 μαζί με τη χαρτοβιομηχανία, υπάρχει και θυγατρική εταιρεία που έφτιαχνε τα τετράδια κ.τ.λ. Φιλανθρωπίες, μπορούμε να πούμε ότι δίναμε το χαρτί για να γίνουν τα φεστήρια, τα πολιτιστικά, γιατί αυτά ήταν χάρτινα λουλούδια, ήταν πάρα πολύ ωραία. Τώρα δεν φτιάχνουν, τότε τα έφτιαχναν στις γειτονιές.

12) Το Διοικητικό αυτό Συμβούλιο του οποίου οι αντιλήψεις περί βιομηχανίας ήταν βασισμένες πάνω στις επικρατούσες και γενικώς παραδεκτές αρχές κατά την περίοδο του Μεσοπολέμου, δεν συνέλαβε εγκαίρως τις αλλαγές που σηματοδοτήθηκαν με το τέλος του Β' παγκοσμίου πολέμου, που για την Ελλάδα αρχίζουν με την έναρξη της δεκαετίας του 1950.

Τα μεγάλα κέρδη της περιόδου αυτής, που πραγματοποιούνται λόγω του προστατευτισμού και της μονοπωλιακής σχεδόν θέσης της εταιρείας στην Ελληνική αγορά χάρτου, δίνονται σαν μερίσματα στους μετόχους χωρίς καμιά πρόβλεψη για τα μεγάλα κεφάλαια που συντομότατα θα έπρεπε να διατεθούν από την εταιρεία για αντικατάσταση και εκσυγχρονισμό του μηχανολογικού εξοπλισμού του εργοστασίου, με βάση τις νέες τεχνολογίες που έκαναν ραγδαία την εμφάνιση τους την περίοδο αυτή.

Η πολιτική μερίσματος ισχυροποιούσε την Διοίκηση, οι μικρομέτοχοι ήταν ευχαριστημένοι καθώς και το προσωπικό μιας και οι θέσεις εργασίας στο εργοστάσιο του Αιγίου προσφέρονταν σαν προίκα των θυγατέρων, εκείνων που αποχωρώντας έβαζαν στη θέση τους τον υποψήφιο γαμπρό.

Σημειώνουμε ότι ανεξαρτήτως των ανωτέρω, σε ότι αφορά το προσωπικό της εταιρείας, η συνδικαλιστική του οργάνωση υπήρξε πολύ ισχυρή και πρωτοποριακή για την περίοδο εκείνη, κατορθώνοντας να επιβάλει απόψεις και να επιτυγχάνει πολλά υπέρ των εργαζομένων στην εταιρεία.

Με την έναρξη της δεκαετίας του 1960, λόγω και της μεγάλης ανάπτυξης της «ΑΘΗΝΑΪΚΗΣ ΧΑΡΤΟΠΟΙΙΑΣ» και της «ΧΑΡΤΟΠΟΙΙΑΣ ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΥ», έγινε φανερό ότι η εταιρεία είναι καταδικασμένη αν δεν προχωρήσει σε νέες επενδύσεις.

Αποφασίσθηκε λοιπόν η επέκταση του εργοστασίου με μία χαρτοποιητική μηχανή (την μηχανή IV), μετά των απαραίτητων παρακολουθητικών της μηχανής αυτής βοηθητικών μηχανημάτων ήτοι μιας σπλινθωτικής και μιας ταχυκοπτικής. Στην επέκταση αυτή, προβλεπόταν επίσης και κατασκευή των νέων κτιριακών εγκαταστάσεων για την τοποθέτηση του νέου συγκροτήματος.

Δυστυχώς, για την έστω και καθυστερημένη σωστή αυτή επιχειρηματική κίνηση δεν έγινε ο κατάλληλος χρηματοοικονομικός σχεδιασμός, με αποτέλεσμα λίγο μετά την έναρξη λειτουργίας του νέου συγκροτήματος, το 1964-1965, να παρουσιασθούν οξύτατα οικονομικά προβλήματα.

Οι δυσκολίες που παρουσιάστηκαν και η έλλειψη ενδιαφέροντος από τους περισσότερους της πλειοψηφούσας ομάδας, λόγω τόσο του προχωρημένου της ηλικίας τους, όσο και του μειωμένου οικονομικού

ενδιαφέροντος αφού η συμμετοχή τους στην εταιρεία, αντιπροσώπευε πολύ μικρό έως ελάχιστο τμήμα της συνολικής προσωπικής του καθ' ενός οικονομικής καταστάσεως τους. Οδήγησαν στην απόφαση να πωλήσουν στην «Ε.Γ.Λ. Χαρτοποιία Λαδόπουλου» ένα πακέτο μετοχών, που έδινε στον αγοραστή τον έλεγχο της εταιρείας. Η μεταβίβαση έγινε στις 3/10/1968.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΥ 1968-1977

Κατά την περίοδο αυτή η εταιρεία εντάσσεται στο Συγκρότημα Λαδόπουλου ως ξεχωριστό Νομικό πρόσωπο και με την ίδια επωνυμία αυτήν της « ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΧΑΡΤΟΠΟΙΙΑΣ». Διοικείται από τυπικά Διοικητικό Συμβούλια, που εκτελούν τις εντολές της αφανούς Διοικήσεως, που είναι το ζεύγος Γεωργίου Λαδόπουλου και οι εκάστοτε Σύμβουλοι τους.

Σημειωτέον, ότι κατά την περίοδο αυτή, λόγω της, από το παρελθόν, καλής οργανωτικής συγκροτήσεως της εταιρείας, καλού και έμπειρου στελεχιακού δυναμικού, κατέστη δυνατό η εταιρεία να φθάσει στο τέλος της περιόδου με τα λιγότερα προβλήματα, σε σχέση με τις δύο άλλες εταιρείες του Συγκροτήματος Λαδόπουλου την «Ε.Γ.Λ.» ΚΑΙ ΤΗΝ «Μ.Ε.Λ.».

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ 15/7/1977- 7/9/1984

Το 1977 ύστερα από κεφαλαιοποίηση μέρους των υποχρεώσεων της εταιρείας και άλλων μεταβολών, η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος απέκτησε την απόλυτη πλειοψηφία των μετοχών της εταιρείας και τα Διοικητικά Συμβούλια εκλέγονται από αυτήν.

Τα χρόνια 1977-1980, η Διοίκηση και των τριών εταιρειών του πρώην συγκροτήματος Λαδόπουλου, γίνεται από Συμβούλια που εκλέγονται από Γενικές Συνελεύσεις στις οποίες την απόλυτη πλειοψηφία έχει η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος και είναι τα ίδια και για τις τρεις εταιρείες. Από το 1980 μέχρι 7/9/1984, η εταιρεία αυτή αποχωρησθείσα από τις άλλες δύο,

**παρέμεινε μόνη υπό την Διοίκηση της Εθνικής Τράπεζας. Στις 7/9/1984
μετά από παραίτηση όλων των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου της
εταιρείας, σηματοδοτήθηκε η αποχώρηση της Τράπεζας από την Διοίκηση.**

ΠΕΡΙΟΔΟΣ 7/9/1984- ΜΕΧΡΙ ΘΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΣΕ ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ

Μετά την παραίτηση όλων των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και ύστερα από σχετική αίτηση, το Μονομελές Πρωτοδικείο Αιγίου όρισε προσωρινή Διοίκηση υπό τον τότε Δήμαρχο Αιγίου κ. Αλέκο Μέγαρη. Το Συμβούλιο αυτό, συνέχισε την κατά το δυνατό λειτουργία του εργοστασίου καταβάλλοντας κάθε προσπάθεια για την διάσωση της εταιρείας.

Τελικά, εντός του 1986 η εταιρεία τέθηκε υπό εκκαθάριση και ορίστηκε από το Δικαστήριο σαν εκκαθαριστής ο κ. Σταύρος Παπαδόπουλος Δικηγόρος Αιγίου.

Κατά την πρόοδο της εκκαθάρισης το σύνολο της εταιρείας περιήλθε στον «ΟΡΓΑΝΙΣΜΟ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΕΩΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ». Εποπτευόμενο από το κράτος.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗΣ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Α) ΊΔΡΥΣΗ ΤΗΣ «Ε.Γ.Λ.- ΧΑΡΤΟΠΟΙΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.»

Ο Οργανισμός Ανασυγκροτήσεως Επιχειρήσεων, αφού προηγουμένως είχαν περιέλθει στην κυριότητα του οι δύο εταιρείες χάρτου του πρώην συγκροτήματος Λαδόπουλου, αυτές των Πατρών και του Αιγίου αποφάσισε με βάση το ενεργητικό των δύο αυτών συγκροτημάτων να ιδρύσει μια νέα εταιρεία.

Την απόφασή του αυτή υλοποίησε με την δημοσίευση του από 7/4/1988 καταστατικού της νέας εταιρείας με την επωνυμία «Ε.Γ.Λ. ΧΑΡΤΟΠΟΙΙΕΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.». και έδρα την Πάτρα.

Από την Διοίκηση της νέας αυτής εταιρείας, επιχειρήθηκε μια εκτεταμένη μετασκευή της παραγωγικής μηχανής IV του εργοστασίου Αιγίου, η οποία όμως παρέμεινε ημιτελής παρ' ότι μέχρι το 1990 είχε δαπανηθεί το ποσό

του ενός δισεκατομμυρίου οκτακοσίων εκατομμυρίων Δρ. (1.800.000.000) περίπου. Το αυτό συνέβη και με το εργοστάσιο των Πατρών με το δαπανηθέν εκεί ποσό να υπερβαίνει το αντίστοιχο του Αιγίου.

Β) ΘΕΣΗ ΥΠΟ ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ ΤΗΣ «Ε.Γ.Λ. ΧΑΡΤΟΠΟΙΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.».

Τελικά η εταιρεία «Ε.Γ.Λ. Χαρτοποιία Δυτικής Ελλάδος Α.Ε.» τέθηκε και αυτή σε εκκαθάριση με εκκαθαριστή την ΕΘΝΙΚΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ Α.Ε.

Μετά από αλληπάλληλους πλειστηριασμούς κατά την περίοδο 1994-1998, με ενδιάμεσες μεγάλες αλλά ατελέσφορες προσπάθειες για εξεύρεση ενδιαφερομένου επενδυτή προκειμένου να επαναλειτουργήσει το εργοστάσιο σαν Χαρτοποιία, τελικά το εργοστασιακό συγκρότημα περιήλθε στο Δήμο Αιγίου που ήταν ο μοναδικός υπερθερμαστής στον πλειστηριασμό του Δεκεμβρίου.

Η χρηματοδοτική εταιρεία της χαρτοποιίας ήταν κανονική. Σε κάποια στιγμή άρχισαν τα δύσκολα. Τα δύσκολα άρχισαν μετά την επένδυση του 1963. Γιατί όλες οι επενδύσεις τα χρόνια εκείνα γινόταν με τη συλλογιστική να βρούμε το κεφάλαιο του παγίου. Αλλά όταν μια επιχείρηση διπλασιάζει, τριπλασιάζει την παραγωγή της, άρα σημαίνει διπλασιάζει τα stock της, τις πρώτες ύλες, το έτοιμο προϊόν, τις πιστώσεις της προς την αγορά, πρέπει να υπάρξει και ανάλογη πρόβλεψη για την αύξηση του κεφαλαίου κινήσεως. Από εκεί και πέρα πέρασε στο ΧΑΠ, υπολογίζοντας υπεραποδόσεις του παγίου, έπεσαν στο φαύλο κύκλο του δανεισμού των οποίων οι τράπεζες, κατακρατούνταν, δεν έκαναν κάτι κακό, τα επιτόκια ήταν πάρα πολύ ψηλά, και γινόταν ανορθόδοξη χρηματοδότηση της αγοράς. Οι τράπεζες ακολουθούσαν το υποθηκικό σύστημα. Θέλεις δάνειο? Φέρε μας υποθήκη. Έχεις σπίτι? Να το βάλουμε υποθήκη. Αντί να χρηματοδοτούν το εμπόριο, χρηματοδοτούσε το εμπόριο η βιομηχανία. Αυτό ήταν καταστροφή για τις βιομηχανίες. Οι

βιομηχανίες χρηματοδοτούσαν το εμπόριο, το οποίο δεν εμπιστεύονταν οι τράπεζες να χρηματοδοτήσουν. Είχαν λοιπόν τα πάγια, γράφανε υποθήκες κ.τ.λ. Έτσι άρχισαν οι δυσκολίες.

13) Όλα. Η τράπεζα έδινε δάνεια, χρηματοδοτούσε με βάση τα πάγια στοιχεία των επιχειρήσεων. Αντί να πάνε να χρηματοδοτήσουν με ρίσκο το εμπόριο, γιατί το εμπόριο είναι ρίσκο, ενώ στη βιομηχανία ήταν σίγουροι, λάθος τους βέβαια αυτό, γιατί τα χάσανε 10 φορές περισσότερες. Τελοσπάντων, αυτό ήταν το σύστημα που λειτουργούσε στις τράπεζες, στα χρόνια εκείνα. Έχουν και οι τράπεζες τεράστια ευθύνη χωρίς να βγάλω την πολιτική εξουσία η οποία παρέμβαινε στις τράπεζες, οι οποίες ήταν κρατικές τότε, και παρέμβαινε και γινόντουσαν πράγματα πέρα από τα συναλλακτικά.

14) Δεν ήταν μόνο οι εργαζόμενοι, που είχαν το μισθό τους εκεί. Ήταν το λιμάνι που το κύριο μετά τη σταφίδα σε κάποια στιγμή που η σταφίδα αραιώσε να εξαγάγετε, ήταν τόσοι εργάτες θαλάσσης, οι εργάτες του λιμανιού, τόσοι εργάτες ξηράς η αγορά του Αιγίου, η οποία αγοράζονταν ένα σωρό πράγματα, αν όχι όλα γιατί η έδρα της εταιρείας ήταν στην Αθήνα. Το 1968 ήρθε εδώ η έδρα της εταιρείας. Εδώ ήταν μόνο το εργοστάσιο. Τα γραφεία της εταιρείας ήταν στην Αθήνα μέχρι το 1968 που την πήρε ο Λαδόπουλος.

15) Ήταν πάρα πολύ σημαντική. Μάλιστα καυχιόμασταν εδώ στο Αίγιο, κάποια περίοδο, ότι ήταν η πρώτη και η μεγαλύτερη Χαρτοποιία των Βαλκανίων. Σε κάποια φάση μέχρι το 1950, μετά τον πόλεμο, η διοίκηση δεν έπιασε τα μηνύματα των καιρών, είχε επαναπαυτεί στην πολιτική μερίσματος που όλοι ήταν ευχαριστημένοι, οι εργαζόμενοι, οι μέτοχοι,

όταν κάνεις πολιτική μερίσματος χωρίς να προβλέπεις και για τις επενδύσεις και για τα καινούργια που έρχονται, μετά τον πόλεμο οι τεχνολογίες ανετράπησαν, ανετράπησαν, ένα σωρό συλλογιστικές οι άνθρωποι ήταν πάρα πολύ άριστοι επιχειρηματίες, πριν από τον πόλεμο και ίσως για λίγο μετά. Από εκεί και πέρα όμως τα πράγματα άλλαξαν.

16) Υπάλληλοι, τεχνίτες, χαρτοποιοί. Όλες τις ειδικότητες που απαιτεί ένα εργοστάσιο μεγάλο. Φτάσαμε σε κάποια σημεία να υπήρχε και η Χαρτοβιομηχανία, να είναι κάπου στους 600 ανθρώπους. Η Χαρτοβιομηχανία έκλεισε όταν ο Λαδόπουλος πήρε την εταιρεία το 1968. Η βιομηχανία επεξεργασίας χάρτου. Γιατί είχε ανοίξει και στην Πάτρα χαρτοβιομηχανία ο Λαδόπουλος και έκρινε ότι είναι ασύμφορο να λειτουργούν δύο μονάδες επεξεργασίας χαρτιού. Δεν ήταν κακή σκέψη. Όσον αφορά τις ειδικότητες. Υπήρχαν πολλές ειδικότητες. Τεχνίτες και οι εργάτες που συντηρούσαν τα μηχανήματα. Είχαμε πλήρη και αυτοτελή συνεργεία, συνεργείο ηλεκτροτεχνολογίας, συνεργείο μηχανολογίας, όλα όσα χρειαζόταν. Είχαμε τους ανθρώπους που ήταν στα θερμοστάσια, τι να σας πω, όλες τις ειδικότητες που μπορεί να έχει ένα εργοστάσιο. Διαλογή. Είχαμε 100 γυναίκες που φυλλομετρούσαν, που διάλεγαν το χαρτί γιατί όπως ερχόταν κομμένο από τις μηχανές, θέλει να κάνεις την βεντάλια, εγώ δεν έμαθα ποτέ να κάνω το χαρτί βεντάλια. Να το κάνεις βεντάλια και να το μετράς το χαρτί, μέχρι πολύ αργότερα που ήρθαν οι φυλλομετρικές μηχανές που μετρούσαν τα φύλλα. Όλα γίνονταν στο χέρι. Σε τοπικό επίπεδο ήταν πάρα πολύ σημαντική. Ήταν ο οικονομικός πνεύμονας της επαρχίας ολόκληρη.

Σε περιφερειακό επίπεδο ήταν όλη η Αχαΐα λογαριαζόταν μέχρι που τώρα να λέμε ότι είναι πλήρως αποβιομηχανοποιημένη, τα χρόνια εκείνα ήταν από τις άκρως βιομηχανικές πόλεις της Ελλάδας.

17) Αν οι εργαζόμενοι ήταν 700 οι γυναίκες πρέπει να ήταν 200 τουλάχιστον και στη Χαρτοβιομηχανία. Γιατί στη Χαρτοβιομηχανία ήταν οι δουλειές ελαφριές, οι γυναίκες ασχολούνταν με τη διαλογή χαρπού. Ήταν ελαφρές δουλειές που ταίριαζαν στις γυναίκες. Πάνω στις μηχανές και στις βάρδιες δεν ήταν γυναίκες. Στη Διοίκηση είχαμε αρκετές από την αρχή της ιδρύσεως τους και στην Αθήνα και εδώ. Γιατί εγώ ήμουν στην Αθήνα μέχρι το 1968. Μετά ήρθα εδώ. Από 1955-1968 ήμουν στην Αθήνα και όταν ο Λαδόπουλος μετέφερε την εταιρεία τότε ήρθα εδώ στο Αίγιο.

18) Ναι, εγώ προσωπικώς το 1955.

19) Λοιπόν, είχε όλες τις διαστρωματώσεις της εποχής, όλες τις διαστρωματώσεις των επιστημονικών βαθμίδων. Οι εργάτες ήταν εργάτες, το υπαλληλικό προσωπικό, μην ξεχνάτε ότι τα χρόνια για τα οποία μιλάμε οι απόφοιτοι των γυμνασίων τότε, των λυκείων που λέτε σήμερα, ήταν επαρκής μόρφωση για να σταδιοδρομήσει κανείς. Σιγά σιγά με τα χρόνια ανέβαινε, έβγαιναν πιο πολύ, κάλυπταν όλες τις ανάγκες τότε οι απόφοιτοι γυμνασίου, λυκείου σήμερα. Από τεχνικής είχαμε περισσότερους εμπειροτέχνες τεχνικούς από μαστορόπουλο γινόταν μαστορας, και τις κάλυπτε το υπουργείο με άδειες που δινόντουσαν από το υπουργείο Βιομηχανίας. Ο νόμος κανόνιζε ποιοι ήταν λογιστές, ποιοι ήταν βοηθοί λογιστές, ήταν ο καθένας με την πείρα του. Σιγά σιγά άλλαξε η δομή των εισερχομένων από τα πανεπιστήμια. Έτσι εξελίχθη η κατάσταση των εργαζομένων. Ξεκινήσαμε από τους πέντε μηχανικούς που στην αρχή έφεραν από το εξωτερικό χαρτοποιούς και μάθαιναν σιγά σιγά και μάθαιναν και έτσι εξελίχθη όλη η υπόθεση. Αργότερα, βέβαια, άρχισαν να πληθαίνουν τα παιδιά με την ανώτερη και ανώτατη μόρφωση. Το δικό μου προσωπικώς εγώ έκανα σπουδές στην Ανώτατη Εμπορική Βιομηχανική Σχολή στον Πειραιά.

20) Ερωτήματα νεωτέρων για παλιότερες γενιές πάρα πολύ δύσκολα να απαντηθούν. Με τις γνωριμίες βασικώς, αν έμπαινες στη Χαρτοποιία έλυνες το πρόβλημα σου. Το κακό είναι ότι εδώ δεν υπήρχαν βιομηχανικοί εργάτες, ήταν πάρα πολύ λίγοι οι πραγματικοί βιομηχανικοί εργάτες. Εδώ, είχαμε ένα πλέγμα αγροεργατών, οι οποίοι εργάζονταν στο κτήμα τους 8 ώρες, και άλλες 8 ώρες στο εργοστάσιο. Μπορείτε να καταλάβετε, ότι αυτό είναι πάρα πολύ μείων γιατί έρχονταν να ξεκουραστούν στη Χαρτοποιία για να κουραστούν στο κτήμα τους.

21) Η χαρτοποιία λόγω της διοίκησης, πολλά χρόνια, από ένα γκρουπ Κεφαλλονιτών, δηλαδή οι μέτοχοι ήταν Κεφαλλονίτες από 1938 έως το 1968 που ήρθε ο Λαδόπουλος, η Χαρτοποιία διοικείται από μια ομάδα μετοχών, που τον πρώτο λόγο τον έχουν Κεφαλλονίτες, Κεφαλλονίτικες οικογένειες. Έχουμε μια μεγάλη ομάδα από την Ρούμελη, που ήρθαν εδώ και εργάζονταν. Η Ρούμελη ήταν πολύ δύσκολη επαρχία τα χρόνια εκείνα. Ένα μεγάλο τμήμα έρχεται και εργάζεται ως γεωργικοί εργάτες στα κτήματα γιατί εδώ είχαμε σταφίδες και ήταν πολύ στα πάνω της η περιοχή εδώ με την σταφίδα. Είχε εξαιρετικής ποιότητας σταφίδες και όλα αυτά δουλεύονταν με τα χέρια, σκάβανε, σκαλίζανε, τρυγούσαν έρχονταν εργάτες κατά ομάδες όλες τις εποχές και ιδιαίτερα το καλοκαίρι που γινόταν ο τρύγος. Ένα τμήμα από αυτό σιγά σιγά κόλλησαν στη Χαρτοποιία. Αλλά, οι πιο πολλοί κόλλησαν εδώ από απέναντι κατά τη διάρκεια του εμφυλίου πολέμου. Ήρθαν εδώ ως ανταρτόπληκτοι. Επειδή εκεί θεωρείται ανταρτοκρατούμενη περιοχή τους πέρασαν από εδώ έμειναν πολύ καιρό και οι πιο πολλοί έμειναν. Λοιπόν έχουμε τους Κεφαλλονίτες, έχουμε τους Ρουμελιώτες και έχουμε και ένα μεγάλο τμήμα εκτός από την περιοχή του Αιγίου, και από Καλάβρυτα. Αυτές είναι οι

ομάδες, που μπορούμε να κάνουμε το χαρακτηρισμό πολιτικά μέσα κ.τ.λ. Ήταν καλοί άνθρωποι και είχαν καλά αποτελέσματα στην εργασία τους.

22) Είναι σημερινά ερωτήματα αυτά. Απλώς η Διεύθυνση έκανε τις κατανομές σύμφωνα με τις απαιτήσεις του εργοστασίου κάθε φορά. Ήταν άγνωστα πράγματα, αυτά που ρωτάται τα χρόνια, που λειτουργούσε η Χαρτοποιία.

-Δεν υπήρχε δηλαδή εκπαίδευση;

Εσωτερική εκπαίδευση; Δηλαδή σεμινάρια αυτά εννοείται; Γίνονταν όλα στην πράξη. Όλα γίνονταν στην πράξη και επιτυχώς.

23) Ικανοποιητικό ήταν το επίπεδο του μισθού. Είχε και καλή συνδικαλιστική εκπροσώπηση το προσωπικό μέχρι, που να χαλάσει ο συνδικαλισμός και να κομματικοποιηθεί, είχε ισχυρή συνδικαλιστική οργάνωση η Χαρτοποιία. Στην πρώτη φάση ήταν πολύ εποικοδομητική και για τα δικαιώματα των εργαζομένων και για την εταιρεία. Χάλασαν όλα αυτά τα πράγματα όταν ο συνδικαλισμός αλλοιώθηκε από τον κομματισμό.

24) Σαφώς. Όταν κάποιος δούλευε 30 χρόνια, όπως εγώ ήταν επαγγελματικά εξασφαλισμένος και ούτε έδιωχναν για το τίποτα, που σήμερα τους διώχνουν για να μην πάρουν αποζημίωση. Σήμερα ακολουθούνται εντελώς διαφορετικές τακτικές.

25) Επί εικοσπετραώρου βάσεως λειτουργούσε, σε τρεις βάρδιες. Τα δε γραφεία λειτουργούσαν πρωί.

26) **Ναι, υπήρχαν κάποιες επιπλέον παροχές. Πέρα από τον μισθό. Θα σου πω μια ιστορία, θα εκπλαγείς όπως εγώ όταν πήγα και εγώ 25 χρονών στην Αθήνα που διορίστηκα. Ήταν πάρα πολύ χρυσές εποχές, για τα χρόνια εκείνα. Και ξαφνικά, εντάξει παίρναμε το δεκαπενθήμερο μας και κάθε τόσο και λιγάκι ερχόταν μια κατάσταση και μας δίνανε και ένα δεκαπενθήμερο ακόμα. Εγώ, δεν το ήξερα αυτό και έτσι έπαιρνα ένα δεκαπενθήμερο το μήνα, επειδή πήγαιναν καλά οι δουλειές της εταιρείας. Αυτό, είχε να κάνει με λίγους, με αυτούς που ήταν γύρω από τη διοίκηση αλλά είχε μεταφερθεί και εδώ και δίνανε κάποια ημερομίσθια, κάποιες στιγμές. Όσο πήγαιναν καλά οι δουλειές της εταιρείας. Αυτό συνέβαινε μέχρι το 1957.**

27) **Ναι, γινόντουσαν. Για λόγους συνδικαλιστικούς. Θέλουμε εκείνο, θέλουμε να μας δώσετε εκείνο, κ.τ.λ. Οι συνήθειες απεργίες. Αργότερα γινόταν βέβαια και για άλλους λόγους. Δηλαδή για πολιτικούς λόγους.**

28) **Δεν μιλάω όταν οι άνθρωποι κάνουν επίσκεψη εργασίας γιατί δεν πληρωνόντουσαν από κάποια στιγμή και μετά. Τότε είχαν δίκιο. Είχε φτάσει σε οικονομική αδυναμία η επιχείρηση και δεν μπορούσαμε να τους πληρώσουμε. Τότε έκαναν επίσκεψη εργασίας, δεν ήταν απεργία. Καθόντουσαν και είχαν απαίτηση επί του μισθού όπως προέβλεπαν οι νόμοι. Δεν ήταν τίποτα παράνομο. Παλαιότερα, είχε γίνει μια απεργία, καμιά εικοσαριά μέρες αν θυμάμαι, για λόγους αυξήσεων ήταν χωρίς λόγο, γιατί μπορούσαν όλα αυτά να έχουν λυθεί. Εγώ ήμουνα στην Αθήνα τότε.**
-Αποτελέσματα είχε;

Ναι, ας πούμε ότι ικανοποιήθηκαν.

29) **Ναι. Στα σωματεία ήταν εγγεγραμμένοι όλοι. Άντρες, γυναίκες εδώ στη Χαρτοποιία. Γι' αυτό σας είπα είχε ισχυρό συνδικαλιστικό κίνημα και όργανα.**

30) **Κανονικές, για τα δεδομένα κάθε εποχής. Ξέρετε, είναι ανεδαφικό να κουβεντιάζουμε τώρα, για τις συνθήκες εργασίας τότε. Το κάθε πράγμα πρέπει να το κρίνουμε στον χρόνο τον οποίο συνέβη. Γιατί, άμα το κρίνουμε από είκοσι χρόνια και με τη σημερινή συλλογιστική θα το βρείτε χάλια. Εγώ θα σας πω ότι οι συνθήκες, για τα χρόνια τα οποία μιλάμε, ήταν κανονικές, περισσότερο κανονικές απ' ό,τι φαντάζεστε. Θα σας δώσω ένα παράδειγμα τι συνέβη με την τεχνολογική πρόοδο που ερχόταν στα μηχανήματα. Υπήρχε μια μηχανή η οποία ανέβαζε ένα ρόλο επάνω, τον έβαζαν οι άνθρωποι με το βαρούλκο, ήταν χειρώνακτες, ήταν εργάτες αυτοί. Σε κάποια στιγμή η μηχανή, η τεχνολογία προχωρούσε και τι να κάνουμε; Γιατί να κουράζουμε τους ανθρώπους; Να βρούμε κάτι να μην τους κουράζουμε τόσο πολύ. Βρήκαμε λοιπόν ένα κόλπο. Βάζαμε ένα πράγμα που είχε τρία κουμπιά που έλεγαν: πάνω, κάτω, stop. Ο άνθρωπος αυτός κλήθηκε αντί να κινεί τα χέρια του να κινεί τρία κουμπιά. Λοιπόν τι έγινε; Οι άνθρωποι αυτοί πήγαιναν στα δικαστήρια και έλεγαν:» Εμείς προσφέρουμε πνευματική εργασία.«. Τον έβγαζες από το βαρούλκο και του έδινες τρία κουμπιά και αμέσως άλλαξε η φύση της προσφερόμενης εργασίας και πολλές φορές τα δικαστήρια το υιοθετούσαν αυτό το πράγμα. Θέλω να σας πω, λοιπόν, ότι γι' αυτό λέγαμε κάθε φορά τα πράγματα πρέπει να τα κρίνουμε κάτω από τις συνθήκες της δεδομένης στιγμής.**

31) **Ναι, τους δίναμε φόρμες. Κάποια φορά, αγοράζαμε και στις γυναίκες, φόρμες και είχαν όλοι τις φόρμες τους. Από κάποια στιγμή και πέρα όταν άλλαξε το πνεύμα δεν ήθελαν να τις φοράνε.**

Όπως και στα σχολεία βγάζανε τις ποδιές και ζημιώσατε τις οικογένειες σας. Ήρθε η καταναλωτική κοινωνία και έτσι το παπούτσι πρέπει να είναι κάποιας μάρκας κ.τ.λ. Πάντως όλοι είχανε τα υφάσματά τους. Περνάνε οι κυρίες τα υφάσματα τους να πάνε να τα ράψουν μόνες τους, και όχι ακριβώς ίδιες οι ποδιές. Για τους εργάτες παράγγελλαν φόρμες εργασίας και παπούτσια. Κάποια στιγμή αυτά μπήκαν και στη συλλογιστική σύμβαση εργασίας.

32) Ναι, ατυχήματα υπήρχαν. Ήταν φυσικό να υπάρχουν. Μέχρι και κάποιο θανατηφόρο υπήρχε που θυμάμαι. Κάποιος το χέρι του. Θυμάμαι και μια περίπτωση κάποιο παιδί το πήρε οι κύλινδροι της μηχανής. Συμβαίνουν αυτά από ανθρώπινο σφάλμα.

33) Βεβαίως δίνονταν οι νόμιμες αποζημιώσεις. Ότι προέβλεπε ο νόμος δινόταν οπωσδήποτε.

34) Οι εργαζόμενοι βρίσκουν πολλά κόλπα. Να πούμε ότι παθαίνανε σπονδυλοαθρίτιδες. Και από εκεί χαρακτηρίστηκε ότι μπορεί να δικαιώσει πρόωρη σύνταξη και γυρίζανε με τα κολάρα στην αγορά και μετά πηγαίνανε σπίτι τους και τα βγάζανε. Κάποια τμήματα στο τέλος τα βαφτίσανε όλα βαρέα και ανθυγιεινά. Ενδεχομένως ήσαν. Επαγγελματικές ασθένειες δεν είχαμε, τουλάχιστον στα 30 χρόνια που ήμουν εκεί. Εντάξει νερά πολλά είχαμε, υγρασία είχαμε, αλλά εγώ τουλάχιστον δεν μπορώ να πω ότι είχαμε επαγγελματικές ασθένειες.

35) Από τη Διοίκηση επάνω οι πρώτες μορφές ήταν: Γιαννουλάτος, ο οποίος έφυγε και μετά ήρθε, δεν θα το πιστέψετε η Χαρτοποιία είχε συγγένεια, είχαμε και τον Παναθηναϊκό, ήταν από τους πρώτους Διευθυντές ο Απόστολος Νικολαΐδης στον Παναθηναϊκό ήταν από τους

Διευθύνοντες στη δεκαετία του '30 της Χαρτοποιίας. Μέχρι που έφτασα το 1955 οι μπάλοι της Χαρτοποιίας, τότε δεν υπήρχαν ΠΑΕ, ήταν ο ερασιτέχνης Παναθηναϊκός. Κάποιος από τη Χαρτοποιία τότε ήταν στο συμβούλιο του ερασιτέχνη Παναθηναϊκού. Ο Απόστολος Νικολαΐδης ήταν από τους μεγάλους διευθύνοντες της Χαρτοποιίας. Και το ξέρω πάρα πολύ καλά γιατί είχε στεφανώσει και τον πεθερό μου, που δούλευε. Ήταν διευθυντής εδώ της θυγατρικής εταιρείας. Να αναφέρουμε λοιπόν ονόματα. Είπαμε Γιαννουλάτος, Ματιάτος, Ρωσόλυμος. Το δίδυμο Διευθύνων Σύμβουλος και Εντεταλμένος Σύμβουλος της Χαρτοποιίας. Έχουμε και τον τεχνικό τον κύριο Νοξ ο οποίος άφησε μεγάλη εποχή εδώ. Ήταν Γερμανικής καταγωγής. Ήταν πάρα πολύ καλός τεχνικός. Αυτός άφησε τα σημάδια του, την τεχνική πρόοδο. Αυτός έφτιαξε την τεχνική δομή της Χαρτοποιίας. Εγώ ήμουν πάρα πολλά χρόνια. Ενώ προερχόμουν από την υπαλληλία έφτασα να είμαι Γενικός Διευθυντής της Χαρτοποιίας. Στη Χαρτοβιομηχανία ήταν είκοσι χρόνια εδώ Διευθυντής ο Γεώργιος Βάλβης Διευθυντής της θυγατρικής Χαρτοβιομηχανίας του Αιγίου.

36) Χαρτί γραφής, τυπογραφικός, χαρτόνια.

37) Οι πρώτες ύλες χαρτομάζα ήταν. Σε κάποια στιγμή άρχισαν να μπαίνουν και τα αποκόμματα, σαν δεύτερης ποιότητας χαρτί.

38) Οι προμήθειες των πρώτων υλών γινόταν από το εξωτερικό. Γινόταν συμφωνητικά και λέγανε θέλουμε 1000 τόνους να μας παραδώσεις τότε, και έρχονταν τα πλοία εδώ σε πρώτη φάση από τη Σουηδία. Αργότερα παίρναμε και από την Αμερική, τον Καναδά. Αλλά το κέντρο των προμηθειών ήταν η Σκανδιναβία. Κάποιες άλλες ευρωπαϊκές χώρες, και από τη Γαλλία φέρανε και καλάμια από τη Ρουμανία φέρανε, καλαμομάζα, πρώτη ύλη από καλάμια. Είναι δεύτερης ποιότητας χαρτομάζα. Η χαρτομάζα διαιρείται σε δύο κατηγορίες. Από σκληρά δέντρα, πεύκα και έλατα, και από μαλακά όπως είναι οι λεύκες. Αυτές είναι οι δύο μεγάλες κατηγορίες το soft και το hard. Καλύτερες ήταν οι σκληρές χαρτομάζες

για να βγάζουν και δυνατότερα χαρτιά. Οι προμήθειες των πρώτων υλών γινόταν με συμβόλαια και με διάφορες πιστώσεις. Οι χαρτομάζες μεταφέρονταν με τα πλοία. Εδώ το λιμάνι του Αιγίου ήταν μια μικρή προβλήτα και παλαιότερα δεν υπήρχε μετά έγινε αυτό. Σ' αυτή τη προβλήτα έρχονταν οι μαούνες και πλεύριζαν και οι εργάτες το έβγαζαν. Και μετά υπήρχαν μικρά βαγονέτα τα οποία πήγαιναν στις αποθήκες. Εκεί το έβαζαν μέσα. Αργότερα άρχισαν να έρχονται τα μέσα, να έρχονται τα ανυψωτικά μηχανήματα, γύρω στο 1960. Δεν είπαμε όμως τι γινόταν με το έτοιμο προϊόν. Το έτοιμο προϊόν κόβεται κατά κύριο λόγο στην Αθήνα. Το 90% της παραγωγής στην Αθήνα πουλιόταν με δύο τρόπους. Την πρώτη περίοδο πήγαινε με το τραίνο. Είχε δική της γραμμή η Χαρτοποιία που έμπαινε το τραίνο μέσα. Πήγαινε μηχανή και άφηνε στη σειρά τα βαγόνια. Δίπλα στην αποθήκη, εκεί που θα γίνει το ΤΕΙ τώρα απάνω ήταν η διαλογή και κάτω ήταν η αποθήκη του έτοιμου προϊόντος. Εκεί δίπλα, λοιπόν, είχε μια γραμμή σιδηροδρομική όπου πήγαιναν τα βαγόνια και τα φόρτωναν. Ερχόταν η μηχανή το απόγευμα τα έπαιρνε και τα οδηγούσε στο σταθμό και τα έπαιρνε το τραίνο που πήγαινε στην Αθήνα. Έχουμε λοιπόν μεταφορά, τον πρώτο καιρό, κατά κύριο λόγο με το τραίνο και όταν άλλαξαν οι συνθήκες μεταφορών και ήρθαν τα αυτοκίνητα, γινόταν και με τους δύο τρόπους για να καταλήξουμε τέλος στον μοναδικό τρόπο που ήταν τα αυτοκίνητα. Είναι η εξέλιξη των μεταφορών. Σπανίως να έρχονταν κάποια πλοία γραμμής να περνάνε κάποια προϊόντα με τον ίδιο τρόπο αλλά γινόταν πολύ σπάνια. Το χαρτί έμπαινε κυρίως με το σιδηρόδρομο.

39) Όχι. Μια φορά έγιναν εξαγωγές παρεπιπτώστος. Οι πωλήσεις αφορούσαν μόνο το χονδρικό εμπόριο ή και τον έλεγχο. Κατά κύριο λόγο το χονδρικό εμπόριο. Μόνο η χαρτοβιομηχανία είχε πελάτες και έστελνε. Το χαρτί πήγαινε στο χονδρεμπόριο ή στα μεγάλα τυπογραφεία των Αθηνών.

40) Στο εσωτερικό. Η ποιότητα των προϊόντων ήταν υψηλής ποιότητας.

41) Το εργοστάσιο της Χαρτοποιίας στο Αίγιο αρχίζει να λειτουργεί στις αρχές του 1928 με δύο παραγωγικές μηχανές την ΡΜ Νο 1 που παράγει χαρτόνια και την ΡΜ Νο 2 που παράγει χαρτί γραφής και τυπογραφικό. Οι δύο αυτές μηχανές παραγωγικής ικανότητας τεσσάρων περίπου χιλιάδων τόνων ετησίως εκάστη είναι Σουηδικής προέλευσης του οίκου Κ.Μ.Υ. Οι μηχανές αυτές συμπληρώνονται και με τα απαραίτητα βοηθητικά μηχανήματα, καλάνδρες, κοπτικές, περιτυλικτικές κ.λ.π.

Το 1934 επεκτείνεται το εργοστάσιο με την προσθήκη μιας ακόμη παραγωγικής μηχανής της ΡΠ ΙΙΙ που παράγει χαρτιά περιτυλιξεως, είναι Γερμανικής προελεύσεως του οίκου ΥΟΙΤΗ και παραγωγικής ικανότητας κατά μέσο όρο επτά χιλιάδων τόνων ετησίως.

Έτσι το εργοστάσιο με την έναρξη του Β΄ παγκοσμίου πολέμου βρίσκεται με τρεις παραγωγικές μηχανές και τα συνακόλουθα βοηθητικά τους μηχανήματα.

Έχει τέσσερις λέβητες που καίνε γαιάνθρακα για την παραγωγή ατμού και ηλεκτρικού ρεύματος με δύο ατμοστρόβιλους.

Έχει επίσης πλήρη συνεργεία (Μηχανουργείο, Ηλεκτρολογείο, Ξυλουργείο) για την τεχνική υποστήριξη των τμημάτων παραγωγής.

Μετά την λήξη του πολέμου και μέχρι το 1963 έγιναν οι ακόλουθες βελτιώσεις

Εγκαταστάθει υποσταθμός υψηλής τάσεως της ΔΕΗ και σταμάτησε η ιδιοπαραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας.

Έγινε εκτεταμένη μετασκευή του στεγνωτικού τμήματος της Ρ.Μ.Ι.

Προστέθηκαν διάφορα βοηθητικά μηχανήματα.

- Το 1963 αρχίζει η επέκταση του εργοστασίου με ανέργεση νέων κτιρίων και την αγορά και εγκατάσταση νέας χαρτοποιητικής μηχανής για παραγωγή χαρτιού γραφής και τυπογραφικού, η παραγωγική ικανότης της νέας αυτής μηχανής είναι τάξεως των 45 τόνων ανά 24 ωρο, και είναι

κατασκευής του Αγγλικού Οίκου BERTRAMS Ltd. Η αγορά της μηχανής αυτής συνοδεύτηκε από την αγορά και των αναγκαίων βοηθητικών νέων μηχανημάτων, Σούπερ Καλάνδρας, Ταχυκοπτικής, Περιτυλικτικής κ.λ.π.

Το 1967 τίθεται εκτός λειτουργίας η Ρ.Μ. ΙΙ

Το 1968 τίθεται επίσης εκτός λειτουργίας η Ρ.Μ. Ι

Το 1968 εγκαθίστανται δύο νέοι ατμολέβητες του Οίκου MAY του Βελγίου, οι λέβητες αυτοί καταναλώνουν μαζούτ. Έτσι τίθενται εκτός λειτουργίας οι παλαιοί ατμολέβητες.

Το 1970 γίνεται παραγγελία του αναγκαίου μηχανολογικού εξοπλισμού με στόχο την αύξηση της παραγωγής των μηχανών ΙΙΙ και ΙV. Η παραγγελία αυτή δεν ολοκληρώθηκε λόγω της οικονομικής αδυναμίας στην οποία περιήλθε το Συγκρότημα Λαδόπουλου κατά την περίοδο αυτή. Τελικώς από τα όσα τμήματα της παραγγελίας αυτής ήλθαν μόνον ένας πολτοδιαλυτής εγκαταστάθηκε και λειτούργησε το 1980

42) Φυσικό ήταν να βγει και κάποια παρτίδα ελαττωματική. Ποια η τύχη του; Ανακυκλώνονταν. Δεν είχε πρόβλημα να χαθεί το χαρτί. Ξαναπήγαινε πάλι από την αρχή και γινόταν πάλι χαρτί. Το μόνο που ήταν τα έξοδα. Η πρώτη ύλη δεν χανόταν ποτέ στη Χαρτοποιία.

43) Δεν φταίει ένα πράγμα, φταίνει περισσότερα. Καταρχήν είναι η νομοτέλεια ότι αυτά τα εργοστάσια δεν μπορούσαν να συνεχίσουν στην Ελλάδα. Από εκεί και πέρα ήταν κακές επιλογές. Γινόντουσαν παράλληλες επενδύσεις στο Αίγιο και στην Πάτρα και ποτέ δεν κατάλαβα γιατί.

44) Όλες οι συνέπειες όταν μένουν κάποιοι άνθρωποι χωρίς εργασία. Πότε επηρέασε τις οικονομίες του καθενός; Αυτό είναι ένα άλλο ερώτημα. Την οικονομία της πόλης εμμέσως. Αλλά πόσο επηρέασε τις οικονομίες

του καθενός κανένας δεν χάθηκε. Ένα μικρό ποσοστό πόνεσε γιατί όλοι δεν υπήρξαμε ποτέ πραγματικοί βιομήχανοι. Είχε ωριμάσει και ηλικιακά το προσωπικό. Οι περισσότεροι βγαίνουν σε σύνταξη. Όσοι ήταν νεότεροι ήταν εύκολο να επαναπροσανατολιστούν τα εργασιακά τους ενδιαφέροντα, αν και είπαμε ότι οι περισσότεροι ήταν και αγρότες. Και κάτι άλλο οι τεχνίτες είχαν όλοι τα χέρια τους. Μάθε τέχνη και άστηνε που λένε. Η πόλη όμως είχε έλλειμμα οικονομικό. Δεν έκλεισε μόνο η Χαρτοποιία έκλεισε η ΕΤΕΛ το διπλανό εργοστάσιο της ελαιουργίας, έκλεισαν όλα. Υπερεκτιμήσεις επενδυτικές. Αυτό ήταν το τελικό σφάλμα. Σε κάποιες μεριές έφταιγαν και οι εργαζόμενοι. Όπως έδιωξαν τη PIRELLI από την Πάτρα. Η Χαρτοποιία εδώ αν ήθελε να επεζήσει έπρεπε να μικρύνει. Μια πάρα πολύ καλή και ασφαλής μέθοδο σε κρίσιμα χρόνια αντί να επιδιώξεις το μέγλωμα καλό είναι να μικρύνει μια εταιρεία και όχι να εμμένουμε ότι πρέπει να δουλεύουν και οι 300. Όχι. Οι 300 μπορεί κάποια στιγμή να γίνουν και 100 να ανασυνταχθεί οικονομικώς μια επιχείρηση, να μπει σε μια καλή κατάσταση οπότε να επιδιώξει ένα νέο κύκλο επενδύσεων που θα αυξήσουν πάλι και τους εργαζομένους και την παραγωγή. Διότι αν εμμένουμε ότι πρέπει να δουλεύει η 2 μηχανή ή η 3 μηχανή. Κάποια στιγμή ετέθη θέμα τι θα γίνει η 2 μηχανή όταν έρθει η 4 μηχανή. Η 4 μηχανή έβγαζε 45-50 τόνους και η δεύτερη έβγαζε 12 τόνους. Το ίδιο προσωπικό απασχολούσε εκείνη το ίδιο προσωπικό απασχολούσε και η άλλη, και έβγαζαν το ίδιο χαρτί. Τι έπρεπε να γίνει? Έπρεπε να κλείσει, όπως και έκλεισε. Γι' αυτό σας λέω πρέπει να μικραίνουμε, πρέπει να κάνουμε και κάποιους ελιγμούς επιχειρηματικούς και επενδυτικούς. Δεν μπορείς να επιμένεις ότι όχι έχουμε τρεις μηχανές και πρέπει να δουλεύουν και οι τρεις εν εσεί. Θα μικρύνουμε, θα ανατάξουμε οικονομικώς και μετά θ' αντιμετωπίσουμε και την καινούργια τεχνολογία που έρχεται. Η τεχνολογία είναι χιονοστιβάδα τα τελευταία χρόνια και τώρα ακόμα περισσότερο. Θυμάμαι όταν ήρθε η 4 μηχανή ξαφνικά φεύγαμε από 60-100 m που τρέχανε στο λεπτό οι παλιές ήρθε αυτή που έτρεχε 200 m το λεπτό. Έκανα τον εξής παραλληλισμό τότε ότι οι άνθρωποι ένιωσαν ως εξής: Είχαν μάθει να καβαλάνε ένα γαίδαρο και

να πηγαίνουν στη δουλειά τους, και ξαφνικά τους είπαν να καβαλήσουν ένα άλογο του ιπποδρόμου. Καταλαβαίνεται την αμηχανία και τη δυσκολία που είχαν ν' αντιμετωπίσουν αυτά τα πράγματα. Έπρεπε λοιπόν να έρθει ο χρόνος να συνηθίσουν σιγά σιγά, γι' αυτό είπα ότι καμιά φορά καλό είναι να μικραίνει κιόλας κανείς, και έπρεπε η εταιρεία τότε αντί να φέρνει ξένους από το εξωτερικό, είχαν αρχίσει ήδη να εμφανίζονται τα καινούργια παιδιά, να πάρει δέκα ανθρώπους να τους στείλει σε μια χαρτοποιία στο εξωτερικό που τρέχανε οι μηχανές έτσι και να τους ξαναγυρίσει πίσω να τους χρησιμοποιήσει. Όλα αυτά δεν είχαν μορφοποιηθεί τα χρόνια εκείνα. Όταν είχε έρθει η 4 μηχανή ήρθαν και μηχανοδηγοί από το εξωτερικό. Εδώ δεν ξέρανε. Ήρθαν για κάποιους μήνες. Οι μηχανοδηγοί ήταν το σημαντικότερο, όχι ο Τεχνικός Διευθυντής. Ένας εργαζόμενος που είπε το εξής απλό. Ήταν λοιπόν η καλάνδρα. Η καλάνδρα είναι που παίρνουνε το χαρτί και το γυαλίζουν. Είχα πάει ένα απόγευμα στο εργοστάσιο. Η κονσόλα εκεί της μηχανής είχε καμιά σαρανταριά κουμπιά. Αυτός ήταν στις παλιές εκείνες που είχαν 3-4 κουμπιά. Μου είπε το εξής εκπληκτικό: Κοιτάτε να δείτε κύριε Παναγόπουλε, πολλά κουμπιά σας πουλήσανε. Δεν χρειάζεται τρία κουμπιά χρειάζονται. Άντε και το τέταρτο. Καταλάβετε;

Και ο άνθρωπος το έλεγε εν συνείδηση δικαίου. Πίστευε ότι τα υπόλοιπα τριάντα κουμπιά που είχε πάνω, δεν ήταν τίποτα άλλο από το να μας ρίξουν στάχτη στα μάτια για να μας πούνε ότι αντί να κάνει 1.000.000 π.χ. ότι εσείς την πληρώσατε 10.000.000. Έτσι το αντιλήφθη.

45) Δεν έγιναν επαρκώς αντιληπτά τα μηνύματα των νέων καιρών. Δεν έγιναν στην ώρα τους.

46) Έγιναν, όταν ο Δήμος άρχισε να ενδιαφέρεται. Από το 1994 είχαμε πάρα πολλές προσπάθειες για να έρθουν επενδυτές να την επαναλειτουργήσουν. Οι επενδυτές που ήρθαν δεν είχαν στο νου τους να

την επαναλειτουργήσουν. Είχαν στο νου τους τα οικόπεδα της Χαρτοποιίας. Ίσως μια περίπτωση υπήρξε, αλλά δεν ήταν του Δήμου, ήταν στη μέση η Αναπτυξιακή Αχαΐας του Δήμου Πατρών. Είχαν γίνει κάποια μπερδέματα εκεί. Όσοι ήρθαν από το εσωτερικό ή την Κύπρο που είχε ακουστεί δεν είχαν σκοπό την επαναλειτουργία της.

47) Όχι. Ως Χαρτοποιία τελείωσε για το Αίγιο εδώ και πάρα πολύ καιρό.

48) Δεν υπάρχει περίπτωση να επαναλειτουργήσει. Εκείνο που γίνεται τώρα να το πάρει το Πανεπιστήμιο και να αναπτύξει μια πανεπιστημιούπολη, όχι να φέρει ένα ΤΕΙ εδώ, γι' αυτό και πολύ σωστά η Δημοτική Αρχή του έδωσε 70 στρέμματα του φίλτατου κου Μακρυγέννη να σχεδιάσει το μέλλον εκπαιδευτικό μέλλον. Μπορεί να λειτουργήσει τώρα σ' ένα ωραίο χώρο που του έδωσαν εκεί, το ΤΕΙ το πρώτο ή το δεύτερο αλλά του δίνεται η ευκαιρία μέσα σ' αυτούς τους χώρους, και μια τάση που υπάρχει να γίνονται παλιά εργοστάσια, να γίνονται εκπαιδευτικά ιδρύματα μπορεί να σχεδιάσει αλλά μάλλον του έπεσαν δύσκολα τα οικονομικά. Τα τρώει το 2004.

49) Το μεγαλύτερο μέρος συνταξιοδοτήθηκε, οι τεχνίτες άνοιξαν δικές τους δουλειές, και οι άλλοι πήγαν στα κτήματα τους. Κανείς δεν χάθηκε.

50) Εδώ έχουμε το πρόβλημα. Όλα είναι εκεί. Και το σημαντικό είναι αφέθηκαν πολύ καιρό εκεί, μπορούσαν να φέρουν πάρα πολλά λεφτά κατά τη δική μου εκτίμηση, τώρα δεν ξέρω τι θα γίνει. Κάποια πράγματα χάθηκαν. Με ποιο τρόπο; Υπεξαιρέσεως. Τα λένε οι δικαστικές υποθέσεις που τρέχουν. Πρέπει να πωληθεί το συντομότερο δυνατό και όχι για παλιοσίδερα. Μπορούσε να πουληθεί και να αποφέρει πάρα πολλά λεφτά, ο μηχανολογικός εξοπλισμός, όταν έπρεπε και όπως ήταν. Εξακολουθώ να

επιμένω, ότι αν απευθυνθούν στην ευρύτερη αγορά, για παλαιά μηχανήματα, η οποία δεν περιορίζεται στην Ελλάδα φυσικά, στις υπό ανάπτυξη χώρες στο Νότιο Ειρηνικό, όπου αλλού βρεθεί. Κάποτε οι μεταχειρισμένες μηχανές στην αγορά μπορεί να ήταν 100, τώρα να είναι 1000. Γίνονται ανανεώσεις μηχανολογικού εξοπλισμού. Πρέπει να πουληθούν το συντομότερο δυνατό τα μηχανήματα αυτά, για να αδειάσει και ο χώρος.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΣΤΟΝ κ. ΝΤΕΡΕΚΗ ΒΑΣΙΛΕΙΟ

- 1) Ποια είναι η καταγωγή σας;
- 2) Τι ειδικότητα είχατε στη Χαρτοποιία;
- 3) Ποιο ήταν το μέγεθος του εργατικού δυναμικού που απασχολούσε η Χαρτοποιία;
- 4) Τι άλλες ειδικότητες υπήρχαν;
- 5) Ποιο το επίπεδο σπουδών του προσωπικού;
- 6) Δηλαδή ένας εργάτης τι επίπεδο σπουδών θα έπρεπε να έχει για να προσληφθεί;
- 7) Πόσοι άνδρες και πόσες γυναίκες απασχολούνταν;
- 8) Πόσες ώρες ήταν η εβδομαδιαία απασχόληση;
- 9) Με ποια κριτήρια γινόταν η πρόσληψη του προσωπικού;
- 10) Γινόταν εκπαίδευση του προσωπικού;
- 11) Υπήρχε κάποιος υπεύθυνος για την προσαρμογή σας στους εργασιακούς χώρους;

12) Θα μας πείτε λίγο για το επίπεδο του μισθού σε σχέση με άλλες βιομηχανίες;

13) Ήταν ικανοποιητικό δηλαδή;

14) Θεωρείται ότι είχε επαγγελματική εξασφάλιση κάποιος που εργαζόταν στη Χαρτοποιία;

15) Ποιες ήταν οι σχέσεις μεταξύ της Διοίκησης και των εργαζομένων;

16) Της Διοίκησης προς τους εργαζομένους;

17) Γινόντουσαν απεργίες και για ποιους κυρίως λόγους; Υπήρχε σημαντικό ποσοστό συμμετοχής;

18) Προσωπικό συμφέρον; Τι εννοείται με αυτό;

19) Ποια ήταν η πιο σημαντική απεργία που θυμάστε;

20) Δημιουργήθηκαν σύλλογοι;

21) Υπήρχε συμμετοχή και από τους άνδρες και από τις γυναίκες και σε ποιο ποσοστό;

22) Εκτός από το μισθό, σας δινόταν επιπλέον κάποιες παροχές, κάποια δώρα;

23) Περιγράψτε μας τις συνθήκες εργασίας.

- 24) Θα μας αναφέρετε κάποια από τα εργατικά ατυχήματα;
- 25) Δόθηκαν οι νόμιμες αποζημιώσεις στους ίδιους ή στις οικογένειες τους;
- 26) Υπήρχε καθορισμένος τρόπος ένδυσης των υπαλλήλων και του εργατικού δυναμικού της Χαρτοποιίας;
- 27) Υπήρχαν ασθένειες που προκαλούνταν στο εργατικό δυναμικό από τη χρόνια απασχόλησή τους;
- 28) Δημιουργήθηκε ρύπανση του περιβάλλοντος από την λειτουργία της Χαρτοποιίας;
- 29) Ρύπανση στην ατμόσφαιρα ή στο έδαφος;
- 30) Υπήρχαν κάποια χαρακτηριστικά της Χαρτοποιίας, που καθόριζαν το ρυθμό ζωής των κατοίκων, της πόλης του Αιγίου;
- 31) Πείτε μας για τη σημασία της βιομηχανίας σε τοπικό, περιφερειακό αλλά και εθνικό επίπεδο.
- 32) Εκτός από τοπικό συμφέρον υπήρχε και περιφερειακό ή εθνικό;
- 33) Μετά το κλείσιμο της Χαρτοποιίας που απορροφήθηκε το προσωπικό;
- 34) Θα μας αναφέρεται μερικές χαρακτηριστικές μορφές προσώπων που πέρασαν από τη Χαρτοποιία και άφησαν κάποιο όνομα;
- 35) Να μιλήσουμε τώρα λίγο για τα προϊόντα. Τι προϊόντα παράγονταν;
- 36) Θα μας περιγράψετε λίγο την διαδικασία παραγωγής;
- 37) Οι πρώτες ύλες ποιες ήταν;
- 38) Πως ερχόντουσαν οι πρώτες ύλες;

39) Ποια ήταν η ποιότητα των προϊόντων τότε σε σχέση με προϊόντα άλλων Χαρτοβιομηχανιών;

40) Υπήρχαν κάποιες ελαττωματικές παρτίδες προϊόντων και τι γινόταν με αυτές;

41) Ποιος ήταν ο μηχανολογικός εξοπλισμός και από πού τον προμηθευτήκαμε;

42) Παρείχε η Χαρτοποιία ενίσχυση σε φορείς της πόλης του Αιγίου, δηλαδή κάποιες φιλανθρωπίες;

43) Τι πιστεύετε ότι οδήγησε τη Χαρτοποιία στο κλείσιμο;

44) Τι επακόλουθα είχε το κλείσιμο της Χαρτοποιίας για την πόλη του Αιγίου;

45) Γίνονται προσπάθειες για να επαναλειτουργήσει;

46) Έγιναν κάποιες προσπάθειες στο παρελθόν;

47) Πιστεύεται, πως είναι εφικτή η επαναλειτουργία της;

48) Συμφέρει την πόλη να πουληθούν τα μηχανήματα;

49) Πείτε μας τα αισθήματά σας για τη σημερινή κατάσταση.

50) Σε τι θα μπορούσε να αξιοποιηθεί το κτίριο και οι υπόλοιποι χώροι;

51) Υπήρχε συνεργασία με το Λαδόπουλο στην Πάτρα;

52) Πείτε μας λίγα πράγματα για εσάς.

ΝΤΕΡΕΚΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

1) Εγώ κατάγομαι από το Αίγιο, μάλλον από προάστειο του Αιγίου. Έχω γεννηθεί το 1939. Έχω βγάλει το τότε γυμνάσιο, σημερινό Λύκειο στο Αίγιο το 1958. Πήγα στρατό, υπηρέτησα ως έφεδρος ανθυπολοχαγός και μετά πήγα στη Χαρτοποιία το 1962. Πήρα σύνταξη το 1999, μετά από υπηρεσία τριάντα επτά χρόνων στη Χαρτοποιία.

2) Στην αρχή προσλήφθηκα σαν εργάτης, μετά έγινα βοηθός τεχνίτου, μετά τεχνίτης, έπειτα πρακτικός μηχανικός, στη συνέχεια βοηθός λογιστή και τέλος φύλακας.

3) Το μέγεθος του εργατικού δυναμικού διέφερε κατά καιρούς. Κατ' αρχάς η Χαρτοποιία άρχισε τη λειτουργία της από πεντακόσια έως επτακόσια άτομα το maximum. Τούτο γιατί όταν ιδρύθηκε το 1925 δεν ήταν «Χαρτοποιία» αλλά «Χαρτοβιομηχανία Α.Ε.», δηλαδή ήταν μια εταιρεία με δύο αντικείμενα, το ένα παραγωγικό και το άλλο επεξεργασίας. Στη Χαρτοβιομηχανία απασχολούνταν στην αρχή γύρω στα εβδομήντα άτομα, γυναίκες και άνδρες. Η Χαρτοποιία είχε δύο παραγωγικές μηχανές, που απασχολούσαν γύρω στα τριακόσια άτομα

προσωπικό. Το 1930 προσετέθη και άλλη μια παραγωγική μηχανή και το προσωπικό αυξήθηκε και έφτασε συνολικά γύρω στα επτακόσια άτομα. Το 1962 προσετέθη και άλλη μια παραγωγική μηχανή, ωστόσο όμως σταμάτησαν τη λειτουργία τους, οι δύο πρώτες και έτσι το προσωπικό μειώθηκε και έφτασε στα πεντακόσια, τετρακόσια και στο τέλος στα διακόσια άτομα προσωπικό.

4) Ειδικότητες ήταν πάρα πολλές. Ας ξεκινήσουμε από τους θυρωρούς, τους εργάτες αυλής, τους ηλεκτρολόγους, τους μηχανικούς και τους ξυλουργούς που αποτελούσαν το βοηθητικό προσωπικό. Στην κυρίως απασχόληση στη Χαρτοποιία ήταν οι εργάτες παραγωγής και επεξεργασίας χάρτου, όπου και εκεί υπήρχαν ένα σωρό ειδικότητες, όπως για παράδειγμα στην μηχανή υπήρχε ο μηχανοδηγός που ήταν υπεύθυνος της παραγωγής της μηχανής, ήταν ο βοηθός του, ο στυμιαστής, ο ταμπουριτζής και τα κυρίως άτομα. Μετά γινόταν μια μερική επεξεργασία, όπου βοηθητικά μηχανήματα έπαιρναν το χαρτί, που ήταν 3m και 3,5cm και το έκοβαν σε ρολούς ή το πήγαιναν σε ένα ειδικό ψαλίδι και το έκοβαν σε διάφορες διαστάσεις ανάλογα με τις απαιτήσεις του πελάτη. Σε αυτή τη φάση παραγωγής υπήρχαν και οι ειδικότητες των αντίστοιχων μηχανημάτων.

Επίσης υπήρχαν οι τυπογράφοι, γιατί όταν ιδρύθηκε η Χαρτοβιομηχανία δεν υπήρχαν τυπογραφεία, οι γραμμογράφοι, δηλαδή, αυτοί που δούλευαν στα μηχανήματα που έφτιαχναν τις γραμμές στα τετράδια, καθώς και οι φεκελοποιοί. Αυτές οι ειδικότητες, βέβαια υπήρχαν επί τρία, γιατί η Χαρτοποιία δούλευε όλο το εικοσιτετράωρο, δηλαδή, τρεις βάρδιες. Τέλος υπήρχε το υπαλληλικό προσωπικό, που δούλευε στα γραφεία της εταιρείας, όπως λογιστές, βοηθοί λογιστών, διευθυντές κ.α.

5) Το επίπεδο σπουδών του προσωπικού εξαρτώταν από τη «θέληση» της εταιρείας.

6) Ένας εργάτης, που ήταν απόφοιτος δημοτικού, μπορεί να ήταν κλητήρας και ένας απόφοιτος λυκείου να ήταν εργάτης. Στην Χαρτοποιία δεν προτιμούσαν μορφωμένους ανθρώπους. Συγκεκριμένα εγώ απολύθηκα από το στρατό στις 25 Ιουλίου το 1962 και στις 27 Ιουλίου πήγα στον τότε Γενικό Διευθυντή, ο οποίος με συμβούλεψε να μην πω ότι είμαι απόφοιτος γυμνασίου, για να μπορέσω να προσληφθώ. Δεν ήθελαν, πιστεύω μορφωμένους ανθρώπους, για να μην κάνουν απεργίες. Αυτή, όμως ήταν μια εσφαλμένη εντύπωση, γιατί τις απεργίες από τότε και μετέπειτα τις έκαναν οι αγράμματοι και όχι οι μορφωμένοι. Πιστεύω, επίσης, πως δεν ήθελαν μορφωμένο εργατικό δυναμικό, γιατί ήθελαν αν έχουν τον έμμεσο έλεγχο, δεν ήθελαν να έχουν τον έμμεσο έλεγχο, δεν ήθελαν, δηλαδή τον εργατοκοινωνικό έλεγχο, γιατί υπήρχε αсуδοσία ως προς την διαχείριση των επιχειρήσεων.

7) Οι γυναίκες ήταν στην διαλογή. Ήταν ένας χώρος τότε, που το χαρτί, επειδή δεν υπήρχαν μηχανήματα να το μετράνε, το έπαιρναν οι γυναίκες το μετρούσαν με τα χέρια και το έκαναν δεσμίδες. Δηλαδή, αν ένας πελάτης ήθελε δεσμίδες των διακοσίων ή των διακοσίων πενήντα φύλλων, οι γυναίκες μετρούσαν με το χέρι πάντα, έβαζαν ένα χαρτάκι για να ξεχωρίζουν οι δεσμίδες μεταξύ τους και τη συνέχεια το πήγαιναν στις σάλες, όπου το πακετάρizαν. Εργάζονταν γύρω στις εβδομήντα γυναίκες. Τώρα ως προς τα γραφεία υπήρχαν ελάχιστες γυναίκες, οι περισσότεροι ήταν άνδρες.

- 8) Καθημερινά οχτάωρο, όλο το επταήμερο, δίχως ρεπό. Πολλές φορές μάλιστα γινόντουσαν και πρόσθετες υπερωρίες, κυρίως από τους εργάτες, που δούλευαν στα συνεργεία και στα ηλεκτρολογεία, οι οποίοι δούλευαν και νύχτα αν χρειαζόταν, για επισκευές, ώστε να μειωθούν οι ώρες, όπου ένα μηχάνημα δεν θα λειτουργούσε, λόγω κάποιας βλάβης.
- 9) Άμα, είχες γνωστό, έναν υπουργό ή έναν βουλευτή ή κάποιον συγγενή, με αξιόλογη θέση στη Χαρτοποιία, με το γνωστό «μέσο» δηλαδή, άλλωστε ήταν αμοιβαία τα αισθήματα των βιομηχάνων με την πολιτική.
- 10) Καμιά στοιχειώδης εκπαίδευση, σε έβαζαν εκεί πέρα και σου έλεγαν: «Μάθε να δουλεύεις».
- 11) Όχι. Για παράδειγμα, εγώ, μόλις προσλήφθηκα πήγα εργάτης σε συνεργείο. Υπήρχε ένας μάστορας εκεί πέρα και μου λέει, θα έρθεις κοντά μου βοηθός.
- 12) Ήταν συγκριτικά το ίδιο, γιατί έβγαιναν συλλογικές συμβάσεις. Οι συλλογικές συμβάσεις, καθόριζαν τις συλλογικές ή διατητηκές αποφάσεις, οι οποίες έβγαιναν από την Ομοσπονδία. Ήταν κλαδικές και αφορούσαν όλο το κλάδο της Χαρτοποιίας. Σπάνια ο εργοδότης έδινε κάτι παραπάνω.
- 13) Δεν ήταν, όπως δεν είναι και σήμερα. Δεν ήταν ικανοποιητικό. Όμως, εν όψει της ανεργίας και εν όψει της αγροτικής οικονομίας, ήταν συμφέρον.

14) **Ναι. Για εκείνη την εποχή, ναι, γιατί δεν υπήρχε και κάτι παραπάνω. Για παράδειγμα έφευγε κάποιος από χωροφύλακας και πήγαινε στη Χαρτοποιία να εργαστεί, ήταν πολύ καλύτερα, γιατί κανένας δεν ενδιαφερόταν για τους χωροφύλακες και για τους δημόσιους υπαλλήλους, γενικότερα. Το δημόσιο ήταν πολύ «πεσμένο», σε σχέση με τις επιχειρήσεις και αυτό, γιατί οι επιχειρήσεις είχαν το συνδικαλιστικό τομέα με συλλογικές συμβάσεις και με ιδιωτικές αποφάσεις. Ήταν κάτι σταθερό και ακίνδυνο. Πήγαινες δούλευσες οχτώ ώρες, μετά πήγαινες σπίτι σου και ηρεμούσες. Το πιο σημαντικό, όμως, είναι, πως ήταν μια βιομηχανία, που έδινε εμπιστοσύνη και σιγουριά. Όποιος μπήκε εκεί βγήκε συνταξιούχος, και αυτό ήταν πολύ σημαντικό.**

15) **Όταν πήγα εγώ, το 1962, είδα ανθρώπους με μηδενική προσωπικότητα.**

16) **Ανπλαμβάνεστε, ποια μπορεί να ήταν η σχέση Διοίκησης, Διευθυντών και εργαζομένων, αφού όπως προανέφερα οι εργαζόμενοι, ήταν άνθρωποι με μηδενική προσωπικότητα. Χαρακτηριστικά, θα αναφέρω, ήμουν τριών ημερών εργάτης, όταν μας είπε ένας υποδιευθυντής, να μεταφέρουμε τρία άτομα, ένα ρολό σιδερένιο και πάρα πολύ βαρύ. Τα βάλουμε στους ώμους μας, παιδαρέλια και τα τρία, να το πάμε σε μια αρκετά μεγάλη απόσταση. Στο δρόμο, κουράστηκα και είπα στα παιδιά να το αφήσουμε, για λίγο. Τότε, ο υποδιευθυντής φώναξε: «Όχι, όχι» και ερχόταν να με πιάσει από το αυτί. Εγώ είπα στους άλλους δύο, ότι το αφήνω και ας τους κόψει τα πόδια. Έτσι δέχτηκαν και οι άλλοι δύο να το αφήσουμε. Τότε, αυτός με ρωτούσε: «Γιατί, γιατί;» και ερχόταν προς το μέρος μου να με χτυπήσει. Του δίνω μια σπρωξιά και του λέω: «Στα παιδιά σου, όχι σε εμένα. Εγώ, είμαι ένας άνθρωπος, που η σχέση μεταξύ μας είναι, ότι είσαι Διευθυντής και είμαι Υφιστάμενος. Δεν είμαι, ούτε παιδί σου, ούτε δούλος σου.». Αυτός, βέβαια, με πήγε στο Γενικό**

Διευθυντή της επιχείρησης και έκανε πρόταση να με απολύσουν. Όταν ο Γενικός Διευθυντής, με ρώτησε, τι έγινε, εγώ, του έδειξα τον ώμο μου, που είχε ένα αιμάτωμα και του είπα: «Αντιλαμβάνεστε, ότι εγώ κινδύνευα και αυτός ερχόταν να με τραβήξει από αυτί;».

Τότε, ήταν η περίοδος, που στη Χαρτοποιία, μπήκαν καμιά δεκαριά άνθρωποι, απόφοιτοι Γυμνασίου, Λυκείου, και ορισμένοι με θρέσος, και άρχισε η ανατροπή της κατάστασης. Εγώ, ήμουν δύο χρονών εργάτης, όταν βούτηξα έναν εργοδηγό να τον πετάξω μέσα στη μηχανή, «Θα σε βγάλω χαρτί...» του είπα, επειδή κλώπησε έναν συνάδελφο.

Ένα άλλο παράδειγμα, που θυμάμαι τώρα, είναι όταν είχε έρθει ο Διευθυντής των Αθηνών να κάνει έλεγχο στο εργοστάσιο και μου έκανε την παρατήρηση, γιατί την ώρα που πέρναγε, εγώ είχα τα χέρια σταυρωμένα και όχι κάτω.

17) Στο διάστημα, που εργαζόμουν εγώ, από το 1962 και μετά, έγιναν απεργίες και αρκετές μάλιστα. Μπορώ να πω, ότι οι περισσότερες, ήταν πολιτικού περιεχομένου ή προσωπικών συμφερόντων. Υπήρχε, ικανοποιητικό ποσοστό συμμετοχής, αφού όταν γίνονταν απεργίες, ήταν ο χώρος τέτοιος, όπου οι εργαζόμενοι επηρεάζονταν, από τους συνδικαλιστές και απεργούσαν.

18) Κοπάξτε να δείτε. Εγώ, για παράδειγμα, που είμαι στο σωματείο, κάνω απεργία και εκβιάζω την επιχείρηση, να δώσει αύξηση στους εργοδηγούς ή να αναγνωρίσει τους τάδε υπαλλήλους ή να κάνει εμένα, πρώτο βοηθό μηχανοδηγό εργοδηγό κ.λ.π. Προσωπικά, δηλαδή συμφέροντα. Χαρακτηριστικά δε, να αναφέρω ότι, το 1965, όπου τότε ήταν χαμηλά τα ημερομίσθια, εγώ ήμουν τριών χρόνων εργαζόμενος, έγινε μια απεργία, που κράτησε δεκαεννέα ημέρες. Όλοι. Δεν λειτουργούσε καθόλου, το εργοστάσιο. Όταν λύθηκε η απεργία, πήγαμε σε μια συγκέντρωση και ο τότε πρόεδρος λέει: «Νικήσαμε!». Υπέθεσα και

εγώ, ότι θα πήραμε αύξηση. «Δεν απολύεται, κανένας», συνέχισε. Στις διαπραγματεύσεις μας, με τη Διοίκηση, αφού είχαμε κουραστεί πλέον, αποφασίσαμε να λύσουμε την απεργία με την δέσμευση του Γενικού Διευθυντή της εταιρείας, ότι δεν θα απολύσει κανέναν, από τους εργαζομένους και αυτό ήταν νίκη. Τότε τι; Γιατί κάναμε την απεργία αυτή; Γιατί χάσαμε τόσα μεροκάματα;

Αλλά, όπως ανέφερα και παραπάνω, οι περισσότερες απεργίες, είχαν πολιτικό και προσωπικό συμφέρον. Ποτέ, σχεδόν, για να εκπροσωπηθούν ή να διασφαλισθούν, τα συμφέροντα των εργαζομένων. Ήταν, λάθος τακτική, ήταν μια εποχή πολιτικά και κοινωνικά αλλοπρόσαλλη.

19) Η πιο σημαντική, ήταν αυτή του 1965, δεκαεννέα ημέρες και το αποτέλεσμα της, ήταν νικηφόρο, αφού διασφάλισαμε, να μην απολυθεί κανένας εργαζόμενος, σε αντίθεση με προηγούμενες απεργίες, που είχαν σαν αποτέλεσμα την απόλυση πέντε, έξι, επτά ακόμα και δέκα ατόμων. Αυτή η απεργία, θεωρήθηκε, από τους τότε προεδρεύοντες, νίκη. Εγώ, βέβαια, διετέλεσα πάρα πολλά χρόνια, πρόεδρος του σωματείου. Ποτέ, δεν ήμουν υπέρ της απεργίας. Είχα ένα διευθυντή, για πάρα πολλά χρόνια, επ' ονόματι Παναγόπουλο Σωτήρη. Κάθε μήνα, είχαμε μια συνάντηση μαζί του. Εγώ προσωπικά, ως πρόεδρος και ο γραμματέας του σωματείου. Πηγαίναμε πάνω στο γραφείο του, έχοντας πέντε πολύ μικρά αιτήματα, σ' ένα χαρτί. π.χ. να δώσεις αύξηση σε αυτόν, να γίνει υπάλληλος ο τάδε, να δοθεί ανθυγιεινό σε κάποιον άλλο κ.λ.π. Διάφορα τέτοια αιτήματα. Από τα πέντε, λοιπόν, αιτήματα, γίνονταν αποδεκτά, τα δύο. Τον επόμενο μήνα, πήγαινα με άλλα πέντε. Δεν πήγαινα μόνο, με τα υπόλοιπα τρία, που δεν είχαν πραγματοποιηθεί και είχα εφαρμόσει μια τέτοια τακτική. Οπότε, έφτασα στο σημείο, κάποτε να ανηληφθεί ότι είχε κάνει πολλές παραχωρήσεις και μια μέρα, μου λέει: «Έλληνας είσαι ή Τούρκος;» «Γιατί το λέτε αυτό;», τον ρώτησα. «Σε ρωτάω αν είσαι Έλληνας ή Τούρκος;». «Ασφαλώς Έλληνας», του απάντησα. «Με κόβεις λίγο λίγο σαν σαλάμι», μου απάντησε.

Αυτή, ήταν κατά τη γνώμη μου, η πλέον αποδοτική τακτική.

20) Σωματεία, όχι σύλλογοι.

21) Όσοι ήταν, μέσα στη μάντρα, ήταν όλοι οργανωμένοι και μέλη του σωματείου, άνδρες και γυναίκες. Αυτό, ίσχυε τουλάχιστον, την περίοδο που πήγα εγώ. Πριν το 1955, υπήρχαν πάρα πολλοί σύλλογοι, καθώς και σωματεία όπως ο «Άγιος Ανδρέας», ο «Άγιος Παύλος», κ.α. Από το 1955 και μετά, έγινε ένα σωματείο, στο οποίο, μέλη ήταν όλοι οι εργαζόμενοι, από όλες τις ειδικότητες. Η διαμόρφωση, του συνδικαλιστικού κινήματος παραγωγικά, επέτρεψε, να ανήκουν οι εργαζόμενοι σε δύο σωματεία, δηλαδή ο θερμαστής του Αιγίου, ήταν μέλος στο σωματείο της Χαρτοποιίας, το εργοστασιακό, καθώς επίσης και στο κλαδικό σωματείο του Αιγίου των θερμαστών. Ο υπάλληλος, ήταν μέλος στο εργοστασιακό της Χαρτοποιίας, καθώς και στο κλαδικό των διοικητικών υπαλλήλων. Το ίδιο, ίσχυε σε όλες τις ειδικότητες, γιατί η δομή του συνδικαλιστικού κινήματος αυτή ήταν, και αυτή είναι ακόμα. Έχουμε, δηλαδή, τα επιχειρησιακά ή εργοστασιακά και τα κλαδικά ομοσπονδιακά σωματεία.

22) Όχι, σε καμιά περίπτωση.

23) Δεν ήταν και οι καλύτερες, γιατί οι ανώτεροι, ενδιαφερόντουσαν κυρίως, για την προαγωγή. Τώρα, αν σκοτωθεί και κάποιος. Όταν ξεκίνησε η λειτουργία της τέταρτης μηχανής, σκοτώθηκε ένας εργάτης, όταν έπεσε ανάμεσα στους δύο κυλίνδρους, που έβγαине το χαρτί και τον έβγαλε χαρτί. είχαν κοπεί χέρια, πόδια, δηλαδή, δεν λαμβάνονταν μέτρα πρόληψης, ούτε για τα ατυχήματα, ούτε για τη θέρμανση, ούτε για τη σκόνη. Ήταν πρωτόγονες, οι συνθήκες εργασίας.

24) **Ναι, θα σας αναφέρω ένα, που μου έχει μείνει ζωντανό στη μνήμη μου, γιατί ήμουν νέος τότε, όταν ξεκίνησε η τέταρτη μηχανή το 1964. Στη μηχανή αυτή, έπρεπε, όπως έρχεται το χαρτί από τα άλλα μηχανήματα, να περιτυλιχθεί στο ταμπούρο, είναι δύο ταμπούρα για να πιέζουν το χαρτί. Στο ένα ταμπούρο τυλίγεται το χαρτί, και το άλλο πιέζει το χαρτί, έτσι ώστε η περιτύλιξής του να γίνεται σαν συμπαγής. Εκεί ανάμεσα στα δύο ταμπούρα τον πήρε και καταλαβαίνετε πως τον έβγαλε. Δεν πρόλαβε να αντιδράσει. Πήγαινε να βάλει το χαρτί μέσα, και του πήρε το χέρι, μετά τον πήρε ολόκληρο και τον έβγαλε πίσω. Εκεί υπήρξε σοκ σε όλο τον κόσμο. Ήταν φοβερό. Ένας άνθρωπος βγήκε φυλλαδέλα. Εκείνη την φορά ήταν και το μόνο ατύχημα, θανατηφόρο που έζησα εγώ. Παλαιότερα, ίσως είχαν γίνει και άλλα.**

Όταν ξεκίνησε η μηχανή και δεν είχαν ληφθεί μέτρα προστασίας. Έπρεπε, ο εργάτης, να κρατάει ένα λάστιχο με αέρα, έτσι ώστε ο αέρας να πιέσει το χαρτί, για να περάσει μέσα από το ταμπούρο. Τις περισσότερες φορές όμως, επειδή κατά τη γνώμη μου, δεν είχε γίνει σωστός σχεδιασμός της μηχανής, είχαν ένα ξύλο δίπλα και το έβαζαν μέσα, ούτως ώστε να σπρώχνουν το χαρτί. Έτσι έγινε και βάζοντας ο εργάτης, το ξύλο μέσα, η μηχανή του πήρε το ξύλο, στη συνέχεια το χέρι και στο τέλος τον πήρε ολόκληρο. Αυτό, το πράγμα με το ξύλο, έπρεπε να μην υπάρχει, να είχε απαγορευτεί. Θα έπρεπε να πάει ο εργοδηγός, ή ο μηχανικός να του πει «Τι κάνεις εδώ? Απαγορεύεται.» Αλλά επειδή επί πέντε, έξι μήνες δεν έγινε τίποτα, το άφησαν να γίνει.

25) **Αν δόθηκαν, θα δόθηκαν ελάχιστα πράγματα. Μπορεί, δηλαδή, να έπαιρναν για δουλειά στο εργοστάσιο, την αδερφή σου ή τη μάνα σου ή τον πατέρα σου, τον θείο σου, κάτι τέτοιο. Γιατί, έβγαινε η επιτροπή και έλεγε ότι ευθυνόταν ο ίδιος, όπως και σε όλα τα ατυχήματα «ευθύνεται» πάντοτε αυτός που σκοτώνεται, γιατί αυτός δεν μιλάει.**

26) **Ναι, υπήρχε μια φόρμα, παντελόνι, και σακάκι μπλε των κατωτέρων υπαλλήλων και του εργατοτεχνικού προσωπικού.**

27) **Σε ορισμένες ειδικότητες υπήρχαν. Αναπνευστικό συνήθως, γιατί είχε πάρα πολύ υγρασία, γιατί το κυρίαρχο συστατικό της λειτουργίας των μηχανημάτων τότε ήταν το νερό, γιατί το ένα τρίτο της μηχανής, το λέμε και υγρό σύστημα. Είναι ένα σύστημα όπου πέφτει πάνω ο πολτός, ο οποίος αποτελείται σε ποσοστό 75%, 80% από νερό. Επίσης εμφανίζονταν αρθρίτιδες, πνευμονία και φυματίωση. Ειδικότερα εκεί που επεξεργάζονταν την πρώτη ύλη, στα τριβεία. Εκεί υπήρχε, πάρα πολύ σκόνη την οποία οι εργαζόμενοι, ανέπνεαν και τους γύριζε σε πνευμονία ή φυματίωση. Ήταν και η δουλειά τέτοια επί πολλά χρόνια, και νύχτα και από την υγρασία πάθαιναν αρθρίτιδες.**

28) **Υπήρχε μια μόλυνση στο νερό της θάλασσας, η οποία όμως, δεν ήταν ακραία. Η Χαρτοποιία δεν χρησιμοποιούσε ακραίες χημικές ουσίες, γι' αυτό και τα απόβλητα, δεν ήταν εκατό τοις εκατό επικίνδυνα.**

29) **Όχι, όχι δεν υπήρξε, ούτε εμφανίστηκαν αργότερα.**

30) **Ναι. Στο θερμαστήριο, υπήρχε ένα σύστημα, όπου σφύριζαν την ώρα, δηλαδή δώδεκα το μεσημέρι. Εγώ, όταν ήμουν παιδάκι ακόμα στο χωριό και άκουγα το σφύριγμα, προσανατολιζόμουν, σε σχέση με την ώρα, αφού ήταν συγκεκριμένες οι ώρες που ακουγόταν το σφύριγμα. Το ίδιο συνέβαινε και με τους υπόλοιπους κατοίκους της περιοχής. Γενικότερα, όμως η Χαρτοποιία, συνέβαλε στην τότε ανάπτυξη της πόλης, αφού απασχολούσε περίπου πεντακόσια με εξακόσια άτομα σε μόνιμη βάση. Αυτό, ήταν ένα μεγάλο κονδύλι, που έπεφτε στην εμπορική αγορά**

του Αιγίου και είχε σαν αποτέλεσμα την σημαντική οικονομική στήριξη της αγοράς.

31) Ήταν ουσιώδης η σημασία της. Στη σημερινή εποχή, εάν δεν υπήρχε η Ε.Β.Ο. (Ελληνική Βιομηχανία Όπλων), θα ήταν νεκρή η αγορά της πόλης. Το Αίγιο, είχε ανεπτυγμένη βιομηχανία σε σχέση με τον πληθυσμό του, αλλά δυστυχώς έκλεισαν τα περισσότερα. Έκλεισε η Χαρτοποιία, έκλεισε του Ρετσίνα, έκλεισε η Ε.Τ.Ε.Λ. του Φιλίππου Κλωστουφαντουργία, έκλεισε του Αρβανίτη δηλαδή έκλεισαν έξι με επτά βιομηχανίες, που απασχολούσαν 1.500 με 2.000 εργαζόμενους. Τώρα το Αίγιο μαραζώνει. Μέσα σε μια δεκαετία, που θα σταματήσουν και οι επιδοτήσεις στα αγροτικά θα «τρώει ο ένας στον άλλον».

32) Το 1925, που έγινε η έναρξη της Χαρτοποιίας, ήταν η πρώτη βιομηχανία , που υπήρχε στα Βαλκάνια. Αναμφισβήτητα, έπαιξε ρόλο πανελλαδικά. Από εκεί και πέρα η κακή διαχείριση, η άσχημη λειτουργία, η δύσκολη οικονομία καθώς και η λάθος δημιουργία της εταιρείας, επέβαλλαν τον μαρασμό της. Όταν έγινε η Χαρτοποιία στην Ελλάδα, όλα τα κράτη θέλησαν να κάνουν βιομηχανία και τελικά μεγαλούργησαν κράτη με πρωτογενή βιομηχανία. Όταν λέμε κράτη με πρωτογενή βιομηχανία, εννοούμε αυτά που παρήγαγαν μηχανήματα που είχαν πρώτη ύλη.

33) Οι περισσότεροι ήταν στα πρόθυρα συνταξιοδότησης. Άλλοι πήραν σύνταξη, άλλοι θα έπαιρναν σε έξι μήνες σύνταξη. Ελάχιστοι ήταν αυτοί που έμειναν. Έγινε, μια τύπου επαγγελματική επανακατάρτιση και απολύθηκαν στην αγορά εργασίας. Αυτό, σημαίνει ότι οι άνθρωποι υποφέρουν γιατί σε πολλούς, έλλειπαν ένσημα και ήθελαν πολλά χρόνια ακόμα να βάλουν, για να μπορέσουν να συμπληρώσουν το όριο ηλικίας και να πάρουν σύνταξη. Με λίγα λόγια δεν απορροφήθηκαν πουθενά.

Απλούστατα, οι περισσότεροι ήταν στα όρια συνταξιοδότησης και οι τελευταίες προσλήψεις είχαν γίνει γύρω στο 1970. Οι άλλοι ήταν γύρω στην ηλικία τη δική μου. Όπως, και εγώ ταλαιπωρήθηκα από το 1986 που έκλεισε μέχρι το 1999, έμεινα έξι, επτά χρόνια άνεργος. Μετά επανήλθα, πήγα φύλακας έξι, επτά χρόνια και πήρα σύνταξη. Καμιά απορρόφηση και καμιά προοπτική.

34) Καταρχήν ήταν ο τεχνικός διευθυντής μας, ο Κουνινιώτης. Ο άνθρωπος αυτός, φασιικά και μόνο σου έμενε στη μνήμη σου, γιατί ήταν χαρακτηριστικές οι κινήσεις του. Βάδιζε πάντοτε με σκυμμένο το κεφάλι, όμως έβλεπε τα πάντα μπροστά του. Νόμιζες, ότι δεν σε βλέπει, αλλά αυτός σε έβλεπε. Νόμιζες ότι ήταν βλάκας αλλά ήταν πανέξυπνος. Το χαρακτηριστικότερο ήταν, ότι όταν θα έμπαινε 9:00 ώρα στο εργοστάσιο ή όποτε ήθελε, πριν έρθει στο εργοστάσιο είχε ένα άλογο, το καβάλαγε, πήγαινε μέχρι του Χατζή και γύρναγε και έμπαινε μέσα, με ένα ειδικό παντελόνι, σαν κοζάκος, με πετσιά. Έκανε την επιθεώρησή του, πήγαινε άλλαζε, έτρωγε το πρωινό του και μετά ερχόταν κανονικά στο γραφείο του.

Μετά ήταν ένας Βέλγος. Αυτός, με κυνήγαγε από κοντά, να μην πλένω τα χέρια μου. Δίπλα, στη δουλειά μου, υπήρχε μια βρύση και πήγαινα και έπλενα τα χέρια μου. Όταν έπλενα τα χέρια μου, τον έπιανε κρύος ιδρώτας, διότι, πίστευε ότι διέκοπτα τη δουλειά μου ή ότι δεν ήθελα να δουλέψω. Την περίοδο εκείνη, ήμουν χειριστής ενός τόννου ρεκπιφιέ, που торνίριζε ρόλους χαρτί, λάσπη και μέταλλο. Όταν торνίζαμε λάσπη, έπεφτε ένα μαύρο σύννεφο και όπου ακούμπαγες τα χέρια σου γινόντουσαν κατάμαυρα. Αυτό, με οδήγησε το 1997 σε εγχείρηση στομάχου όπου. Ε τι να έκανα? Πήγαινα και πλενόμουν. Ωστόσο εγώ ήμουν πρόεδρος του σωματείου. Και μόλις πάει μέσα και τους λέει, πρέπει να φύγει ο τάδε και του λένε αν απολύσω τον τάδε θα φύγεις και εσύ. Έφυγε μετά από λίγο καιρό. Αυτοί ήταν στα αφεντικά. Τώρα από πλευράς συναδέλφων, πάντοτε στις μάζες υπάρχουν οι άνθρωποι οι αδύναμοι, οι

άνθρωποι που λέμε «της καρπαζιάς» ή άλλοι που το παίζουν πνευματικά αδύναμοι και όμως είναι πανέξυπνοι.

35) Η πρώτη μηχανή απ' τις δύο που μπήκαν το 1965 έβγαζε χαρτιά χοντρά, τα λέγαμε μπριστόλ, τα οποία γινόντουσαν κιβώπια, γίνονταν εξώφυλλα σε βιβλία ή τετράδια. Ο Παπαστράτος, έπαιρνε πάρα πολλά για πακέτα τσιγάρων. Τέτοια χαρτιά έβγαζε η πρώτη μηχανή. Η δεύτερη μηχανή, έβγαζε ως επί το πλείστον χαρτιά γραφής, παπύρους για τετράδια. Έβγαζε και σκούρα χαρτιά περιτυλιξεως. Αυτά βγάζανε οι δυο μηχανές. Όταν προστέθηκε η τρίτη, το 1930 έβγαζε σελιλόζες, τις λέγαμε, χαρτιά ψιλά που τύλιγαν φρούτα κ.α. Έβγαζε τότε το λαδόχαρτο, τυρόχαρτο. Τότε, δεν χρησιμοποιούσαν, όπως σήμερα το νάυλον, το πλαστικό. Χρησιμοποιούσαν το τυρόχαρτο ή λαδόχαρτο. Βέβαια, σε μεγάλες ποσότητες και έβγαζαν και τα πολύ ψιλά χαρτιά, που τα χρησιμοποιούσαν στις περιτυλίξεις, στο εσωτερικό των τσιγάρων. Τώρα, η τέταρτη μηχανή, το 1962 έβγαζε όλα αυτά. Η πρώτη μηχανή έβγαζε 9 τόνους το εικοσπετράωρο. Η δεύτερη περίπου 10 τόνους το εικοσπετράωρο. Η τρίτη 9 με 10 τόνους, ανάλογα με το χαρτί, αν ήταν ψιλό, έβγαζε λιγότερο, μπορούσε να βγάλει 6 τόνους, αν ήταν 32gr. Ήταν 1,5 με 2 τόνους το οχτάωρο. Αν ήταν 70 gr έβγαζε 2,5 τόνους. Αν ήταν 90 gr, όταν λέμε gr ήταν συνάρτηση του πάχους του χαρτιού. Όταν ήταν 30 gr ήταν πολύ ψιλό, όταν ήταν 100 gr ήταν χοντρό, τότε έβγαζε 4,5 τόνους, δηλαδή μέσο όρο 10 τόνους το εικοσπετράωρο. Η τέταρτη μηχανή έβγαζε 10 με 15 τόνους το οχτάωρο.

36) Είναι δύσκολο αν δεν έχεις τα μηχανήματα. Παίρναμε, τη χαρτόμαζα από τον Καναδά ή τη Σουηδία, ελάχιστα από τη Ρουμανία. Αυτό, ήταν σε φύλλα χοντρά 1x1 περίπου σε δέματα. Παλαιότερα, οι πρώτες δύο μηχανές λειτουργούσαν με τα πίτερ. Πίτερ είναι μια μικρή δεξαμενή, που έχει προσαρμοσμένο επάνω ένα σιδερένιο αντικείμενο, με ξύλινη

επένδυση, όπου ανάμεσα στην ξύλινη επένδυση, υπάρχουν λάμες ανοξειδωτες και αυτό γεμίζει νερό και αρχίζεις και πετάς μέσα φύλλα, χαρτομάζες. Γυρίζει αυτό και τα κόβει, τα αλέθει. Η έβαζαν και το μύλο , τα πετάγαμε εκεί, τα άλεθαν και μετά το πήγαιναν πάλι στο πίτερ και το έκαναν πολτό. Από εκεί, το κατέβαζε κάτω σε μια δεξαμενή, που είχε έναν έλικα και καθώς γύριζε αυτός ο έλικας, αναμειγνυε τα κομμάτια. Από τη δεξαμενή εκείνη, έφευγε ο πολτός μέσα από σωλήνες ή κανάλια και έπεφτε στο πρώτο μέρος της μηχανής. Η μηχανή, αποτελούνταν από τρία μέρη. Το πρώτο, ήταν το υγρό σύστημα, το δεύτερο ήταν το προξηραντικό, το στεγνωτικό και το άλλο ήταν το Ξηραντικό. Το υγρό σύστημα, αποτελείται από κυλιόμενους κυλίνδρους, πάνω στο οποίο περιστρέφεται μια κρισάρα. Εκεί, επάνω, στην κρισάρα, έπεφτε ο αραιωμένος πολτός, που ήταν σαν γάλα, και όπως γύριζε η κρισάρα έφευγαν τα νερά και έμενε το χαρτί σε πολύ υγρή μάζα. Έμοιαζε σαν κορυφή γάλακτος. Αυτό, στη συνέχεια, πέρναγε σε μια κουβέρτα, ένα χνουδωτό σκληρό αντικείμενο, φανέλα, η οποία γύρναγε ανάμεσα σε κυλίνδρους. Πιέζες τον κύλινδρο, σύμφωνα, με τα γραμμάρια και την αντοχή του, πέρναγε μέσα εκείνο το πράγμα και πιεζόταν, για να φύγουν τα υγρά και να στερεοποιείται εκεί. Από εκεί, έφευγε και πήγαινε πάλι στη φανέλα, πολύ ανθεκτική σε υψηλές θερμοκρασίες, όπου κινούνταν ανάμεσα σε τύμπανα, τα οποία θερμαίνονταν και εκεί τη μια μεριά , ήταν η φανέλα, και από την άλλη γύρναγε το χαρτί πάνω στο τύμπανο, το οποίο ήταν πολύ λείο και εκεί ξεραινόταν και έβγαινε πλέον το χαρτί , στο κάτω μέρος. Δηλαδή έχουμε υγρό σύστημα, στεγνωτικό, Ξηραντικό. Αλλά ήθελε πάρα πολύ νερό, δηλαδή το κύριο συστατικό, της λειτουργίας ήταν το νερό. Από μηχανή σε μηχανή, υπήρχαν ιδιαιτερότητες. Βάση, ήταν το τριβείο, το πίτερ δεξαμενή πολτοποιήσης, οι δεξαμενές που έπεφτε νερό και αραιοποιήτο, το υγρό σύστημα, το στεγνωτικό και το Ξηραντικό. Μετά, ήταν το κοπτικό. Έπαιρναν το χαρτί και με ένα ψαλίδι, το λέγαμε, κοπτική μηχανή, το έκοβε σε διαστάσεις, που το θέλαμε ή αν το ήθελαν σε ρόλους πήγαινε στην περιτυλικτική και το έκοβε σε διαστάσεις και σε ρόλους. Και

μετά η μεταφορά και η τοποθέτηση με χέρια, με καρότσια, δεν υπήρχαν άλλα μέσα.

37) Οι πρώτες ύλες ήταν χαρτομάζα. Όταν λέμε χαρτομάζα, εννοούμε ειδικά δέντρα τα οποία βρίσκονται Καναδά, Σουηδία, Γερμανία. Στην Ελλάδα, ελάχιστα είναι. Προσπάθησαν να φτιάξουν χαρτομάζα, φυτεύοντας κάποιες εκτάσεις αλλά δεν ανταπέδωσαν τα αναμενόμενα.

38) Μέσω του λιμανιού, ερχόταν καράβι, άραζε σε μεγάλη απόσταση από την ακτή, γιατί δεν υπήρχε λιμάνι, και είχαν τότε τις λεγόμενες «μαούνες». Ξεφόρτωναν από το καράβι στη μαούνα, έβγαине η μαούνα στο λιμάνι, και εκεί ήταν βαγόνια, υπήρχαν γραμμές και έβαζαν επάνω στα βαγόνια, τις μπάλες αυτές και τις πήγαιναν στη Χαρτοποιία, τα πρώτα χρόνια. Οι «μαούνες» ήταν μεγάλες βάρκες, σαν μεγάλο καϊκι. Αυτά ήταν μέχρι το 1960,1962. Μετά, έγινε προβλήτα στο λιμάνι και τα καράβια ξεφόρτωναν εκεί. Ερχόταν εκεί ένα αυτοκίνητο, και με ένα μηχάνημα φορτωτή τοποθετούσαν τις μπάλες. Με αυτό τον τρόπο, δεν σήκωναν τίποτα με τα χέρια τους, οι εργάτες. Πριν γίνει η προβλήτα, ήθελε τέσσερα άτομα για να σηκώσουν εκείνη την μπάλα. Χαρακτηριστικό ήταν τότε, ότι δούλευαν πολύ στο κάρβουνο. Είχαν τα βαγόνια με το κάρβουνο, έφερναν τα αυτοκίνητα ή με το τραίνο, έμπαινε γραμμή μέσα στο εργοστάσιο, και έφερναν βαγόνια με κάρβουνα και τα ξεφόρτωναν. Στο χώρο που τα ξεφόρτωναν, υπήρχαν γραμμές και έτσι έβαζαν τα βαγόνια και το έφερναν στο σημείο, που θα το ρίξουν στο καζάνι. Μ' ένα μηχανικό ανεβατόριο, το έριχναν επάνω σ' ένα μεγάλο χωνί, όπου όταν έπεφτε καιγόταν. Τα άτομα που δούλευαν στο κάρβουνο, γίνονταν πραγματικά μαύροι. Με το φτυάρι να γεμίσουν το βαγονέτο, να το φέρουν, να το ρίξουν για να πάει επάνω. Έξι, με επτά βαγόνια κάρβουνο την ημέρα κάρβουνο, μέχρι που πήραμε ένα φορτωτή και το έπαιρνε ο φορτωτής

και έκανε αυτή τη δουλειά. Το κάρβουνο ερχόταν μέσω τραίνου από την Μεγαλόπολη.

39) Καταρχήν, δεν υπήρχαν άλλες χαρτοποιίες. Και όταν έγιναν, ήταν πολύ καλύτερες. Από το 1960 και μετά οι άλλες χαρτοποιίες εκσυγχρονίστηκαν αλλά στη χαρτοποιία Αιγίου, δεν υπήρχε ενδιαφέρον.

40) Αναμφισβήτητα υπήρχαν. Ορισμένες τις έπαιρνε, ο επιχειρηματίας που ήθελε, με μειωμένη τιμή. Ότι δεν πουλιόταν, γύριζε πίσω και ξανάρχιζε η διαδικασία παραγωγής του. Το πήγαιναν πίσω, το άλεθαν και έβγαζαν πάλι από την αρχή το προϊόν. Αν ήταν χρωματιστό, του έριχναν άλλο χρώμα και το έβγαζαν π.χ. από κόκκινο, μπλε. Συνήθως υπήρχε αυτή η δυνατότητα, αν και ήταν εις βάρος της επιχείρησης. Βέβαια, τι να σας πω, ότι εκεί που μέτραγαν οι γυναicoύλες, όταν πήγα να προσληφθώ, μου λέει ο Διευθυντής των Αθηνών: «Μην βάζεις στην αίτηση ότι είσαι απόφοιτος γυμνασίου». Πάω μέσα στο Γενικό Διευθυντή έναν ανεγκέφαλο άνθρωπο, ο οποίος ήταν και πρόξενος στη Ρωσία της Ελλάδος κ.τ.λ. ανεγκέφαλος όμως Κεφαλλονίτης. Αυτό ήταν το 1962 και το όνομά του ήταν Ματιάτος. Αυτός, λοιπόν μου λέει, ότι δεν με παίρνει. Είχε όμως υποχρέωση να με πάρει γιατί ο αδερφός, του παππού της μητέρας μου, είχε χαρτεμπόριο στον Πειραιά. Και του είχε μιλήσει η μάνα μου, για να μην φύγω από εδώ, γιατί εγώ ήθελα να πάω στην Αθήνα, να σπουδάσω τότε, και η μάνα μου ήθελε να με κρατήσει εδώ. Μόλις απολύθηκα, μου λέει: «Θα πας για δουλειά στη χαρτοποιία». Και θα με έπαιρνε αυτός, αλλά ήθελε να μου κάνει ψυχρό πόλεμο και μου λέει : «Όχι, θα πας κάτω και μετά θα έρθεις εδώ να μου ζητάς να μοιραστούμε την περιουσία μου». Αυτός είχε το 30%. Το 70% το είχε ένας Ρωσόλυμος, εφοπλιστής. Τελικά, με πήρε και μετά από τρεισήμισι χρόνια πάω σαν μέλος επιτροπής να του μιλήσουμε για να μην απολύσει τις γυναicoύλες. Τι έγινε; Αυτές οι γυναicoές μέσα όμως, μετράγανε τις δεσμιδες έλεγχαν μήπως υπάρχει

καμία τσαλακωμένη ή μισή. Η μάπι ήταν ή κούραση ήταν, τύχαινε να υπάρχει καμία τέτοια μέσα. Αυτό δημιουργούσε πρόβλημα, στα αυτοματοποιούμενα μηχανήματα. Αυτά που φτιάχνουν φακέλους ή στα τυπογραφεία και αν υπάρχει ένα μισό φύλλο μπλοκάρει το μηχάνημα, έχει απώλεια χρόνου, καταστροφή μηχανής. Μόλις με βλέπει αυτός, μου λέει, λοιπόν: «Φύγε από εδώ, στο είπα ότι θα έρθεις εδώ. Άλλοι μου έρχονται στα είκοσι χρόνια, εσύ μου ήρθες στα τρία». Τελικά έμεινα εκεί. Μου λέει, θα πας, του είχε κάνει παράπονα ένας επιχειρηματίας που ήταν στο πάνω Παγκράτι. Εγώ, λέει αυτός, κατέστρεψα το μηχάνημα μου. Ναι, αλλά γιατί να καταστρέψεις και οικογένειες, του λέω. Τα μηχανήματα ξαναγίνονται. Η χριστιανή, που δουλεύει τριάντα χρόνια και να την πετάξει στο δρόμο; Τελικά, τότε δεν τις πήρε, αλλά κάναμε άλλες παρεμβάσεις και τις πήρε αργότερα. Θέλω, να πω δηλαδή, ότι οι άνθρωποι ήταν όπως και οι πολιτικοί.

41) Ξεκινάμε καταρχήν, από τις παραγωγικές μηχανές. Οι τρεις πρώτες μηχανές ήταν Σουηδικές. Η τέταρτη ήταν Αγγλική. Οι μηχανές και ακόμα είναι εκμεταλλεύσιμες, αν και σαπίζουν τώρα. Τέτοια μηχανήματα η Ευρώπη τα εκσυγχρονίζει, γιατί σήμερα δεν συμφέρει να κατασκευαστούν τέτοιες μηχανές. Εμείς τις έχουμε και σαπίζουν. Δεν ενδιαφέρθηκε, κανένας, ούτε ενδιαφέρεται. Δηλαδή, αν η Ακρόπολη, έχει μια αξία 3^Α, αυτές έχουν Α. Γιατί σαν την τέταρτη μηχανή στον κόσμο κυκλοφορούν έξι. Οι τελειότερες, οι μεγαλύτερες και από το 1962 και μετά δεν ξανάγινε μηχανή. Απλούστατα, συντηρούνται ή εκσυγχρονίζονται οι παλιές. Γιατί είναι υψηλό το κόστος να γίνουν σήμερα. Μετά έχουμε το θερμοστήριο, που παράγει ατμό. Ατμολέβητες για να δίνει στα τύμπανα να ξεραίνει το χαρτί. Αυτοί, ήταν Βελγικοί, οι ατμολέβητες. Μετά έχουμε τα μηχανήματα επεξεργασίας. Είναι Γερμανικά και Ελβετικά Volt, Γιάγκεμπελ. Ελληνικά δεν ήταν τίποτα. Ούτε τα καρότσια.

42) Ελάχιστα έως τίποτα.

43) Η ίδρυση της, την οδήγησε στην καταστροφή της. Γιατί ήταν δευτερογενής βιομηχανία. Και όταν λέμε δευτερογενής, εννοούμε ότι επεξεργαζόταν προϊόντα άλλων χωρών. Έγινε από άλλη χώρα, έπαιρνε την πρώτη ύλη, από άλλη χώρα. Που σημαίνει εδώ, ότι έμπαινε ο παράγοντας υψηλού κόστους και του δανεισμού. Και όταν υπάρχει υψηλό κόστος και ανταγωνισμός, δεν θα επικρατήσει ο Σουηδός που έχει την πρώτη ύλη; Δεν θα επικρατήσει ο Σουηδός που έχει το μηχάνημα; Γιατί ήρθε ο Σουηδός εδώ και λέει, πετάτε τα μοτέρ και πάρτε τα δικά μας. Μα και εκείνα που πέταξε, καλά ήταν. Αλλά, έφερε δικά του εκσυγχρονισμένα. Και να επιβάρυνση στη Χαρτοποιία. Δηλαδή, η ίδρυση της προδιέγραφε και το μέλλον της. Ένα αυτό. Δεύτερον. Κακή διαχείριση. Σε τι συνίσταται η κακή διαχείριση. Η λειτουργία της σε ορισμένους τομείς, ήταν συνδεδεμένη με την πολιτική. Άρα, η εταιρεία εξυπηρετούσε πολιτικά συμφέροντα και η πολιτική εξυπηρετούσε συμφέροντα, της εταιρείας. Όμως, τα συμφέροντα μετατρέποντο από την πολιτική προς την εταιρεία, και από συμφέροντα της εταιρείας σε προσωπικά συμφέροντα ή και σε προσωπικές επιλογές. Δηλαδή, έπαιρνε υπεράριθμους είκοσι εργάτες και έπαιρναν ένα δάνειο, και αντί να το επενδύσουν στη Χαρτοποιία, έπαιρναν τη Μεγάλη Βρετανία. Το ξενοδοχείο της Μεγάλης Βρετανίας το είχε πάρει ο Ματιάτος και το πούλησε μετά, γιατί κατάρρευσε οικονομικά. Γιατί ήταν Α.Ε. και ο ένας εκμεταλλευόταν τον άλλο. Δηλαδή ο Ματιάτος ξεκίνησε με 15% και έφτασε 35% και κοίταγε ο ένας να φάει τον άλλο, πέραν του ότι οι Διευθυντές έκλεβαν και αυτοί το εργοστάσιο. Ο τρίτος λόγος που έφερε την κατάρρευση, είναι η λάθος πολιτική των κρατών και η επιμονή των Ευρωπαίων να σταματήσουν τη βιομηχανία στην Ελλάδα. Δηλαδή σκέφτηκαν οι Ευρωπαίοι, ότι πράγματι ήταν λάθος στην Ελλάδα να φτιάχνεται χαρτί. Μια βιομηχανία πρέπει να έχει πρώτη ύλη, πρωτογενής, να έχει σωστή λειτουργία, σωστή οικονομία και να έχει και διάθεση. Που

να τα διαθέσει τα προϊόντα; Στα 7.000.000 κόσμο, το προϊόν που να το διαθέσει; Ενώ, η Γερμανία έχει 90.000.000. Το θέμα είναι ότι αυτοί πάνε μπροστά τριάντα χρόνια, ως προς τον εκσυγχρονισμό των διάφορων μηχανημάτων. Εμείς ούτε πριόνι, ούτε σκαφτικό Ελληνικό έχουμε. Δηλαδή, κακή οικονομία. Αυτοί ήταν οι λόγοι συν οι πολιτικές γενικότερα, γιατί έλεγε ο ένας, πρέπει να κάνεις απεργία για να ρίξεις την κυβέρνηση, πρέπει να κάνεις απεργία για να βγει βουλευτής ο τάδε. Αλλά κυρίως ήταν, ότι ήταν δευτερογενής για τον τόπο μας. Δεύτερον, κακή λειτουργία και όχι εκσυγχρονισμός της, γιατί ήταν μια Α.Ε. και ο καθένας έκλεβε από αυτή, για να φτιάξει κάτι δικό του. Δεν προσπαθούσε, να τη διευρύνει και ο άλλος λόγος είναι, ο μεγάλος ανταγωνισμός γιατί ερχόταν το Σουηδικό χαρτί στην Αθήνα, καλύτερο και φθηνότερο. Γι' αυτό έκλεισε, και του Κεφάλαια και εκείνη μεγάλη χαρτοποιία.

44) Οικονομικό μαρασμό. Ανεργία και οικονομικό μαρασμό. Δηλαδή κάθε θέση εργασίας που χάνεται, δεν είναι ότι στερείται τα χρήματα, αυτός που απολύεται, στερείται και κάποιος άλλος που θα τα έπαιρνε, γιατί ο εργαζόμενος δεν τα φυλάει. Θα πάει να ψωνίσει το ψωμί του, το τυρί του. Θα ζησει και ο έμπορας από αυτόν. Είναι αλυσίδα όλα αυτά. Και εδώ είναι η λάθος πολιτική των ευθυνόντων, γιατί θα μπορούσαν να δώσουν χρήματα στον κόσμο για να κυλήσει η αλυσίδα. Πως δίνουν τα δάνεια. Λέει, κάποιος, μα δώσανε δάνεια εκεί πέρα. Μα αφού τα παίρνουν από την άλλη μεριά. Τα δίνουν στην Αφρική και τα δίνουν με το σταγονόμετρο και πάνε και τα παίρνουν σε φάρμακα γιατί ο Αφρικανός, θα πάει να αγοράσει φάρμακα. Άμα δεν δώσεις λεφτά με τι θα τα πάρουν; Κράτησε τα λεφτά βάλτα στο μπαούλο, τι θα σου δώσουν, τίποτα. Αυτοί όμως τι γίνεται, τα παίρνουν και τα διοχετεύουν κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να προσδιορίζουν πολιτικές ή πρόσωπα και όχι μάζες. Γι' αυτό βλέπουμε σήμερα το 20% του Ελληνικού λαού να ζει άνετα και το 50% να υποφέρει. Εγώ έκανα 37 χρόνια συνδικαλιστής.

45) Όχι, όχι.

46) Δεν έγιναν για επαναλειτουργία. Η Χαρτοποιία έκλεισε, γιατί ήταν η πολιτική. Την υποχρέωσαν, όπως υπερχρέωσαν όλα τα εργοστάσια, γιατί από το 1955 και μετά θέλησαν να κάνουν μια βιομηχανία στην Ελλάδα και οι κυβερνήσεις έδωσαν χρήματα στους βιομηχάνους, για να στηρίξουν αυτή τη βιομηχανία και να την αναπτύξουν. Και πράγματι είχε γίνει μια βιομηχανία αρκετά ικανοποιητική. Όμως, αυτοί που τις έκαναν, τις χρέωσαν. Δεν μπορούσαν να ανταποκριθούν στις ανάγκες τους, οπότε διαδοχικά η μία μετά την άλλη έκλεισαν. Μετά τι έγινε; Ήρθε λοιπόν η πολιτική μετά το 1980 και λέει θα τις γλιτώσουμε αυτές τις επιχειρήσεις, και τις έβαλε σ' ένα οργανισμό που λέγεται Ο.Ο.Α.Ε. έδινε λεφτά, να συντηρεί τον κόσμο σε μια υποαπασχόληση, να υπερχρεώνει το κράτος και αυτές να αργοπεθαίνουν. Αποτέλεσμα ήταν μία μία να κλείνει, και να υπερχρεώνει το δημόσιο. Τώρα, την πήρε ο Δήμος. Δεν πήγε κάποιος να πει: «Αυτό βρε παιδιά είναι μουσείο». Έχει και αυτό μια αξία. Ούτε για μουσείο, δεν την εκμεταλλεύονται. Μπαίνουν μέσα, και αν ήταν δυνατόν να βάλουν ένα σπέρτο να την κάψουν. Και αυτό, δεν γίνεται, γιατί δεν υπάρχει βούληση. Πρέπει να σαπίσουν. Από εκεί και πέρα κάποιος θα βρεθεί ή έπρεπε να βρεθεί να τα πάρει τσάμπα. Στην Πάτρα όταν ξεκίνησε ο Λαδόπουλος να γίνει βιομήχανος, ήταν χαρτέμπορος ο Λαδόπουλος, ήταν μια παραγωγική μηχανή στην Κέρκυρα και πάει στην Κέρκυρα και τους λέει, θα την πάρω εγώ, επειδή την πούλαγαν. Του λένε, θα την πάρεις. Πόσο; Τόσο. Τους λέει, αυτός (ο Λαδόπουλος) θα μου την φέρετε στην Πάτρα, στον τάδε χώρο και εγώ θα σας δώσω τα λεφτά. Με τι να σας τη φέρω; Θα σου στείλω εγώ καΐκια. Τους στέλνει καΐκια, έβαλαν τα μηχανήματα επάνω και μόλις φτάνουν έξω από την Πάτρα, τα καΐκια τα τουμπάρουν, μέσα στο λιμάνι. Έπεσε μέσα στο λιμάνι η μηχανή. Πάρτε τη, λέει τώρα, τι να σας δώσω; Έπεσε μέσα στη θάλασσα. Σκούριασε. Σάπισε. Τι να σας δώσω; Έκανε π.χ. 1.000.000 θα σας δώσω 100.000. Τους τα

δίνει και την άλλη μέρα τη στήνει και τη λειτουργεί. Δηλαδή, θέλω να πω ότι έτσι θέλουν να την πάρουν. Τσάμπα. Κάποιος θα βρεθεί να την πάρει εντελώς τσάμπα. Και ένας επίσης παράγοντας που δεν έχει πουληθεί ή δεν θα πουληθεί, είναι εκείνο που το ξέρουμε όλοι, και όμως κανένας δεν μιλάει. Η προμήθεια. Πόσα θα μου δώσεις; Δηλαδή αυτό στοιχίζει 10.000.000 εσύ θες να το πάρεις 5.000.000 €, δώσε μου και εμένα 500.000. Έτσι δεν γίνονται σε όλα;

Όχι, όχι. Τώρα δεν ξέρουν που να τα πάνε, γιατί στο χώρο θα λειτουργήσει ΤΕΙ.

Τι να λέμε τώρα; Να λέμε ότι τα πήρε ο Δήμος Αιγίου 500.000.000 και θα τα πουλήσει 200. Δεν δίνει ο άλλος ούτε 200.000.000, γιατί από εκεί και πέρα υπάρχει και ένας μεγαλύτερος παράγοντας. Δηλαδή τι; Για να τα πάρεις αυτά, πρέπει να υπάρχουν όλες οι άλλες προϋποθέσεις, που είπαμε. Δηλαδή, δεν αποκλείεται εδώ να έρθουν οι Ινδοί να τα πάρουν. Γιατί άντε να το λύσεις και άντε να το δέσεις, θα κοστίσει πολλά μεροκάματα. Αλλά, να το πάρουν κάποιοι που έχουν χαμηλό εργατικό κόστος ή να το πάρει κάποιος που έχει τις άλλες προϋποθέσεις συμφέρει. Να έρθουν οι Γάλλοι ή οι Άγγλοι ή οι Σουηδοί να τα ξαναπάρουν. Να τις πάρουν και να τις εκσυγχρονίσουν. Δηλαδή εμείς την κίνηση την έχουμε με μοτέρ και με ιμάντες, αυτοί να βάζουν ρουλεμάν. Εκεί, που τρέχει με 200m το λεπτό, να πάει 500. Να τις εκσυγχρονίσουν. Αυτοί, όμως που ξέρουν την απόδοσή τους. Αλλά τι γίνεται; Έρχεται ο ενδιάμεσος άνθρωπος, δηλαδή, θα πάει κάποιος και θα πει: Θα το πάρω. Πόσο; 500.000.000. Εμένα πόσα θα μου δώσεις; Θα πει ο «χ». Και έτσι δεν το παίρνει ο άλλος. Γιατί, σου λέει, αν είναι να δώσω και σε εσένα, δεν συμφέρει. Και αρχίζουν και κλέβουν και τα πουλάνε. Μοτέρ κ.α. Δηλαδή ένα μοτέρ 40.000.000. Σκεφτείτε πόσα έχουν πουληθεί από αυτά. Τον καιρό, που ήμουν εγώ

φύλακας και άλλοι συνάδελφοι δεν έβγαινε ούτε βίδα από εκεί. Όταν φύγαμε εμείς, και το πήρε ο Δήμος ανακρίσεις, παρανακρίσεις, πουλήθηκαν λέει, πλούτισαν κ.α.

Θλίψη. Όταν συμπτωματικά, δεν μπορώ να αποφύγω να τη δω, βασανίζομαι. Κάποιος άλλος θα ήθελε να πάει, εγώ δεν μπορώ να πάω γιατί 37 χρόνια, τα καλύτερα μου χρόνια ήταν εκεί μέσα. Από 22 χρονών μέχρι 60 εκεί μέσα. Στενοχωρούμε πάρα πολύ. Θλίψη.

Είναι λάθος, που γίνονται τα ΤΕΙ. Ο χώρος εκεί, είναι μόνο για εμπορικούς χώρους. Χώροι, δηλαδή, που θα εξυπηρετούσαν το λιμάνι. Διότι να γίνει ΤΕΙ στο χώρο εκείνο δεν είναι σωστό, γιατί έχει φοβερή υγρασία, βάλτος είναι. Και δεν μιλάει κανένας γι' αυτό. Όταν πρόκειται δήθεν για το συμφέρον της πόλης ή των ατόμων δεν μιλάει κανένας. Εγώ, λέει ο 'Χ' τα έφερα τα ΤΕΙ. Που τα έφερες κύριε; Εγώ ως φύλακας εκεί τα τελευταία χρόνια, έγινε ο σεισμός και ήρθαν τρεις σεισμολόγοι. Οι δύο ήταν Γάλλοι, και ο τρίτος ήταν του Παπαζάχου και πήραν το ρήγμα από τις Καμάρες και το έφτασαν απ' έξω στη Χαρτοποιία. Στο πίσω μέρος της Χαρτοποιίας, στην τέταρτη μηχανή, αν πάτε τώρα είναι τέσσερις κολώνες μεγάλες με χοντρά σίδερα και οι κολώνες έχουν κοπεί στη μέση. Και έφτασαν εκεί μου χτύπησαν εμένα, μπήκαν μέσα. Τους ρώτησα: Τι ψάχνετε; Μου λένε «Ψάχνουμε το ρήγμα» και πιάσαμε την κουβέντα. Μου λένε έχει γίνει παλιότερα σεισμός; Λέω, έγινε πριν χρόνια σεισμός το 1985. Άνοιξαν τα κτίρια. Εκεί στο θερμοστήριο, είναι δύο κτίρια ανεξάρτητα τα οποία άνοιξαν αλλά δεν έπεσαν. Δεν έγιναν ζημιές, παρόλο που ήταν 6 Ρίχτερ. Τώρα τους λέω με 5 Ρίχτερ τόσες ζημιές; Κοροϊδεύουν τον κόσμο, τους λέω. Μου λένε όχι. Το ρήγμα μετατοπίζεται από μέσα προς τα έξω. Έχει γίνει μελέτη 1.200 σελίδες. Όλο το Αίγιο, είναι κούφιο από κάτω. Όλο το Αίγιο, είναι σε μια κοιλότητα. Στα 800m είναι άβυσσος από κάτω. Δηλαδή, κακώς εμείς βρισκόμαστε εδώ. Έπρεπε να έχουμε φύγει. Θα πάμε καμιά φορά, όπως πήγε η Ελίκη. Και όμως τη μελέτη αυτή,

δεν την βγάζουν ποτέ στο φως. Και η Χαρτοποιία, είναι πάνω στο ρήγμα. Και ένας λόγος, είναι και αυτός. Γιατί αυτά, θέλουν απόλυτη σταθερότητα. Γιατί, αν φύγει από τη μια μεριά ένα χιλιοστό, η μηχανή δεν δουλεύει σωστά. Είναι μεταλλικές λείες επιφάνειες, που αν κουνηθεί δεν βγαίνει καλή ποιότητα. Και κάποτε, διαπιστώθηκε μια τέτοια διαφορά και σηκώσαμε από τη μια μεριά τη μηχανή. Λοιπόν μέσα σ' ένα επικίνδυνο χώρο, σ' έναν ανθυγιεινό, πας να μου βάλεις ΤΕΙ? Τα κτίρια εκεί είναι για εργοστάσιο. Πως θα βάλεις φοιτητές; Είναι φοβερό. Τι θα μπορούσε να γίνει; Αποθήκες για το λιμάνι. Όπως στο λιμάνι της Πάτρας, μπροστά όλη τη βιτρίνα του λιμανιού την έχουν εκεί για αποθήκες για εμπορεύματα, να την έχουν και εδώ για αποθήκες εμπορευμάτων. Αυτός ο χώρος, έπρεπε να ήταν αποκλειστικά για εμπορικός χώρος του λιμανιού και λάθος που δίνεται για ΤΕΙ. Και εδώ το ΤΕΙ, θέλω να πιστεύω ότι σκέφτεται μακροπρόθεσμα. Δηλαδή τι; Μου τον παραχωρείς, εγώ τον παραχωρώ στο λιμάνι, στο κράτος, το κράτος μου δίνει άλλο χώρο και το φτιάχνω όπου θέλω εγώ. Ίσως. Αν δεν σκέφτονται έτσι, κάνουν τραγικό λάθος. Βέβαια το ΤΕΙ θα δώσει ζωή στην πόλη. Γιατί κάποιος που έχει ένα σπίτι, θα το νοικιάσει και θα πάρει 50.000. Και να μην έχει κάποιος, θα πάρει δάνειο και θα φτιάξει. Θα σας έλεγα να πάτε και στον Παναγόπουλο Σωτήρη, ο οποίος ήταν Διευθυντής. Εγώ αυτόν τον άνθρωπο, τον έχω καταδικάσει και του λέω ότι η μεγαλύτερη καταδίκη σου την οποία και χρειάζομαι είναι ότι παίρνεις 200.000 σύνταξη. Γιατί; Γιατί κοίταξες να οικονομήσεις από τις προμήθειες και όχι αν κρατήσετε την Χαρτοποιία. Να σας πω τώρα ,μια λεπτομέρεια. Η Χαρτοποιία το 1985 κλείνει. Φαινόταν το πράγμα ότι θα κλείσει. Έχει κλείσει. Μάλλον, έχει διορισμένο τον Υποδιοικητή της Εθνικής Τράπεζας, έναν Ζέρβα. Και δεν υπάρχει προοπτική να δουλέψει. Λοιπόν. Πάνε και παραγγέλνουν 3.000 τόνους χαρτομάζα. Την παίρνουν. Παίρνουν την προμήθεια, γεμίζουν τις αποθήκες και μετέπειτα που πάμε για κλείσιμο, την πουλάνε στο Λαδόπουλο μισοτιμής. Τα οικονομήσαν που την πήραν, τα οικονομήσαν που την πούλησαν και ποιος χρεώθηκε; Η Χαρτοποιία. Τέτοια φοβερά πράγματα. Και δυστυχώς γίνονται ακόμη και σήμερα τέτοια πράγματα.

Όχι. Μετά το πήρε ο Λαδόπουλος. Έκανε το μεγάλο άνοιγμα η κυρία Λαδοπούλου, γιατί ο Λαδόπουλος ήταν ανύπαρκτος, τόσο στο Αίγιο όσο και στη Θεσσαλονίκη, που άνοιξε το σύγχρονο εργοστάσιο. Η κυρία ανοίχτηκε πάρα πολύ, την οποία βοήθησε πολύ ο Μακαρέζος επί δικτατορίας, μάλλον ο Κανελλόπουλος πρώτα, πριν γίνει η δικτατορία και μετά ο Μακαρέζος. Αυτή όμως έβαλε μέσα κόσμο ο οποίος έκλεβε από εδώ έκλεβε από εκεί, τις έδιναν προγράμματα, τις έδιναν ιδέες και βούταγαν κονδύλια, οπότε τι έγινε; Έγιναν όλα στάχτη. Άρχισε μετά και έλεγε ο ένας, πρέπει να απολύσουμε τόσους εκεί. Τους απολύεις, κύριε αλλά ο Μακαρέζος δεν σου δίνει τα λεφτά. Και ενώ είχε συμφωνήσει αυτή, να πάρει ένα μεγάλο δάνειο επί δικτατορίας, αφού από την άλλη μεριά γινόntonουσαν απολύσεις, ήρθε ένας Λαδάς, από την Πάτρα που ήταν Διοικητής εδώ, τότε, και της λέει κυρία μου θα σου πάρουμε το κεφάλι και της το πήραν. Γιατί; Γιατί μια επιχείρηση, στέκεται κυρίαρχα από την διεύθυνση. Είναι εύκολο, να φτιάξει μια επιχείρηση κάποιος, αλλά είναι δύσκολο να την συνεχίσει ο επόμενος όπως έγινε με τον γερό Λαδόπουλος ο οποίος την έφτιαξε, και ο γιος του την γκρέμισε.

52) Το 1962 πηγαίνω στη Χαρτοποιία. Το 1965 πηγαίνω και βγάζω Σχολή Εργοδηγών Ηλεκτρολόγων, για να πάω στο τμήμα Ηλεκτρολογίας του εργοστασίου, και σε περίπτωση εκσυγχρονισμού να πάω στα αυτόματα μηχανήματα. Όμως, επειδή ήμουν ο αντιρρησίας, ήμουν ο δυναμικός, δεν είχα σεβασμό και επειδή το ηλεκτρολογείο κυριαρχήτω από ομάδα Κεφαλλονιτών, δεν με πήγαν ποτέ στο ηλεκτρολογείο, οπότε το πτυχίο που πήρα έμεινε στο ράφι. Μετά πάω και βγάζω πτυχίο πρακτικού μηχανικού. Ωστόσο, όταν έφτασα στο σημείο να αξιοποιήσω το πτυχίο πρακτικού μηχανικού, έρχονται κάποιιοι και μου λένε. Θα πας στα γραφεία

, στην απομόνωση, να μην έχεις επαφή με τον κόσμο. Και πήγα σ' ένα γραφείο χωρίς να κάνω τίποτα. Δεν μου έδιναν δουλειά για ενάμισι με δύο χρόνια. Έκανα γραμμές για να περνά η ώρα. Ωστόσο εγώ βγάζω σχολή Βοηθών Λογιστών. Και κατά ανάγκη αφού δεν ήξεραν τίποτα, εκεί μέσα έγραφαν τον ένα αριθμό κάτω από τον άλλο και όταν κάποια στιγμή έπρεπε να βγάλουν μισθούς, ημερομίσθια τριών μηνών και ζητάγε ο υπουργός να του στείλουν πόσα λεφτά χρειάζονται, κάθονται κάτω εγώ και λέω, χρειάζονται 5.000.000. Λέει ο αρχιλογιστής, ο προϊστάμενος στο λογιστήριο. Για να τα βγάλουμε, θέλουμε πέντε μέρες. Λέω εγώ τα έβγαλα. Ορίστε. Τόσα είναι. Τότε λέει κάντε αρχιλογιστή τον Ντερέκη. Όχι εμένα. Οπότε κάθεται μια μέρα, κάθεται δύο μέρες για να βγάλει τώρα το κονδύλι. Είδαν ότι δεν ήταν δυνατόν να το βγάλουν όπως πήγαιναν αυτοί και δίνουν τα 5.000.000 πάνω. Και μετά με την ησυχία βγήκαν τα μεροκάματα, τα οποία βγήκαν 5.000.000. Αλλά τι έγινε; Αυτοί ήθελαν να πάρουν υπερωρίες. Να δουλεύουν ώρες και μέρες. Καταλαβαίνεται λοιπόν. Εγώ επί δύο χρόνια έκανα χαρτάκια, για να μην έχω επαφή με τον κόσμο. Το καλό ήταν, ότι όταν είχαμε εκλογές ήταν 250, εμένα με ψήφιζαν οι 240. Σας λέω 33 χρόνια σωματείο και εργατικό κέντρο.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ ΤΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΦΡΩΣΗΣ

- 1) Ποια ήταν η επιταγή σας;
- 2) Τι είδους ήταν η εργασία στη Χαρτοποιία;
- 3) Ποια ήταν τα μεγέθος του εργατικού δυναμικού που απασχολούσε η Χαρτοποιία και ποια ειδικότητες υπήρχαν;
- 4) Ποια τα επίπεδα σπουδών του προσωπικού;
- 5) Ποιοι άνδρες και πόσες γυναίκες απασχολούνταν;
- 6) Ποια ήταν τα κίνητρα που βίωναν οι εργαζόμενοι;
- 7) Με ποιον τρόπο ήταν οργανωμένο το προσωπικό;
- 8) Γινόταν εκπαίδευση του προσωπικού;
- 9) Θα μας πείτε λίγο για το επίπεδο του μισθού σε σχέση με άλλες βιομηχανίες;
Ήταν ικανοποιητικό;
- 10) Ποιες ήταν οι σχέσεις μεταξύ της Διοίκησης και των εργαζομένων;
- 11) Γινόντουσαν απεργίες και για ποιους κυρίως λόγους; Υπήρχε σημαντικό ποσοστό συμμετοχής;
- 12) Ποια ήταν η πιο σημαντική ανεργία που θυμάστε;

13) Πείτε μας για την κατάσταση των εργαζομένων στην χαρτοποιία, κάποια δώρα;

14) Υπήρχε μερμηριση για την έκβαση της Χαρτοποιίας;

15) Υπήρχε κάποια μερμηριση για την κατάσταση των εργαζομένων και το οικονομικό και τη χρόνια απασχόλησή τους;

16) Υπήρχε καθορισμένος τρόπος ενδυσσης των υπαλλήλων και του εργατικού δυναμικού της Χαρτοποιίας;

17) Δημιουργήθηκε ρύπανση του περιβάλλοντος από την λειτουργία της Χαρτοποιίας;

18) Υπήρχον κάποια χαρακτηριστικά της Χαρτοποιίας, που καθόριζαν το ρυθμό ζωής των κατοίκων, της πόλης του Αιγίου;

19) Πείτε μας για τη σημασία της βιομηχανίας σε τοπικό, περιφερειακό αλλά και εθνικό επίπεδο.

20) Μετά το κλείσιμο της Χαρτοποιίας που απεργήθη, πηθήκε το προσωπικό;

21) Θα μας αναφέρεται μερικές χαρακτηριστικές γιορφές προσώπων που πέρασαν από τη Χαρτοποιία και άφησαν κάποιο όνομα;

22) Τι προϊόντα παράγονταν;

23) Οι πρώτες ύλες από ποι έρχόντουσαν;

24) Ποια ήταν η ποιότητα των προϊόντων τότε σε σχέση με προϊόντα άλλων Χαρτοβιομηχανιών;

25) Τι πιστεύετε ότι συνέγχεσε τη Χαρτοποιία στο κλείσιμο;

26) Τι επακολυθα είχε το κλείσιμο της Χαρτοποιίας για την πόλη του Αιγίου;

27) Πιστεύεται πως είναι εφικτή η επαναλειτουργία της;

28) Ηλεκτρομαγνητική ακτινοβολία με μήκος κύματος $\lambda = 400 \text{ nm}$

29) Ηλεκτρομαγνητική ακτινοβολία με μήκος κύματος $\lambda = 400 \text{ nm}$

30) Ηλεκτρομαγνητική ακτινοβολία με μήκος κύματος $\lambda = 400 \text{ nm}$

ΓΙΑΛΕΛΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

- 1) **Εγώ γεννήθηκα το 1925, στη Ροδοδάφνη Αιγίου, όπου και μένω. Στην Χαρτοποιία δούλεψα από το 1951 έως το 1980.**
- 2) **Ήμουν οδηγός μηχανής παραγωγής χαρτιού.**
- 3) **Το μέγεθος του εργατικού δυναμικού ήταν γύρω στα πεντακόσια άτομα. Όσον αφορά τις ειδικότητες υπήρχαν υπάλληλοι γραφείου, χημικοί, μηχανικοί, ηλεκτρολόγοι, μηχανολόγοι, θερμαστές, απλοί εργάτες. Εγώ στην αρχή, ήμουν απλός εργάτης και μετά έγινα χειριστής μηχανής.**
- 4) **Οι ειδικευμένοι είχαν πτυχία Μέσης Ανώτερης και Ανώτατης εκπαίδευσης. Εγώ είχα μόνο απολυτήριο Δημοτικού.**
- 5) **Απασχολούνταν γύρω στα πεντακόσια άτομα. Το 75% ήταν άντρες και το 25% ήταν γυναίκες.**
- 6) **Η εβδομαδιαία απασχόληση ήταν 56 ώρες. Το εργοστάσιο δούλευε εικοσπέντεσενωρις ώρες το εικοσπτετράωρο.**
- 7) **Με πολιτικά κριτήρια γινόταν η πρόσληψη κάποιου ή αν είχες κάποιο άλλο «μέσον».**
- 8) **Η εκπαίδευση γινόταν από τους πιο παλιούς. Μόνο αυτός ο τρόπος υπήρχε τότε.**

11) Όχι, δεν ήταν καθόλου ικανοποιητικό. Χρειάζονταν και άλλοι πόροι, για να μπορούσε να ζήσει μια οικογένεια.

12) Οι σχέσεις δεν ήταν καθόλου καλές. Η διοίκηση δεν μπορούσε να κατανοήσει τους απλούς εργαζόμενους.

13) Φυσικά και γινόντουσαν απεργίες και μάλιστα πολλές. Οι λόγοι ήταν κυρίως οικονομικοί. Η συμμετοχή των εργαζομένων ήταν πάντα μεγάλη. Άγγιζε και το 100%, σε ποσοστό.

14) Η πιο σημαντική απεργία που θυμάμαι ήταν το 1966, που είχε διαρκέσει δεκαπέντε ημέρες και βασικό αίτημα ήταν η αύξηση μισθού.

15) Όχι, μόνο τα καθορισμένα από το νόμο.

16) Οι συνθήκες εργασίας ήταν σκληρές. Υπήρξαν και κάποια μικροατυχήματα.

17) Υπήρχαν ασθένειες, αλλά δεν γίνονταν γνωστές στο προσωπικό.

18) Υπήρχαν ρούχα εργασίας, τα οποία καθορίζονταν από την Διοίκηση.

19) Πιστεύω, ότι υπήρξε περιορισμένη μόλυνση, αλλά όχι σε μεγάλο βαθμό. Χρησιμοποιούνταν βαφές που οπωσδήποτε μολύνουν την ατμόσφαιρα.

Ναι. Υπήρχε το σφύριγμα αλλαγής της βάρδιας. Αυτό ήταν τρεις φορές την ημέρα και ακουγόταν σε όλη τη γύρω περιοχή του Αιγίου.

Σε τοπικό επίπεδο, υπήρξε οικονομική ανάπτυξη και ευμάρεια για την πόλη του Αιγίου.

Η σημασία της σε περιφερειακό επίπεδο ήταν ότι απασχόλησε πολύ εργατικό δυναμικό, ενώ σε εθνικό επίπεδο υπήρξε οικονομική ανάπτυξη από την εξαγωγή του χαρτιού.

Εγώ συνταξιοδοτήθηκα από εκεί, και δεν γνωρίζω για τους υπόλοιπους.

Ήταν ο Ευαγγελάτος, ο οποίος ήταν Διευθυντής Διοικητικού, ο Κουνινιώτης που ήταν Διευθυντής Τεχνικού Τομέα και ο Ματιάτος, που ήταν Γενικός Διευθυντής όλης της Χαρτοποιίας.

Διάφορα προϊόντα χαρτιού σε διάφορα μεγέθη.

Η χαρτομάζα ερχόταν συνήθως από την Σουηδία με τα καράβια, και επεξεργαζόταν στο εργοστάσιο. Σε μερικά χαρτιά γίνονταν και βαφές για να βγει το χαρτί χρωματιστό.

Η ποιότητα των προϊόντων ήταν πολύ καλή λόγω του νερού της περιοχής, και είχε και μεγαλύτερη ζήτηση. Είχαμε και εξαγωγή χαρτιού απ' ότι θυμάμαι.

Εγώ πιστεύω, ότι φταίει η μη αντικατάσταση του εξοπλισμού του εργοστασίου με καινούργιο, λόγω παλαιότητας. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα το εργοστάσιο να μην μπορεί να είναι ανταγωνιστικό απέναντι σε άλλες Χαρτοβιομηχανίες.

Τι άλλο; Οικονομικό μαρασμό και αύξηση της ανεργίας.

Όχι. Αυτή την περίοδο δεν είναι καθόλου σημαντική, γιατί η πόλη του Αιγίου έχει αναπτύξει άλλες οικονομικές διεξόδους.

Άσχημα τα συναισθήματα. Δεν είναι λίγο να έχεις δουλέψει κάπου όλη σου τη ζωή, και τώρα αυτό το εργοστάσιο να μην υπάρχει πια, και να το βλέπεις σε άθλια κατάσταση.

Κατά τη γνώμη μου, έπρεπε να γίνει ένας χώρος, όπου θα γίνονταν διάφορα θεάματα και εκδηλώσεις.

Φυσικά και συμφωνώ, γιατί υπάρχουν φοιτητές και ζωή στην πόλη, μαζί με όλα τα άλλα οικονομικά επακόλουθα που έχει αυτό για μια πόλη.

Η Χαρτοποιία εγκαταστάθηκε στο Αίγιο, λόγω του άφθονου νερού που είχε και του λιμανιού, που εξυπηρετούσε στην προμήθεια της πρώτης ύλης από το εξωτερικό, με τα πλοία. Τα κτίρια, κατασκευάστηκαν από διάφορες τεχνικές εταιρείες και με τη πάροδο του χρόνου έγιναν και κάποιες επεκτάσεις, εξαιτίας της αυξημένης ζήτησης της αγοράς.

Οι χαρτοποιίες τότε παρήγαγαν όλα τα είδη χαρτιού, όχι όπως σήμερα που υπάρχουν μονομέρειες.

Εξαγωγή χαρτιού δεν είχαμε ιδιαίτερα, γιατί ήταν μια δασμοβίωτη επιχείρηση. Το χαρτί που ερχόταν από το εξωτερικό, έπαιρνε τόσους δασμούς, που έφτανε στο σημείο να κοστίζει το ίδιο με το χαρτί που παραγόταν εδώ. Το κόστος μεταφοράς της πρώτης ύλης, από το εξωτερικό ή του χαρτιού ήταν το ίδιο.

Η διαφορά, ήταν ότι όταν ερχόταν εδώ η πρώτη ύλη, η χαρτομάζα, έπρεπε να ακολουθηθεί μια διαδικασία για να την ξαναδουαλύσουν, επειδή ήταν σε χοντρά φύλλα, και να φτάσουμε στην παραγωγή χαρτιού.

Τα πρώτα χρόνια, πριν τον πόλεμο, το μόνο που διαθέταμε εδώ στην Ελλάδα, ήταν φθηνή ενέργεια και φθηνά εργατικά χέρια.. Τίποτα άλλο. Πριν το 1955, που ήρθε η ΔΕΗ, το εργοστάσιο είχε ιδιοπαραγωγή ατμού και ηλεκτρικής ενέργειας και τέτοιας δυναμικότητας, που μπορούσε να φωτίσει μια ολόκληρη πόλη.

Ενώ η Χαρτοποιία ξεκίνησε δυναμικά και καλά, από κάποιο σημείο και μετά, άρχισε να καταρρέει. Η έλλειψη εκσυγχρονισμού, τα δάνεια από τις τράπεζες, η κακή διαχείριση και ο ανταγωνισμός από τις άλλες χώρες οδήγησαν στην κατάρρευση της Χαρτοποιίας.

Όσο λειτουργούσε η Χαρτοποιία καθόριζε και το ρυθμό ζωής των κατοίκων του Αιγίου. Υπήρχε το σφύριγμα αλλαγής της βάρδιας, τρεις φορές την ημέρα.

Υπήρξε οικονομική ανάπτυξη της αγοράς της πόλης, αφού απασχολούσε ένα μεγάλο αριθμό εργαζομένων σε μόνιμη βάση.

Η Χαρτοποιία ήταν η πρώτη Βιομηχανία στα Βαλκάνια. Όταν έγινε η Χαρτοποιία στη Ελλάδα, όλα τα κράτη ζήλεψαν και θέλησαν να φτιάξουν και αυτά δικά τους. Τα πήγαν όμως καλά γιατί είχαν πρωτογενή βιομηχανία. Είχαν δικά τους μηχανήματα και πρώτες ύλες, ενώ δυστυχώς εμείς, τα εισάγαμε.

Το μέγεθος του εργατικού δυναμικού διέφερε, κατά καιρούς. Όταν ιδρύθηκε η Χαρτοβιομηχανία, απασχολούνταν γύρω στα επτακόσια άτομα.

Η Χαρτοποιία είχε δύο παραγωγικές μηχανές που απασχολούσαν γύρω στα τριακόσια άτομα. Τα 1930, προσετέθη και άλλη παραγωγική μηχανή και οι εργαζόμενοι ανέβηκαν στους επτακόσιους.

Το 1962 προσετέθη και άλλη παραγωγική μηχανή, σταμάτησαν όμως οι δύο πρώτες, και το προσωπικό μειώθηκε σταδιακά στα πεντακόσια, στα τριακόσια και τέλος στα διακόσια άτομα.

Ειδικότητες υπήρχαν πολλές. Υπάλληλοι γραφείου, ηλεκτρολόγοι, μηχανολόγοι, θερμαστές, τυπογράφοι, γιατί όταν ιδρύθηκε η Χαρτοβιομηχανία δεν υπήρχαν τυπογραφεία, οι γραμμογράφοι, οι φακελοποιό κ.α.

Το 75% ήταν άντρες και το 25% ήταν γυναίκες. Οι γυναίκες έκαναν ελαφριές δουλειές και ήταν κυρίως στη διαλογή, όπου χώριζαν, μέτραγαν και έκαναν δεσμίδες το χαρτί. Υπήρχαν και στα γραφεία, αλλά ελάχιστες. Στις μηχανές και στις βάρδιες, δεν υπήρχαν γυναίκες.

Το επίπεδο επαγγελματικής κατάρτισης, διέφερε κατά καιρούς. Οι περισσότεροι, ήταν απόφοιτοι Δημοτικού και εξατάξιου Γυμνασίου.

Δηλαδή ένας εργάτης, που ήταν απόφοιτος Δημοτικού, μπορούσε να ήταν κλητήρας και ένα απόφοιτος Λυκείου, να ήταν εργάτης.

Δεν προτιμούσαν και μορφωμένους ανθρώπους, γιατί όσο πιο μορφωμένος είσαι, έχεις μεγαλύτερες απαιτήσεις και δεν μπορούν να έχουν τον έλεγχο απόλυτα οι ανώτεροί σου. Φοβόντουσαν τις απεργίες και το ξεσκήκωμα του εργατικού δυναμικού.

Η πρόσληψη των εργαζομένων, γινόταν με γνωριμίες. Αν είχες κάποιο «γνωστό», βουλευτή, πήγαινες για δουλειά εκεί.

Η εκπαίδευσή τους γινόταν από τους παλαιότερους, μόνο αυτός ο τρόπος υπήρχε.

Όσον αφορά το επίπεδο μισθού, αν ήταν ικανοποιητικό ή όχι, οι απόψεις διίστανται. Οι πιο ανώτεροι λένε, ότι ήταν ικανοποιητικό, ενώ οι υφιστάμενοι ισχυρίζονται, ότι δεν ήταν. Έβγαιναν βέβαια και συλλογικές συμβάσεις, που καθόριζαν τον μισθό, της κάθε ειδικότητας.

Κάποιος που δούλευε εκεί, θεωρείτε ότι ήταν εξασφαλισμένος επαγγελματικά.

Ήταν μια επιχείρηση, που έδινε εμπιστοσύνη και σιγουριά, και έφευγες από εκεί συνταξιούχος. Μάλιστα, τα παλιά χρόνια, επιβράβευαν με επιπλέον χρήματα, τα άτομα που βρίσκονταν, γύρω από τη Διοίκηση, επειδή πήγαιναν καλά οι δουλειές.

Γινόντουσαν και απεργίες, που ήταν κυρίως, πολιτικού περιεχομένου και προσωπικών συμφερόντων. Η μεγαλύτερη, ήταν το 1965, που είχε διάρκεια, δεκαεννέα μέρες, και δεν απολύθηκε κανένας. Τα αιτήματα, ήταν κυρίως οικονομικά.

Είχαν δημιουργηθεί και σωματεία, όπου συμμετείχαν, όλοι. Η διαμόρφωση, του συνδικαλιστικού κινήματος, παραγωγικά επέτρεψε στους εργαζόμενους, να ανήκουν σε δύο σωματεία. Ένας εργαζόμενος π.χ. θερμαστής, ήταν μέλος στο σωματείο της Χαρτοποιίας αλλά ήταν και στο κλαδικό σωματείο του Αιγίου των θερμαστών.

Οι συνθήκες εργασίας, ήταν διαφορετικές, για τους εργαζομένους που βρίσκονταν σε ανώτερες θέσεις, και διαφορετικές για τους απλούς εργαζόμενους.

Δεν μπορούμε, όμως σήμερα, να κρίνουμε την νοοτροπία των παλαιότερων χρόνων, γιατί τα πράγματα, έχουν αλλάξει. Κατά την ομολογία του κ. Ντερέκη, ήταν πρωτόγονες, δεν λαμβάνονταν, μέτρα πρόληψης, ούτε για ατυχήματα, ούτε για τη σκόνη, τίποτα.

Σε ορισμένες ειδικότητες, υπήρχαν και ασθένειες, που προκαλούνταν στο εργατικό δυναμικό, από τη χρόνια απασχόλησή τους, όπως αναπνευστικό, από την πολύ υγρασία, αρθρίτιδες, πνευμονία κ.α.

Η Χαρτοποιία έβγαζε διάφορα χαρτιά, σε διάφορες διαστάσεις. Έβγαζε χαρτί γραφής, τυπογραφικό, χαρτόνια, κ.α.

Η μία μηχανή, έβγαζε χαρτί μπριστόλ, χαρτί που γίνονται δηλαδή τα κιβώτια, εξώφυλλα σε βιβλία. Η δεύτερη, έβγαζε χαρτί γραφής, παπύρους για τετράδια και σκούρα χαρτιά περιτυλίξεως. Η τρίτη έβγαζε, τις σελιλόζες, τα ψιλά χαρτιά, που τύλιγαν τα φρούτα, λαδόχαρτο, τυρόχαρτο, τα ψιλά χαρτάκια, που βάζουν στα τσιγάρα. Και η τέταρτη μηχανή τα έβγαζε όλα.

Οι πρώτες ύλες, έρχονταν από το εξωτερικό και κυρίως από τη Σουηδία, αλλά παίρναμε και από Αμερική, Καναδά, Γαλλία, Ρουμανία. Η χαρτομάζα διαιρείται σε δύο κατηγορίες. Το soft και το hard, ανάλογα με το δέντρο που προέρχεται. Τα πεύκα και τα έλατα θεωρούνται σκληρά και οι λεύκες θεωρούνται μαλακά δέντρα. Καλύτερα θεωρούνται τα σκληρά, γιατί βγαίνει δυνατότερο χαρτί.

Οι πρώτες ύλες, πριν γίνει η προβλήτα στο λιμάνι, ερχόταν με τα πλοία, μετά τα φόρτωναν στις «μασούνες», για να βγούνε στο λιμάνι και μετά με τα χέρια, τα φόρτωναν στα βαγόνια και πήγαιναν στο εργοστάσιο. Αργότερα, όμως, με την προβλήτα του λιμανιού, έφτανε το πλοίο εκεί, και με ένα μηχάνημα φορτωτή, έπαιρναν τη χαρτομάζα και την πήγαιναν στο εργοστάσιο.

Η ποιότητα του χαρτιού, ήταν πολύ καλή. Υπήρχαν και κάποιες ελαττωματικές παρτίδες, οι οποίες όμως, δεν πήγαιναν χαμένες. Αυτές ή ανακυκλώνονταν ή τις πούλαγαν σε μειωμένη τιμή. Η πρώτη ύλη δεν χανόταν ποτέ στη Χαρτοποιία.

Οι τρεις πρώτες μηχανές, που υπήρχαν στη Χαρτοποιία, ήταν Σουηδικές και η τέταρτη Αγγλική. Υπήρχαν τα θερμαστήρια, που παρήγαγαν ατμό, οι ατμολέβητες, που ήταν Βελγικοί, τα μηχανήματα επεξεργασίας, που ήταν Ελβετικά και Γερμανικά.

Τέτοιες μηχανές, δεν πρέπει να σαπίζουν, αλλά να εκσυγχρονίζονται, προς όφελος της επιχείρησης, γιατί πλέον, έχουν σταματήσει, να κατασκευάζονται τέτοιες μηχανές.

Το κλείσιμο της Χαρτοποιίας οδήγησε σε οικονομικό μαρασμό, της πόλης. Πολλοί άνθρωποι έμειναν άνεργοι. Οι πιο πολλοί, βέβαια βγαίνουν σε σύνταξη. Για να μπορούσε η Χαρτοποιία, να συνεχίσει να υπάρχει, έπρεπε να μικρύνει τον αριθμό των εργαζομένων, ώστε να μπορέσει να ανέβει οικονομικά, να κάνει νέες επενδύσεις, και να αυξήσει σιγά σιγά το προσωπικό της, πάλι, σύμφωνα με τον κ. Παναγόπουλο. Εκσυγχρονισμός και επενδύσεις δεν έγιναν όταν έπρεπε.

Πλέον, δεν υπάρχει καμιά προσπάθεια, για επαναλειτουργία. Υπήρχαν, κάποιες προσπάθειες, από κάποιους επενδυτές, αλλά στόχος τους ήταν τα οικόπεδα και τίποτα άλλο.

Τα μηχανήματα, όσα υπάρχουν σαπίζουν, δυστυχώς. Δεν υπάρχει μια σωστή πολιτική, για να μπορέσει να τα αξιοποιήσει, να τα εκσυγχρονίσει. Ο χώρος εκτός από το Τ.Ε.Ι. θα μπορούσε να αξιοποιηθεί και σαν αποθήκη για το λιμάνι, να γίνει μουσείο.

ΣΥΜΠΕΡΙΦΕΡΑΣΙΑ

Η λειτουργία της Χαρτοποιίας, αρχικά, βοήθησε την ανάπτυξη της Εθνικής Οικονομίας της χώρας, καθώς επίσης, συνέβαλλε και στην ανάπτυξη της πόλης του Αιγίου και των ευρύτερων περιοχών.

Πολλοί άνθρωποι, βρήκαν δουλειά εκεί. Έζησαν την ακμή του εργοστασίου, όμως πολλοί έζησαν και την παρακμή του.

Η Χαρτοποιία υπήρξε η πρώτη βιομηχανική μονάδα στα Βαλκάνια, με άδοξο όμως τέλος, αφού έφτασε στο σημείο να σφραγιστεί και να κλείσει για πάντα.

Η έλλειψη συγκεκριμένης και ξεκάθαρης πολιτικής βούλησης, καθώς και η αρνητική οικονομική θέση, της επιχείρησης, η οποία αυξανόταν, με πάρα πολύ γρήγορους ρυθμούς, οδήγησαν στο αποτέλεσμα, αυτό.

Επίσης, υπήρχε έλλειψη σωστής διοίκησης και οργάνωσης, και αυτό άρχισε από τότε που η Χαρτοποιία Αιγίου πέρασε στο Συγκρότημα Λαδόπουλου.

Μια επιχείρηση πρέπει να αναδιοργανώνει εσωτερικά τη λειτουργία της με βάση της απαιτήσεις του ευρύτερου ανταγωνισμού. Πρέπει να προσπαθεί να εκσυγχρονίσει τον εξοπλισμό της, να τον ανανεώνει, να χρησιμοποιεί επιστημονικές μεθόδους οργάνωσης και διοίκησης, να προσπαθεί να γίνει καλύτερη η ποιότητα των προϊόντων της και να γνωρίζει τις ανάγκες της αγοράς.

Τα κεφάλαια όμως της Χαρτοποιίας δεν διατέθηκαν για εκσυγχρονισμό και ανανέωση, αλλά είχαν σαν βασικό στόχο να αυξήσουν την ποσότητα της παραγωγής.

Τα δάνεια που πάρθηκαν, υποθηκεύοντας πάγια περιουσιακά στοιχεία της μονάδας και οι τόκοι που έπρεπε να πληρωθούν αποδεικνύουν μια λάθος στρατηγική που θα οδηγούσε στο κλείσιμο.

Ένα βασικό πρόβλημα της Χαρτοποιίας ήταν και οι πρώτες ύλες, οι οποίες δεν ήταν εγχώριες αλλά τις προμηθευόταν από το εξωτερικό. Οι αυξομειώσεις στις τιμές των πρώτων υλών, επηρεάζουν τον προγραμματισμό της παραγωγής και την διαμόρφωση της τελικής τιμής του προϊόντος.

Μέχρι τα μέσα περίπου του 2003, η εικόνα της Χαρτοποιίας είναι άθλια. Τα κτίρια είναι πλέον εγκαταλειμμένα. Μηχανές, γραφεία, τα πάντα. Τζάμια σπασμένα, σκόνη, αράχνες, ποντίκια, όλα μαζί συνυπάρχουν σε μια τεράστια έκταση.

Παρότι είχε προκριθεί η αλλαγή χρήσης με παράλληλη εκποίηση του μηχανολογικού εξοπλισμού, κανένα αποτέλεσμα δεν είχε αυτό. Οι απανωτές προσπάθειες της δημοτικής αρχής του Αιγίου για επαναλειτουργία της επιχείρησης μέσω δημοπρασιών, απέβησαν άκαρπες λόγω μη συμμετοχής ενδιαφερομένων.

Το 2003, ξεκινά η λειτουργία του Α.Τ.Ε.Ι. Αιγίου με τη Σχολή Φυσικοθεραπείας. Η λειτουργία της Σχολής έγινε στα κτίρια, που παραχωρήθηκαν δωρεάν από το Δήμο Αιγίου, στους χώρους της πρώην Χαρτοποιίας Αιγίου, μέσα σε συνολική έκταση περίπου 80 στρεμμάτων.

Για να διαμορφωθούν οι χώροι, το Α.Τ.Ε.Ι. Πάτρας χρηματοδοτήθηκε από το κράτος. Στόχος τους είναι το Α.Τ.Ε.Ι. Αιγίου να μεγαλώσει και να λειτουργήσουν και άλλα τμήματα.

Τις εργασίες αποκατάστασης και διαρρύθμισης του κτιρίου της Χαρτοποιίας, για τη στέγαση του Α.Τ.Ε.Ι., την ανέλαβε ο Αιγιώτης εργολήπτης Τάκης Καλαμιώτης, μετά από διαγωνισμό που προκήρυξε το Α.Τ.Ε.Ι. Πάτρας.

Μια άλλη εναλλακτική πρόταση για τη χρησιμοποίηση των κτιρίων της Χαρτοποιίας Αιγίου, θα μπορούσε να ήταν και η δημιουργία αποθηκών στο λιμάνι για τα εμπορεύματα.

Επίσης, θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί και για μουσείο και για την πραγματοποίηση διάφορων μεγάλων εκθέσεων, που γίνονται κατά καιρούς σε άλλες πόλεις.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1) **ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ**
- 2) **ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΑΙΓΙΟΥ ΑΠΟ ΤΩΝ ΜΥΘΙΚΩΝ ΧΡΟΝΩΝ ΜΕΧΡΙ ΤΩΝ ΗΜΕΡΩΝ ΜΑΣ, ΑΡΙΣΤ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ**
- 3) **ΓΙΑ ΝΑ ΓΝΩΡΙΣΩΜΕ ΤΗΝ ΠΑΤΡΑ, ΗΛΙΑ ΞΗΡΟΤΥΡΗ**
- 4) **ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ ΜΕ ΠΛΗΡΕΣ ΛΕΞΙΚΟ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ, ΧΑΡΗ ΠΑΤΣΗ**
- 4) **ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ, ΙΩΑΝΝΟΥ Κ. ΠΑΠΑΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ
ΝΟΜΟΣ ΑΧΑΙΑΣ, ΛΑΜ. ΒΡΕΤΤΟΥ-ΠΑΝ. ΚΑΡΥΜΠΑΛΗ ΔΑΣΚΑΛΩΝ**
- 5) **ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΟΥ ΤΕΧΝΙΤΗ ΥΛΙΚΑ, ΙΔΡΥΜΑ ΕΥΓΕΝΙΔΟΥ, 1954**
- 6) **ΛΕΥΚΩΜΑ ΑΧΑΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ 1840-1940, ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΣΑΡΑΦΟΠΟΥΛΟΣ**
- 7) **ΓΙΑ ΝΑ ΓΝΩΡΙΣΩΜΕ ΤΗΝ ΠΑΤΡΑ, ΗΛΙΑ Ι. ΞΗΡΟΤΥΡΗ ΜΕ ΤΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΤΩΝ ΔΗΜΟΔΙΔΑΣΚΑΛΩΝ: ΑΧΙΛ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ- ΓΡΗΓ. ΑΡΒΑΝΙΤΟΥ- ΝΙΚ. ΚΩΤΣΕΛΕΝΗ**
- 8) **ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ ΠΑΠΥΡΟΣ, ΛΑΡΟΥΣ ΜΠΡΙΤΑΝΙΚΑ, ΤΟΜΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ**
- 9) **ΧΗΜΕΙΑ ΚΑΙ ΧΗΜΙΚΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΞΥΛΟΥ, ΙΩΑΝΝΗΣ Λ. ΦΙΛΙΠΠΟΥ**
- 10) **ΑΙΓΙΟ- ΑΙΓΙΑΛΕΙΑ – ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ, ΗΛΙΑΣ ΚΟΝΔΗΣ**
- 11) **ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΙ ΚΛΑΔΟΙ, ΑΛΕΞ. Θ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ**
- 12) **ΧΗΜΙΚΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ, ΚΩΝΣΤ. Α. ΚΑΓΚΑΡΑΚΗ**
- 13) **ΑΙΓΙΩΤΙΚΗ ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΗ, ΓΟΥΛΑΣ ΣΜΥΡΝΙΩΤΗ**
- 14) **ΝΕΩΤΕΡΟΝ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ΤΟΜΟΣ ΙV, ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΗΛΙΟΣ».**

15) ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ.

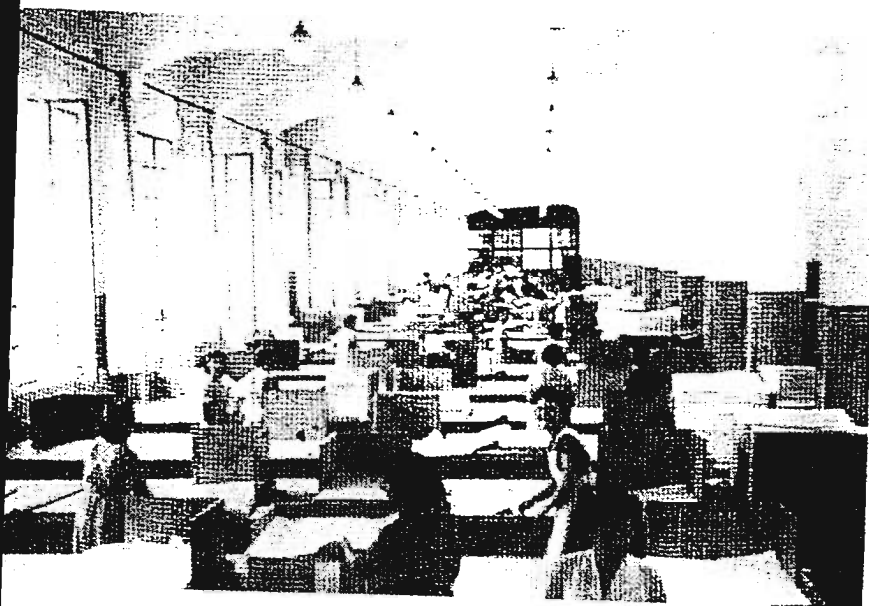
16) <http://www.filodimos.gr>

17) <http://www.servitoros.gr/limni/view.php/4/60>

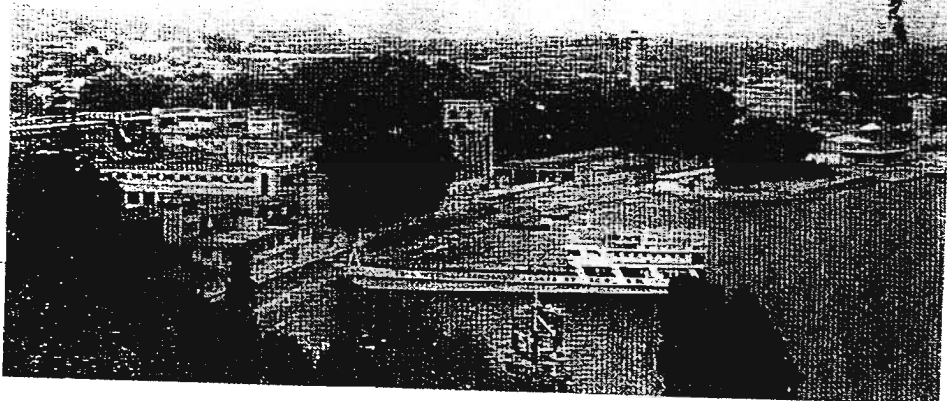
18)

<http://www.bsa.gr/com/index2/anakyklosi/keimena/paper/dimiourgia.asp>.

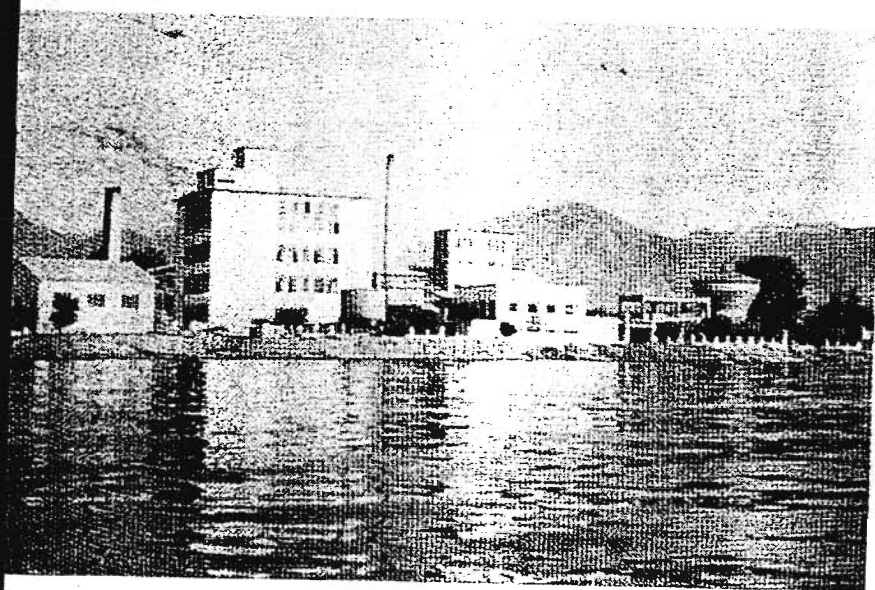
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Αίθουσα «πακεταρίσματος» χαρτιού στην
Χαρτοποιία Αιγίου

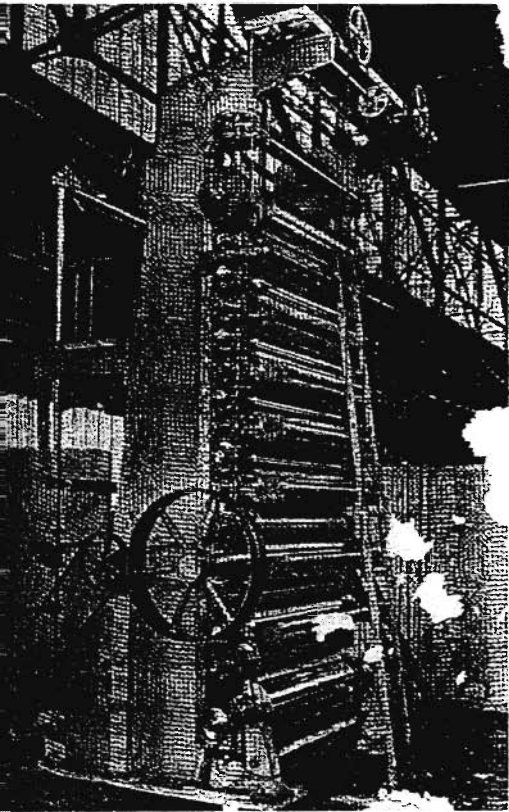

Χαρτοποιία Αιγίου (αριστερά) και η
ΓΕΛ (πρώην ΒΕΛΟΣ, δεξιά), όπως
«διασώζονται» σήμερα

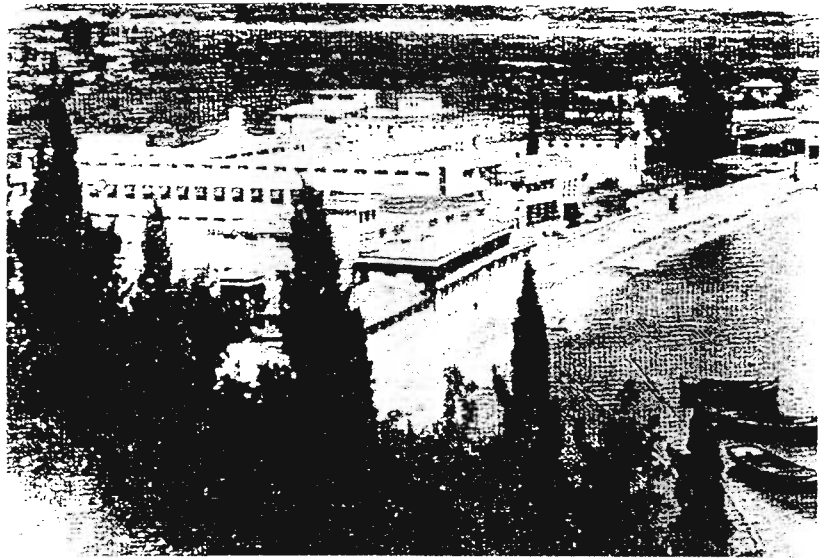

Χαρτοποιία Ε.Γ. Λαδόπουλου (ΕΓΛ),
γενική άποψη από την Παραλία Πατρών
(1940)

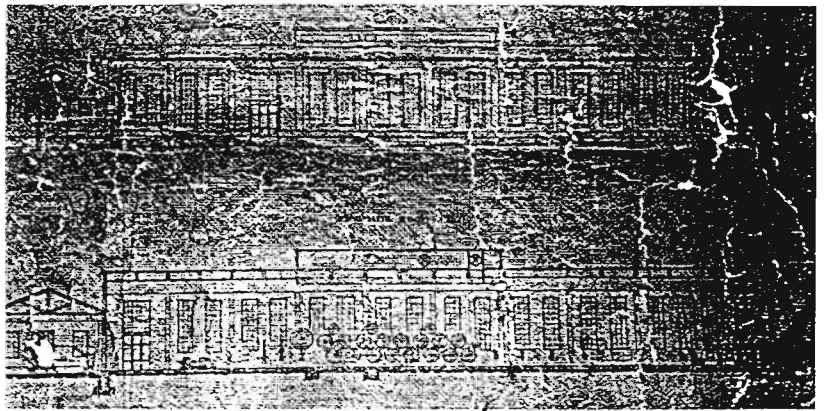
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ ΧΑΡΤΟΥ

Αναρμολόγηση κινητήριου εξοπλισμού στην Χαρτοποιία Αιγίου, Ιούλιος 1927 (Γενικά Αρχεία του Κράτους, Αίγιο)

Γενική άποψη της Χαρτοποιίας Αιγίου (στο βάθος επάνω δεξιά η ΒΕΛΟΣ-ΕΤΕΛ) (1940)

Τομή της Χαρτοποιίας Αιγίου (1924)

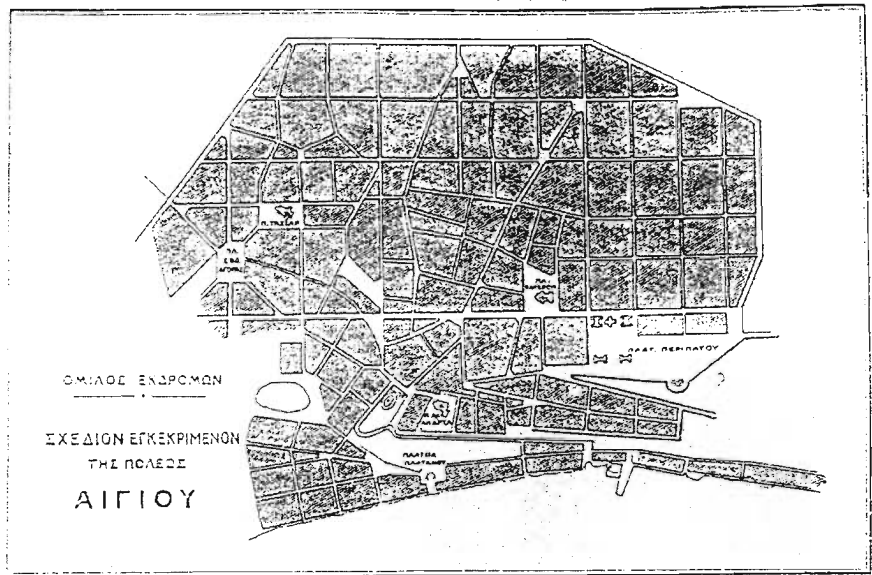
*William McKiswell
δραγγιάρης
William Reay*

*6) Johnson, Alfred
7) Αντ. Ζαμπέτρος*

Σουηδοί εφαρμοστές και οι Έλληνες τεχνικοί Ευαγγελάτος και Ζαμπέτρος, μπροστά στην Χαρτοποιία Αιγίου 21-3-1926 (Γενικά Αρχεία του Κράτους, Αίγιο)

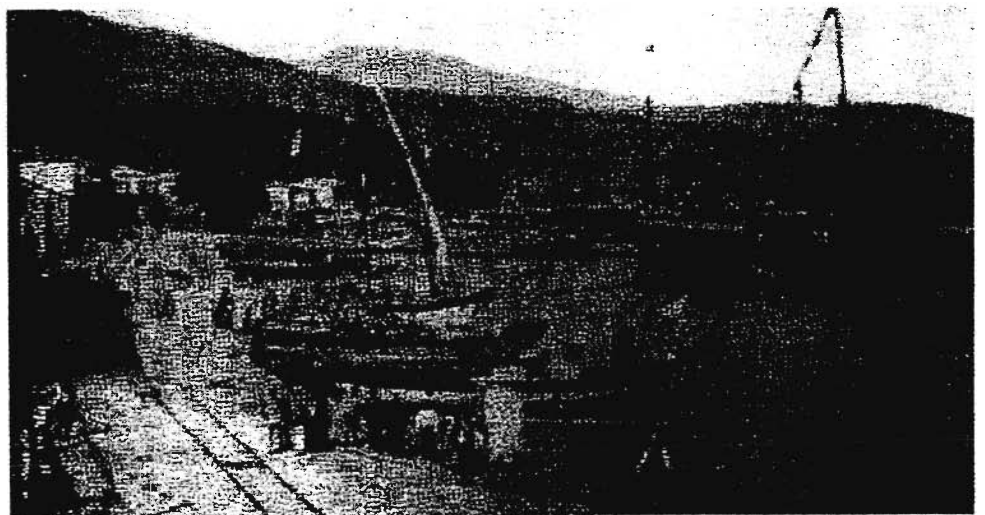
Σχέδιον Πόλεως Αιγίου
Χ. Κορύλλος, 1903)

Άποψη του Αιγίου από του
σιδηροδρομικό σταθμό
(ΕΛΙΑ, Θ. Καλαφάτης)

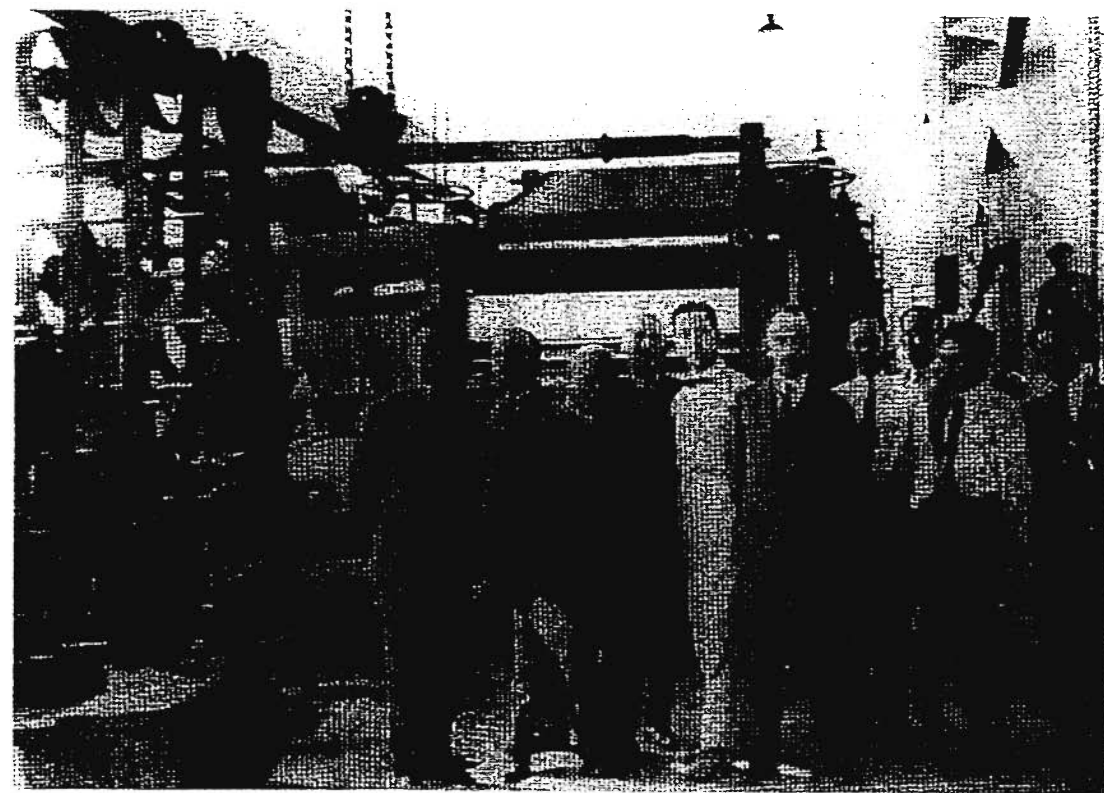

Σχέδιον Πόλεως Καλαβρύτων
Κορύλλος, 1903)

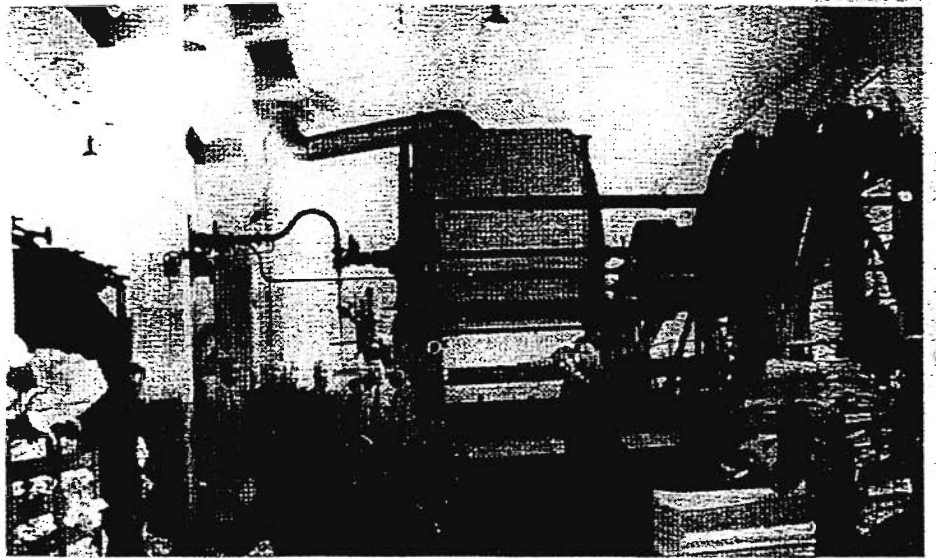

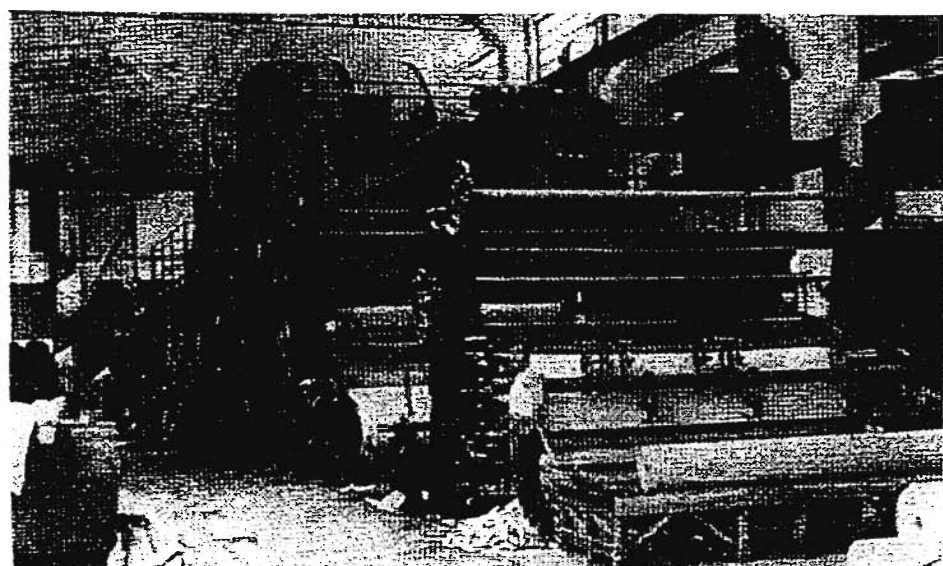
Το λιμάνι του Αιγίου (Θ. Καλαφάτης, Α. Σολδάτος)

Ανώτερο προσωπικό της
Χαρτοποιίας Αγίου, Ιού-
λιος 1927 (Γενικά Αρχεία
του Κράτους, Αίγιο)

Συναρμολόγηση κινητηρίου εξοπλισμού
στην Χαρτοποιία Αγίου, Ιούλιος 1927
(Γενικά Αρχεία του Κράτους, Αίγιο)

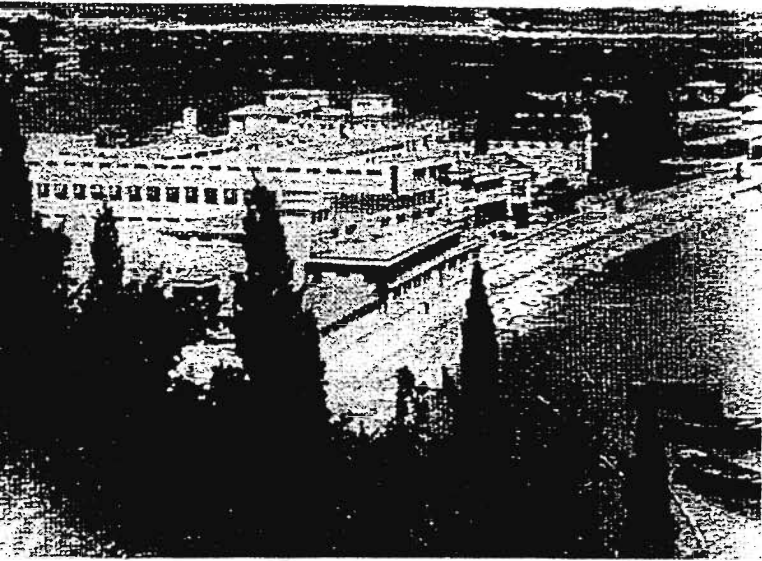

Εγκατάσταση χαρτοποιητικής μηχανής
στην Χαρτοποιία Αγίου

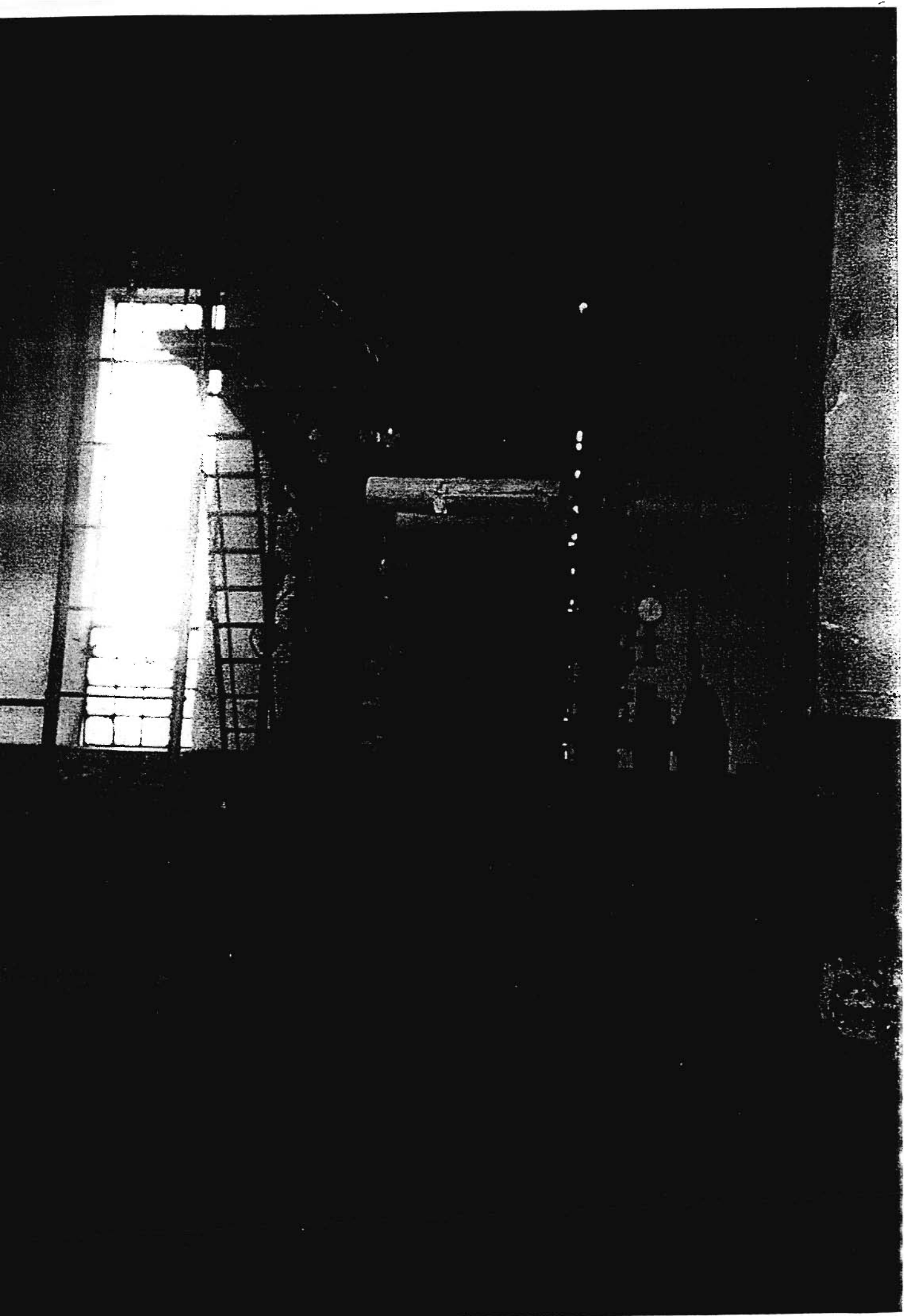
Η Βιομηχανική Εταιρεία Λιπαρών Ουσιών και Σαπόνων
(ΒΕΛΟΣ), αριστερά στον κολπίσκο (1920), πριν την κατασκευή
της Χάρτοποιίας Αγίου

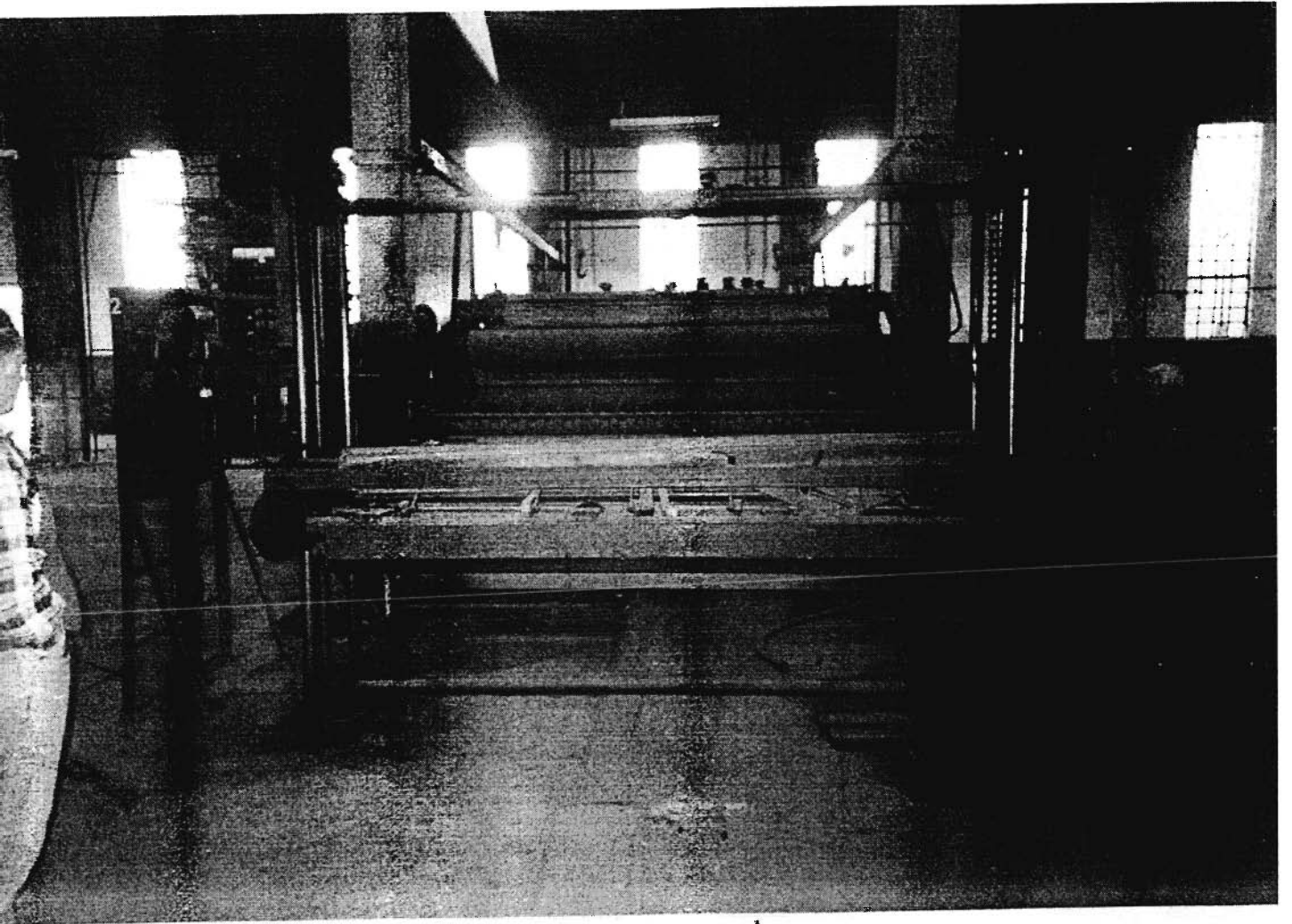

Γενική άποψη της Χαρτοποιίας Αγίου
(στο βάθος επάνω δεξιά η ΒΕΛΟΣ-ΕΤΕΛ) (1940)

Καλάνδρα, γυαλίζει και σκληραίνει το χαρτί, ειδικά το τυρόχαρτο.

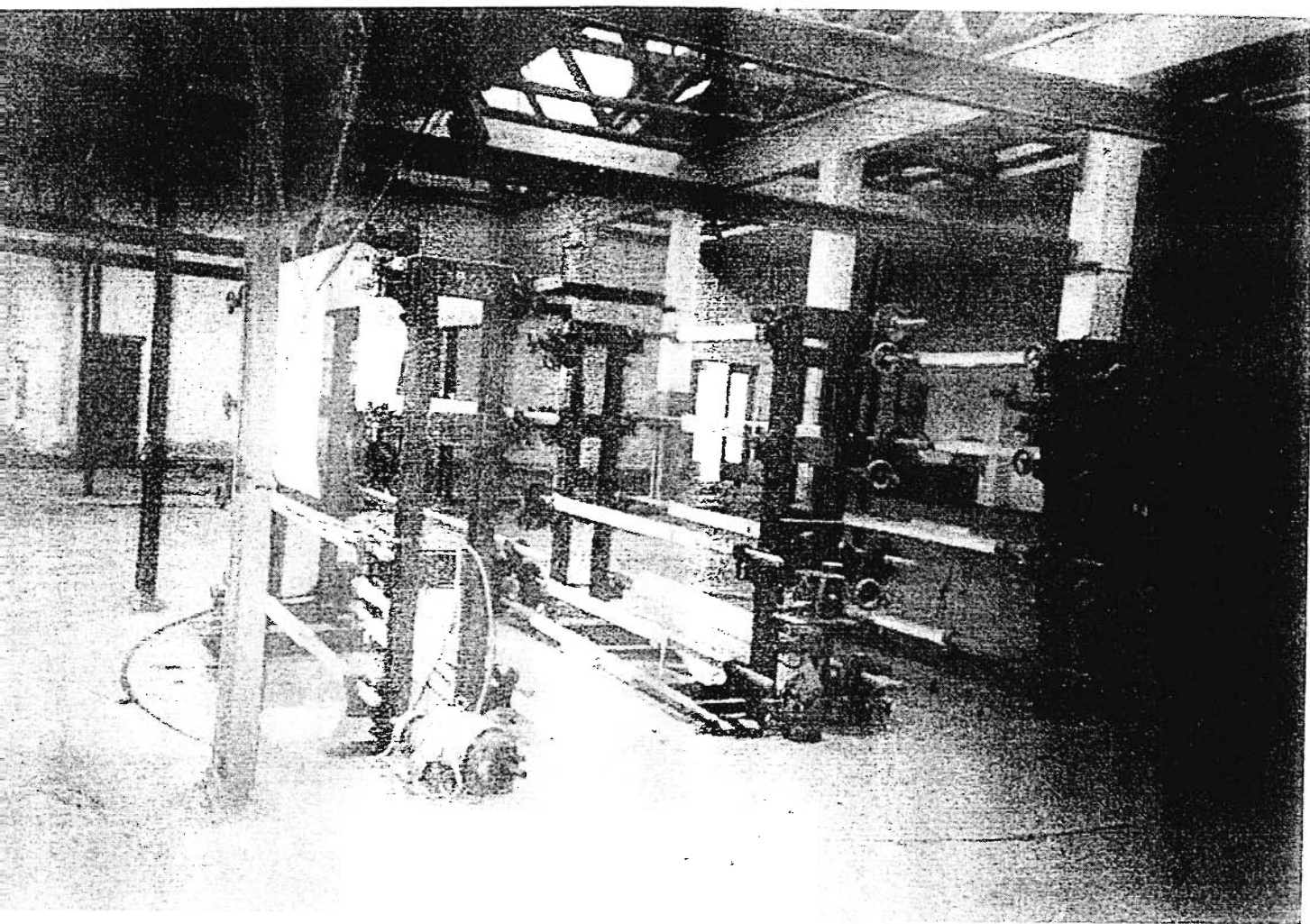

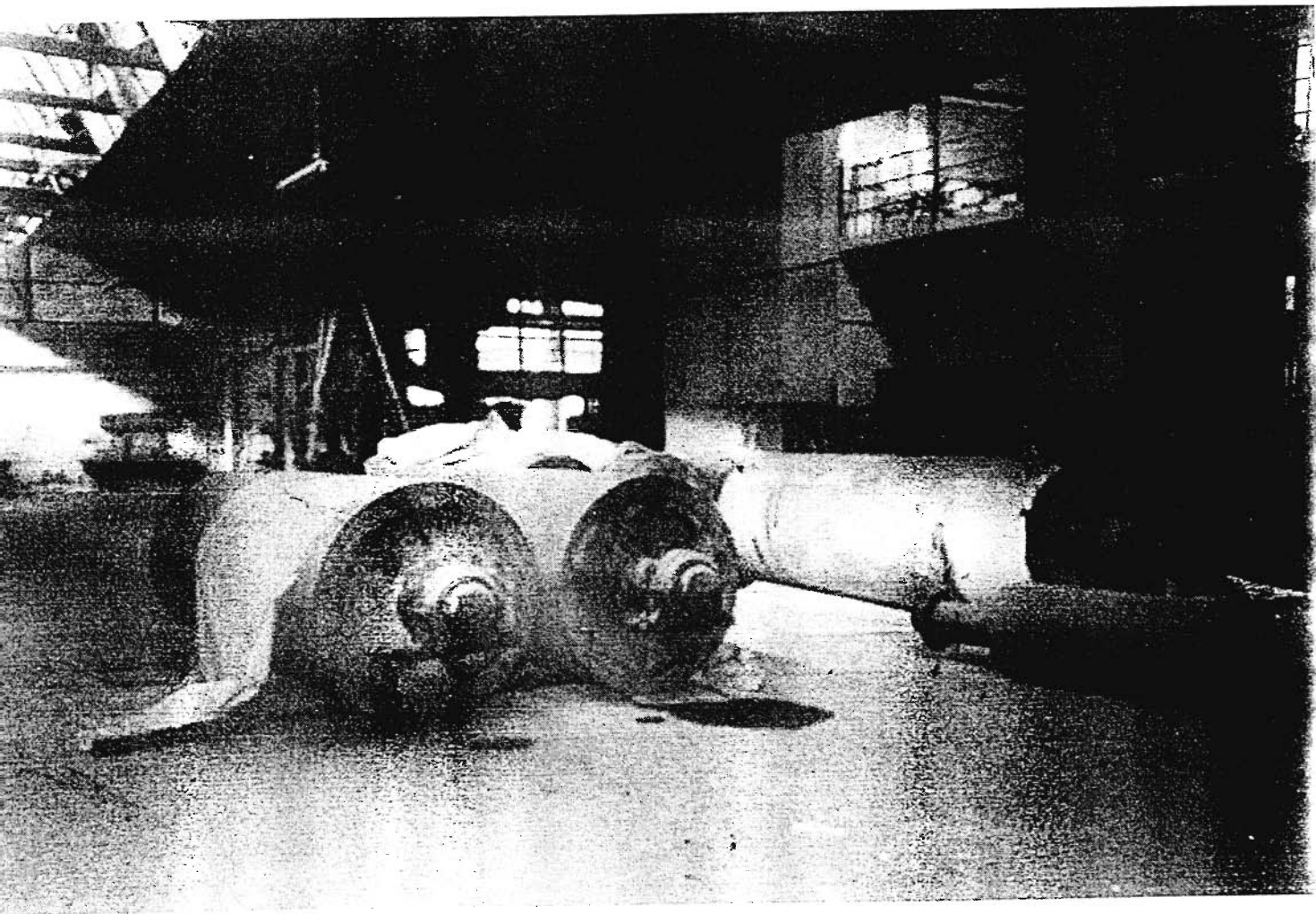

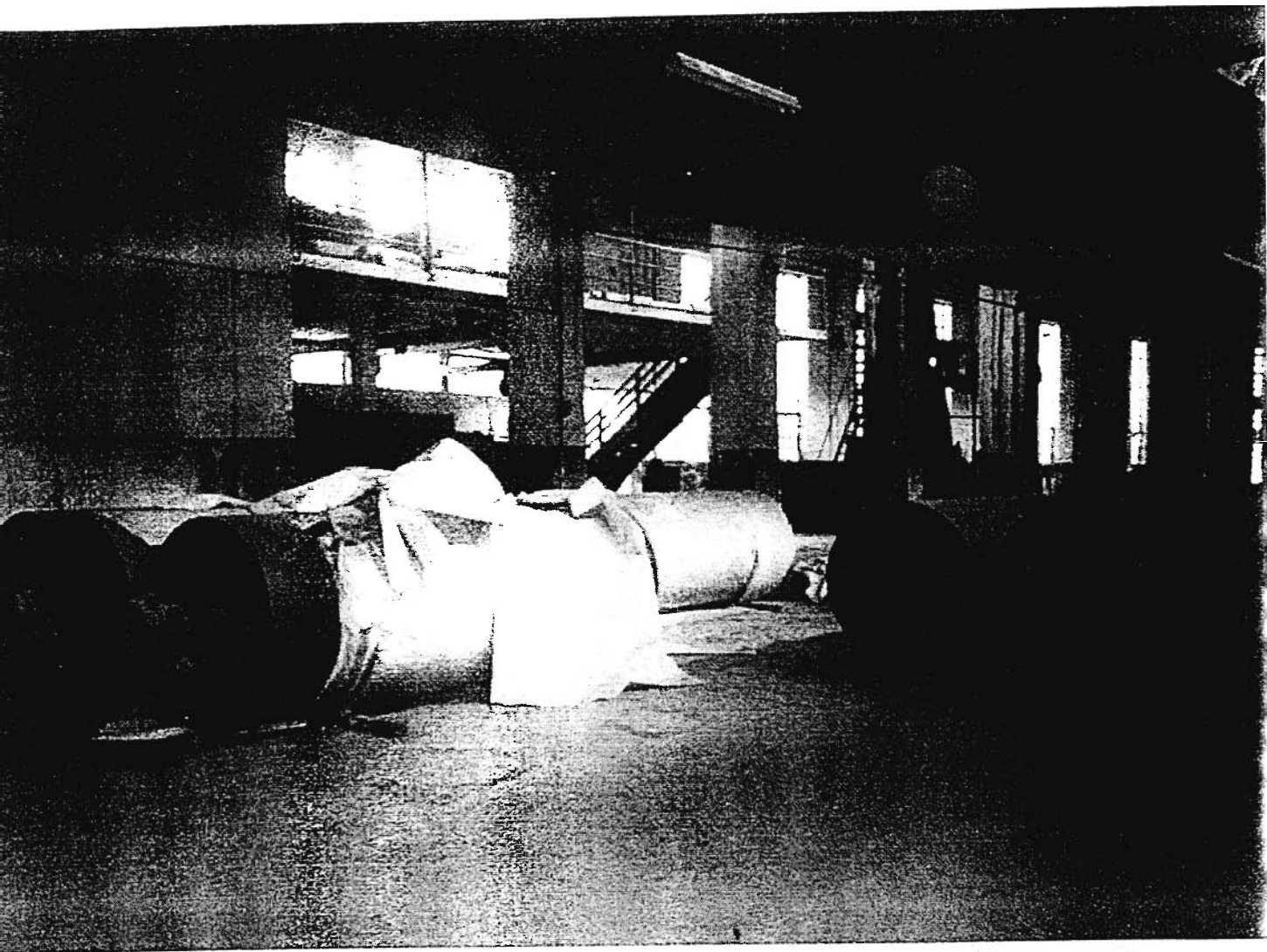

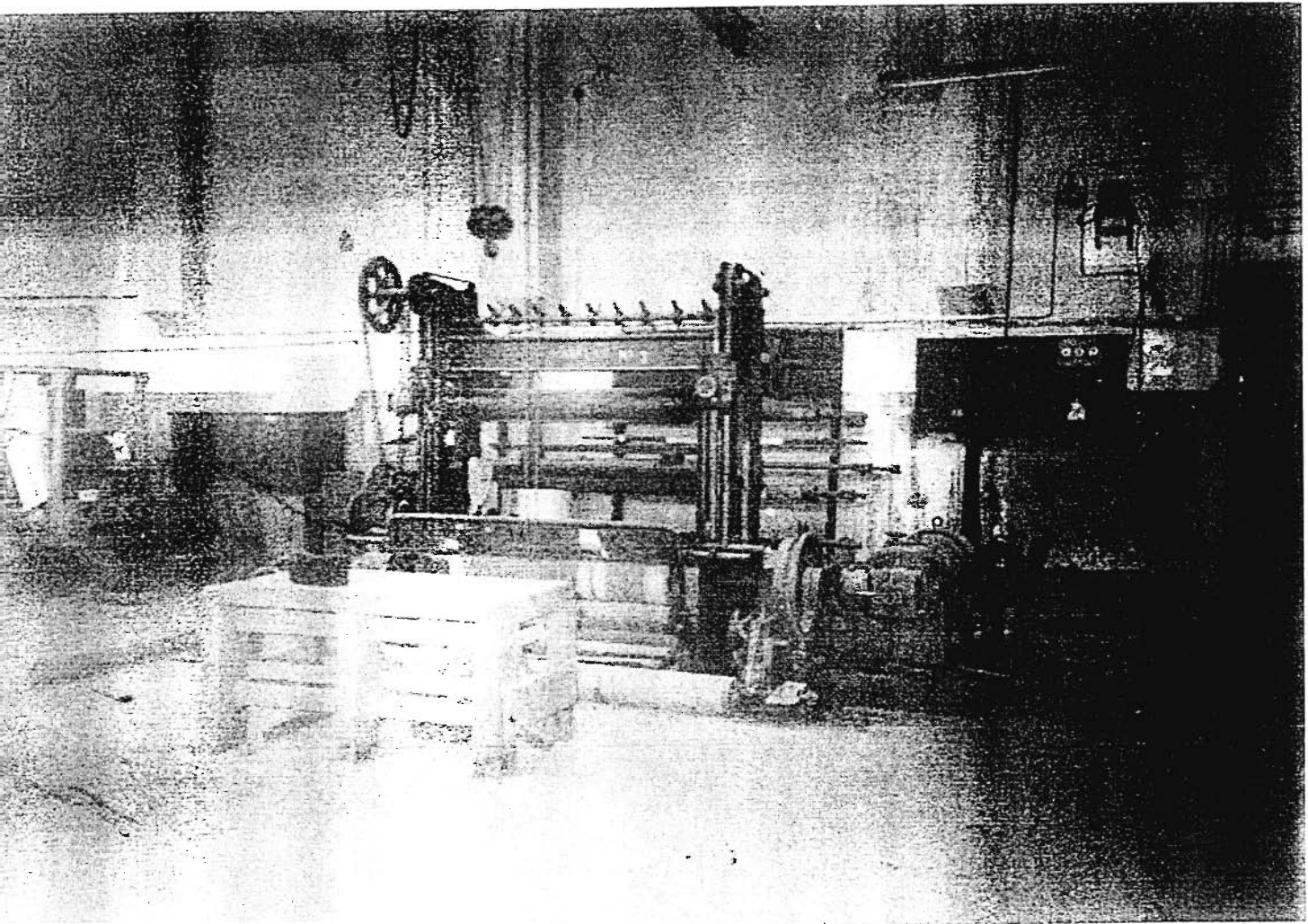

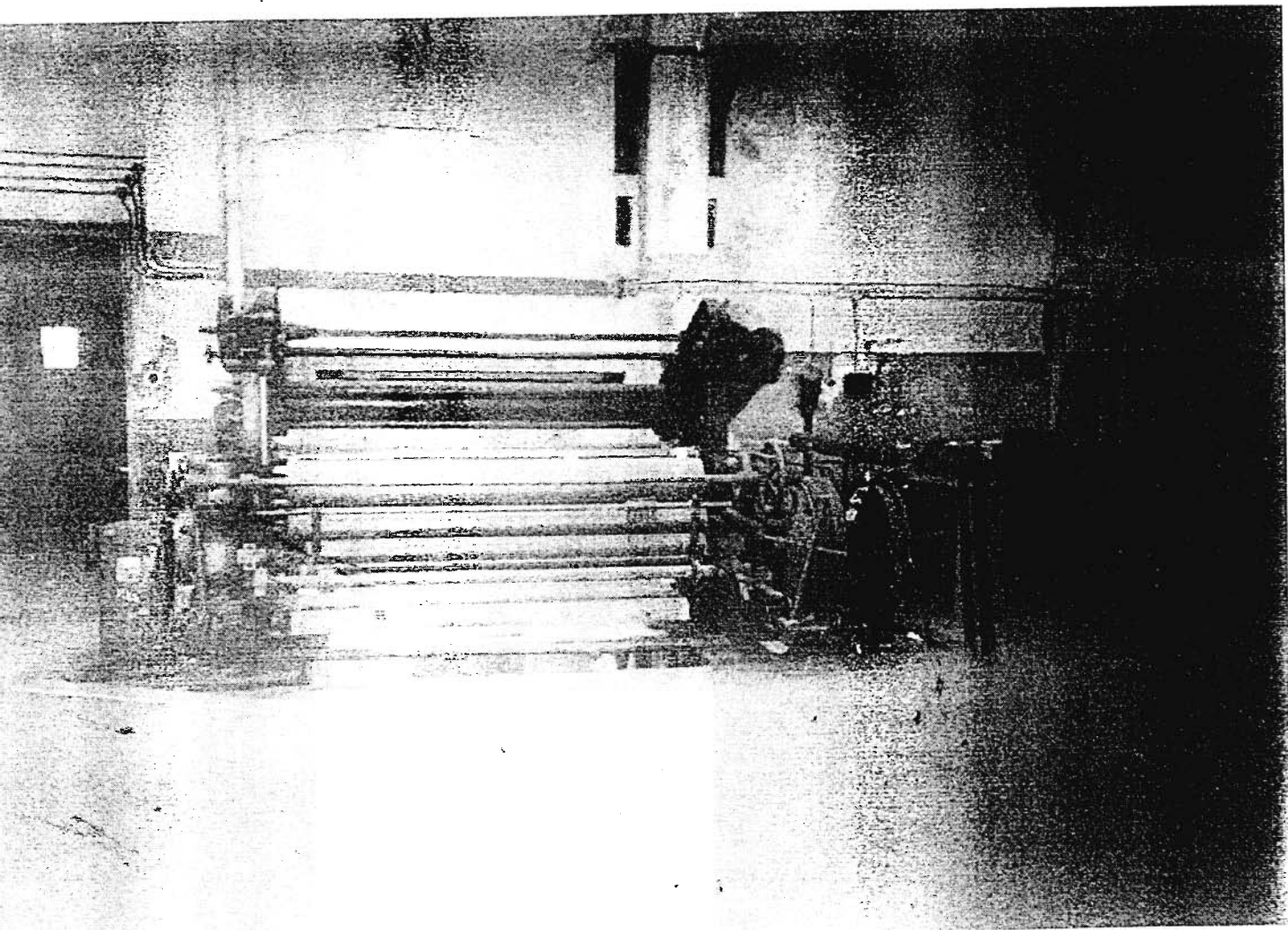
Πάπιρος, κραφτ.

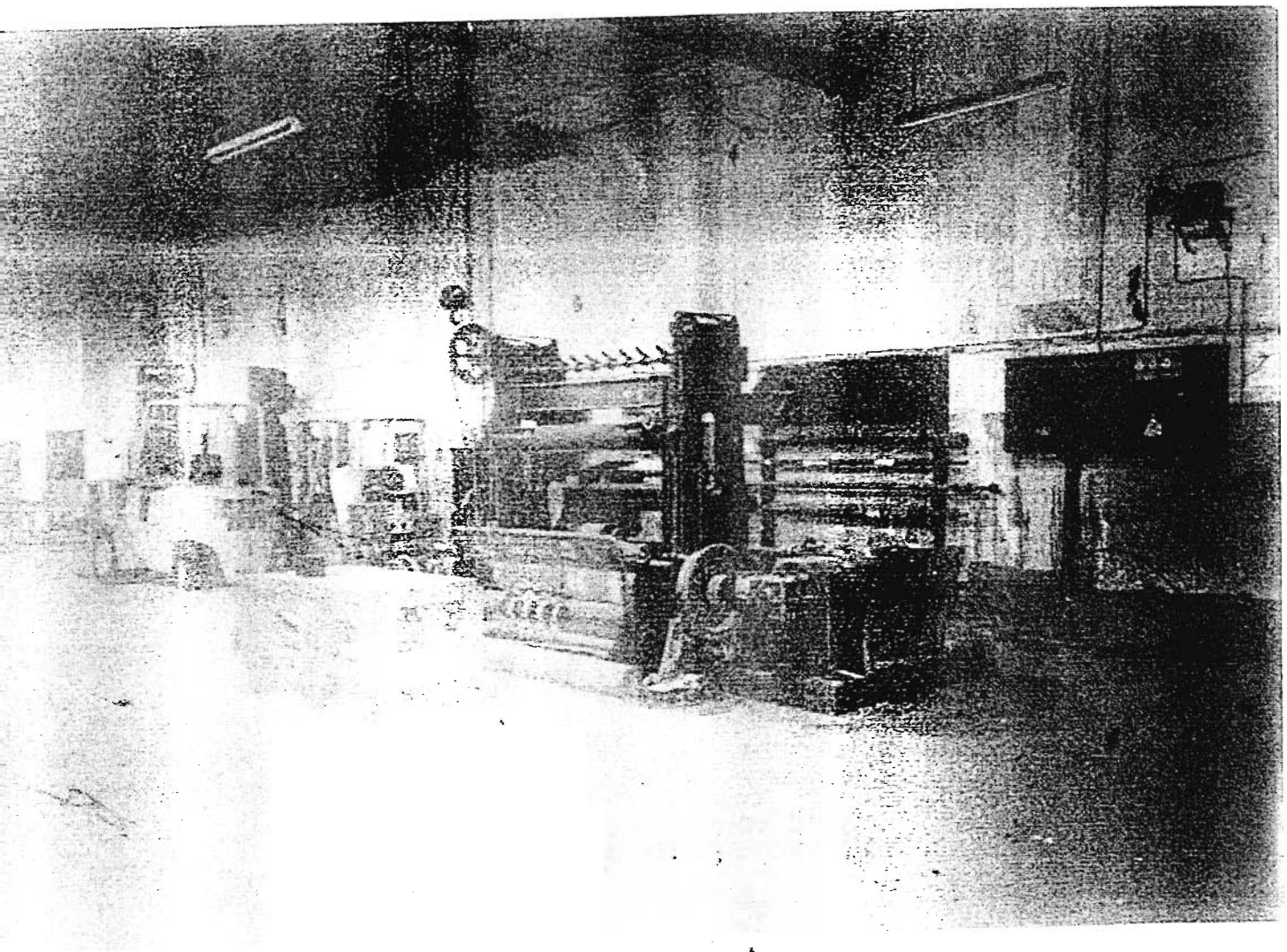

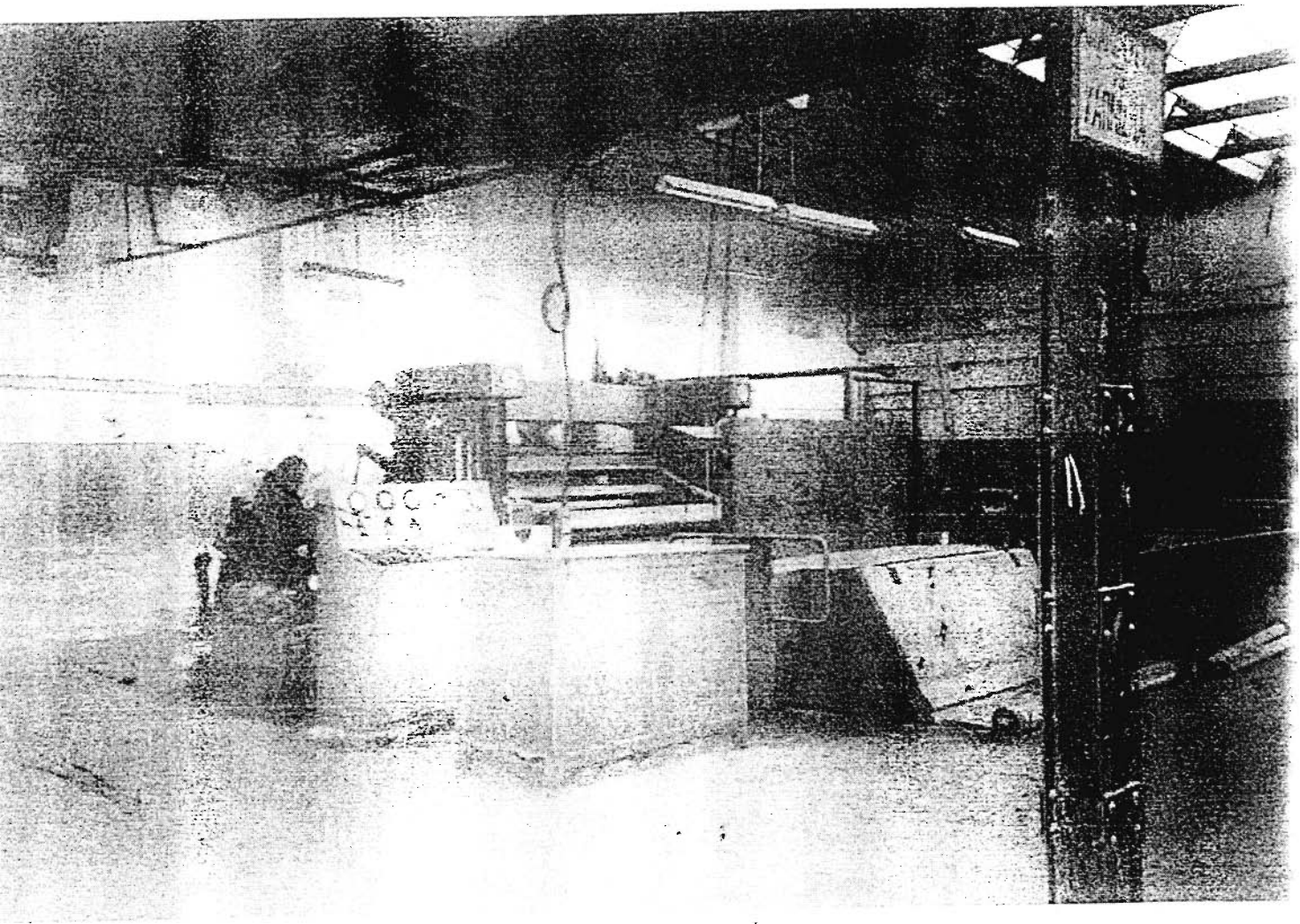
Μηχάνημα κοπτικό (Ρολό με τσόχα για να μην κόβεται. Είχε ειδικά μαχαίρια, που το έκοβε σε διαστάσεις.

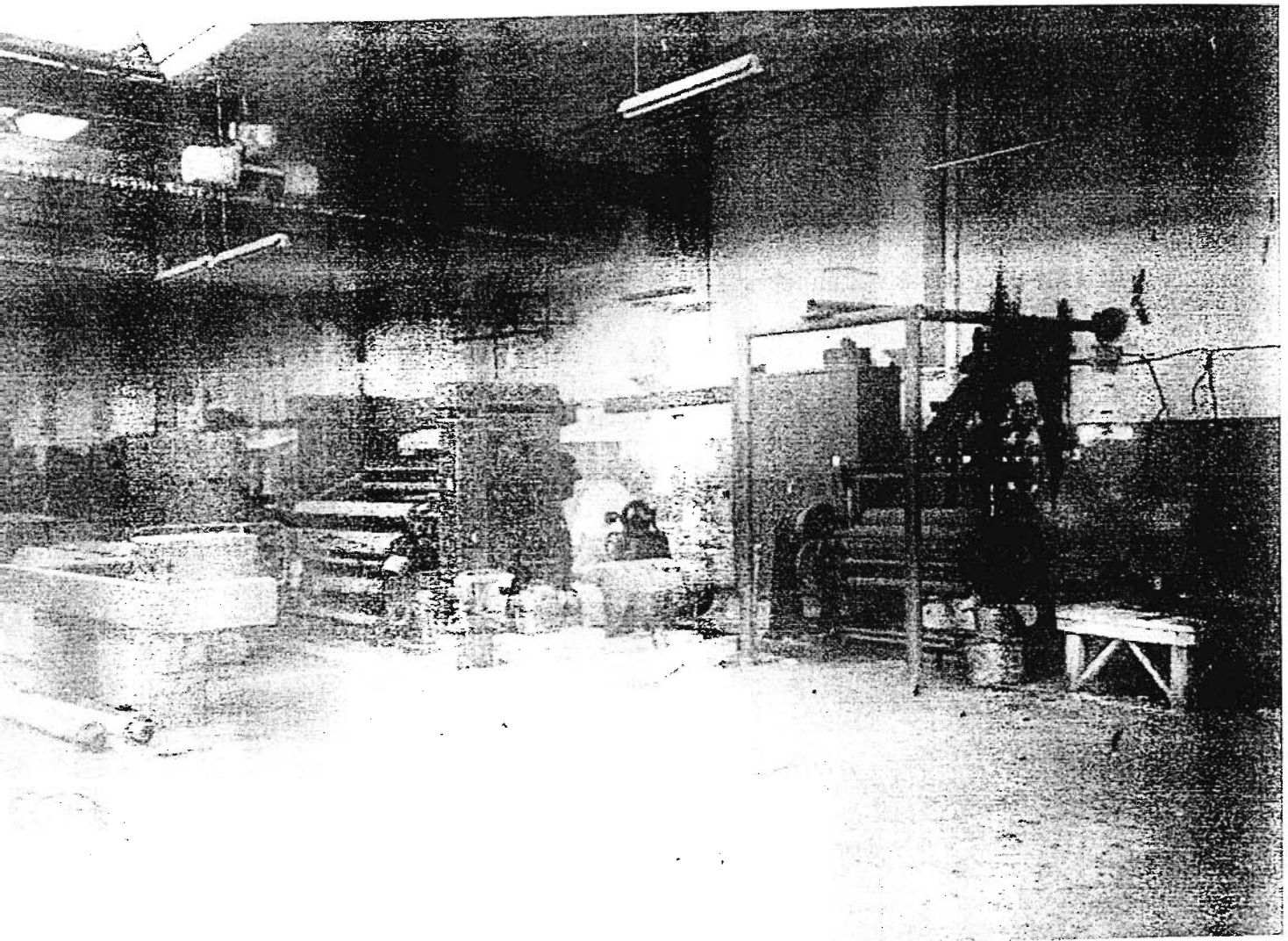

Βρέχουν το χαρτί, το κόβουν σε ρόλους, οι ρολοκοπτικές μηχανές.

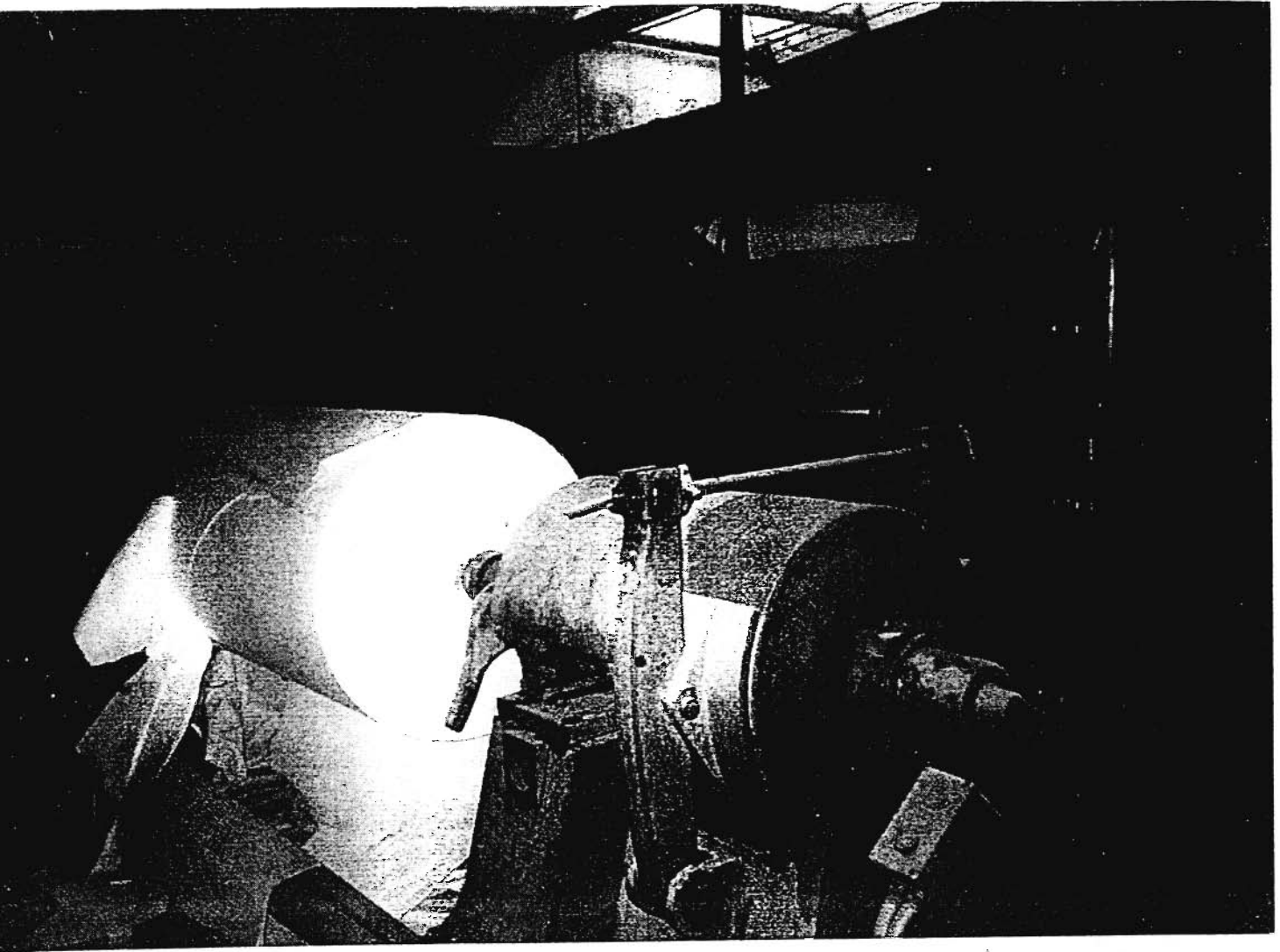

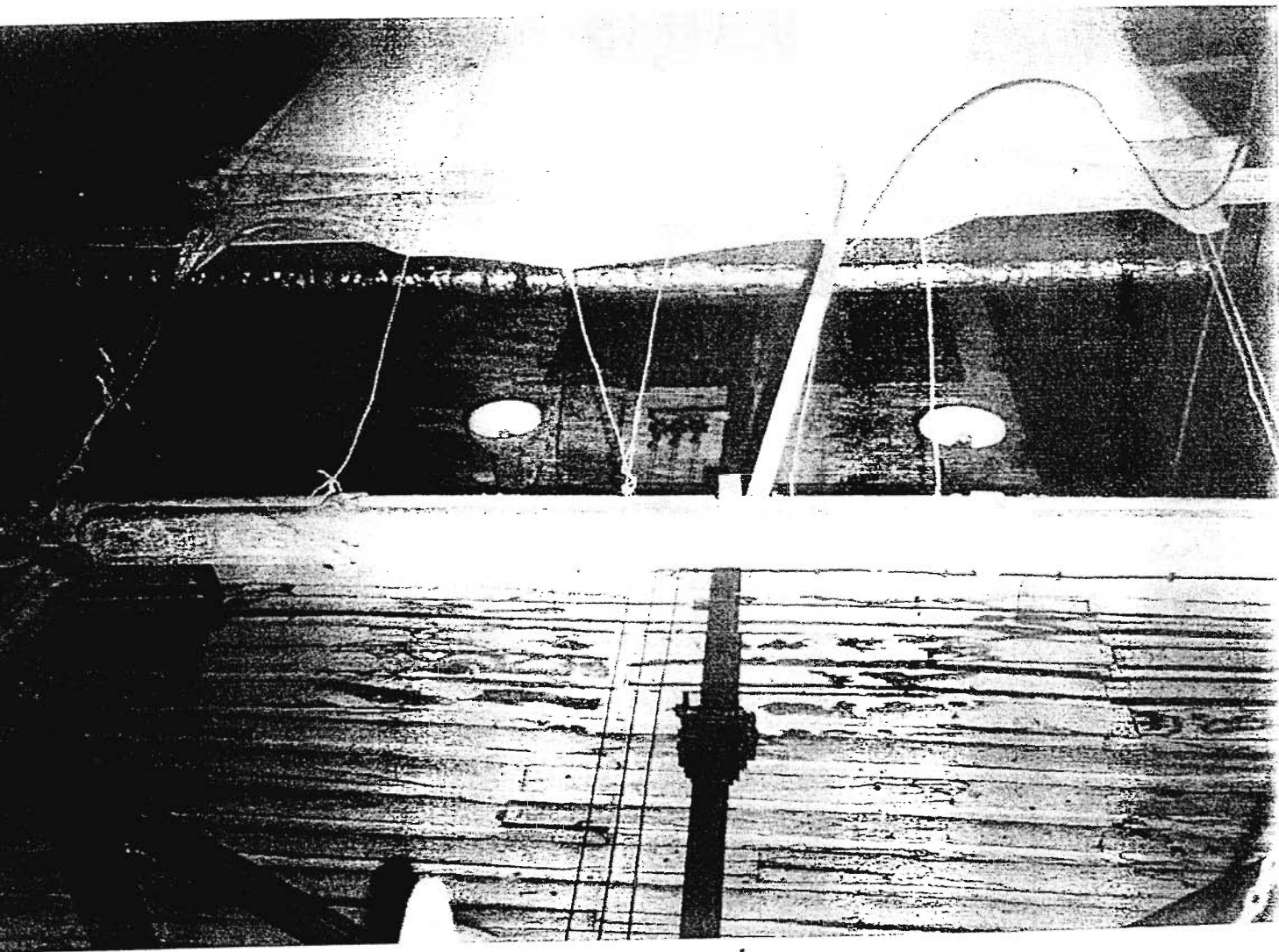

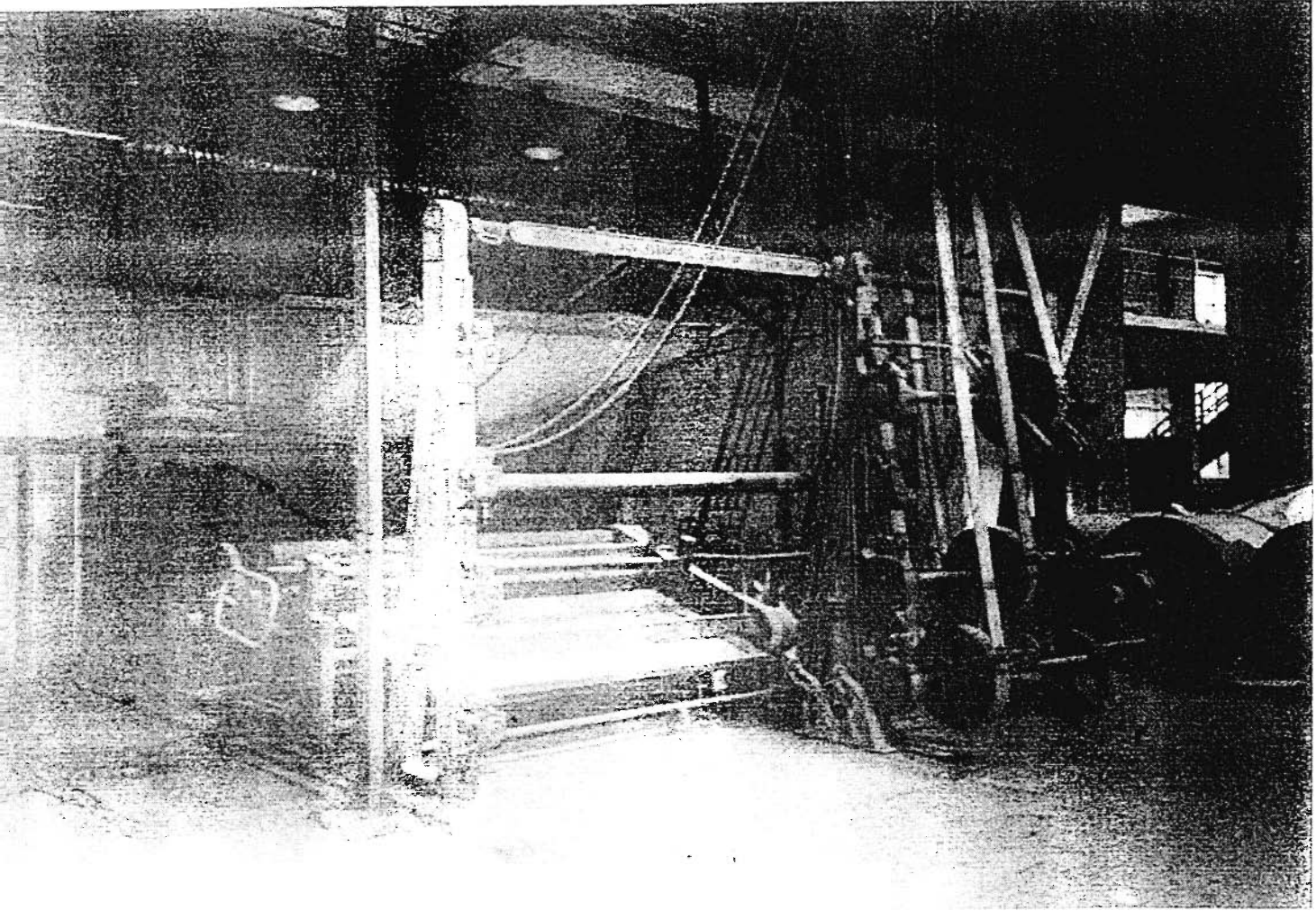
2

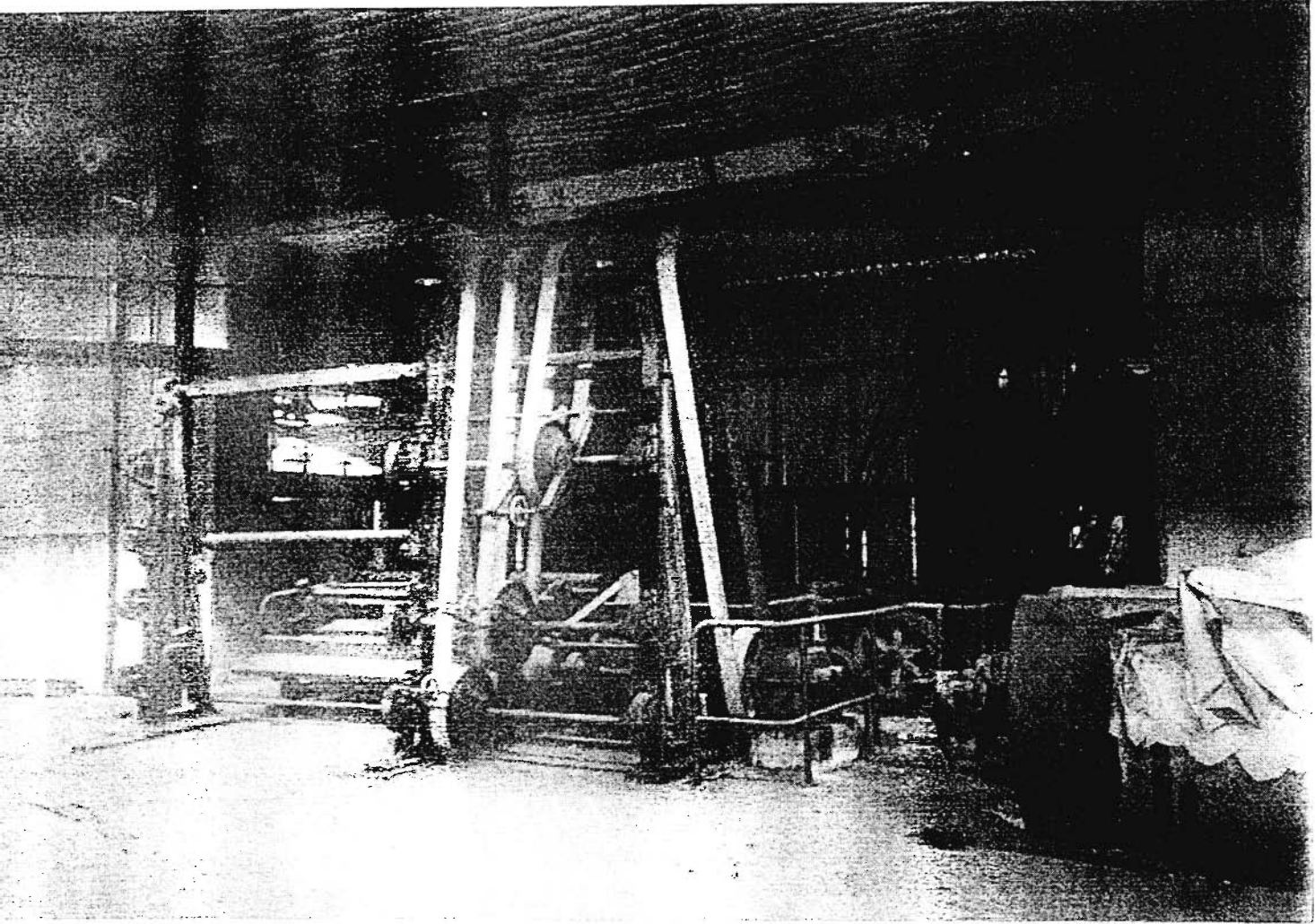
Πάπιρος γραφής.

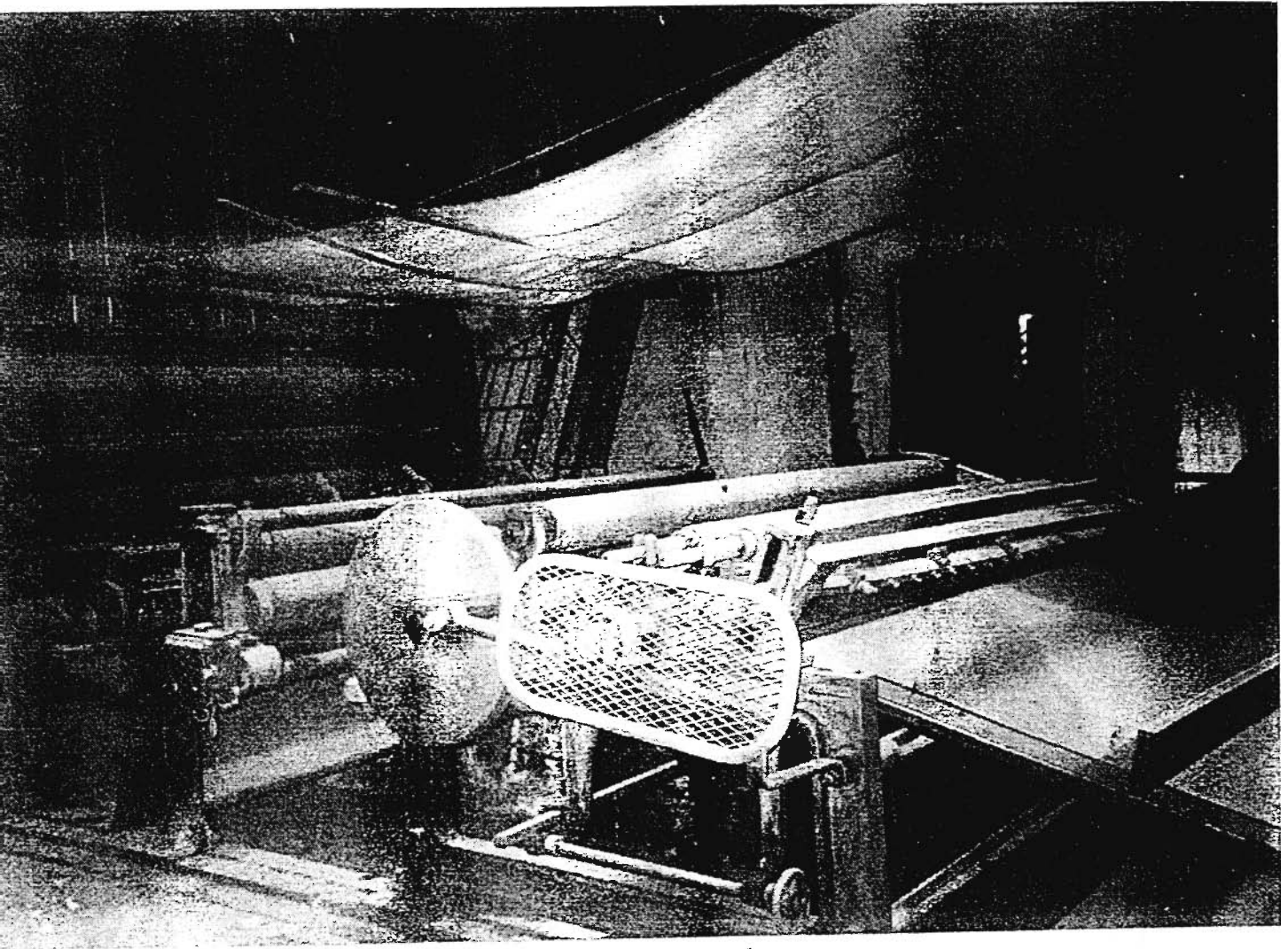

Παραγωγική μηχανή Νο 1. Μία από τις τρεις πρώτες που τοποθετήθηκαν το 1925. Έβγαζε χαρτιά χοντρά (χαρτόνια), άνω των 120gr, με μία όψη λεία. Έβγαζε επτά έως οκτώ τόνους το οχτάωρο, κοπτικό, περιελκτικό, κοπτικό.

CALIQUA. Αποξηραντικό μέρος. Ο σκελετός είναι αλουμινένιος και δεν αφήνει τη θερμοκρασία να φύγει.

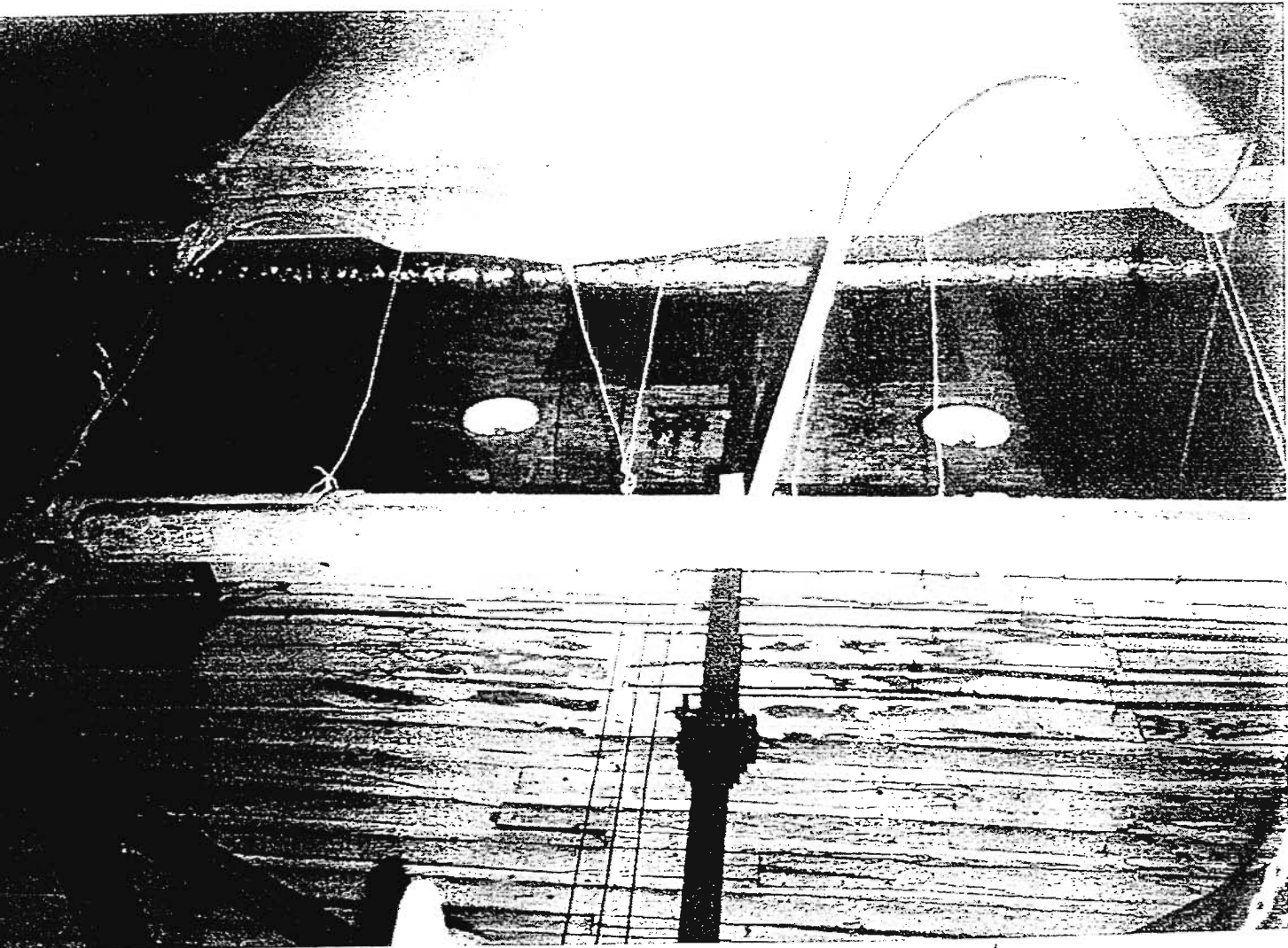
CALQUA

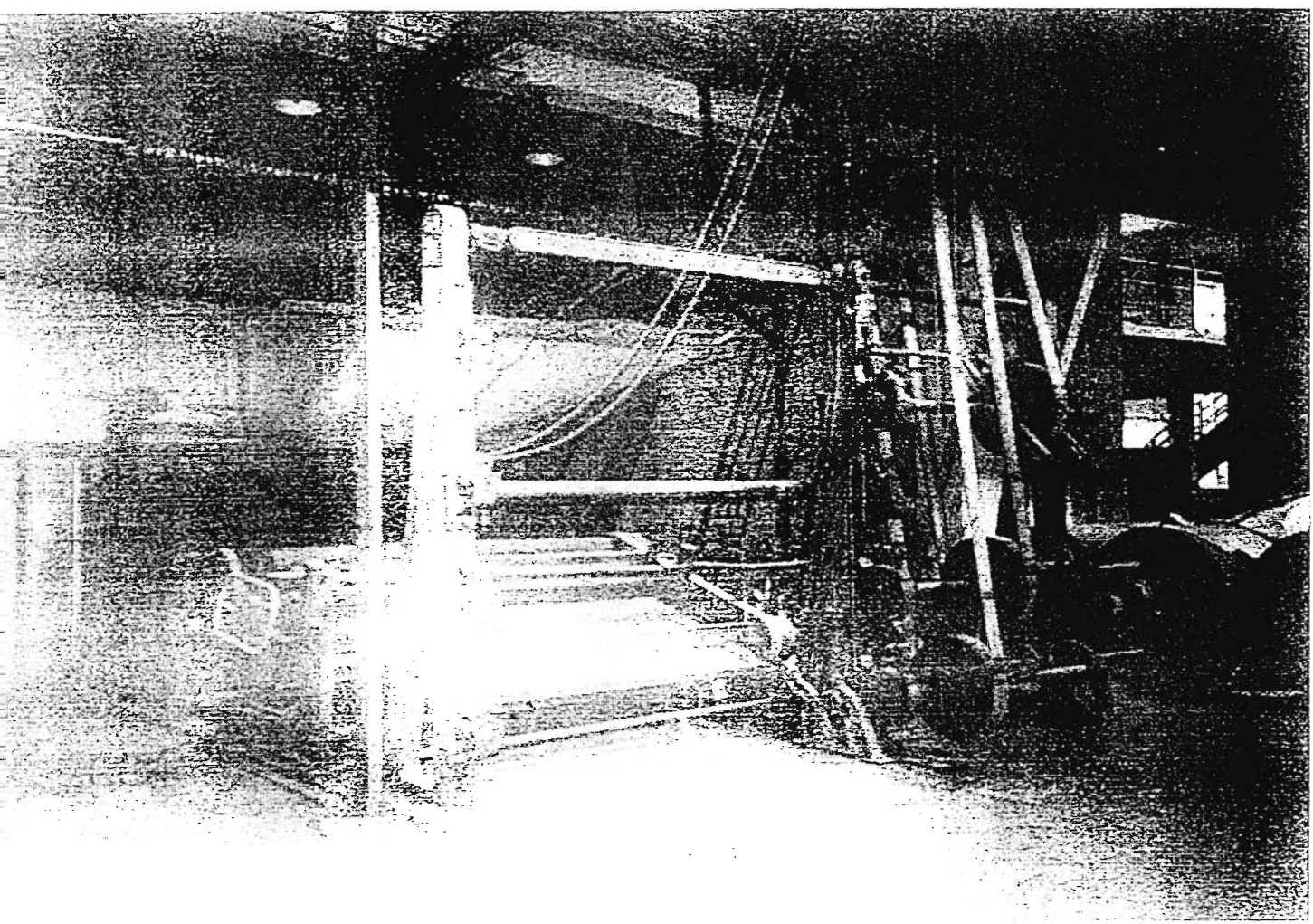
1

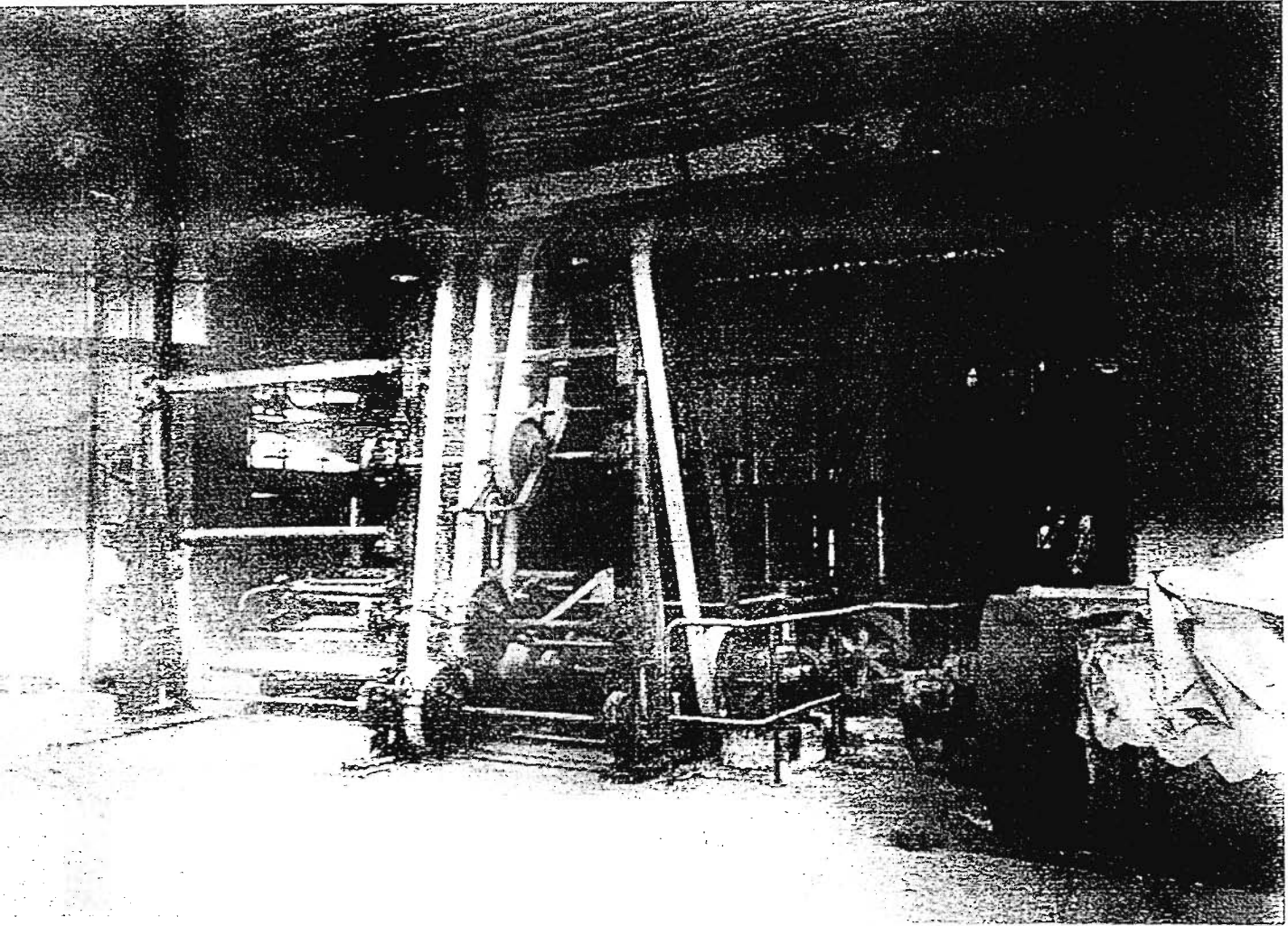

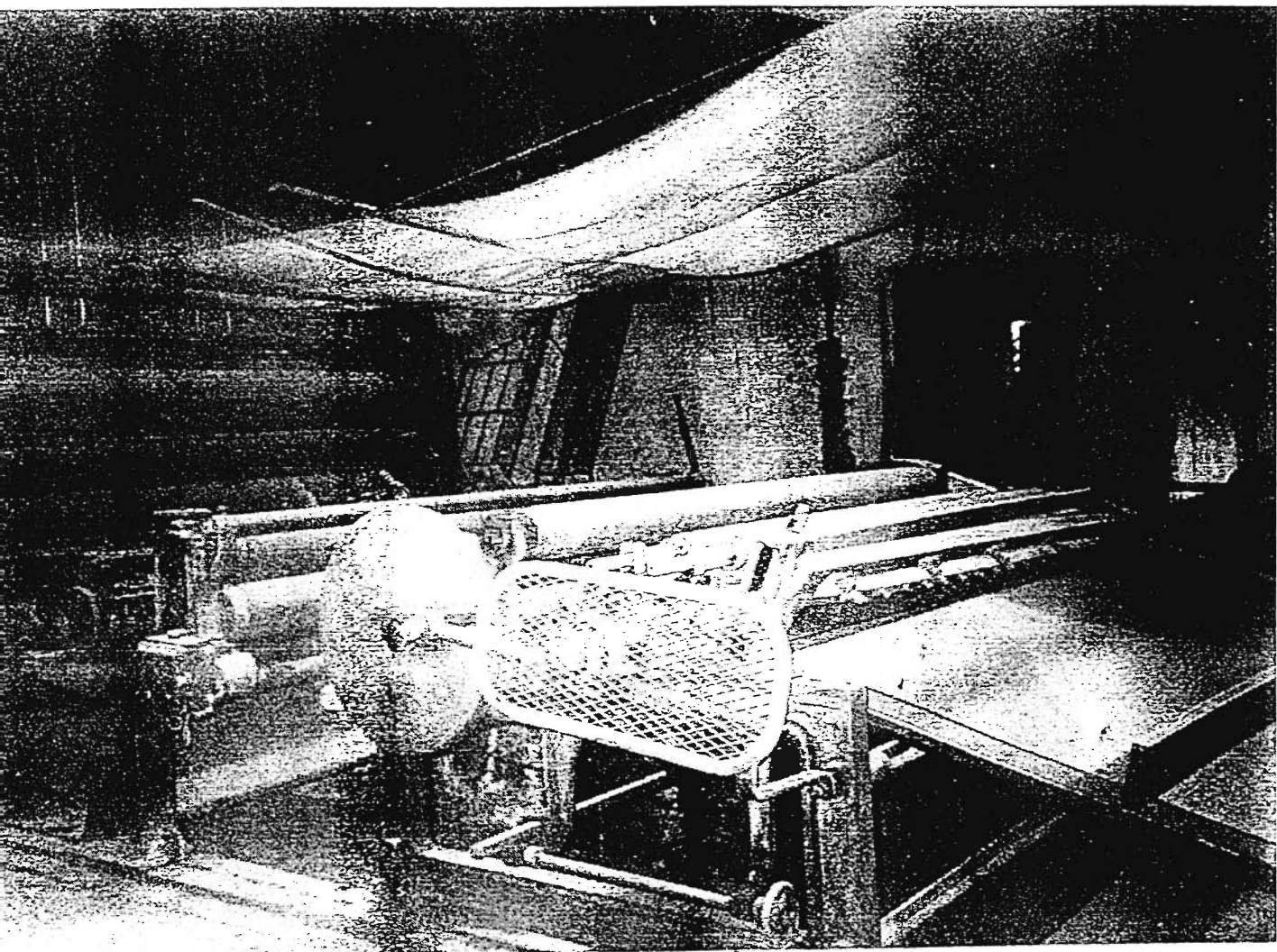
Τύμπανα μεγάλα με ατμό. Ενώνονται με τσόχες που μεταφέρουν το χαρτί από το ένα τύμπανο στο άλλο και φαίνεται κατά τη μεταφορά.

Παραγωγική μηχανή Νο 1. Μία από τις τρεις πρώτες που τοποθετήθηκαν το 1925. Έβγαζε χαρτιά χοντρά (χαρτόνια), άνω των 120gr, με μία όψη λεία. Έβγαζε επτά έως οκτώ τόνους το οχτάωρο, κοπτικό, περιελικτικό, κοπτικό.

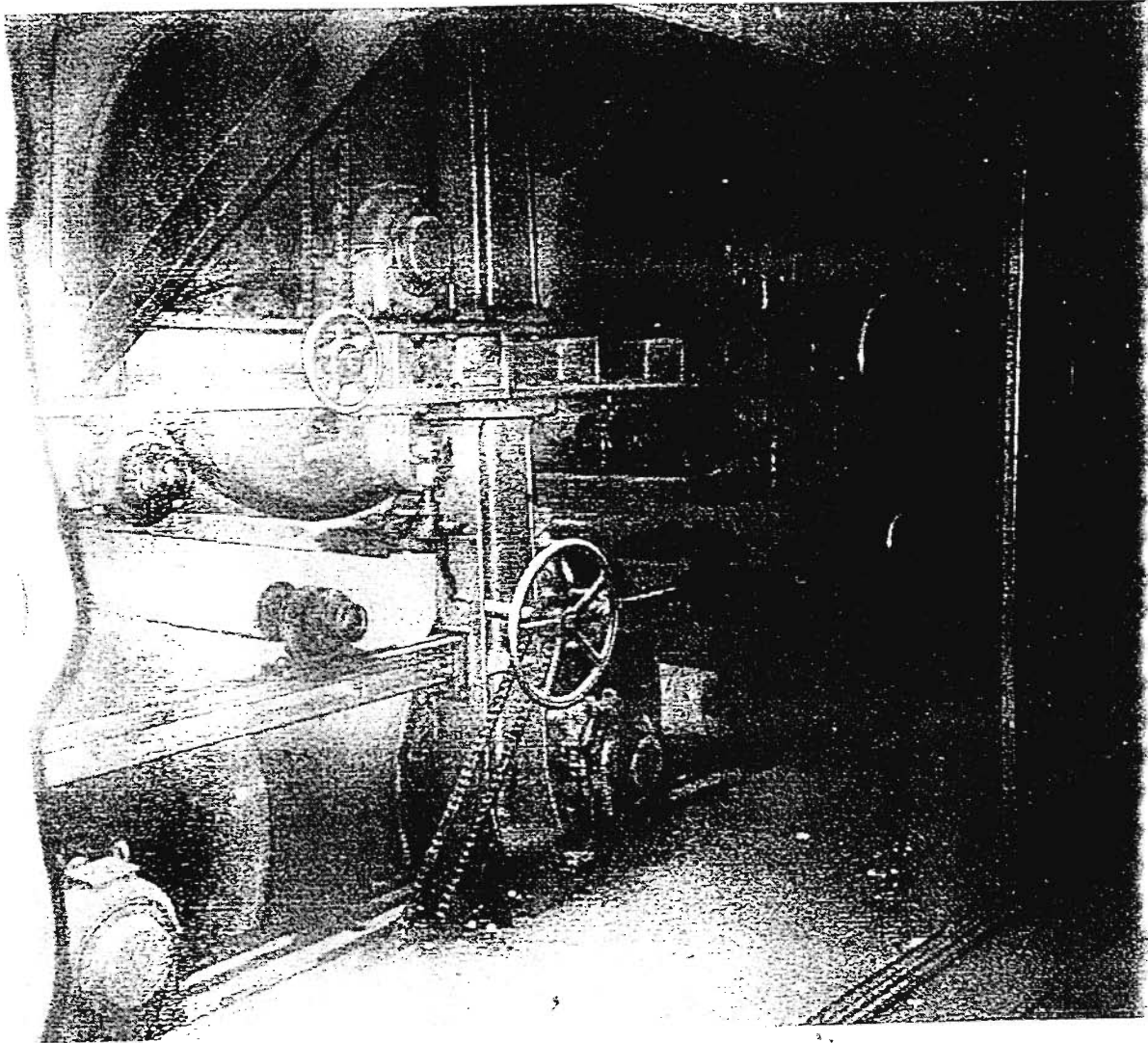
CALIQUA. Αποξηραντικό μέρος. Ο σκελετός είναι αλουμινένιος και δεν αφήνει τη θερμοκρασία να φύγει.

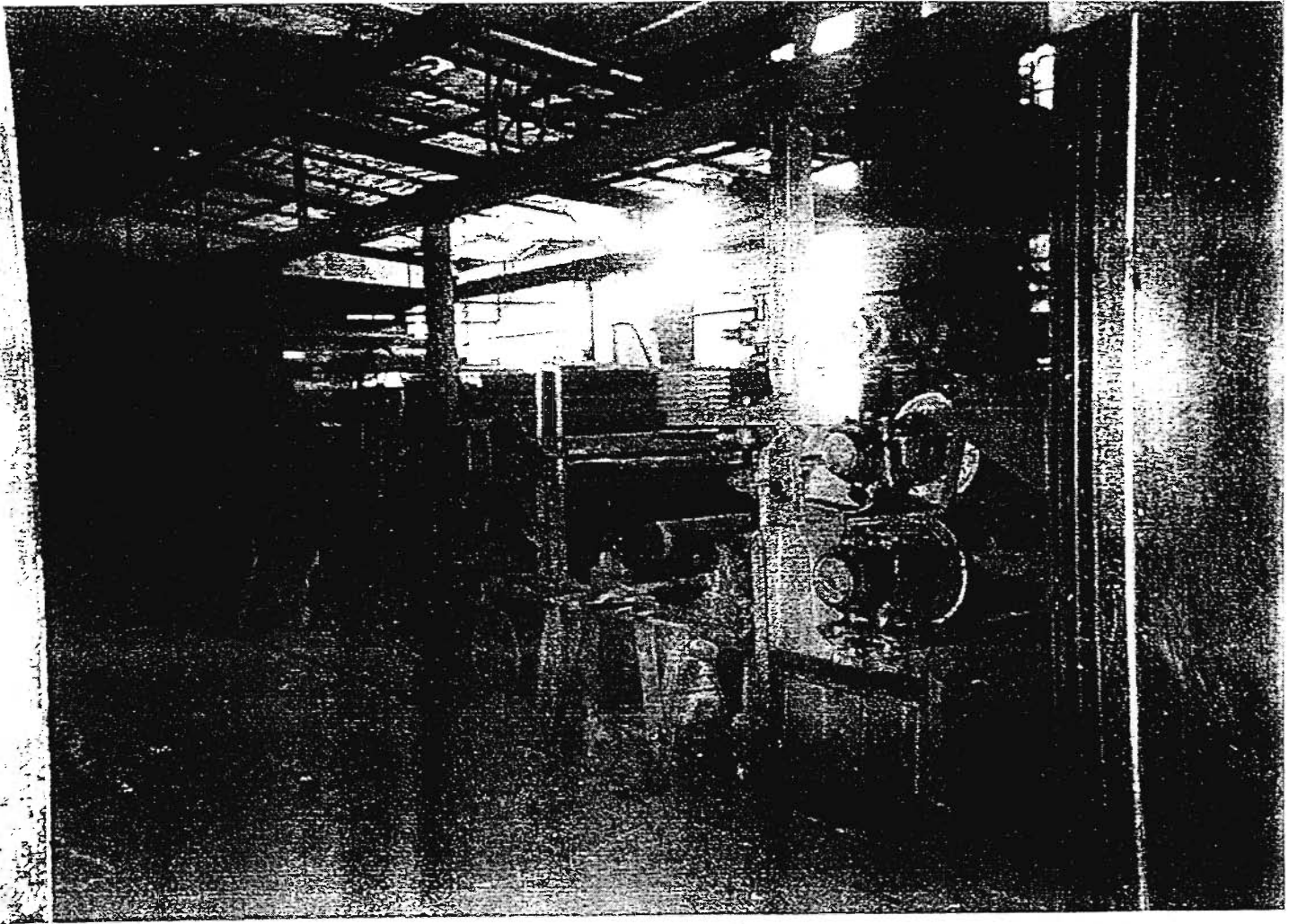
CALQUA

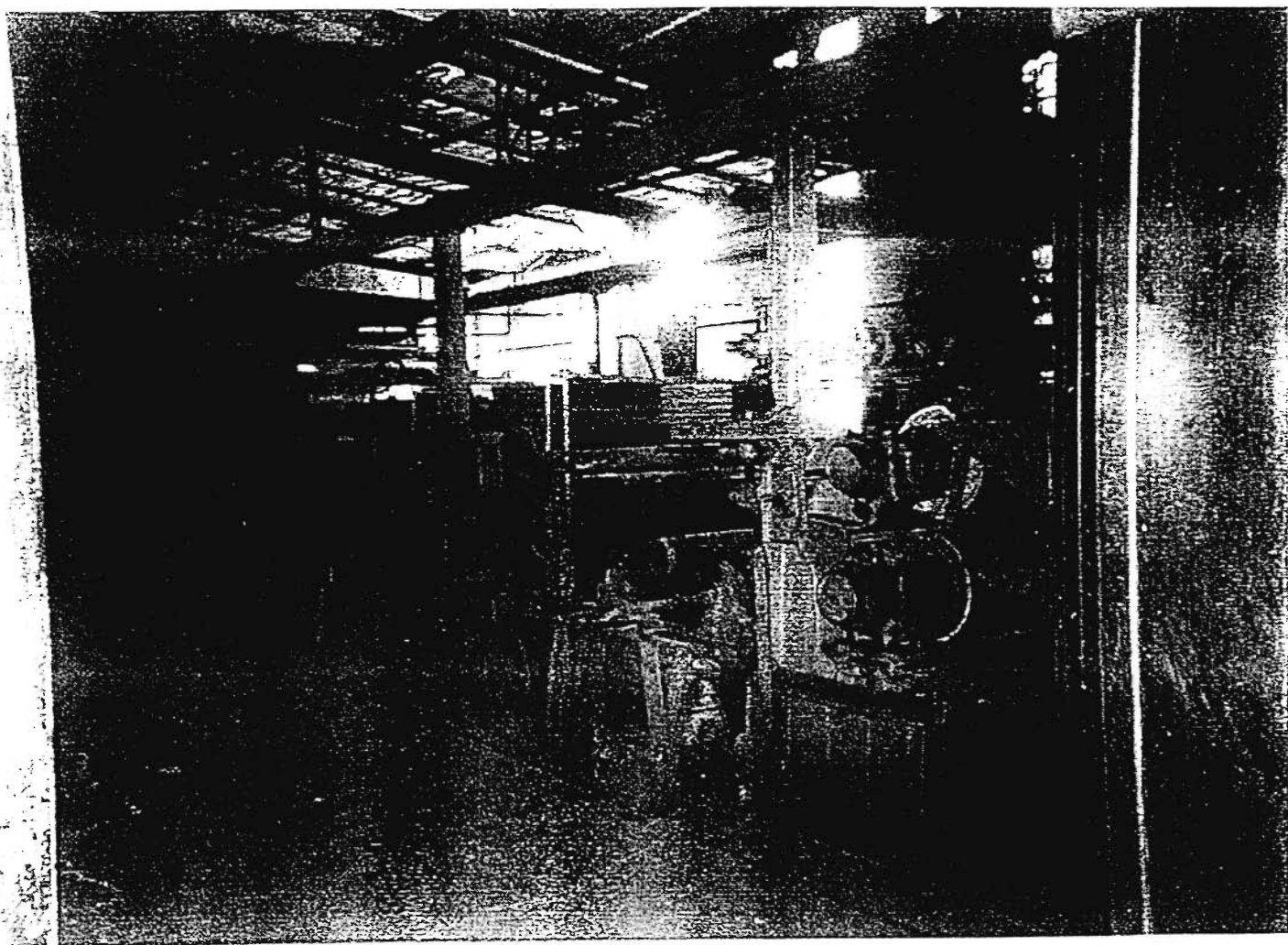

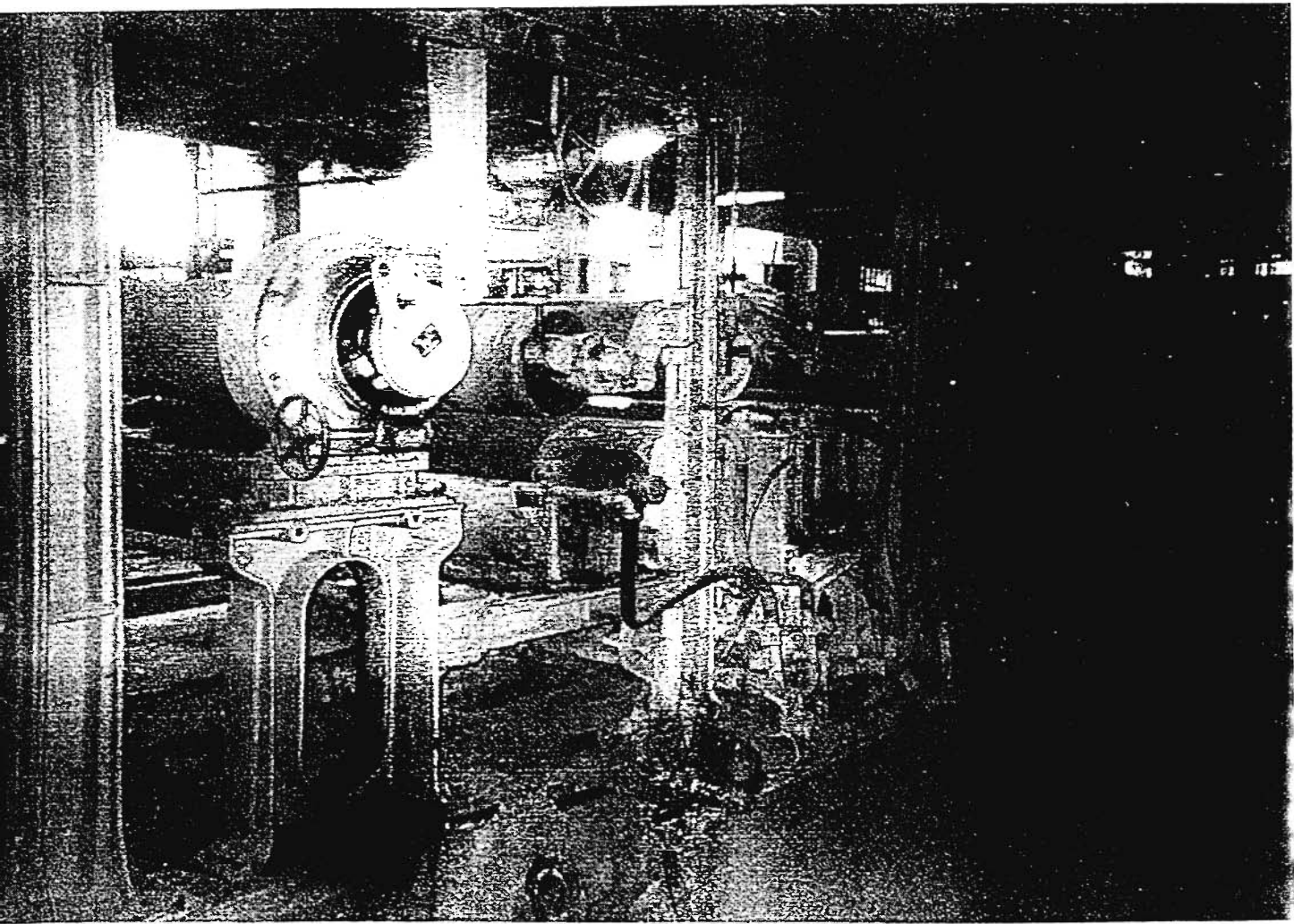
Τύμπανα μεγάλα με ατμό. Ενώνονται με τσόχες που μεταφέρουν το χαρτί από το ένα τύμπανο στο άλλο και φαίνεται κατά τη μεταφορά.

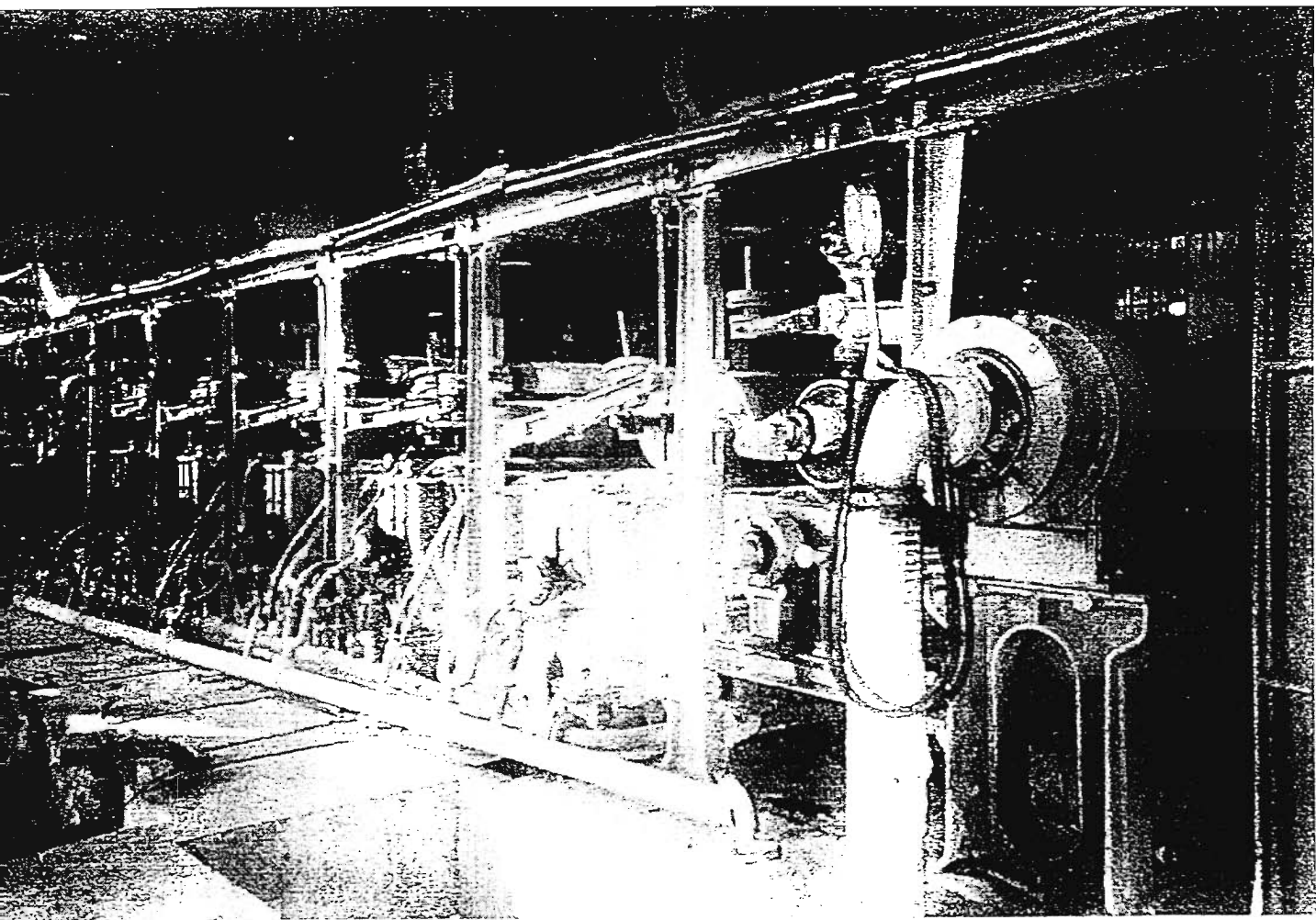

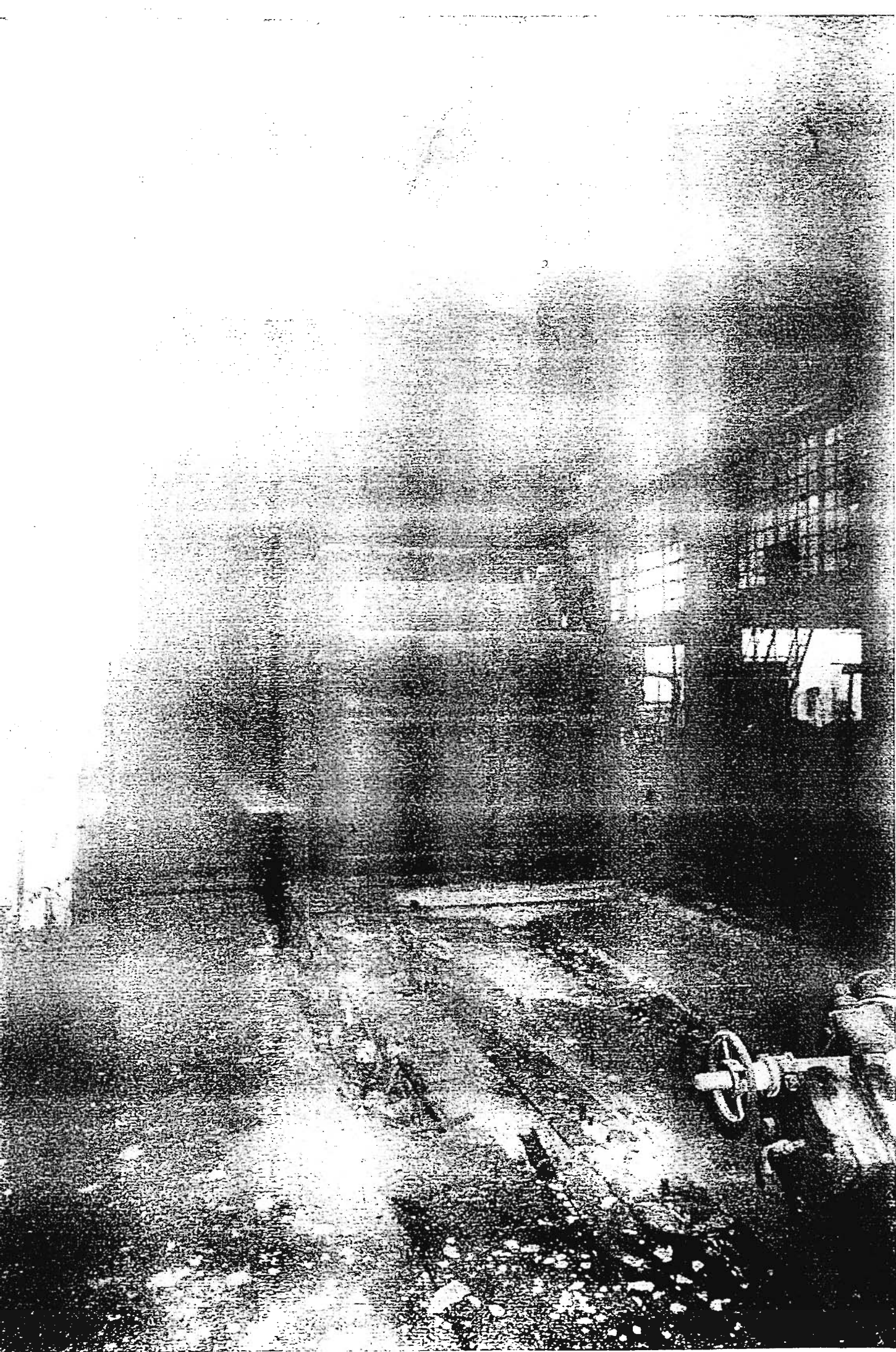
Αποτελείται από λεκάνες και κυμαινόμενες μεταλλικές κρησάρες. Μέσα σε αυτές τις λεκάνες διοχετεύεται ο πολτός του χάρτου, που επικολλάται πάνω στις κρησάρες, που στο πάνω μέρος πιέζονται από ένα πλαστικό ρόλο δημιουργώντας την πρώτη μορφή χάρτου, που μεταφέρεται από ειδικές τσόχες.

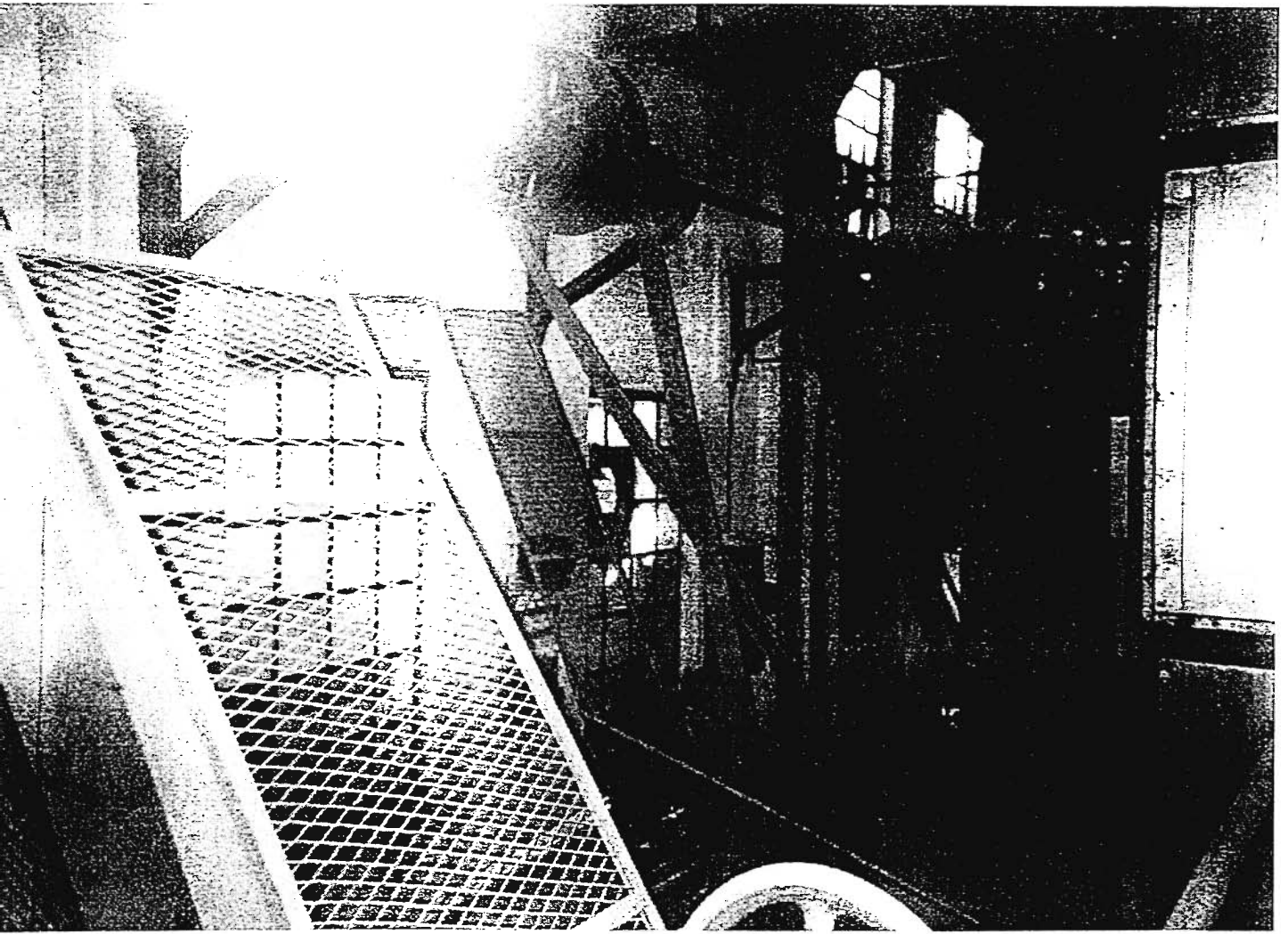
No 3. Στερεοποιητικό μέρος. Δύο πρέσες. Η μία είναι από ειδικό υλικό, σαν μάρμαρο και η άλλη είναι ελαστική. Έχει τρία ζευγάρια. Περνάνε τσόχες που μεταφέρουν το χαρτί που πιεζόμενο αποβάλλει τα υγρά και μένει το στερεοποιούμενο χαρτί.

Έβγαξε παπύρους. Η κίνηση γίνεται με μοτέρ και λουριά.

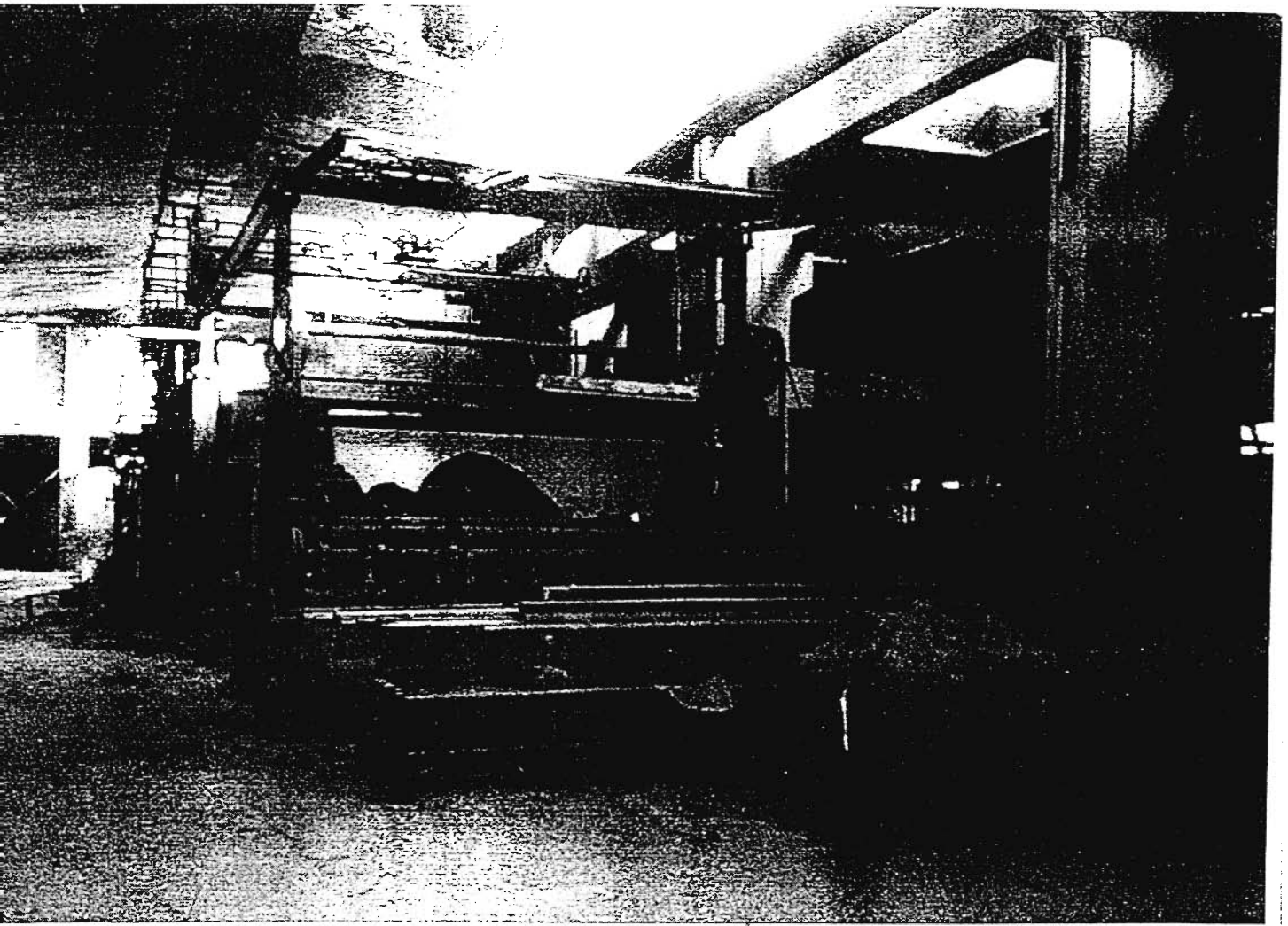
Τρόπος κίνησης. Τροχαλία.

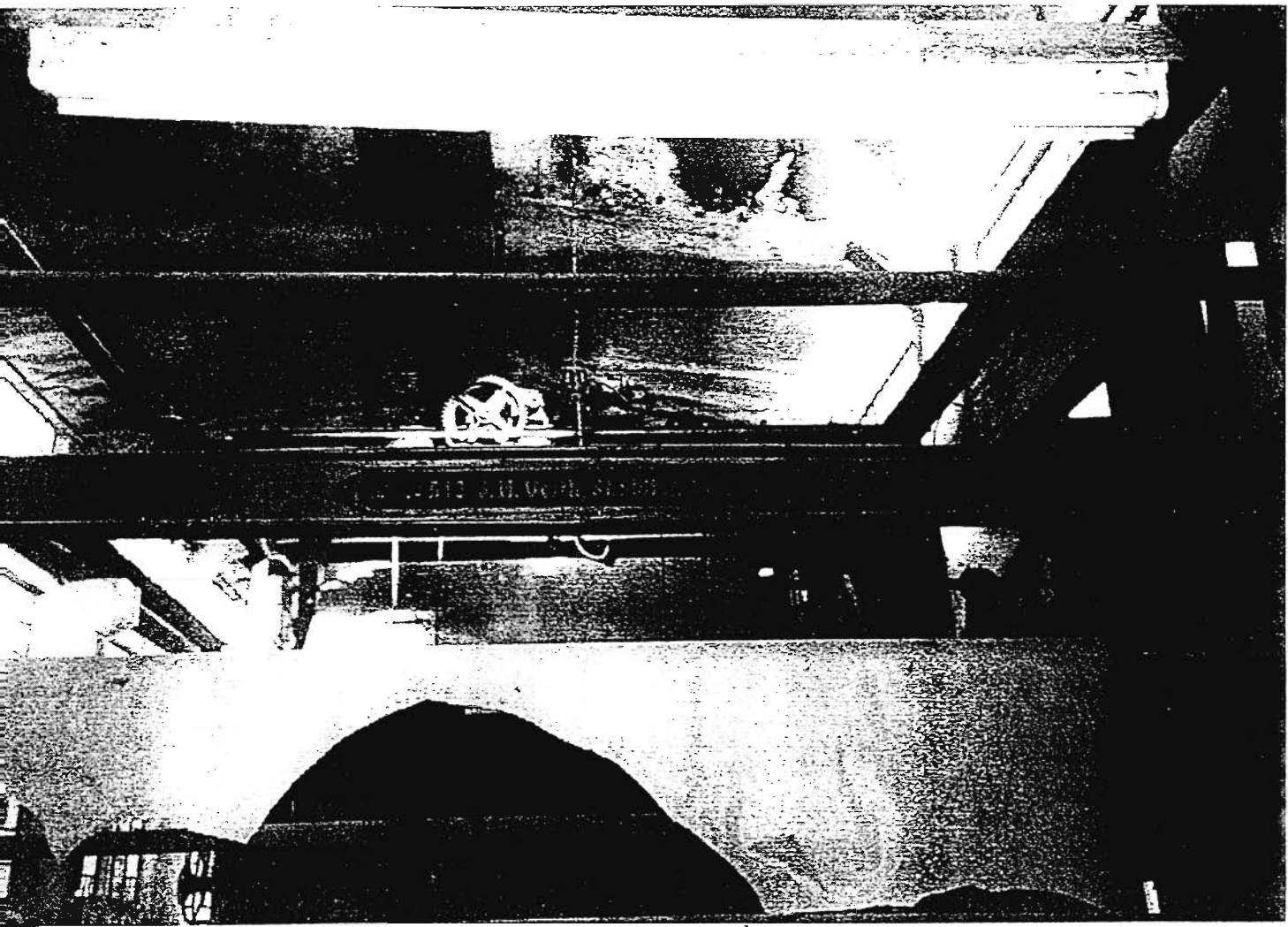

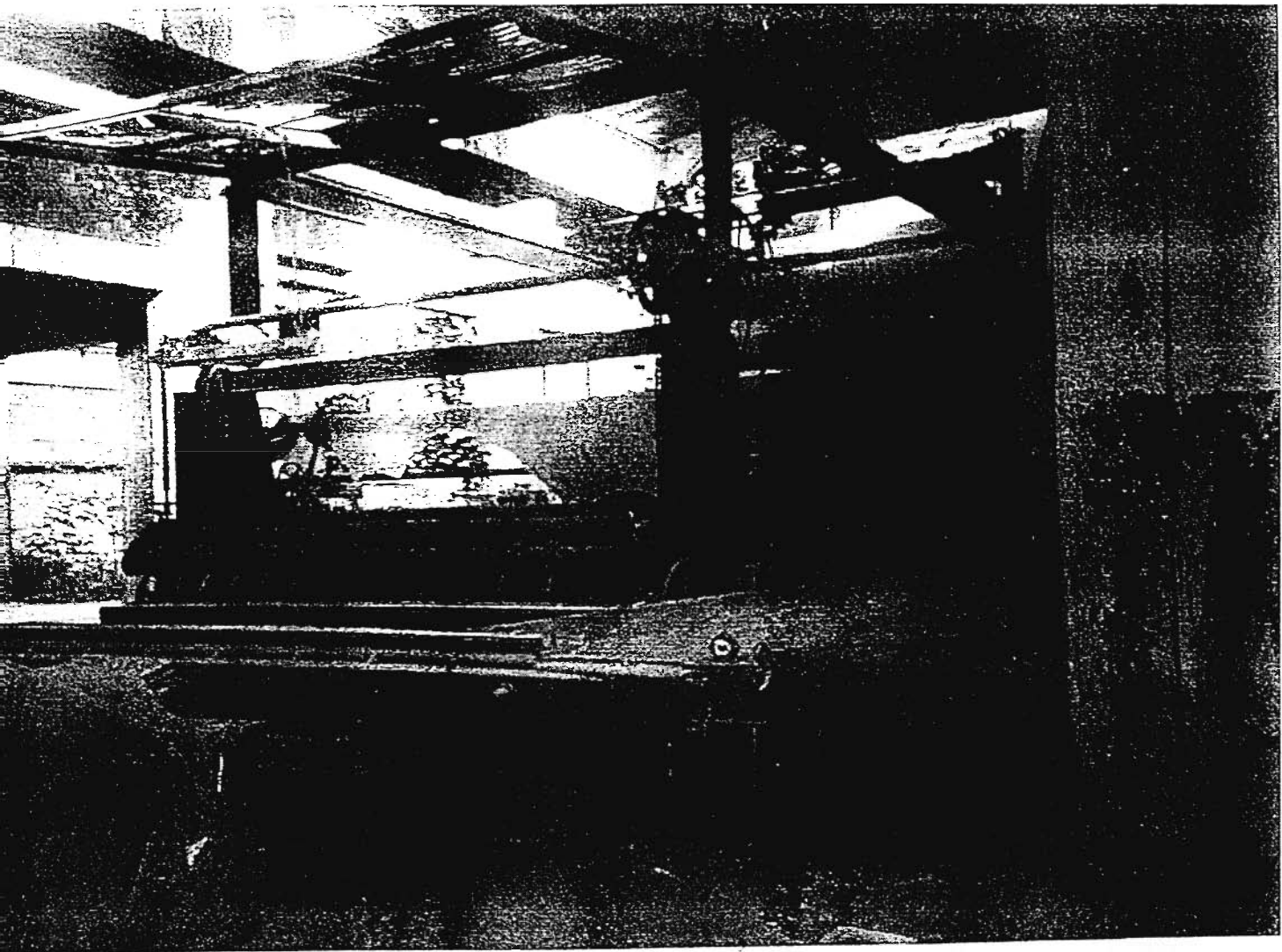
Τόρνος ρεκτιφιέ. Δημιουργούσαμε λεία επιφάνεια ή τροχάγανε τα κοπτικά εργαλεία των μηχανών.

Βοηθητική μηχανή Νο3. Περιτυλικτική και κοπτική. Έκοβε το χαρτί σε ρόλους.

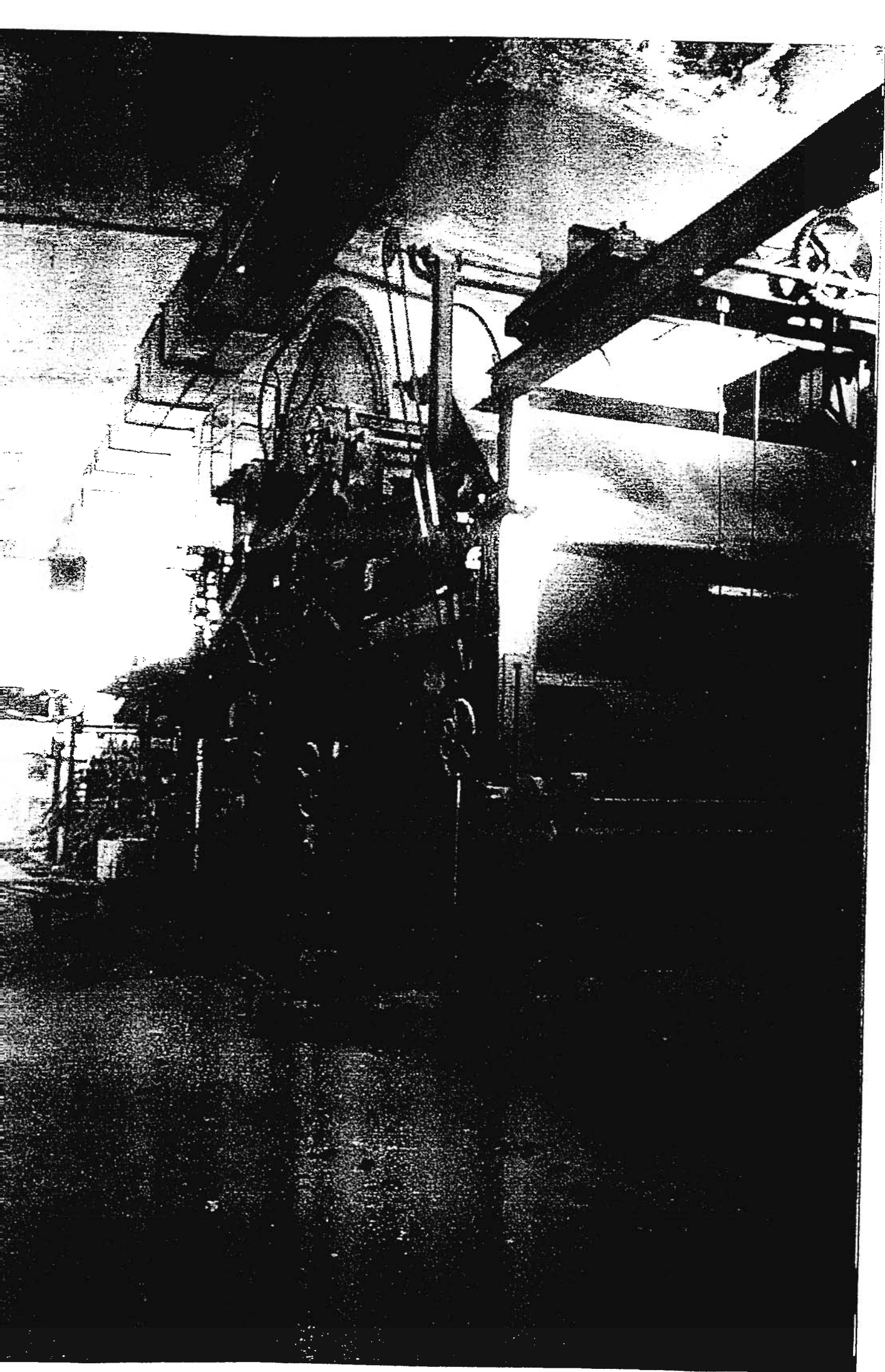
ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ !!

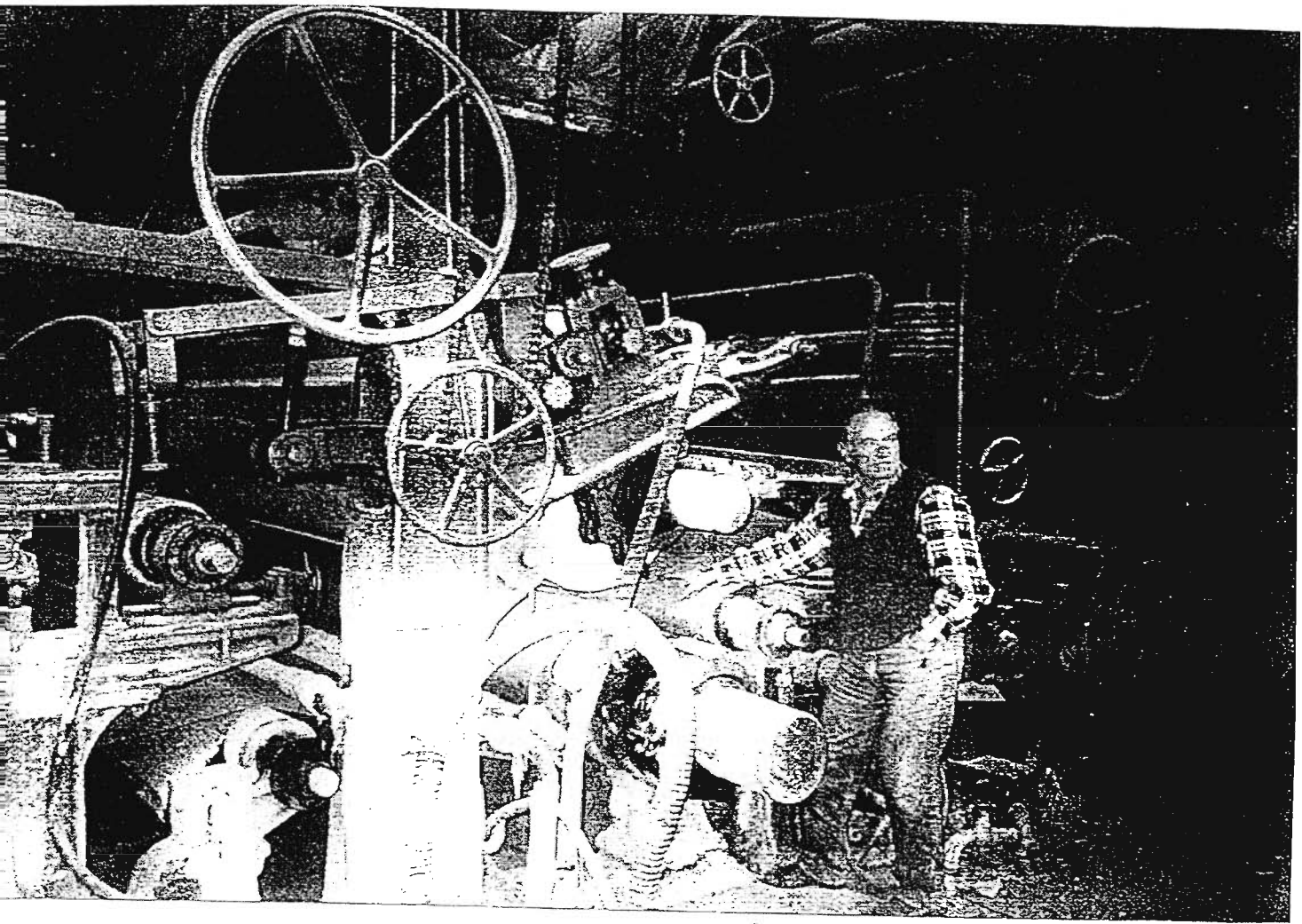
ΚΥΣΤΗΡΟΣ ΕΚΦΕΣΙΣ ΠΛΗΡΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΗΤΙΣ ΕΙΝΑΙ ΕΡΙΚ ΔΥΝΟΕ ΕΝ ΚΙΝΗΣΕΙ

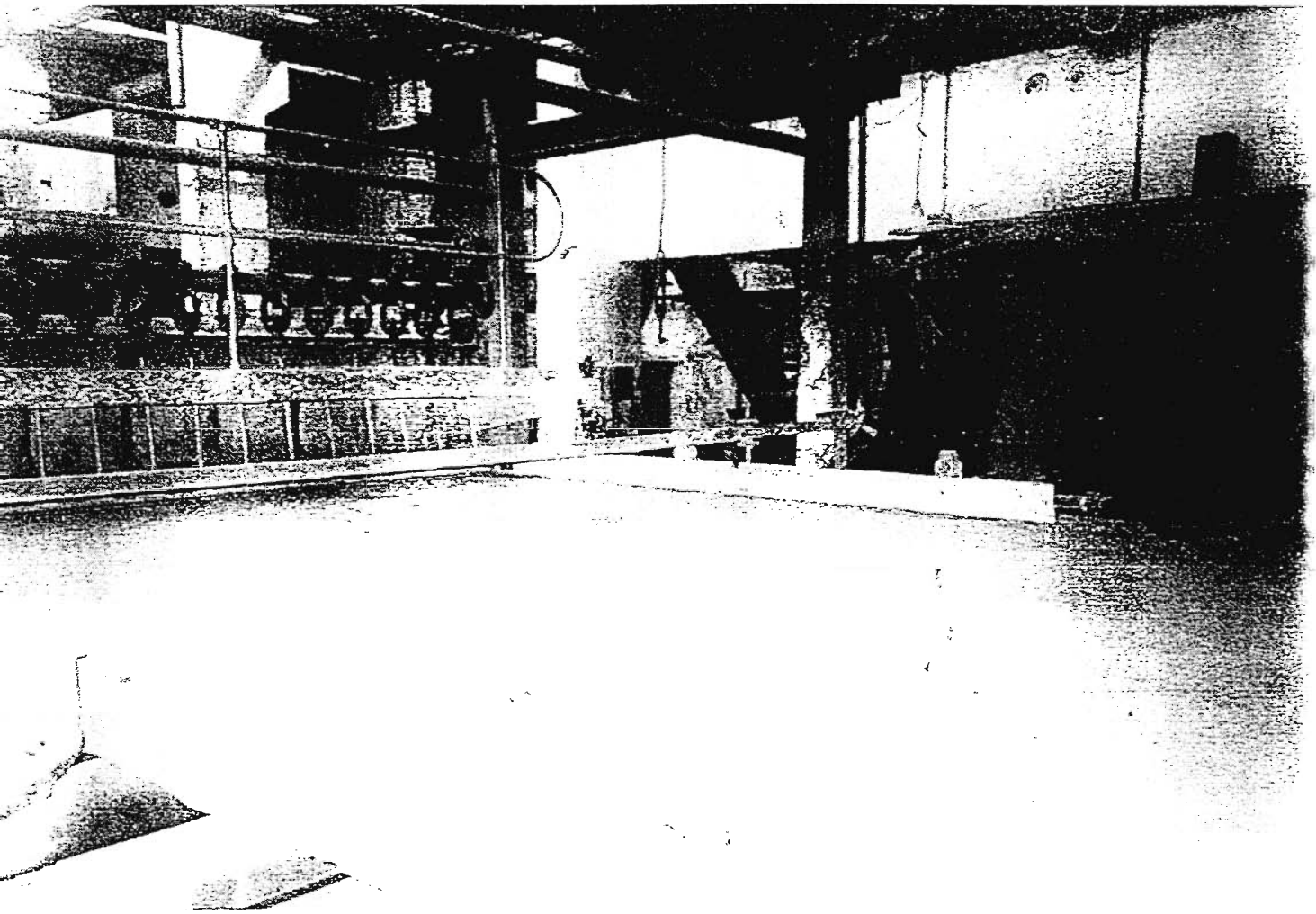
ΤΟ ΜΗΧΑΝΗΜΑ

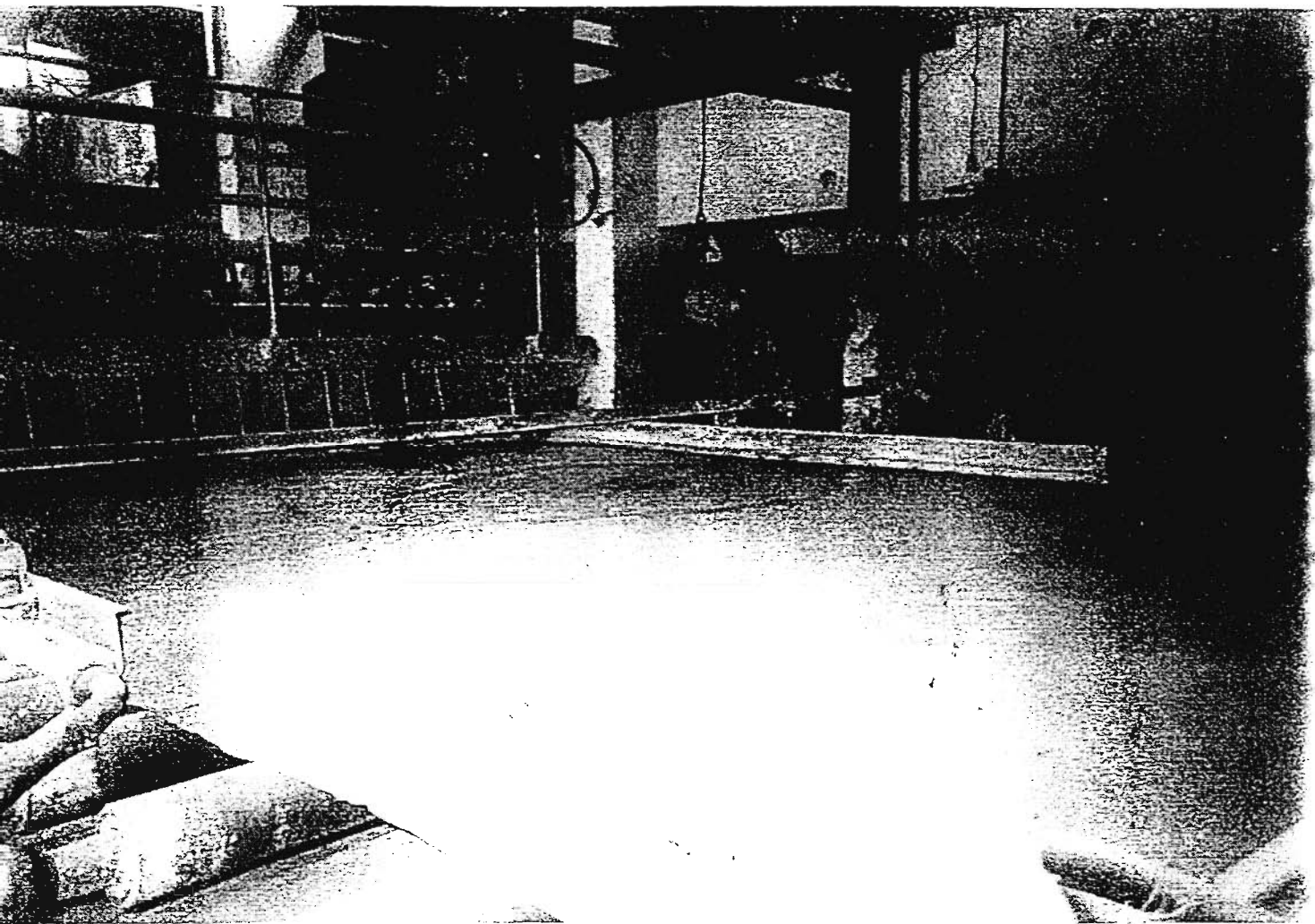
Περιτυλικτικό, αποξηραντικό. Ένα τύμπανο 100 εκατομμυρίων. Στην Ευρώπη
δεν φτιάχνουν μηχανές. Εκσυγχρονίζουν τις παλιές.

Υγρό σύστημα με κρισάρα και τσόχες. Παίρνουμε το υγροποιημένο σημείο, το βάζουμε πάνω και το χαρτί προχωρά. Κρισάρα με γαλάκτωμα.

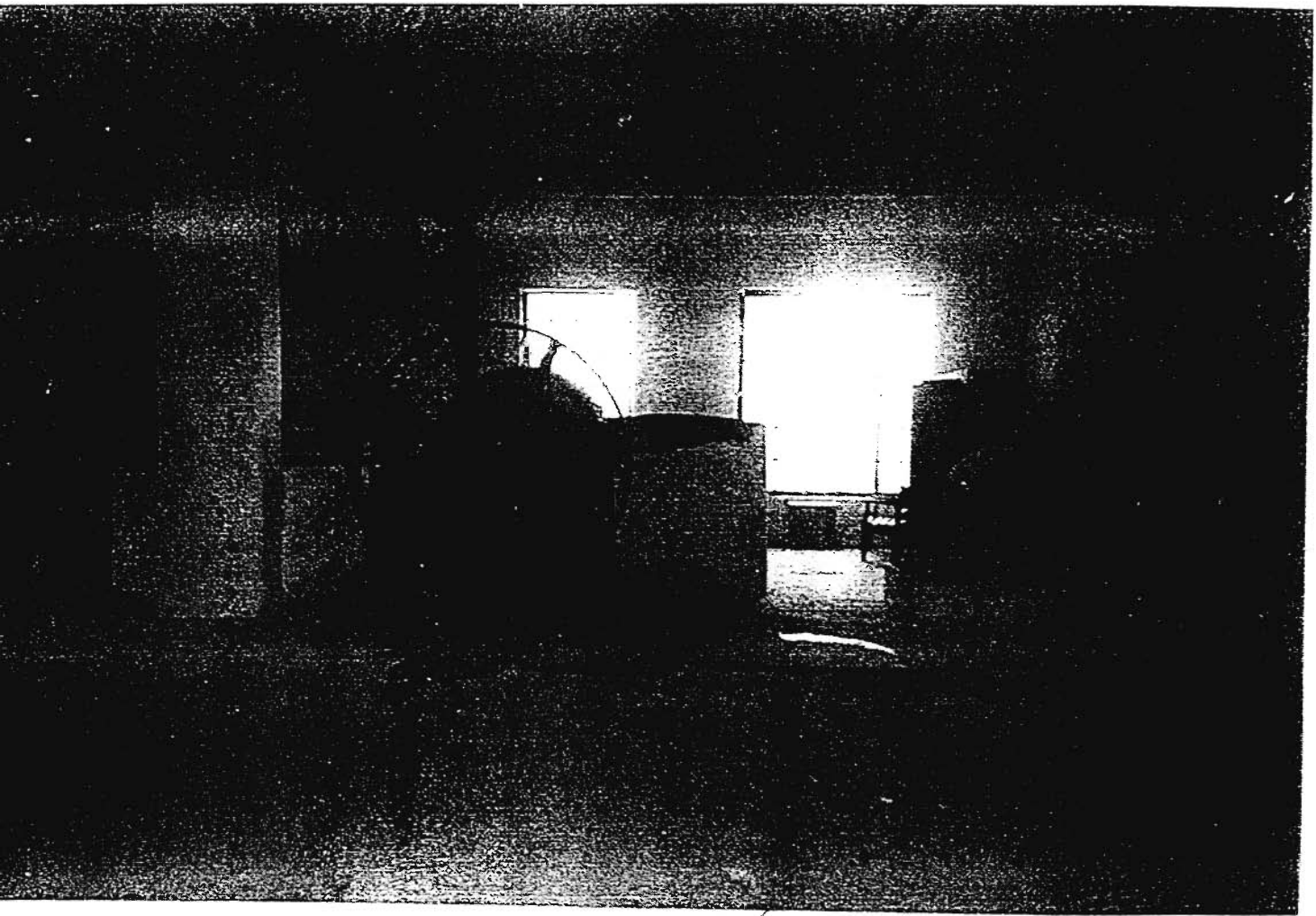

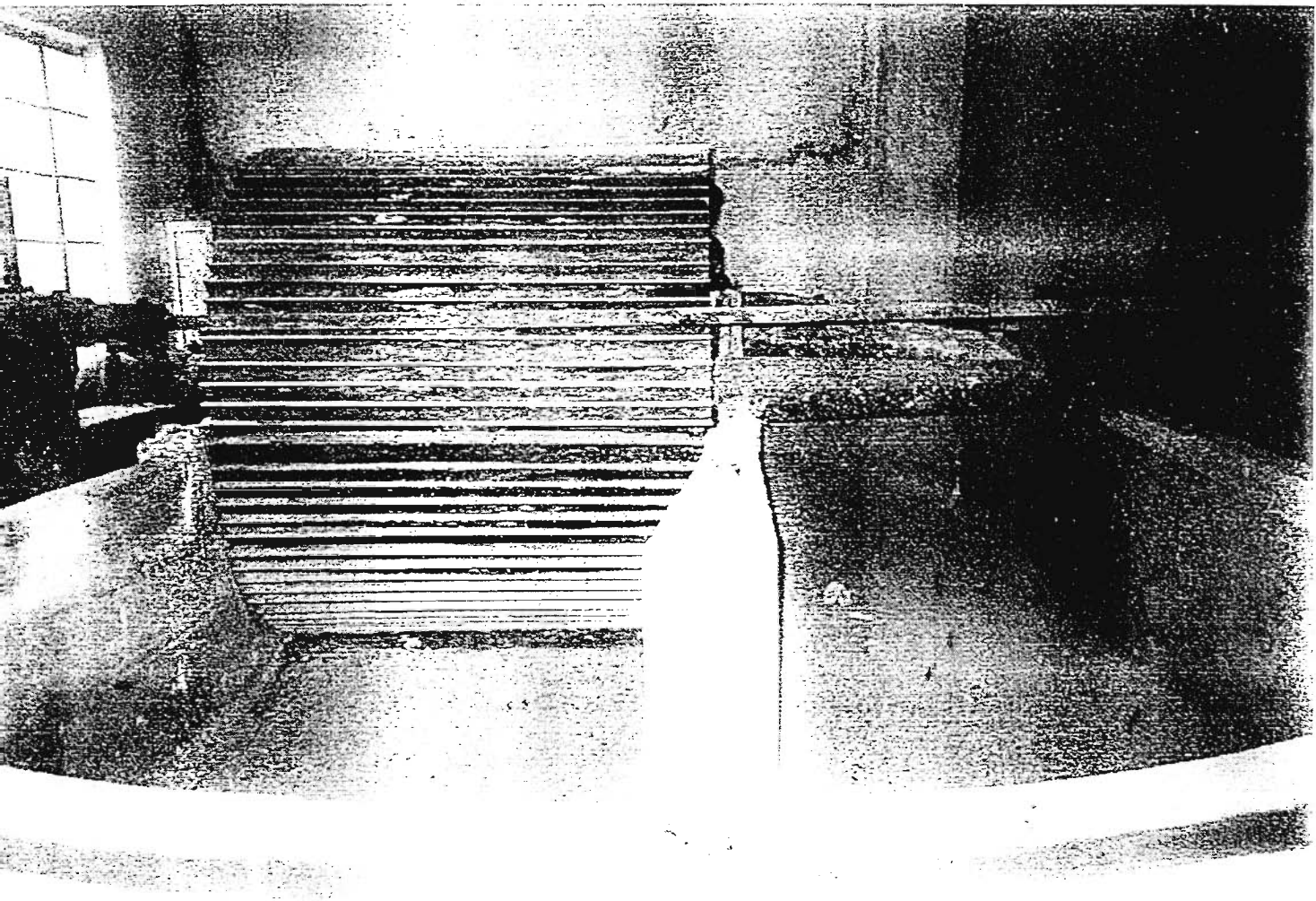

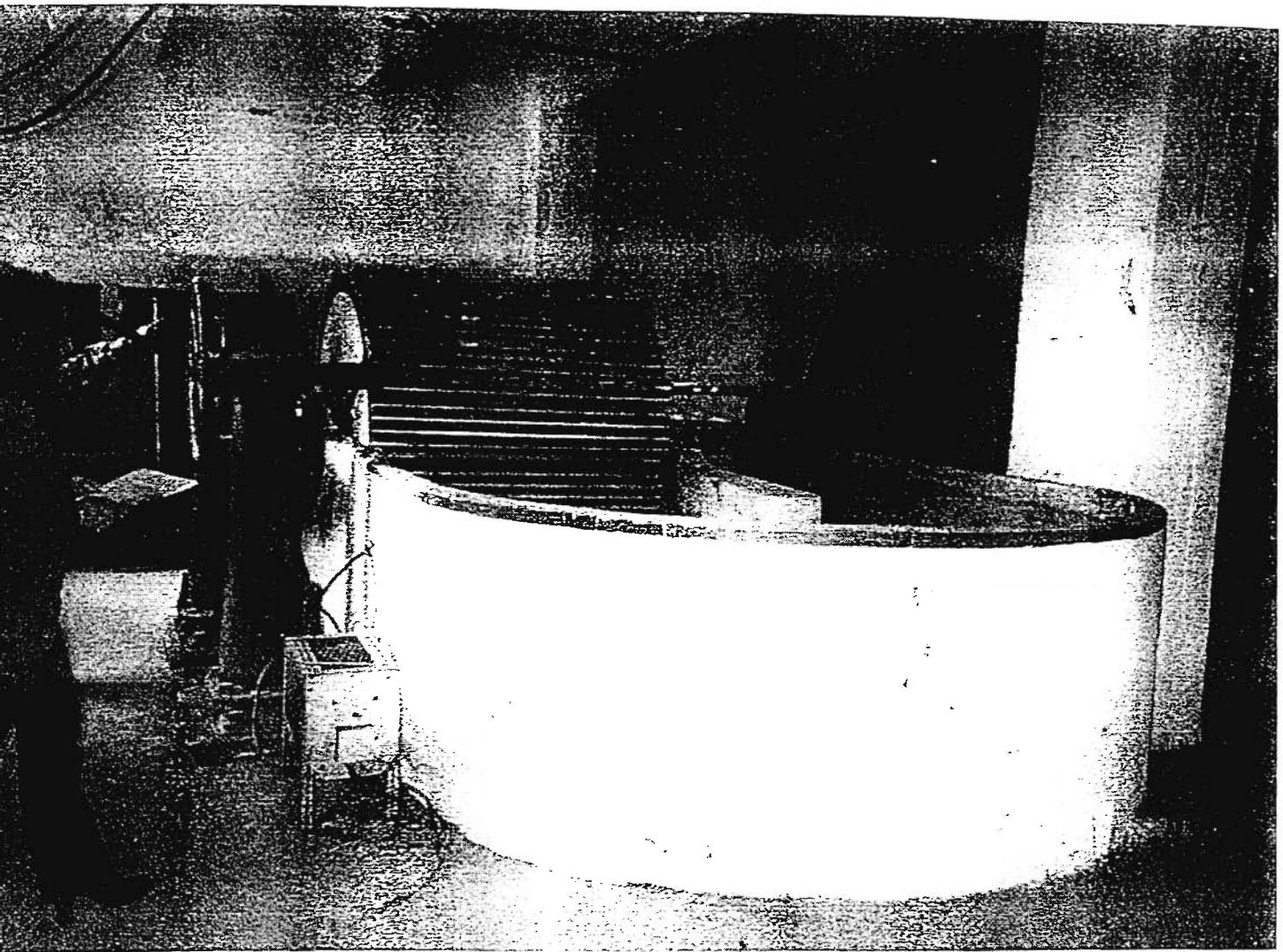
Δεξαμενές που γινόταν ο πολτός.

Δεξαμενές που δέχονταν τον πολτό. Η πολτοποίηση γινόταν σε πρώτη φάση στα Πίτερ, δεύτερη φάση στις δεξαμενές και η τρίτη φάση στα κόσκινα.

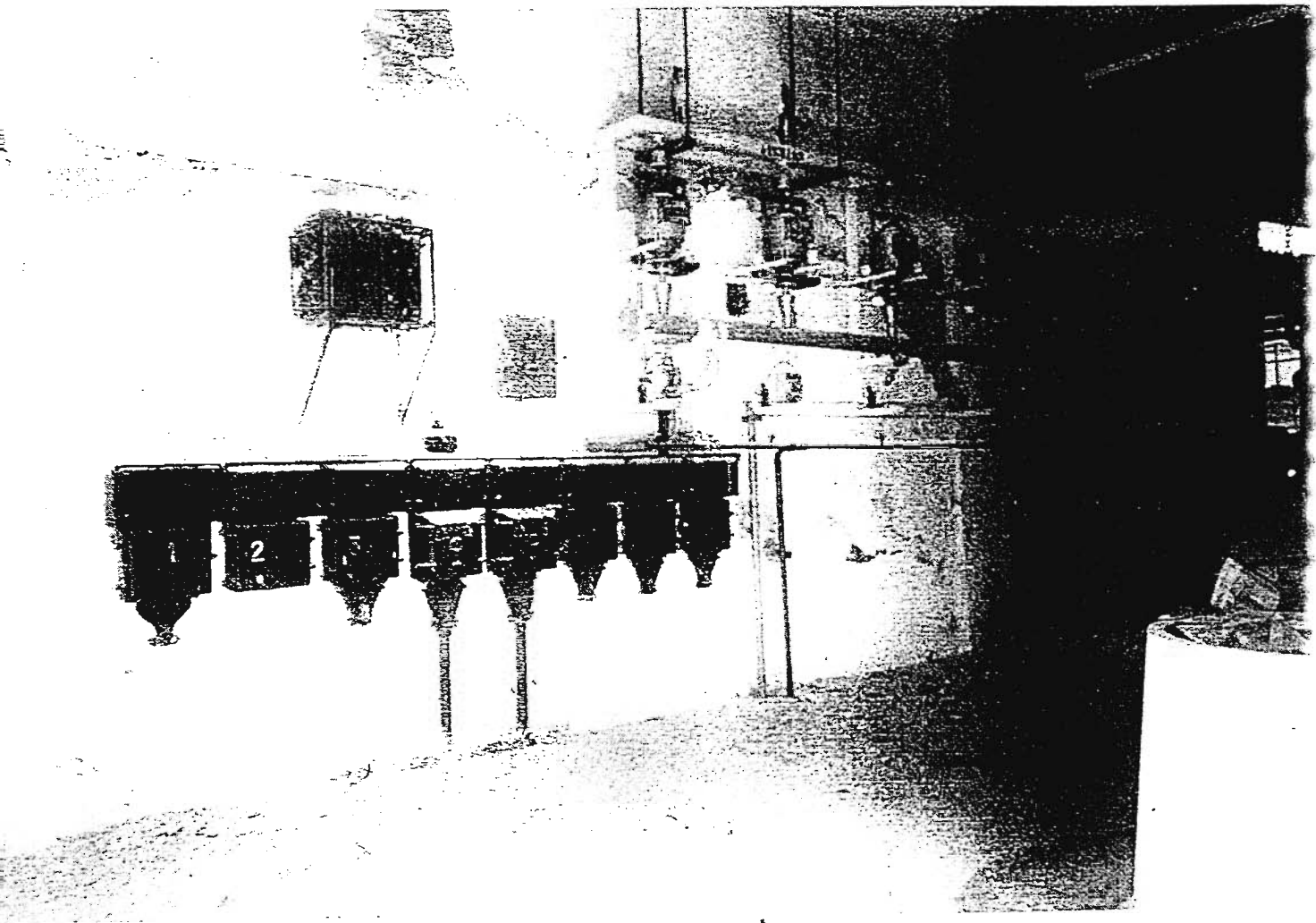

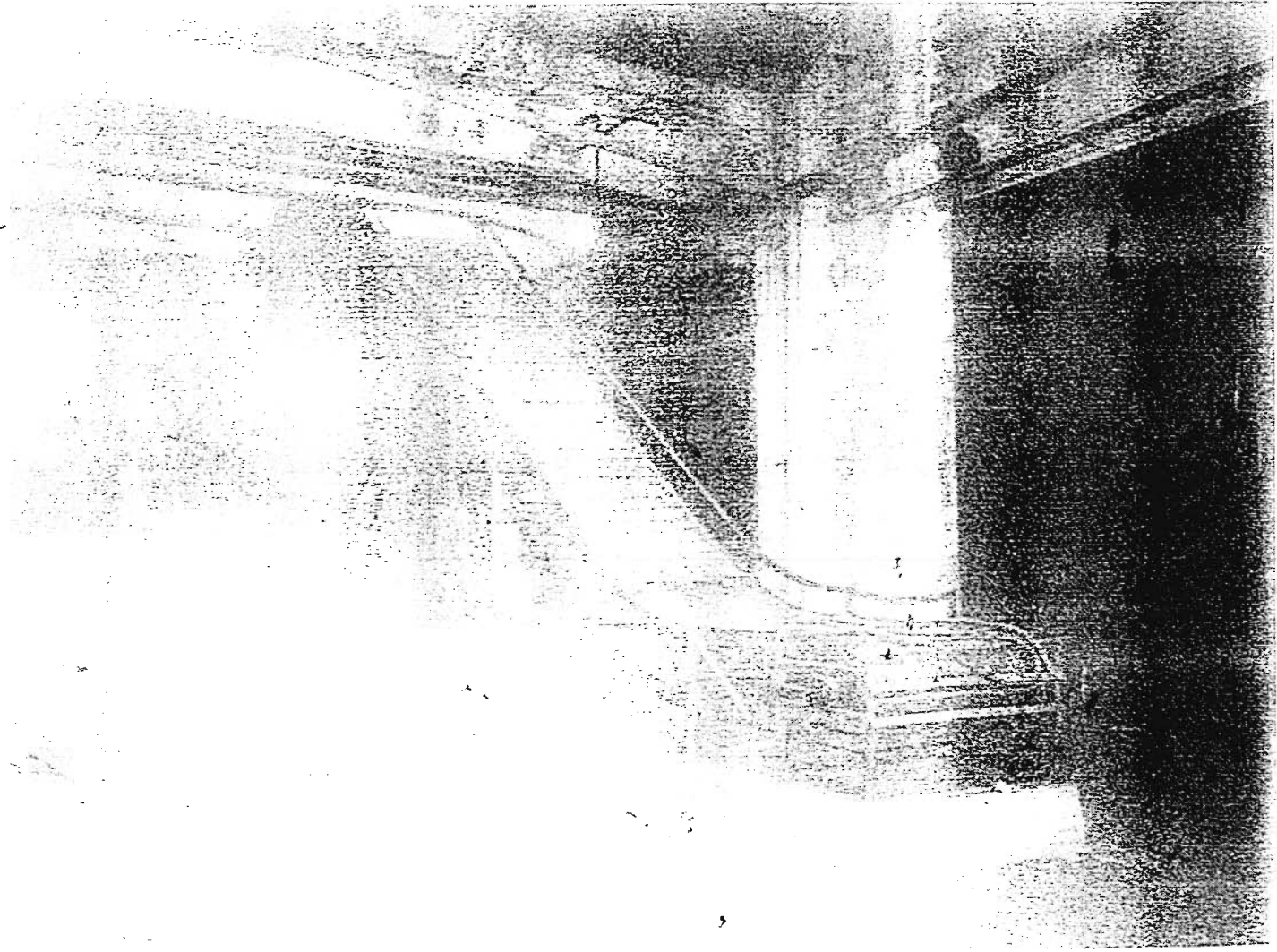

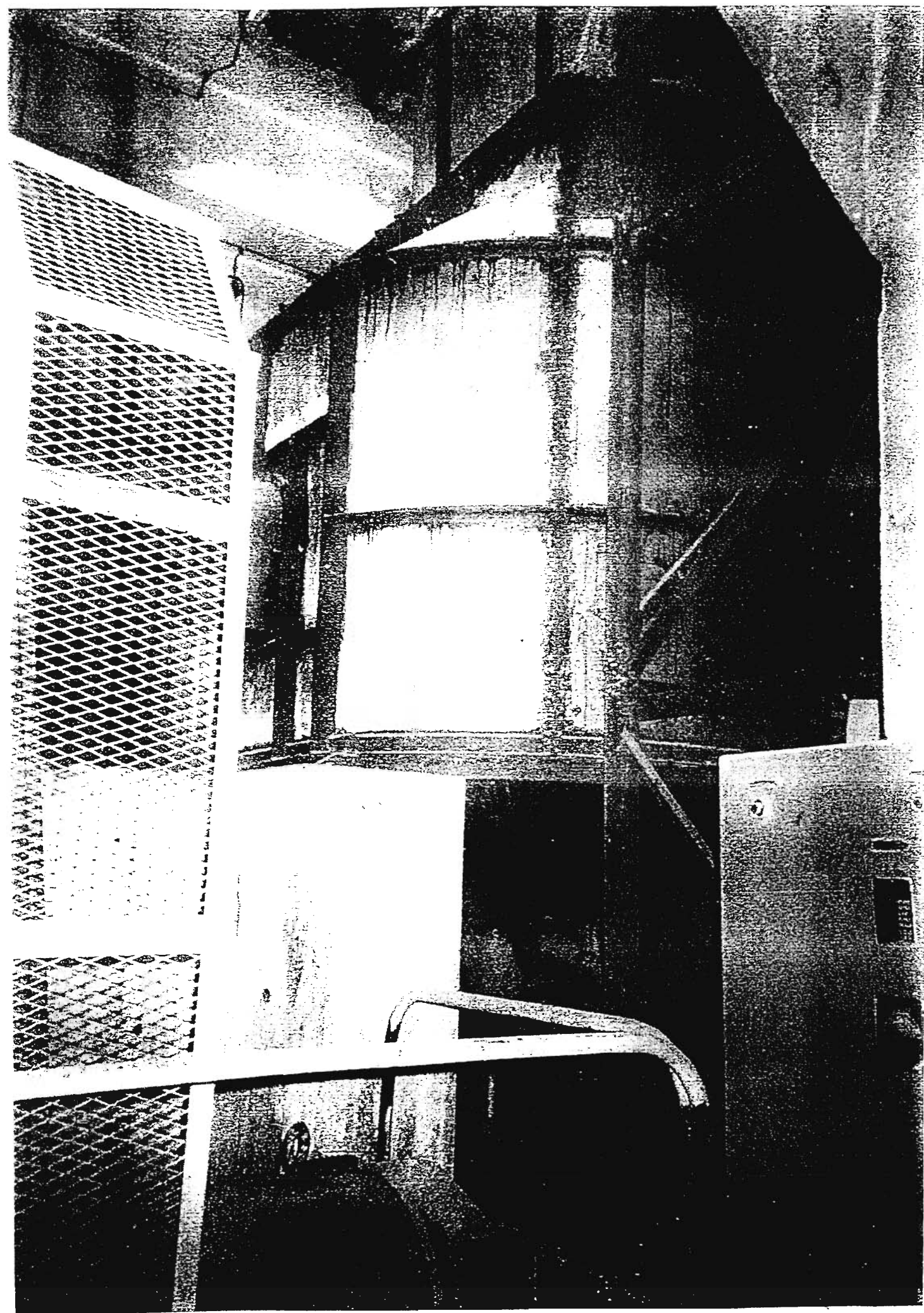
Λειτουργούσαν 14 Πίτερ στο πρώτο στάδιο πολτοποίησης της χαρτομάζας.

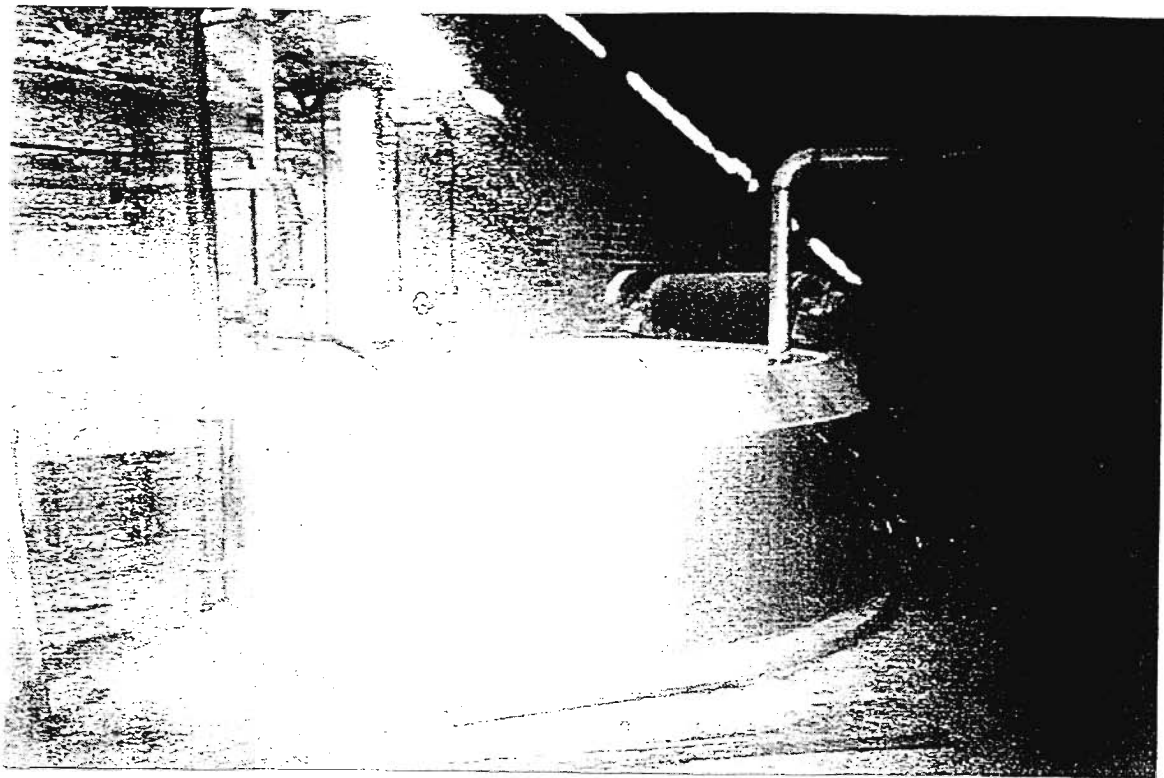
Υπολείμματα ηλεκτρικής ρύθμισης του Πίτερ.

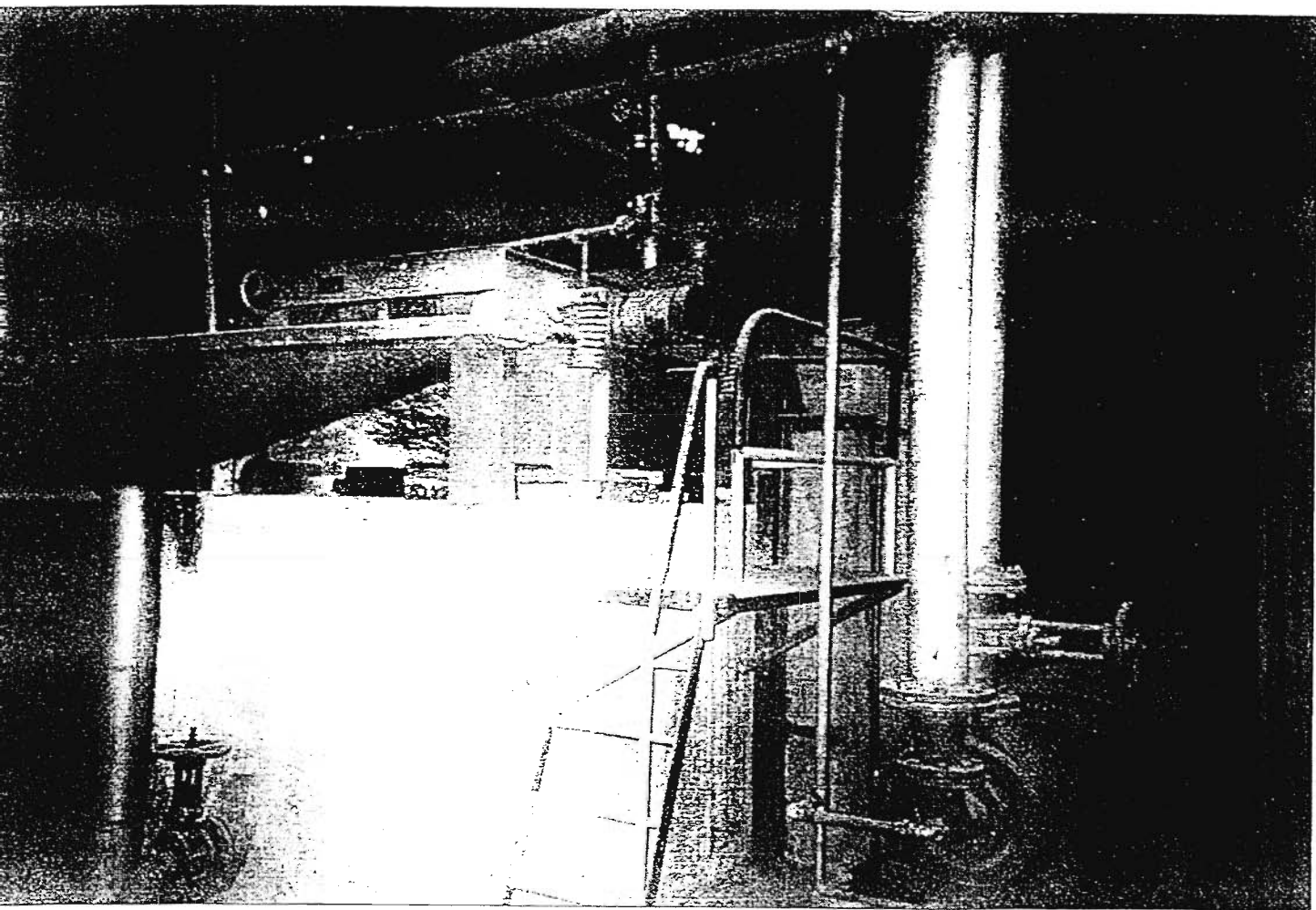

Ασανσέρ μεταφοράς που πέφτει σε μία φαμπρέλα ή πολτοποιητική δεξαμενή,
όπως λέγεται. Το πρώτο στάδιο επεξεργασίας.

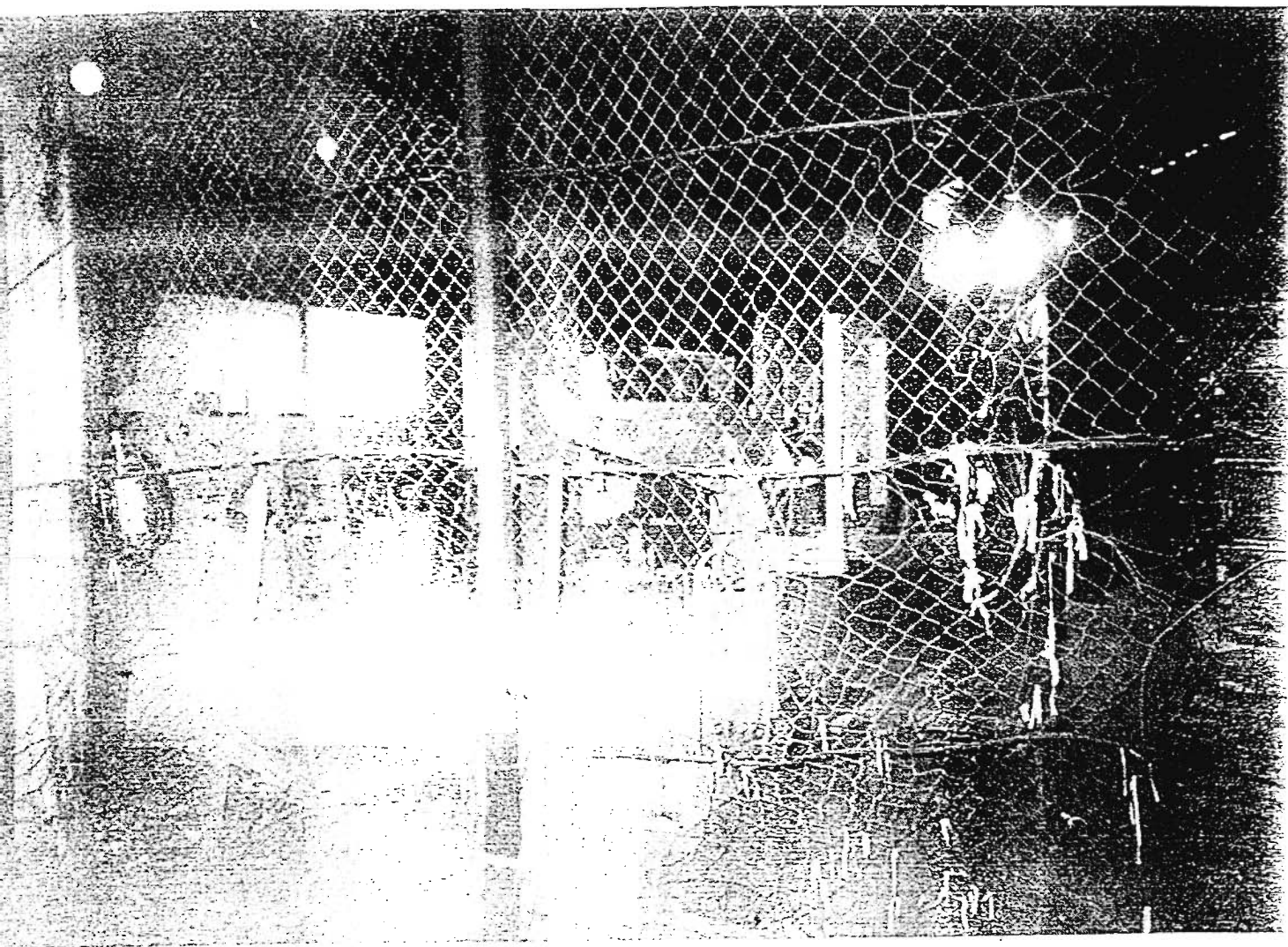

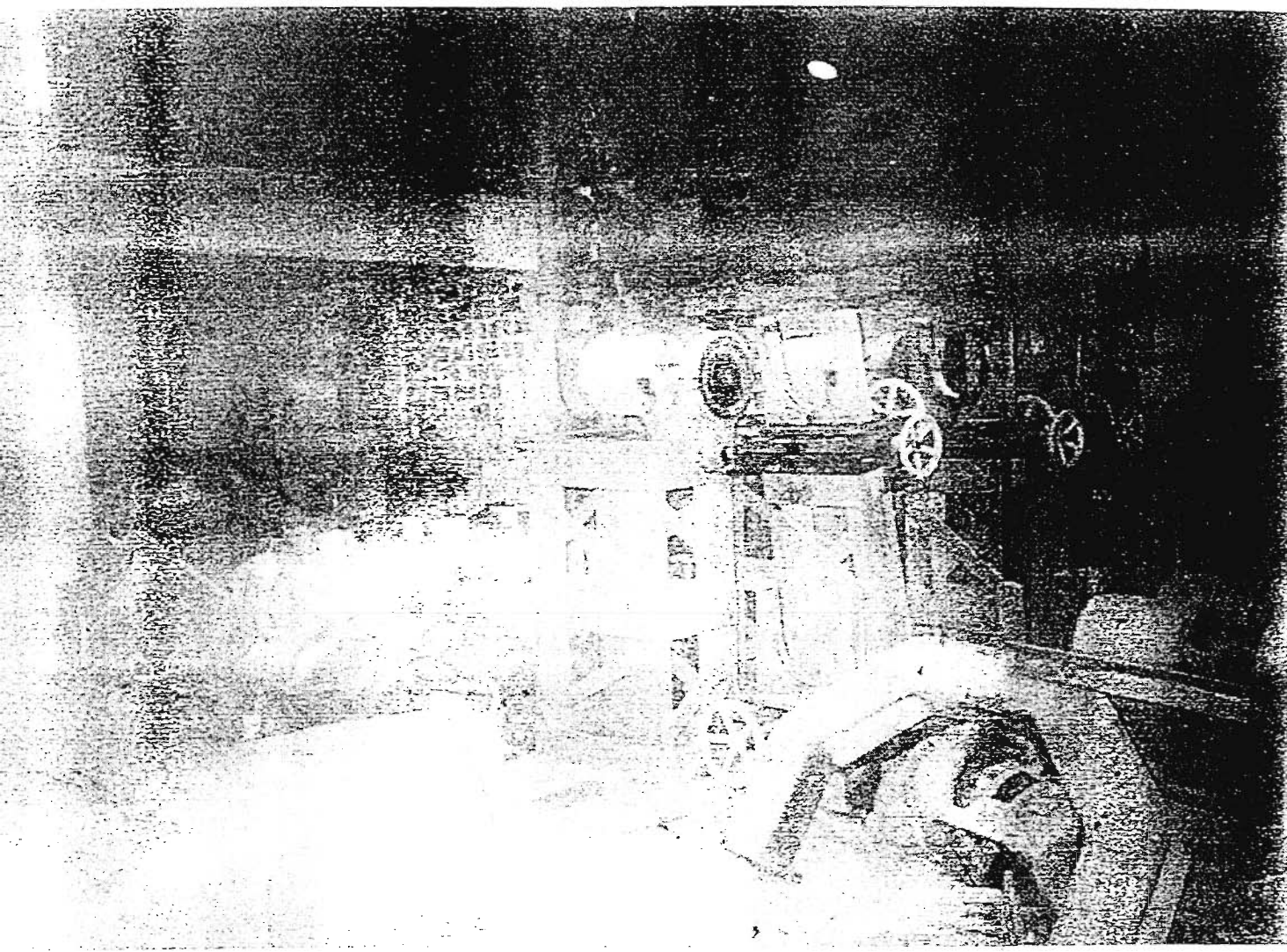
Κατεβαίνει και υλοποιεί το χαρτί, φαμπρέλα: φεύγει και πάει στις δεξαμενές
μηχανής.

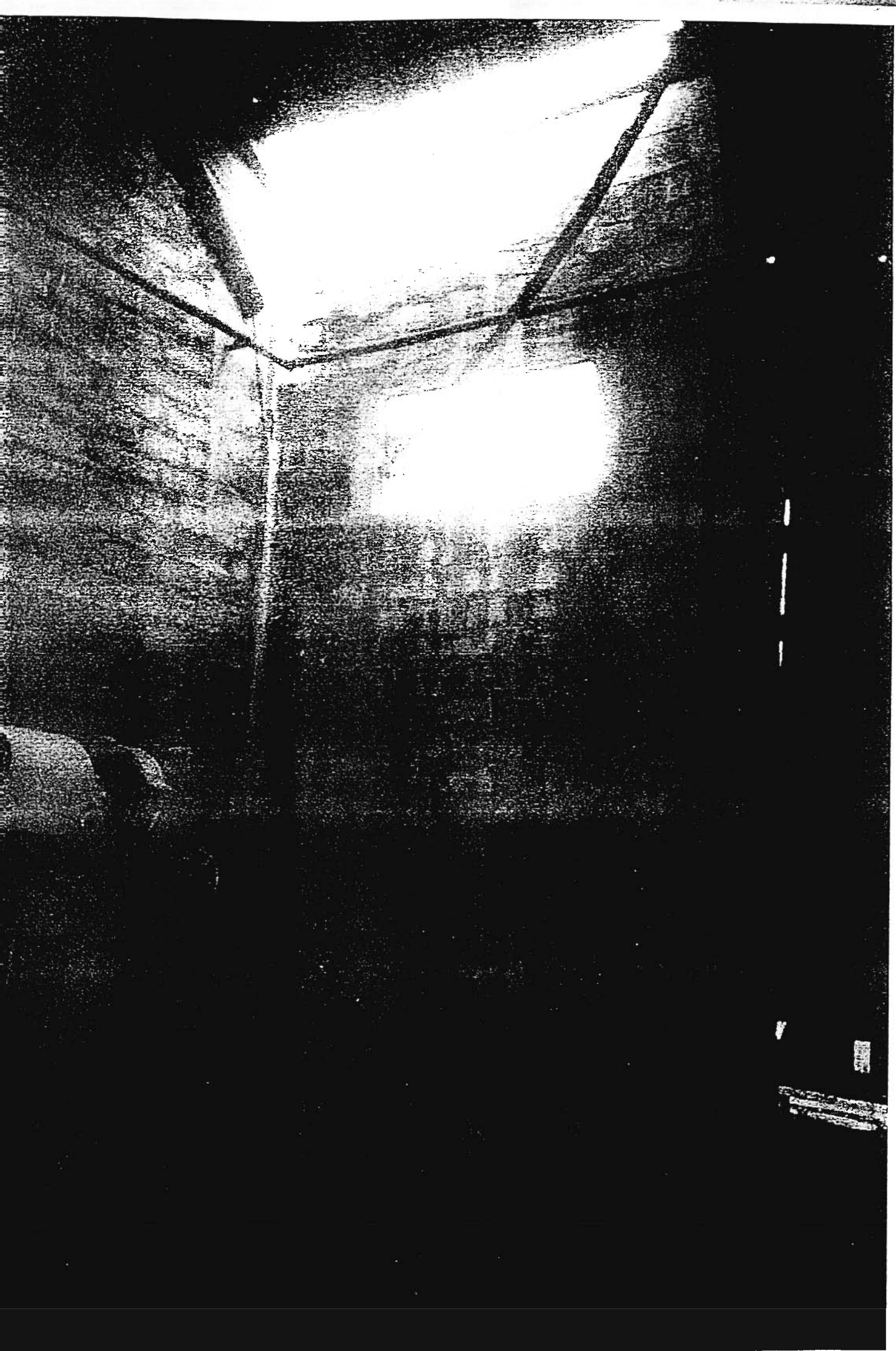

Κατακρατεί τα τυχόν αντικείμενα που υπάρχουν μέσα στον πολτό.

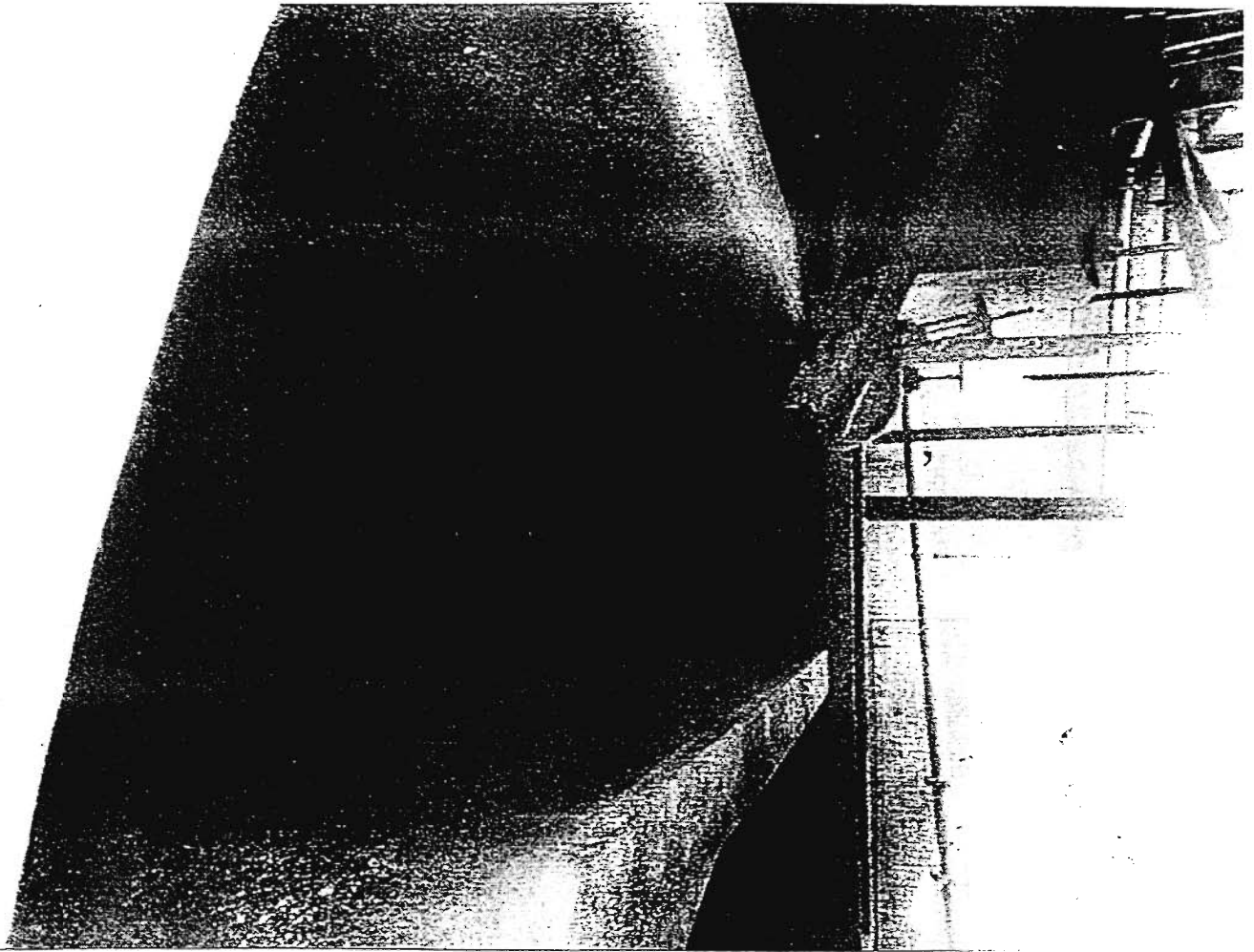

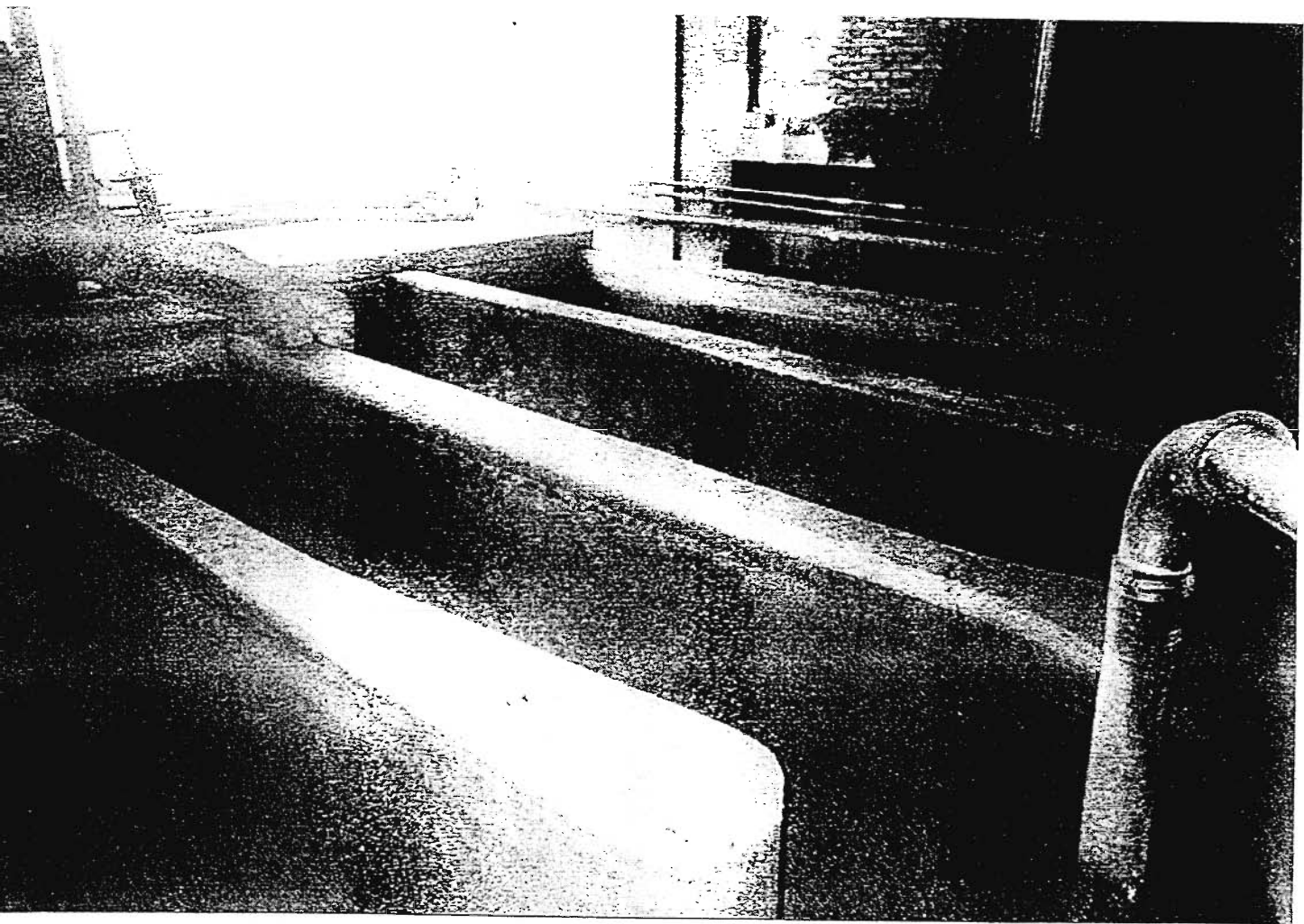
**Μοτέρ μεγάλης αξίας, 5-10 εκατομμυρίων παραπεταμένο.
Μοτέρ εφοδιασμένα με ειδικές πλάκες πολτοποίησης περαιτέρω του πολτού.
Ο πολτός από τις φαμπριέλες, ερχόταν σε ένα άλλο Πίτερ τετραπλάσιας
παραγωγής. Δεύτερη φάση επεξεργασίας.**

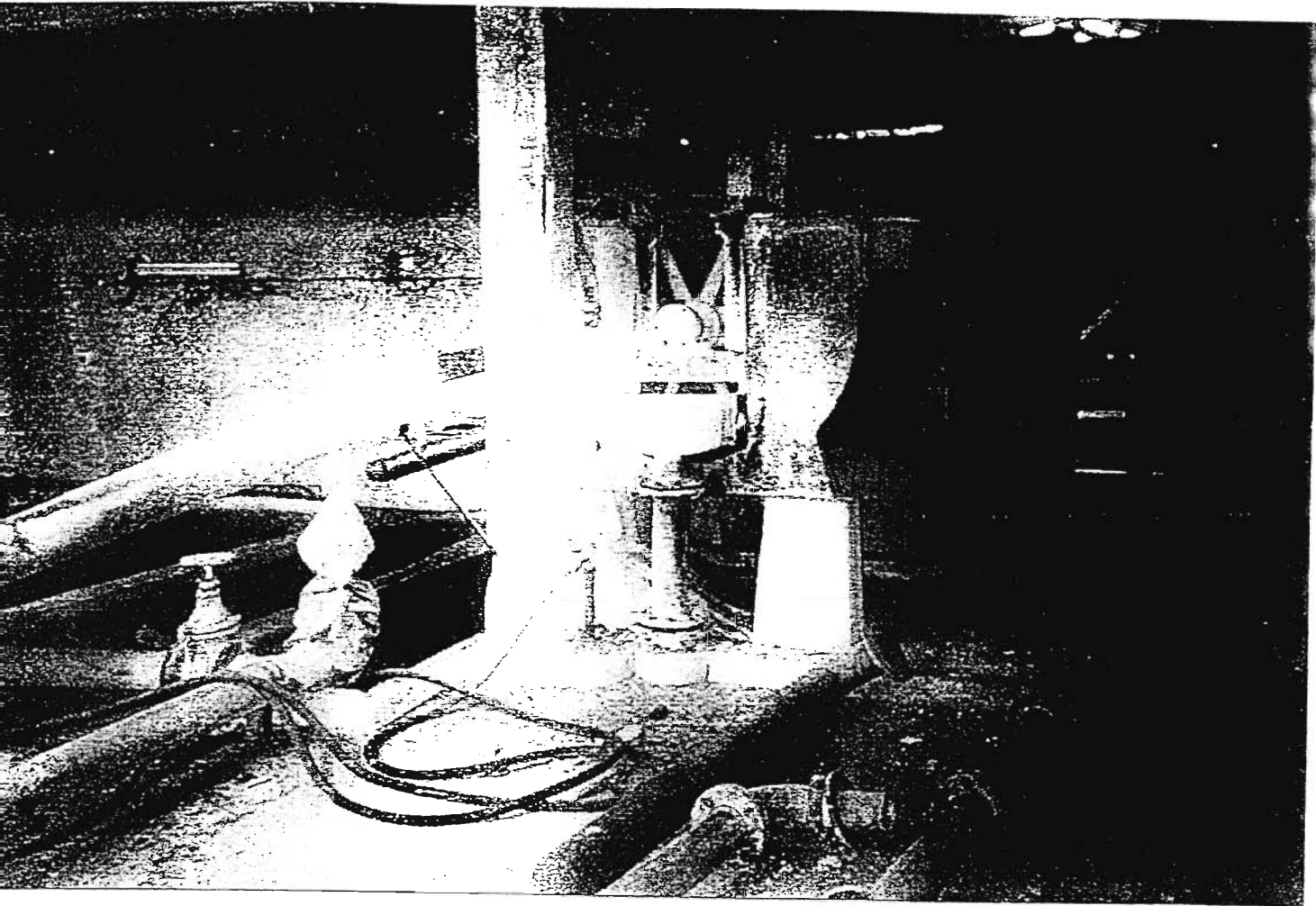

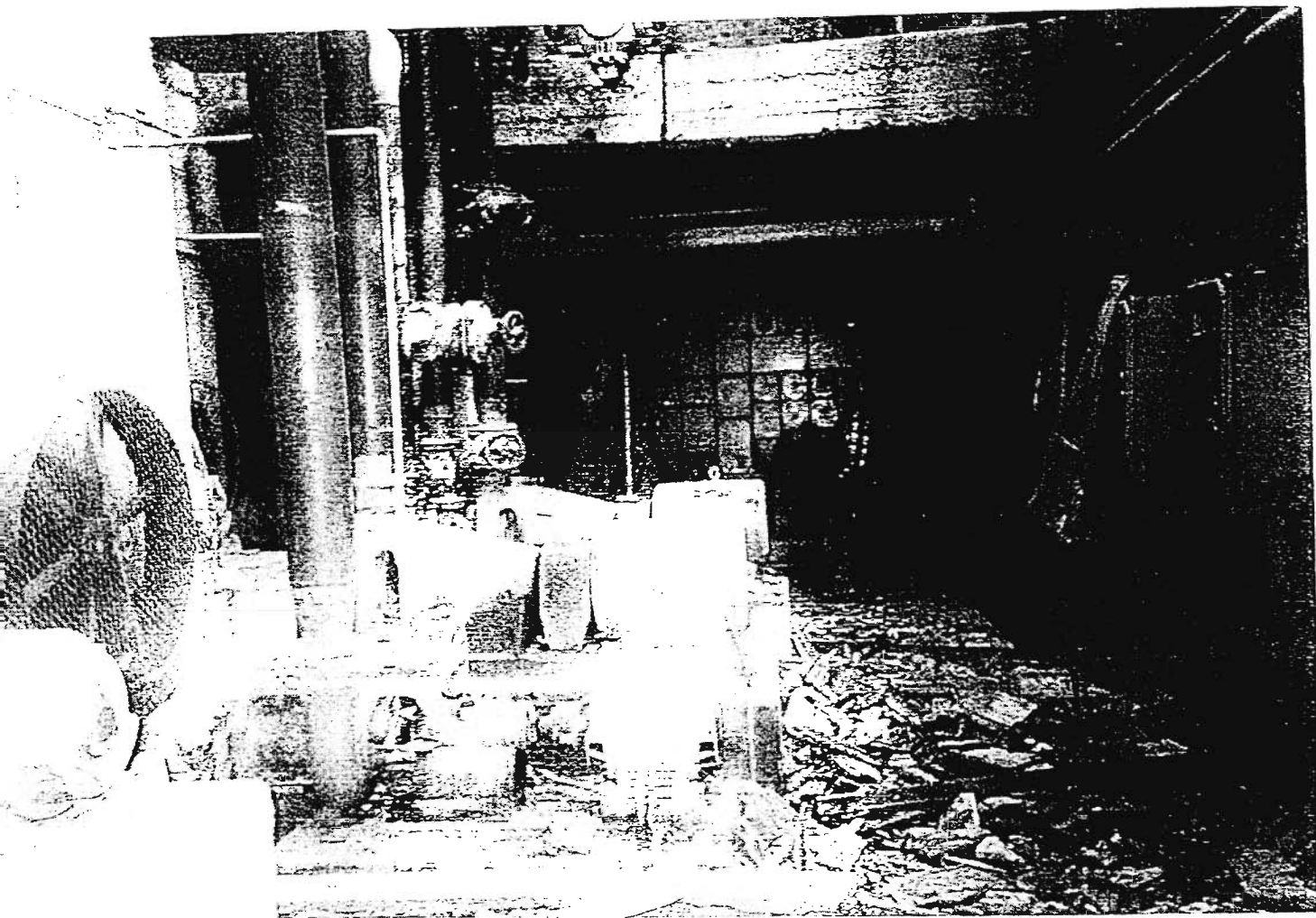

Δεξαμενές πολτοποίησης. Τρίτο στάδιο.

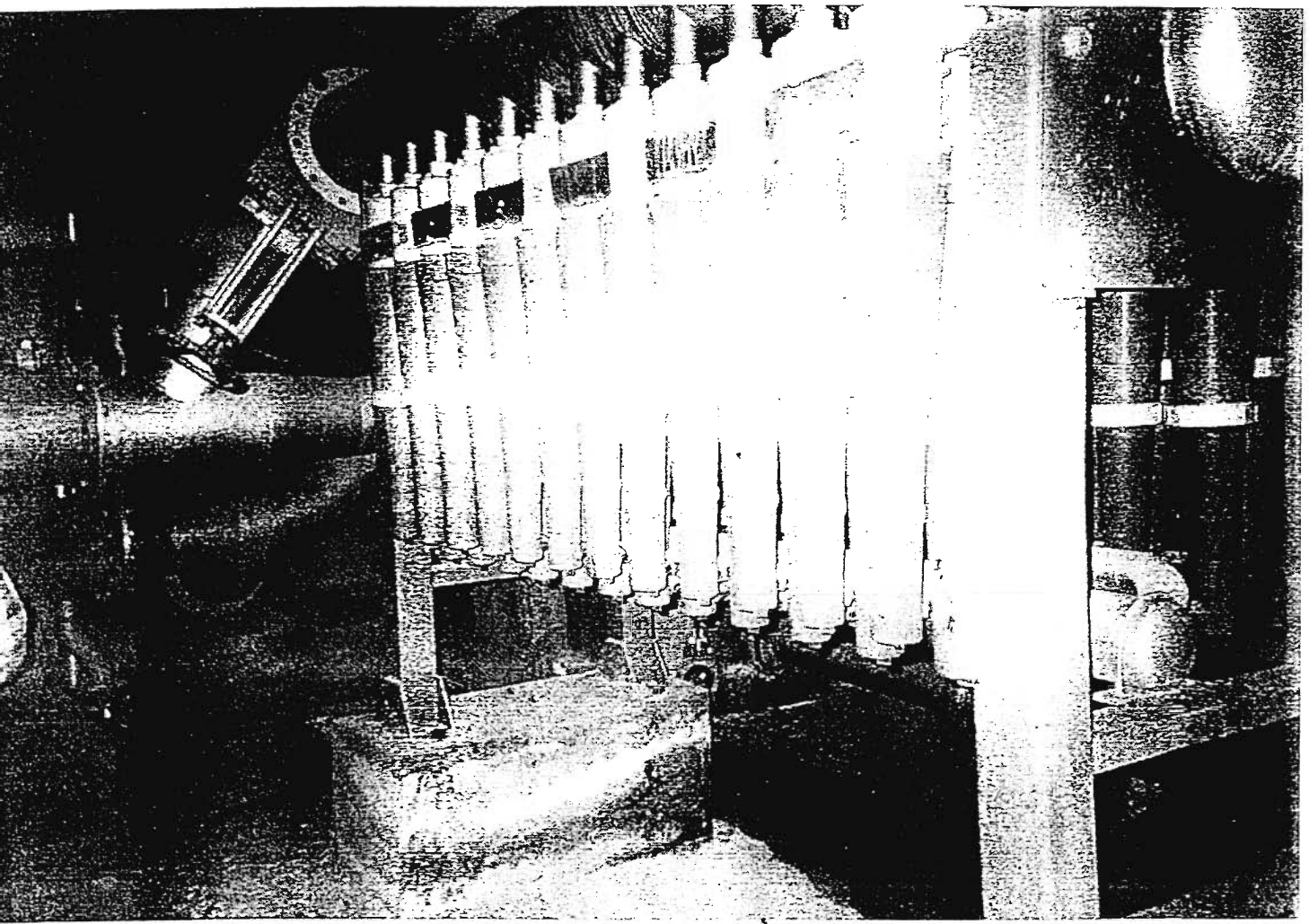

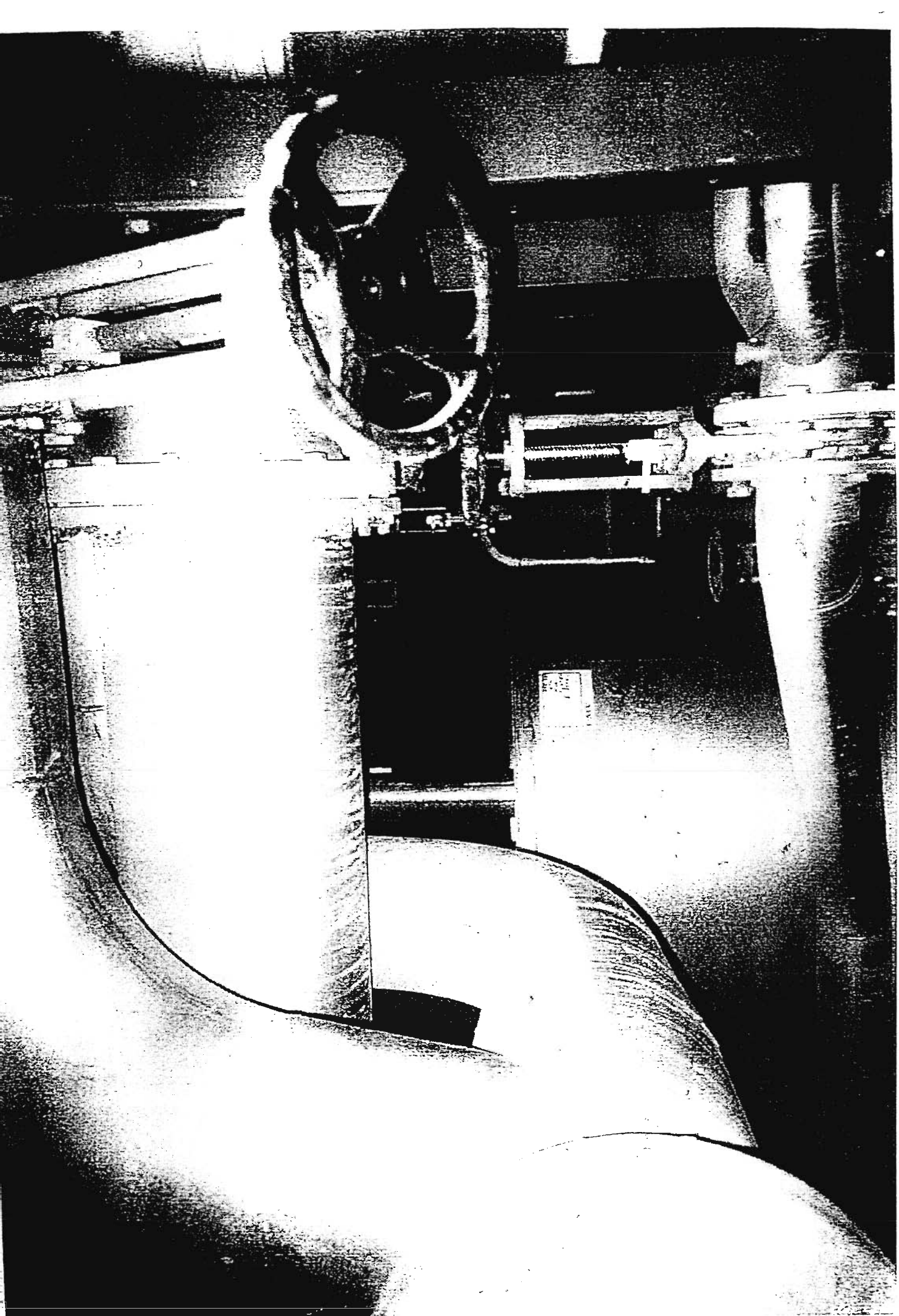

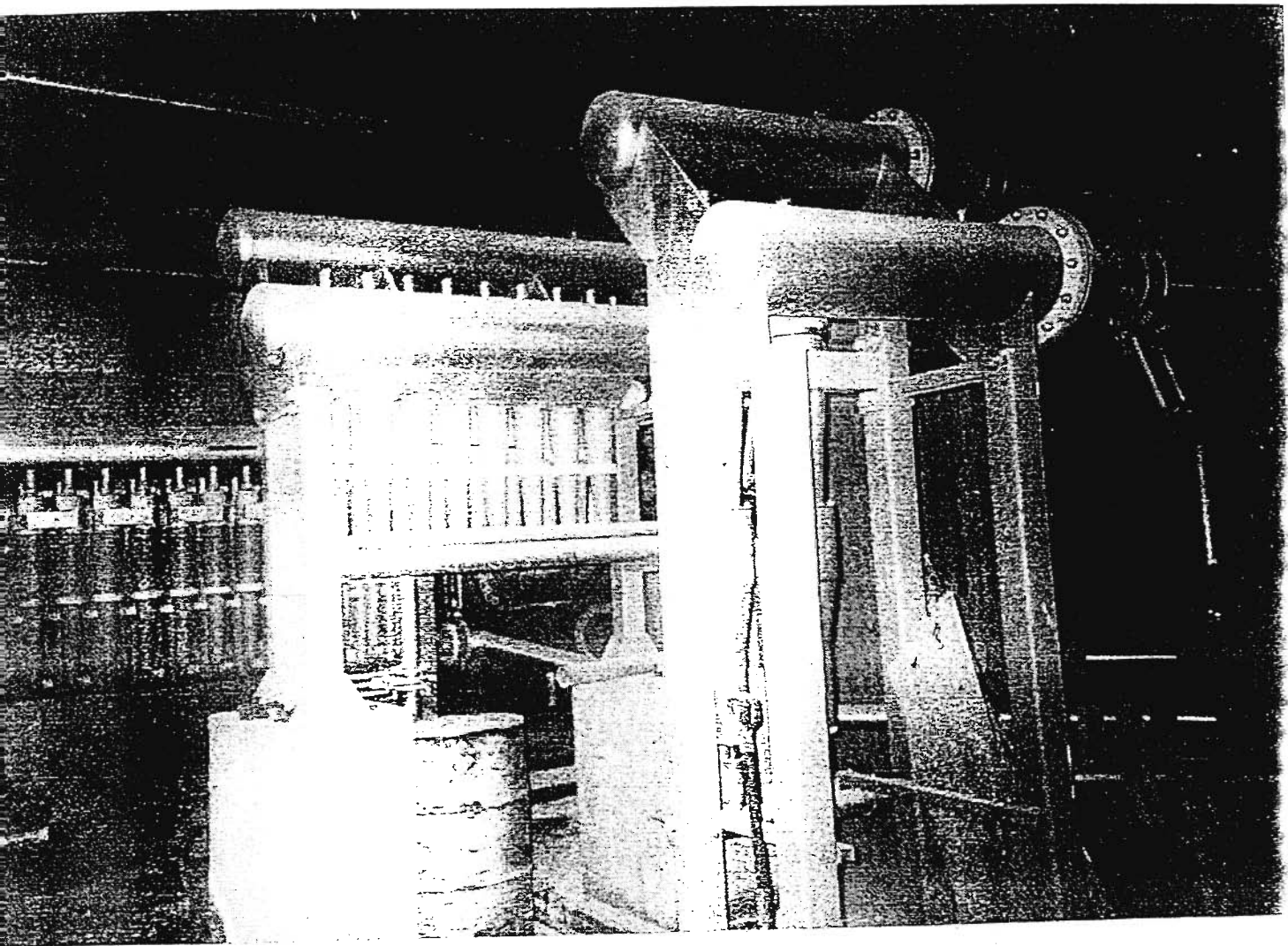

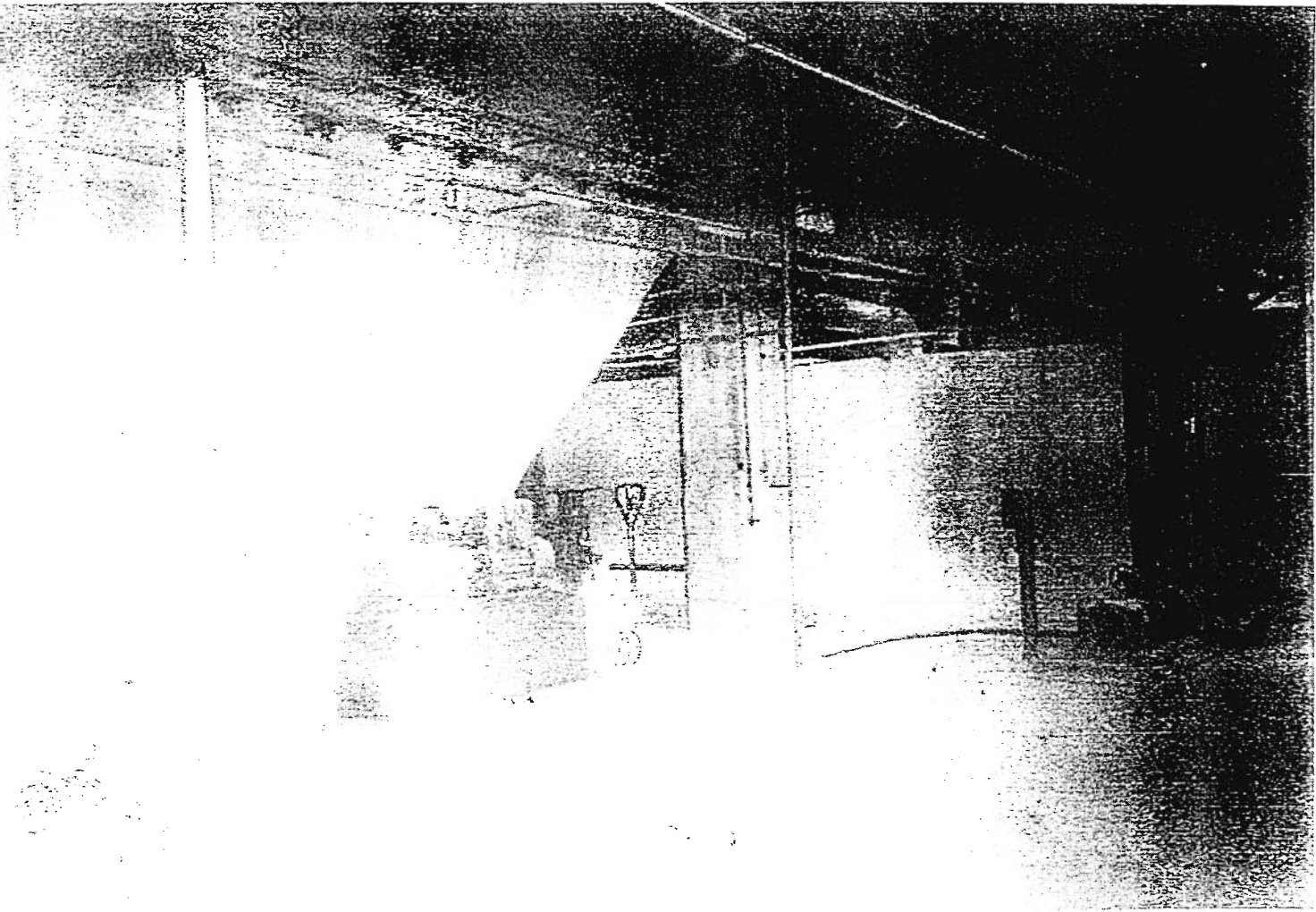

Περνά ο πολτός και επικρατούνται κατάλοιπα. Δεν έχουν χρησιμοποιηθεί ποτέ.
Είναι ανοξειδωτο.

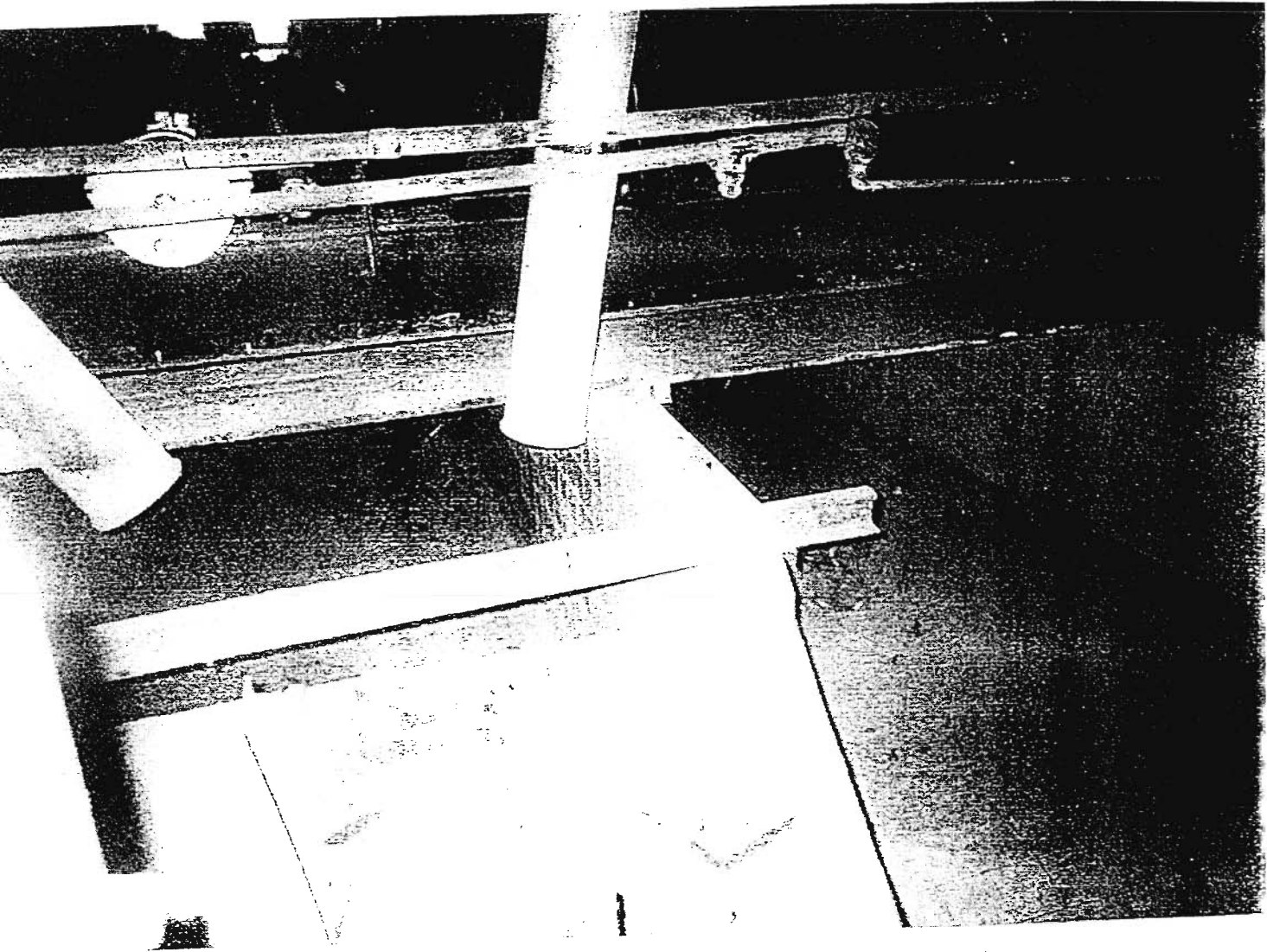

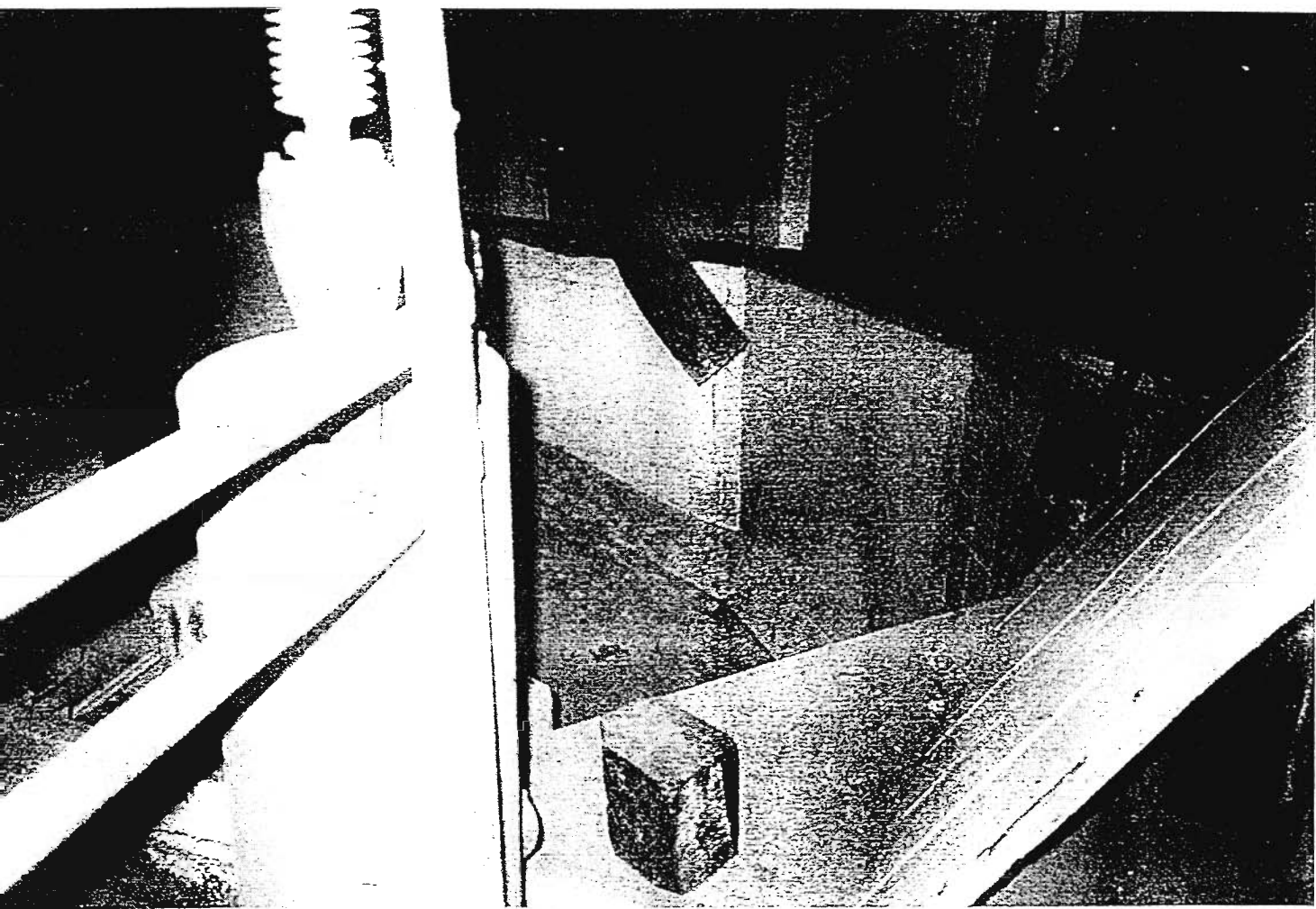

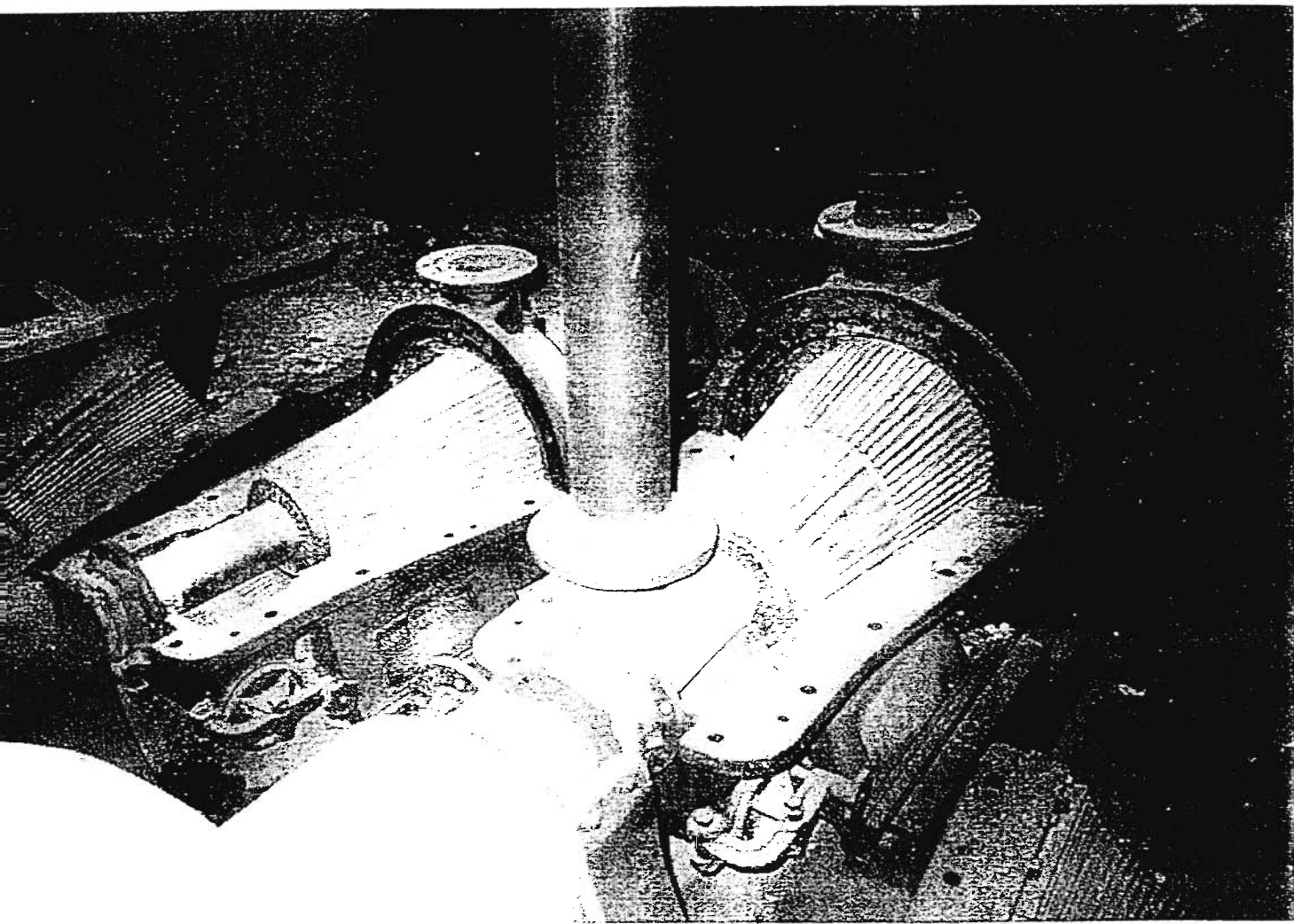

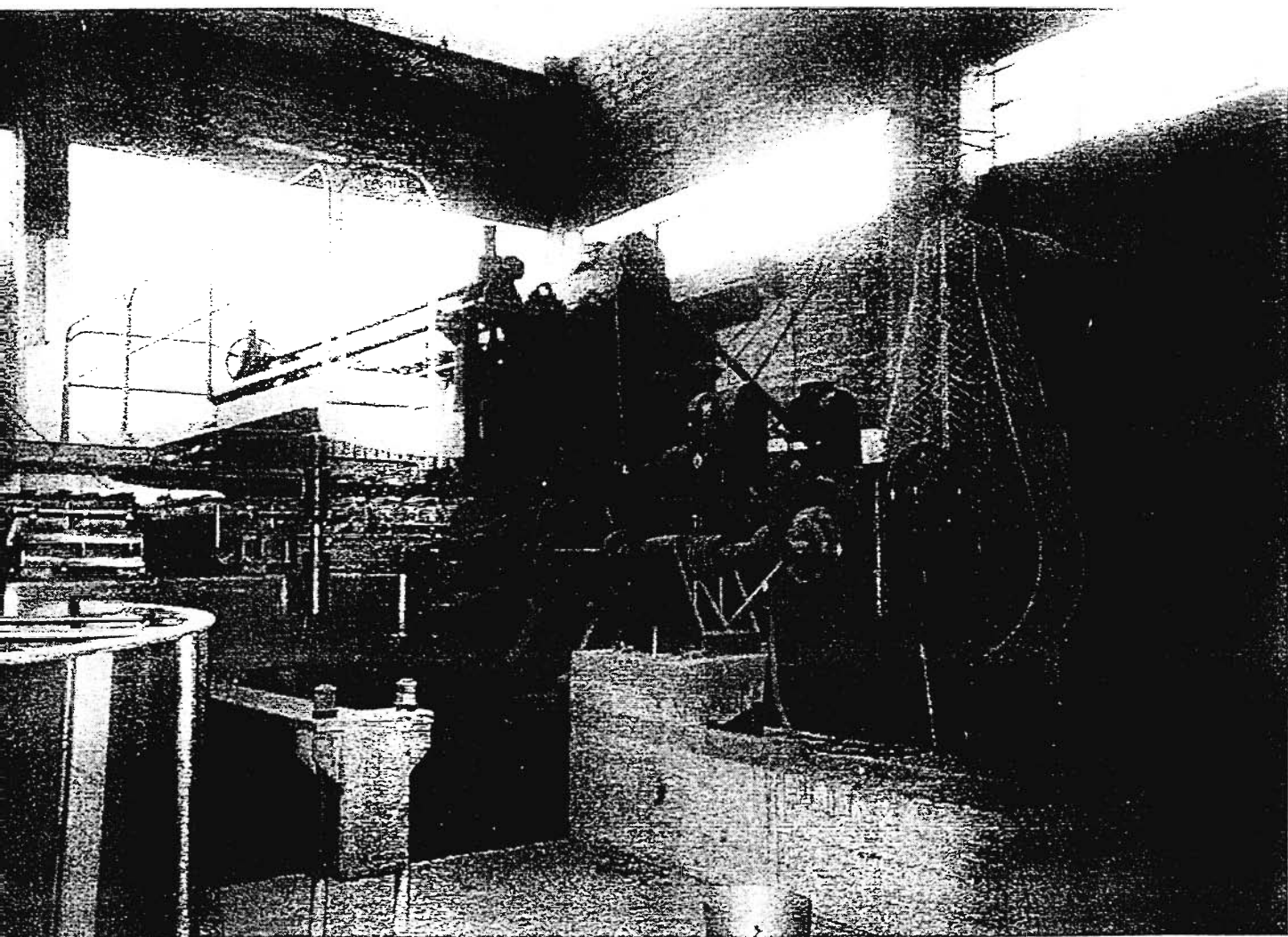
Δεξαμενές που έχουν έλικα πολτοποίησης και το Πίτερ.

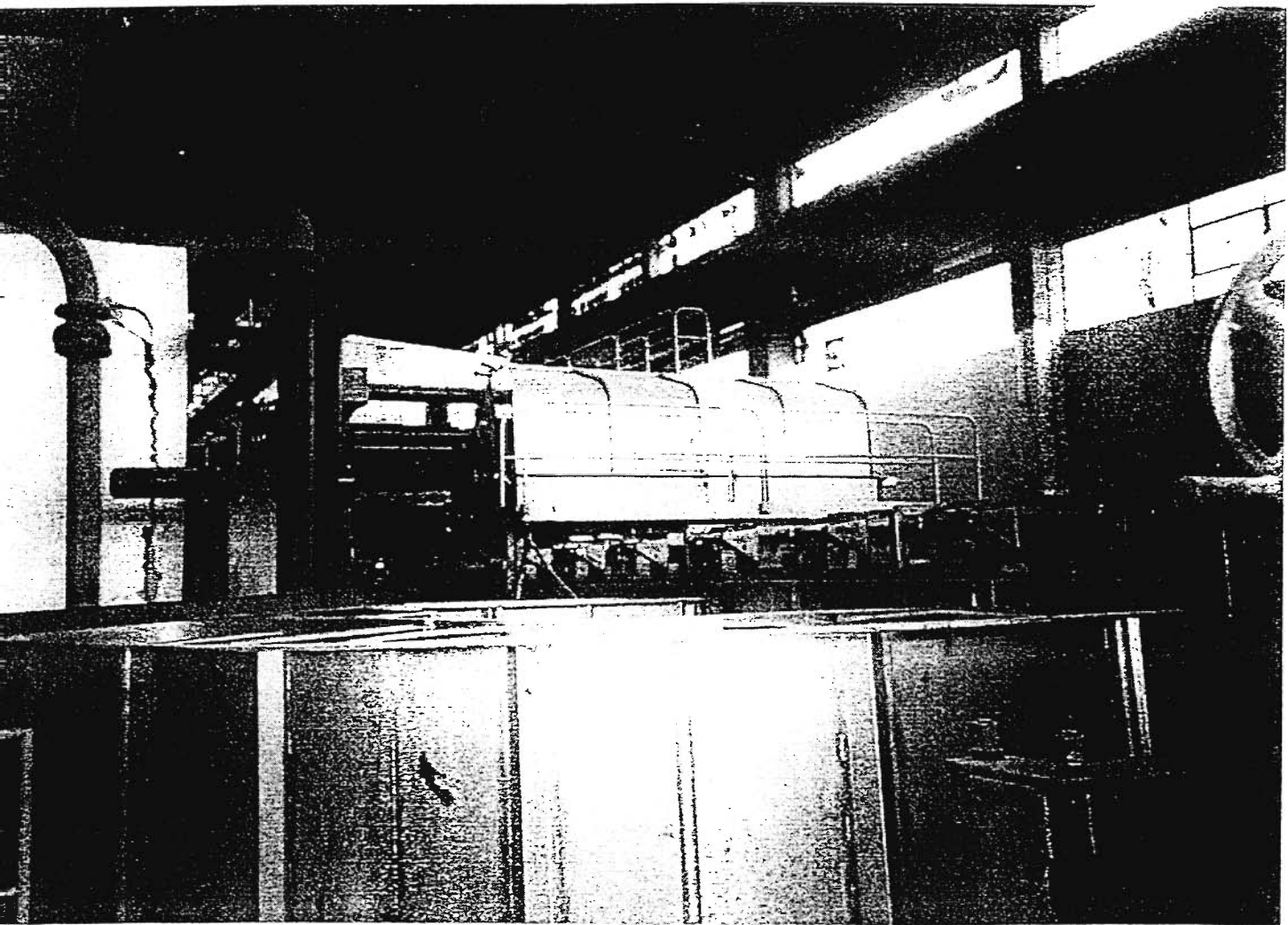

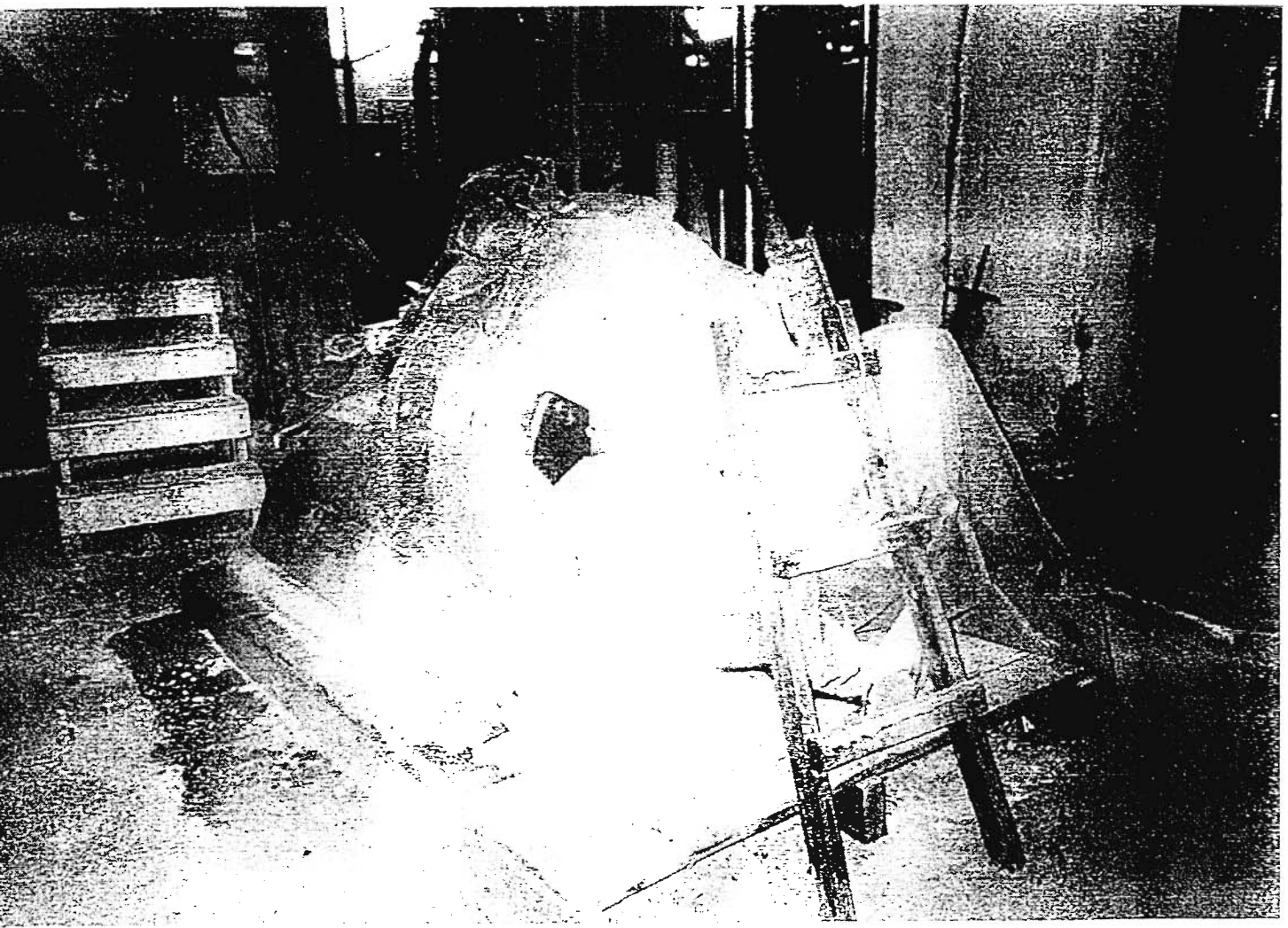
Σε πιο τελειότερη και μοντέρνα μορφή.

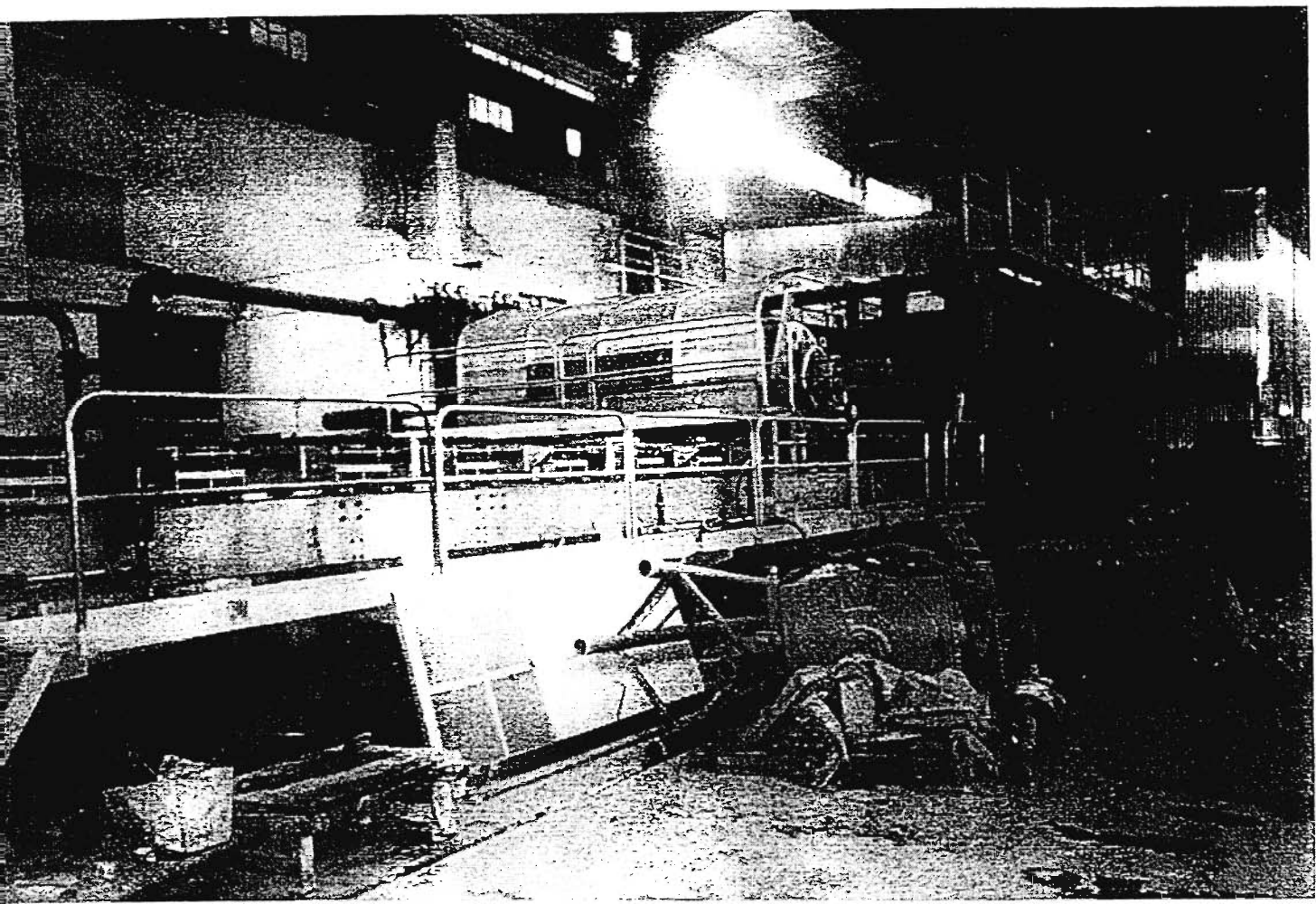

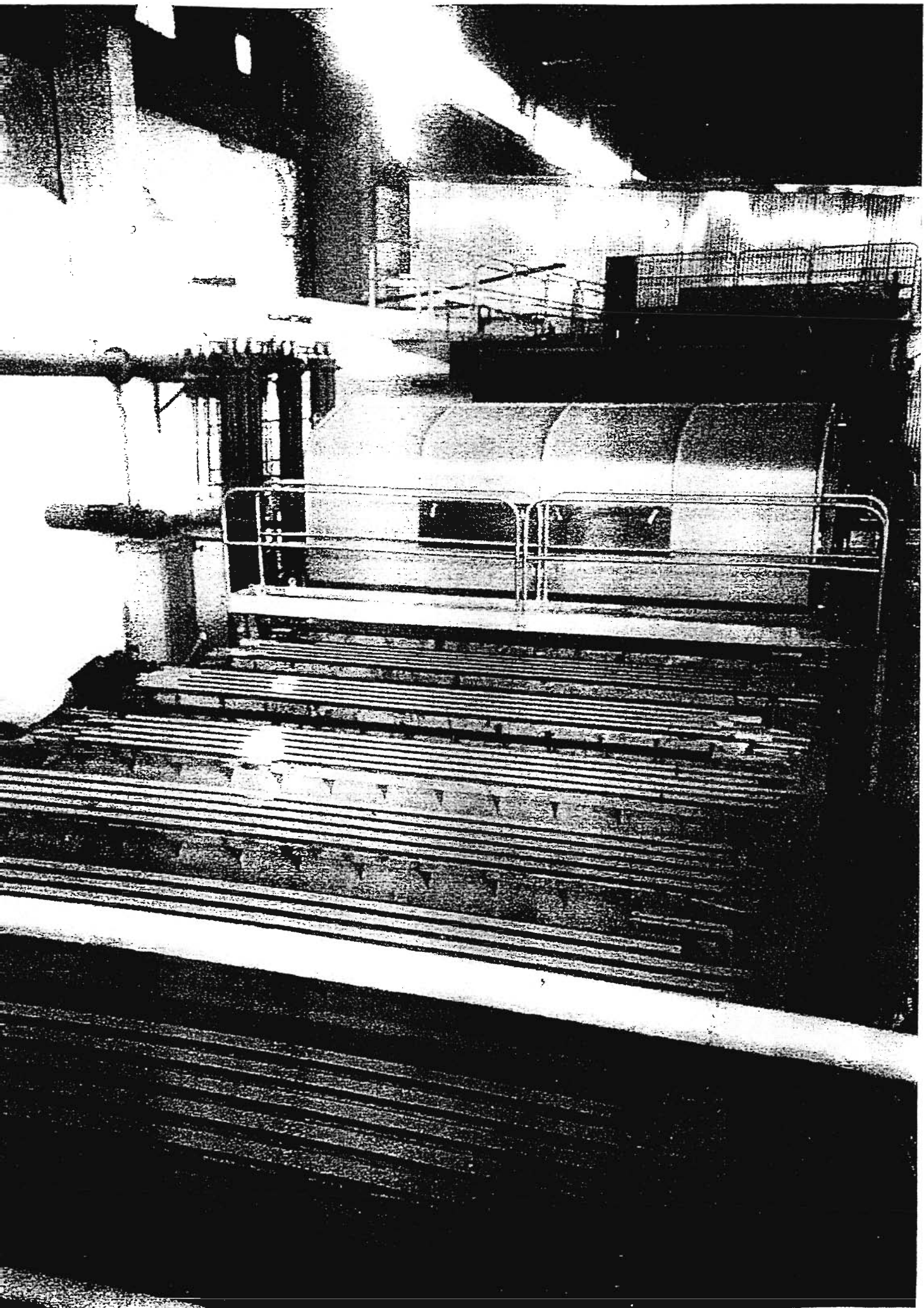
Σμικογραφία Πίτερ. Νεότερη επεξεργασία πολού, σε εξέλιξη Πίτερ.

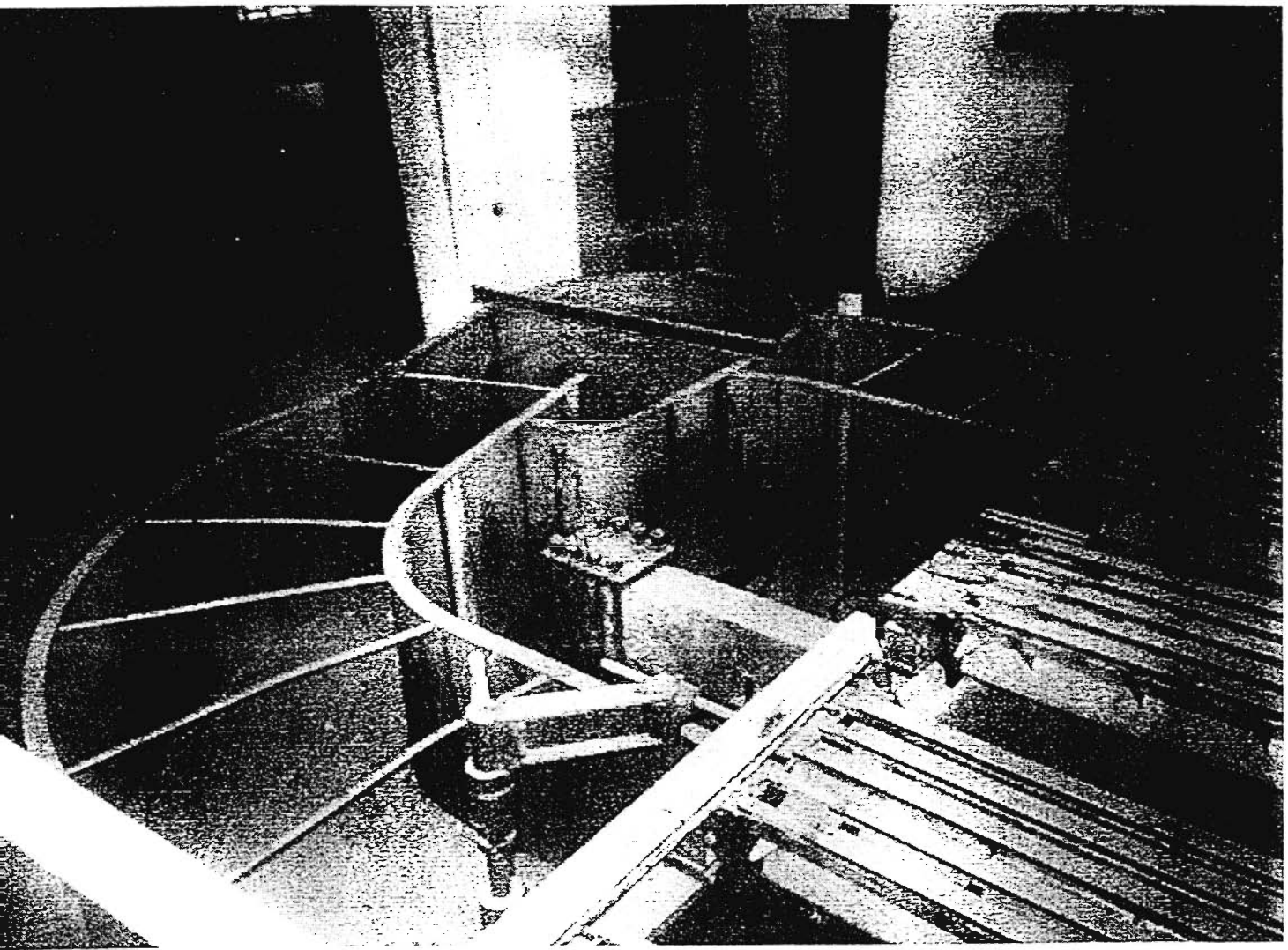
ΡΙΛΑΟ. Τελειότερη μορφή Πίτερ και ριφάινερ. Δεν έχει καν εγκατασταθεί.

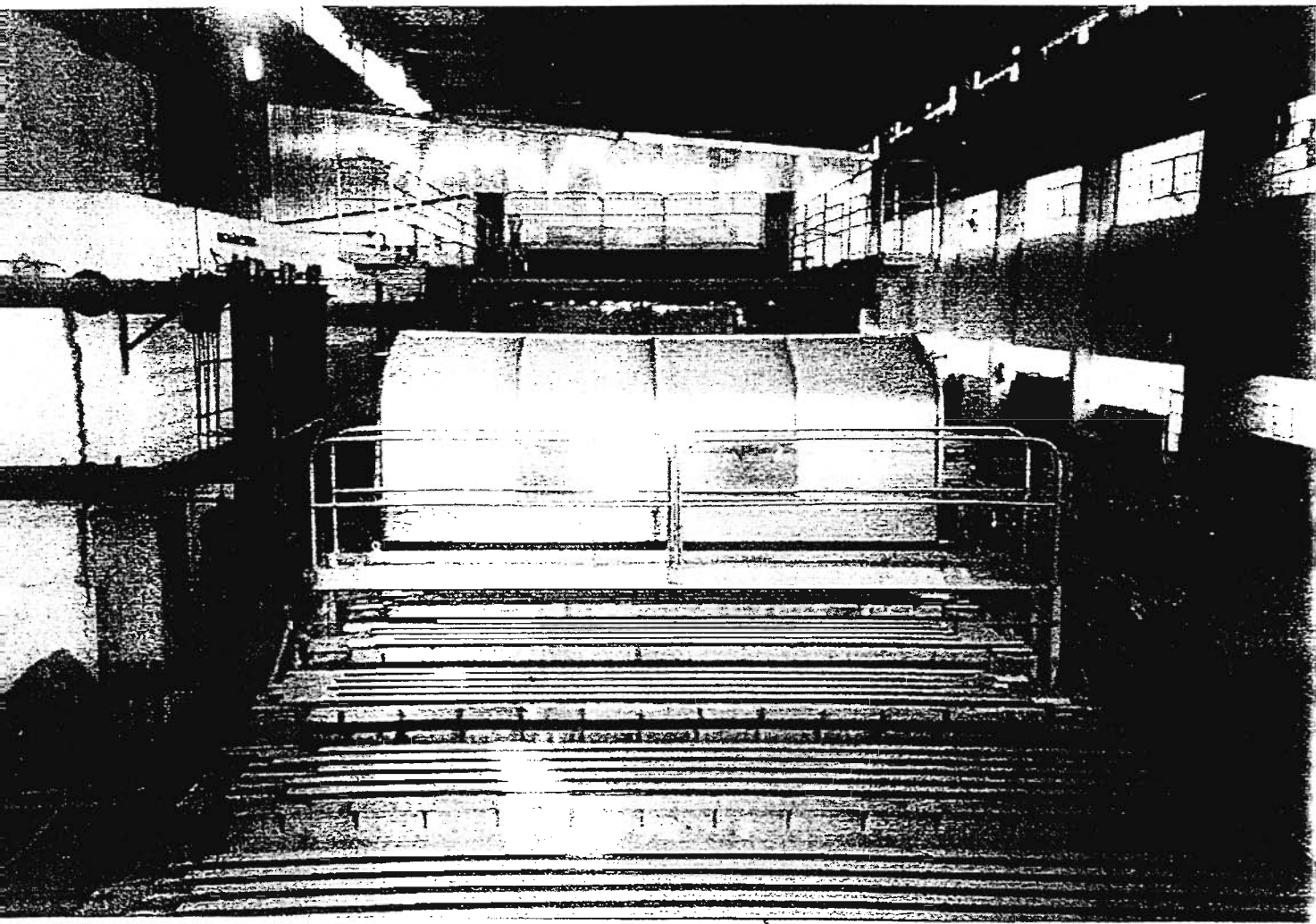
20-25 δισεκατομμύρια Πολτοχυτής. Δέχεται τον πολτό από τις δεξαμενές και τον μεταβιβάζει στο μεταλλόπλεγμα ή κρησάρα που κινείται.

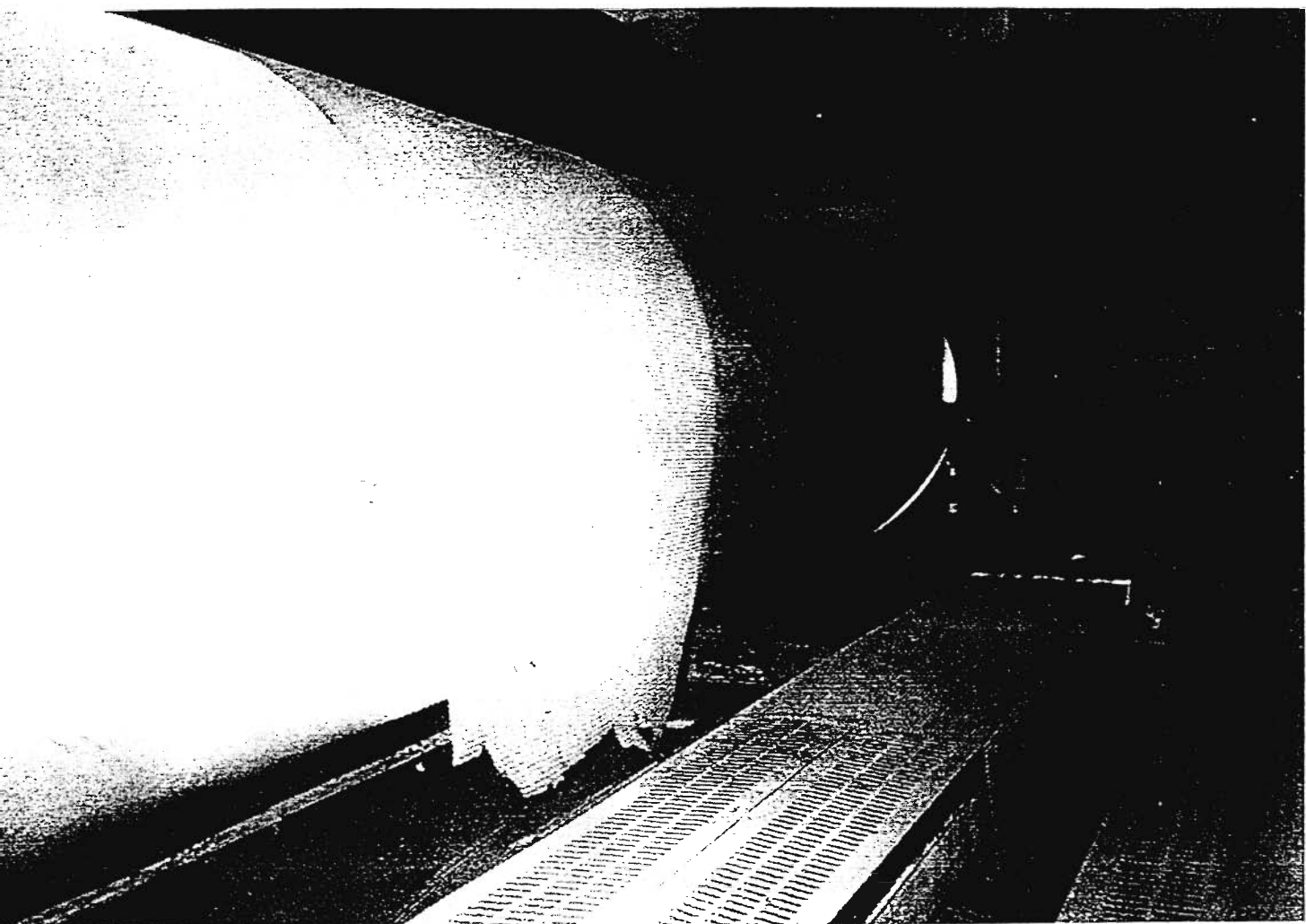
Το μεταλλόπλεγμα μαζί με απορροφήσεις υγρών αποτελούν το πρώτο υγρό τμήμα του χαρτιού.

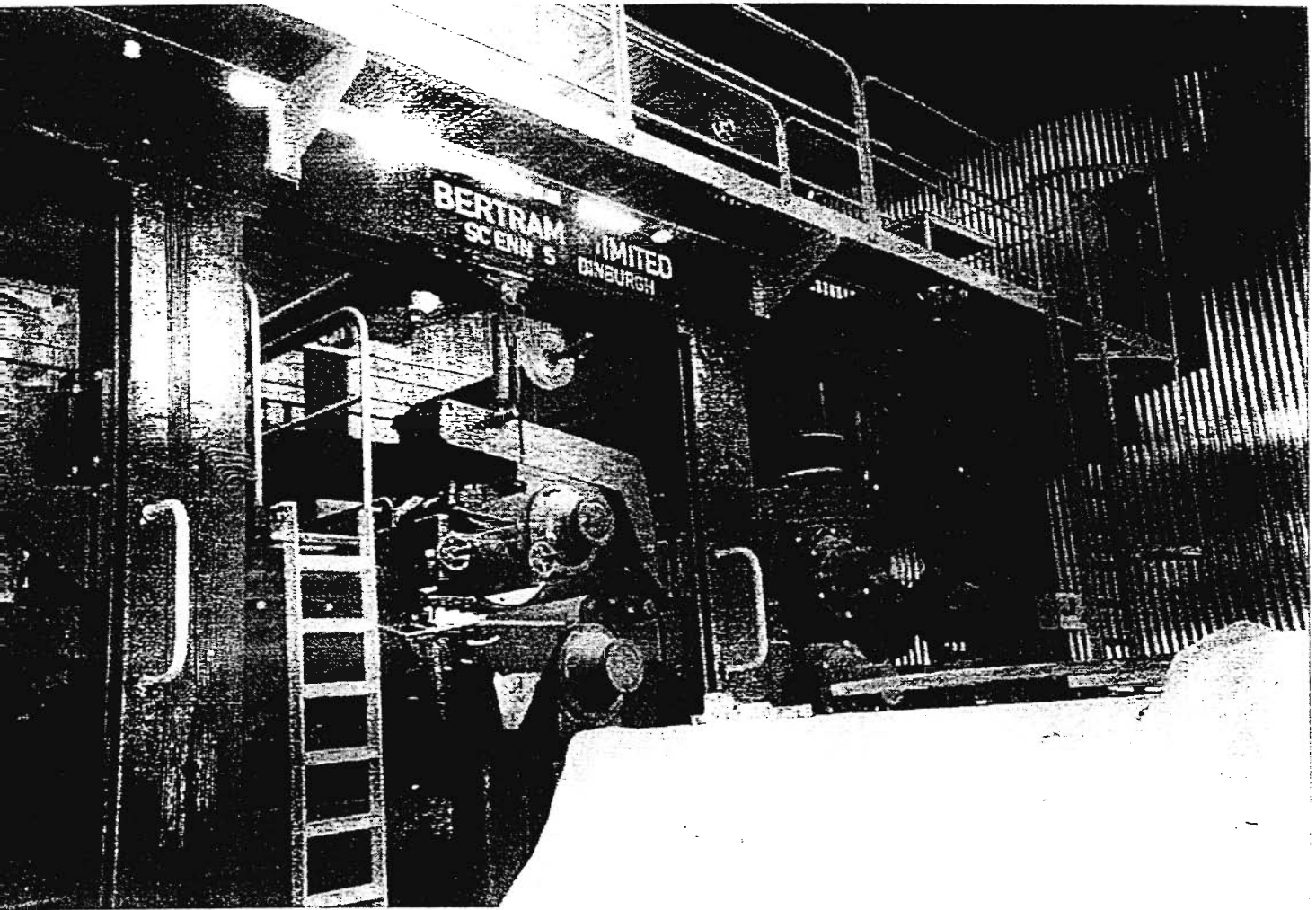
Το άσπρο γαλάκτωμα θα προχωρά και θα πάρει μορφή το χαρτί.

Δεύτερο μέρος, κάνουμε απορροφήσεις. Ειδικό διασκευασμένο απορροφητικό ρολό, κρησάρα και ειδικός τρυπητικός ρόλος που παίρνει ο πολτός μορφή. Πρέσες, αποροφητικό μέρος του χάρτου, όχι του πολτού.

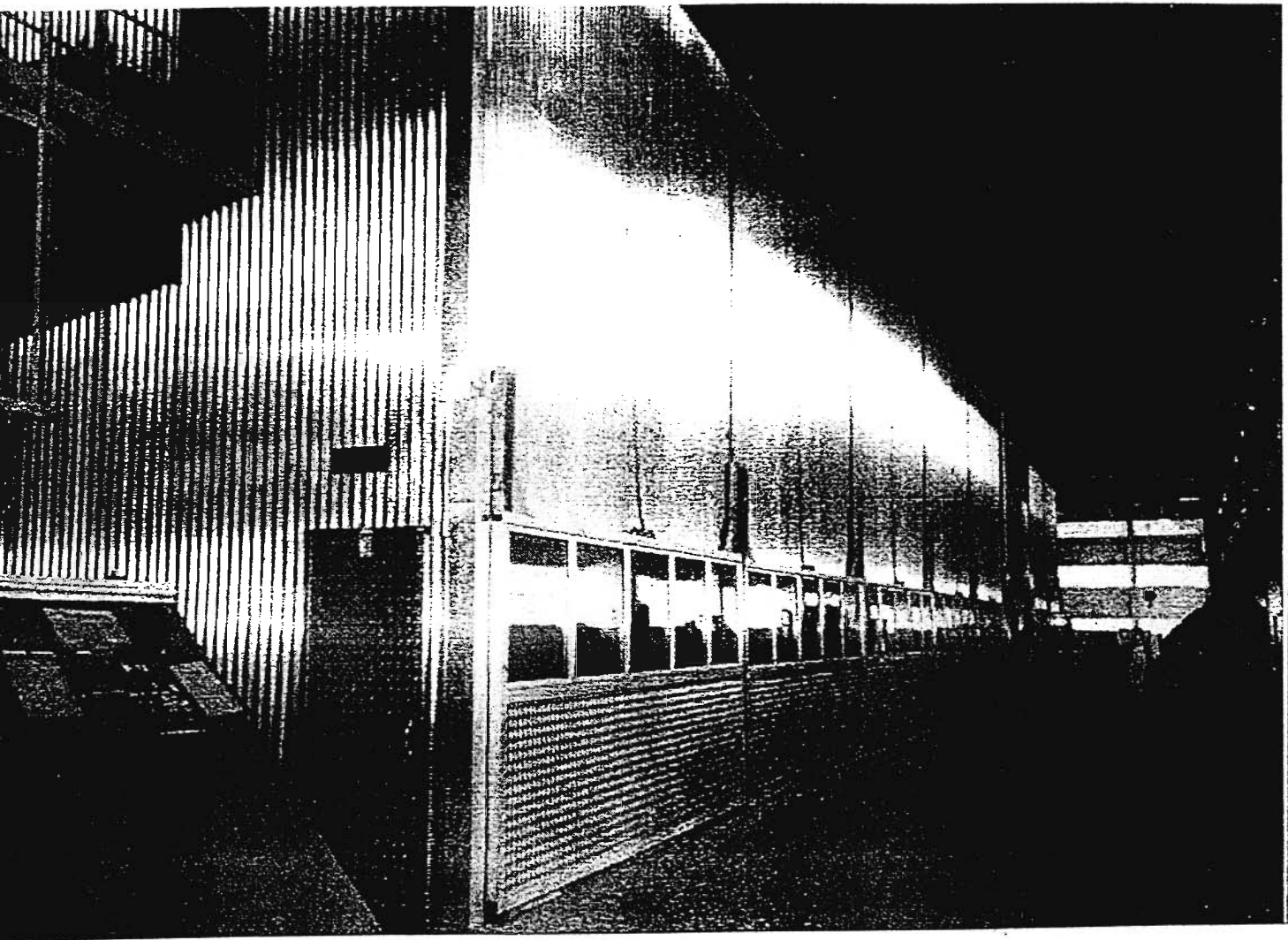

Σχέδια λειτουργίας μηχανής.

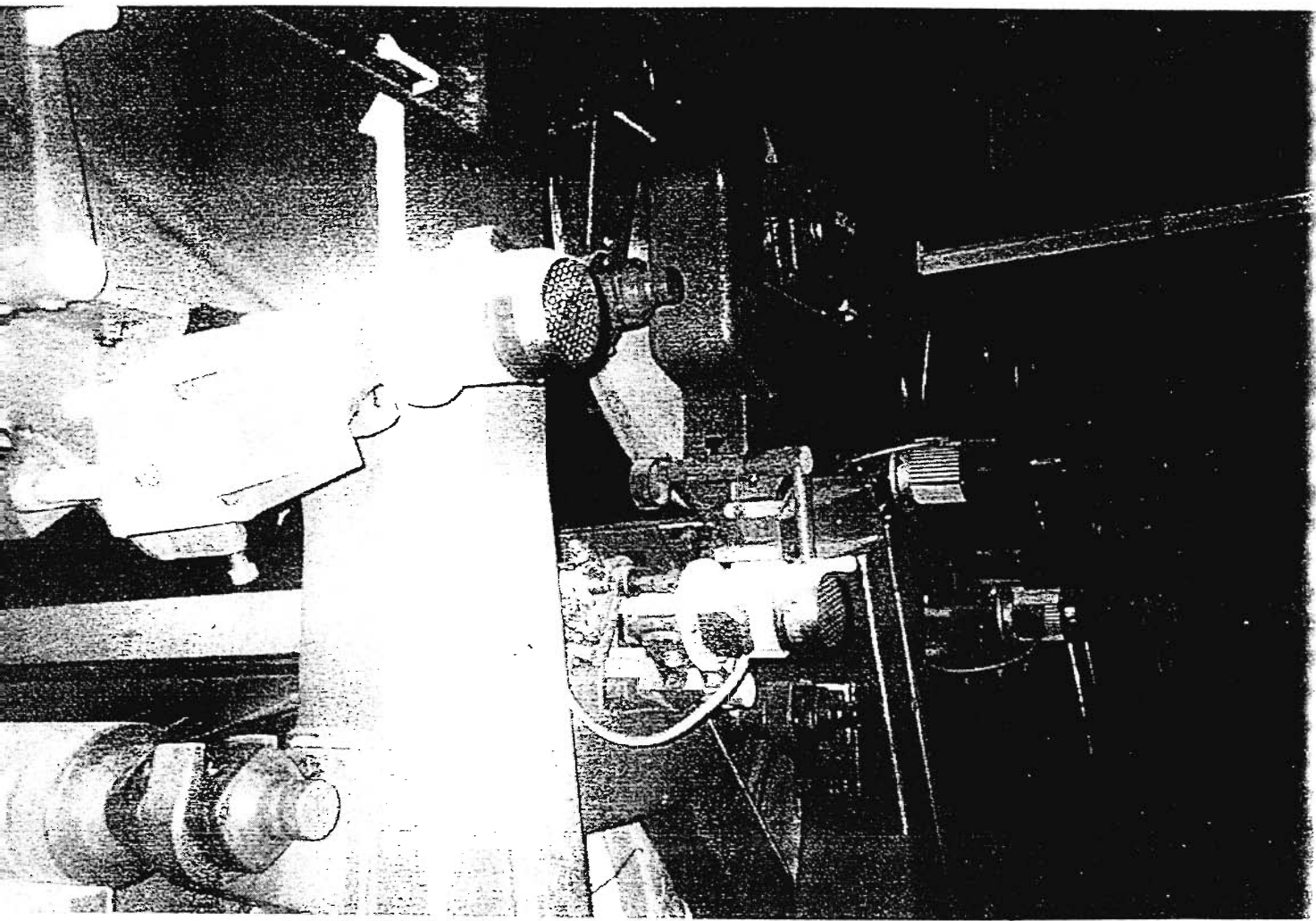
Ξηραντικό τμήμα. Αποτελείται από τύμπανα ή κυλίνδρους που έχουν ατμό ή κινούνται με μοτέρ, λουριά, μειωτήρες. Ψήνουν το χαρτί.

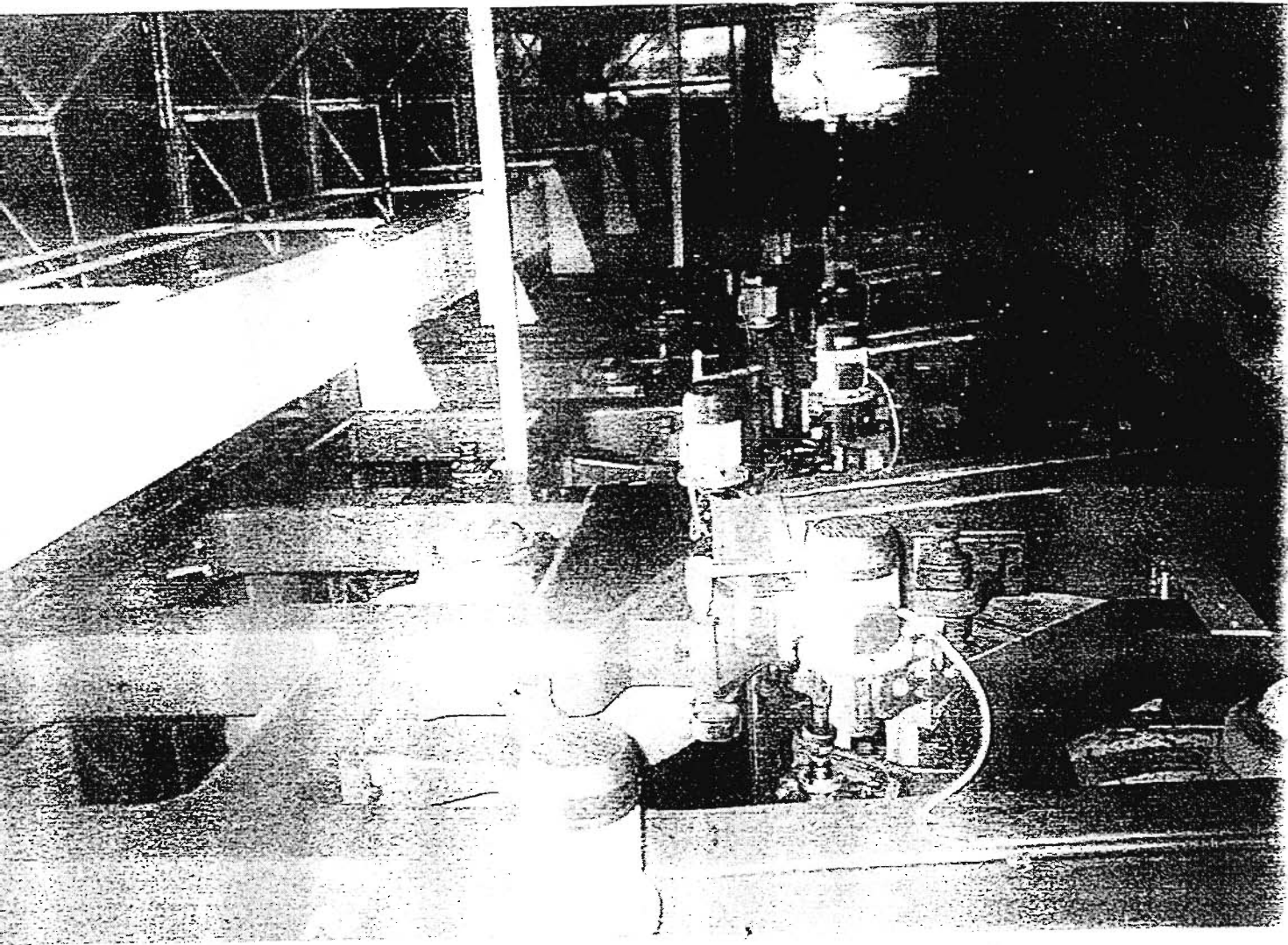

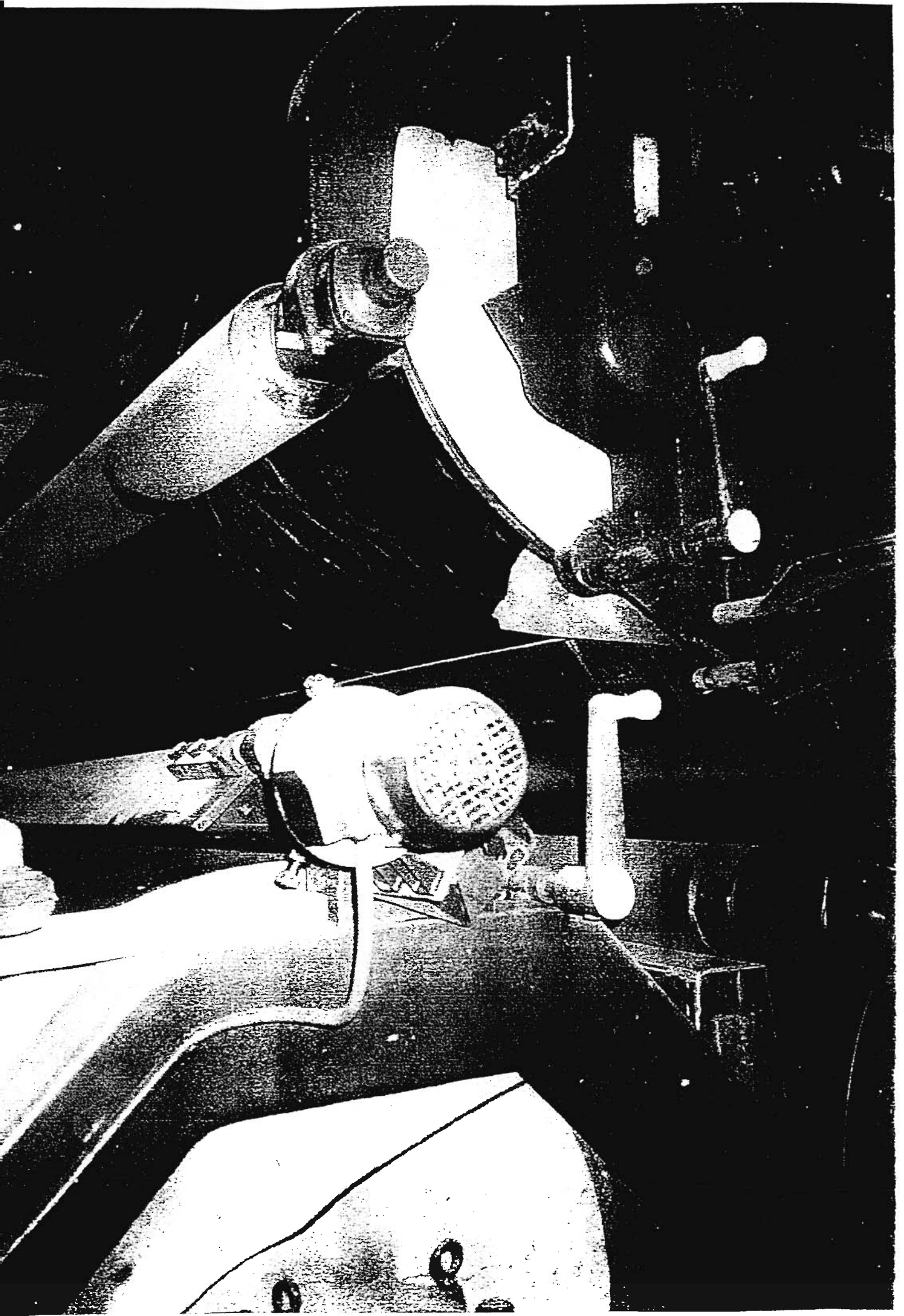
Πίνακας ανακοινώσεων.

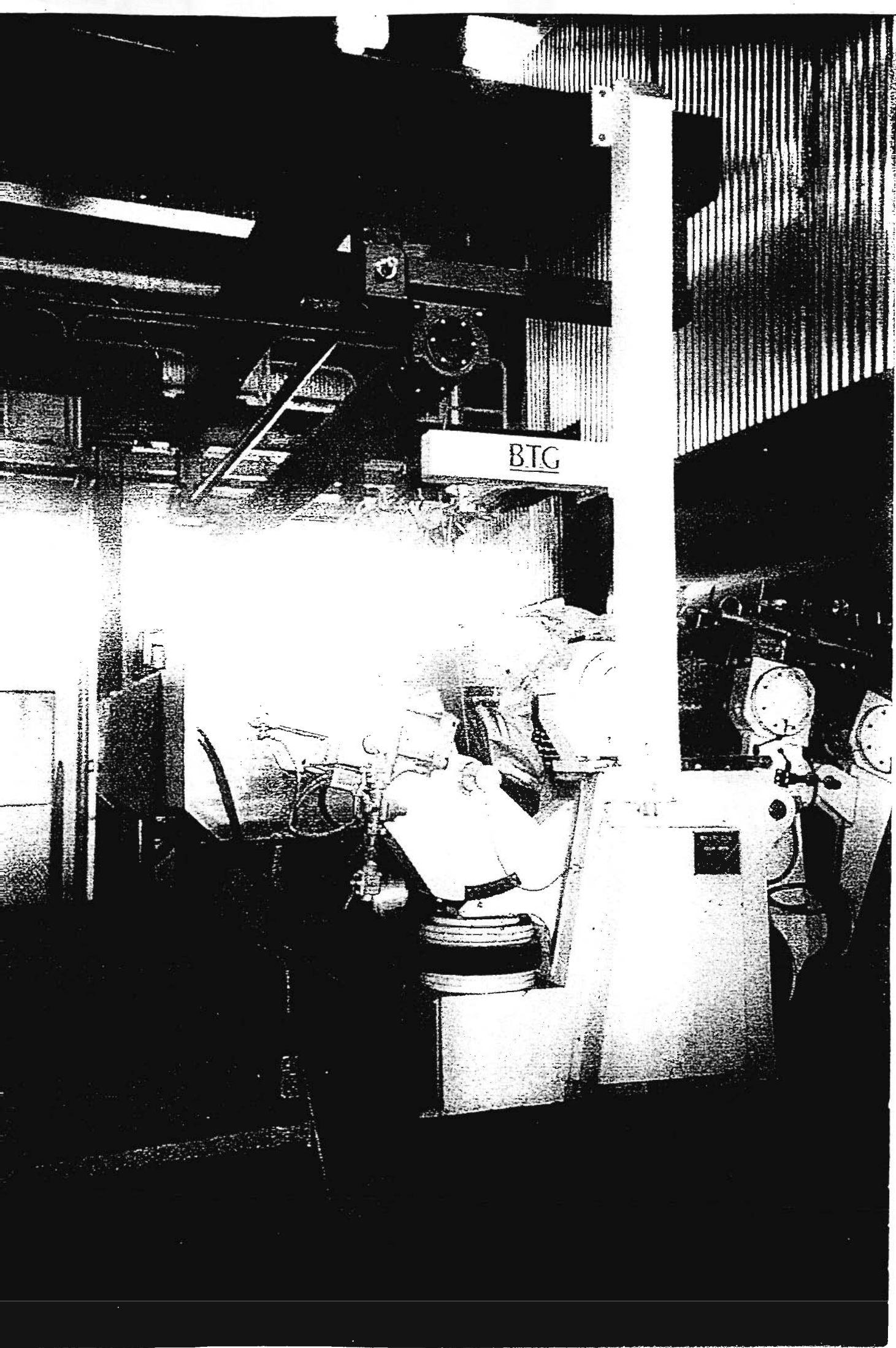

Βγάζει όλα τα χαρτιά, επιχριστικό μηχάνημα, δίχρωμο χαρτί, μετά έχουμε πάλι αποξήρανση.

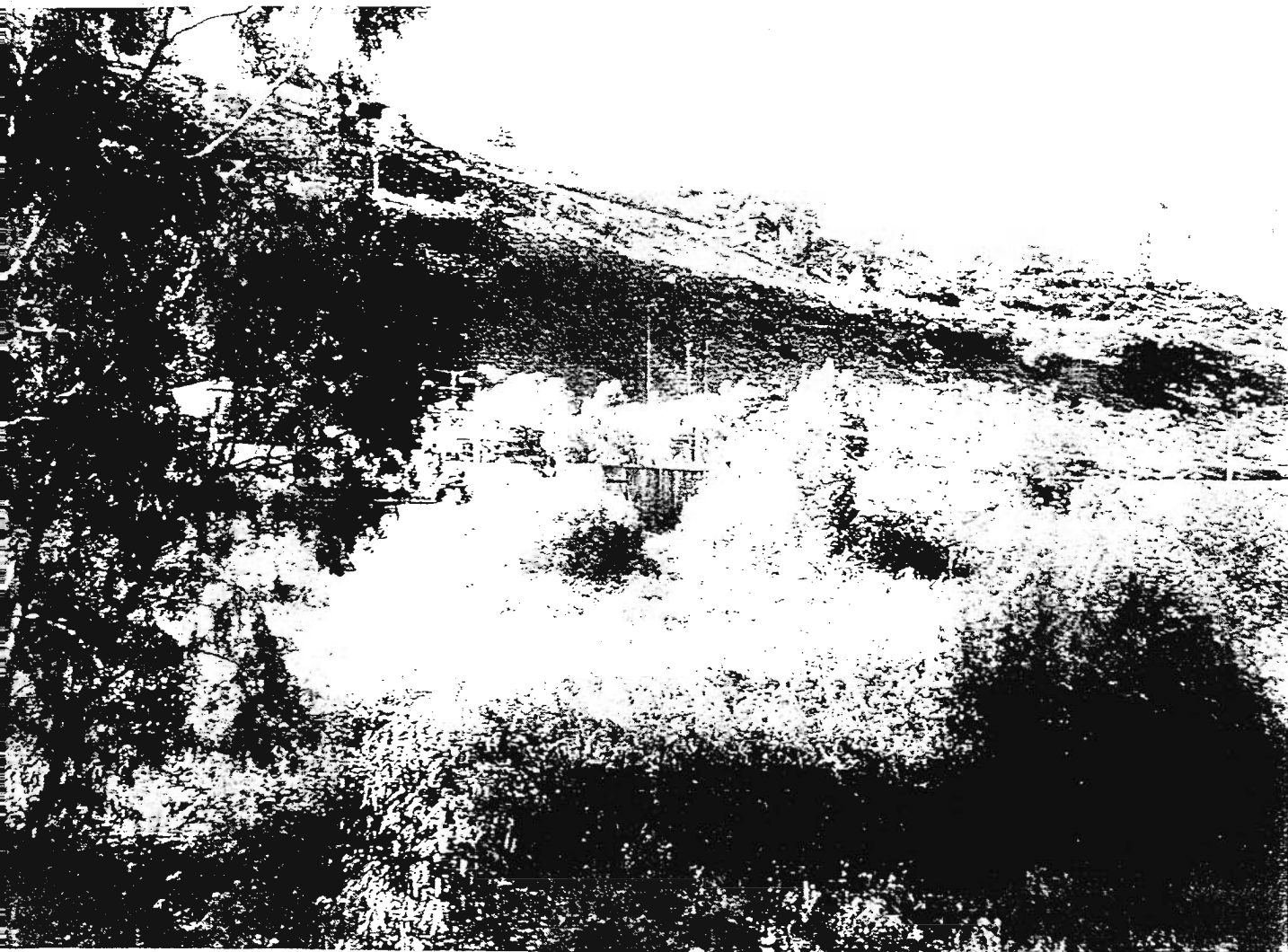

BTG

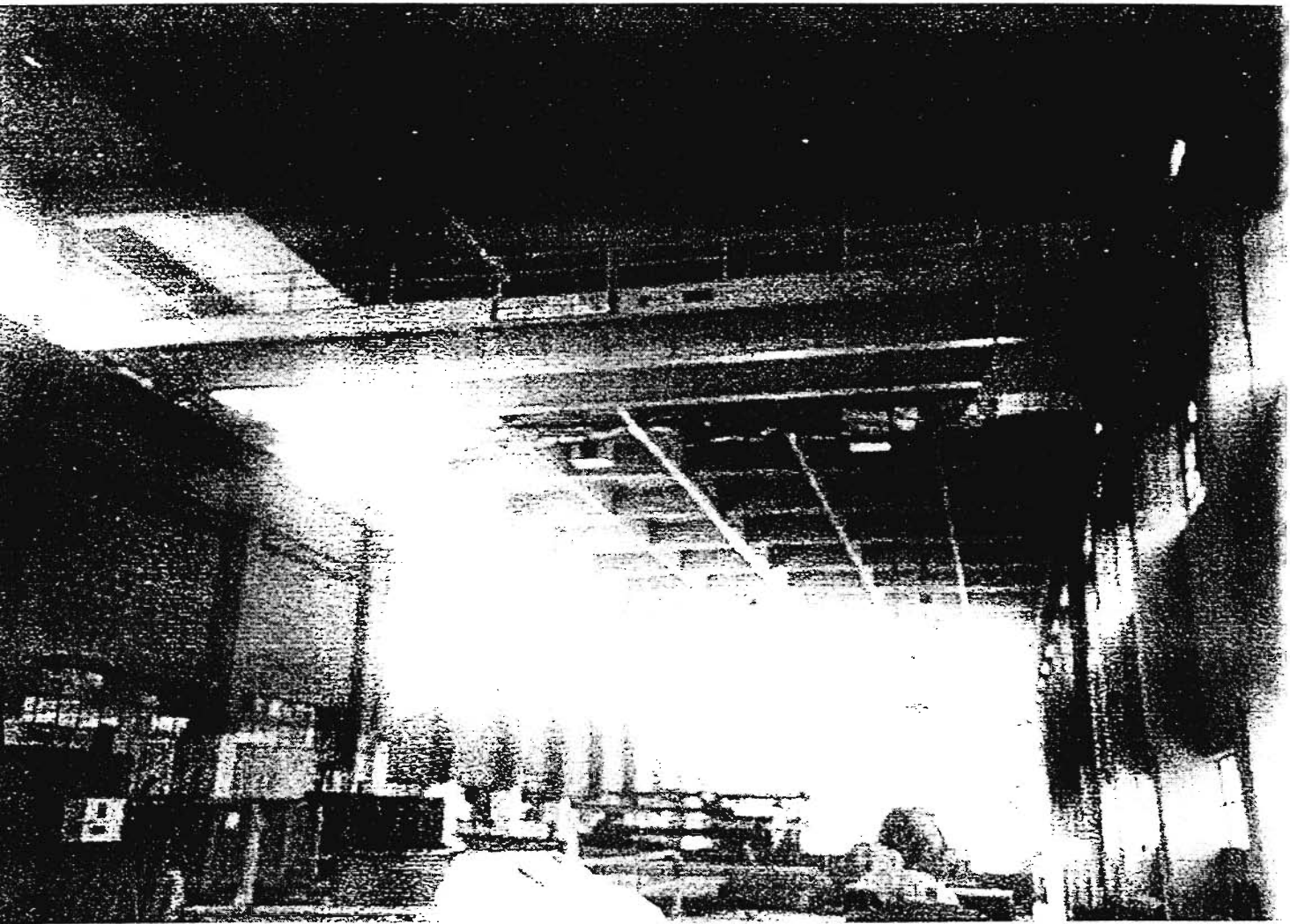

BIG

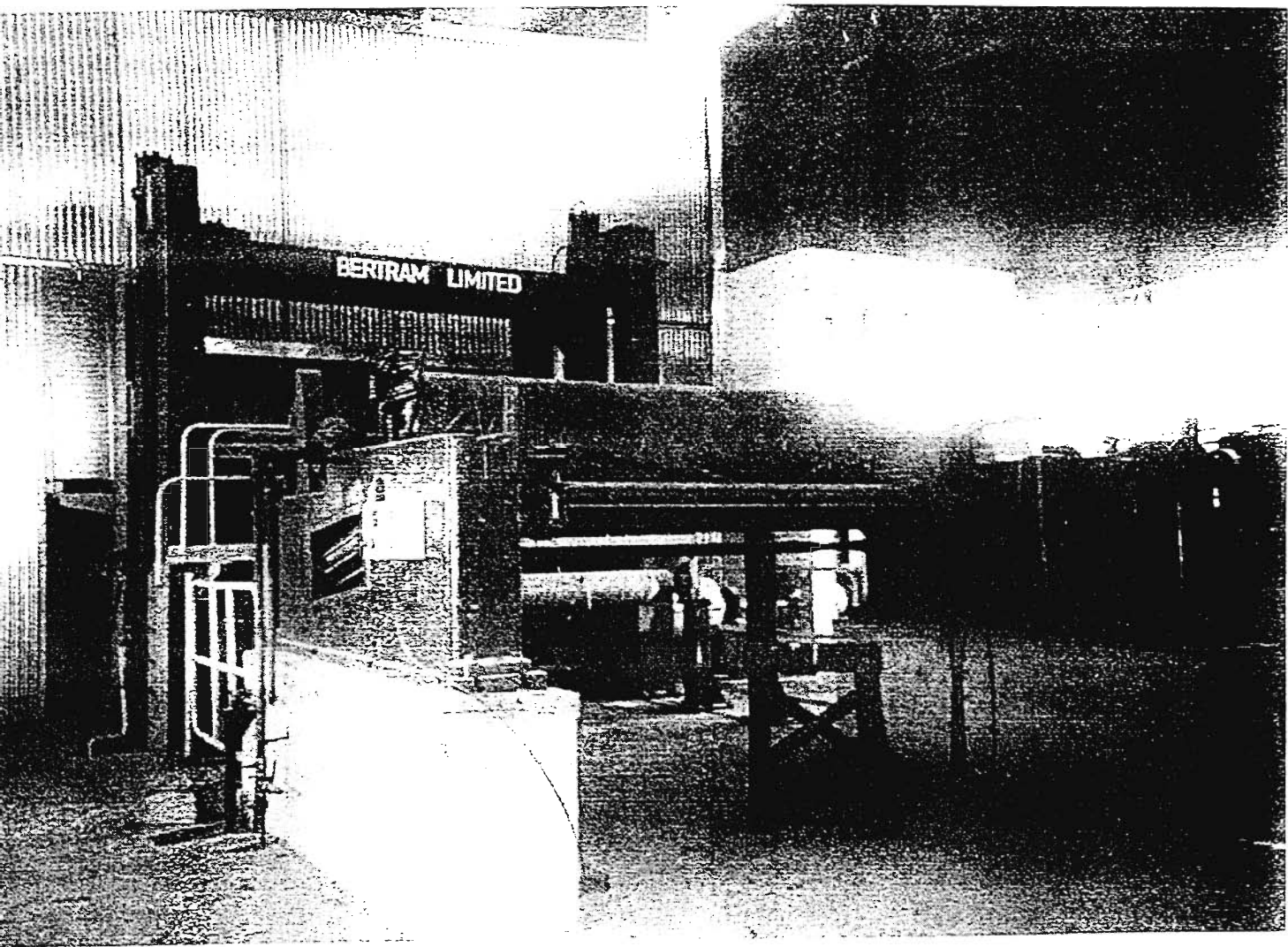
BEAVER
COATS
AND
PANTS

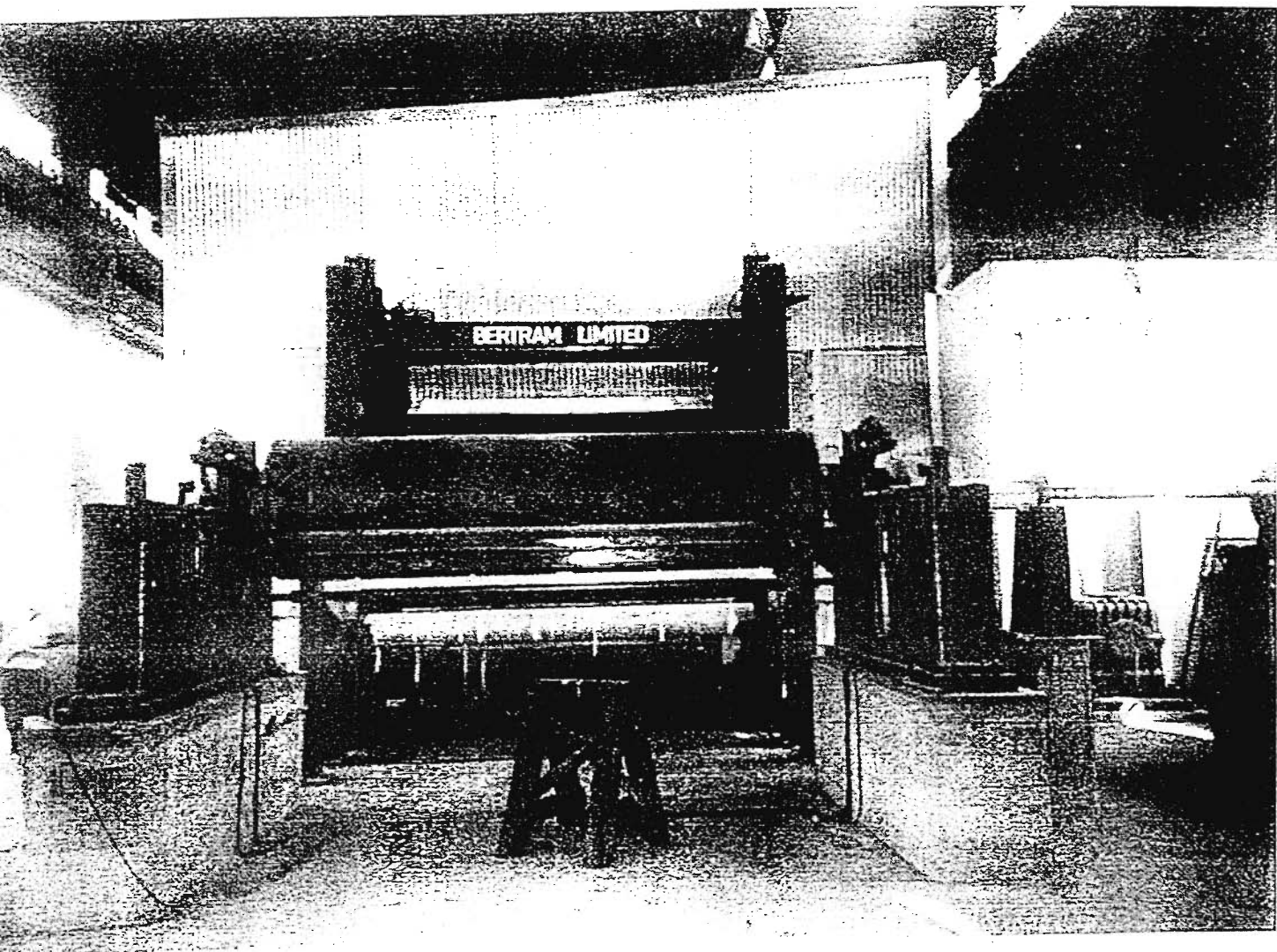

Καλάνδρα μικρή, περιτυλικτικό μέρος μηχανής.

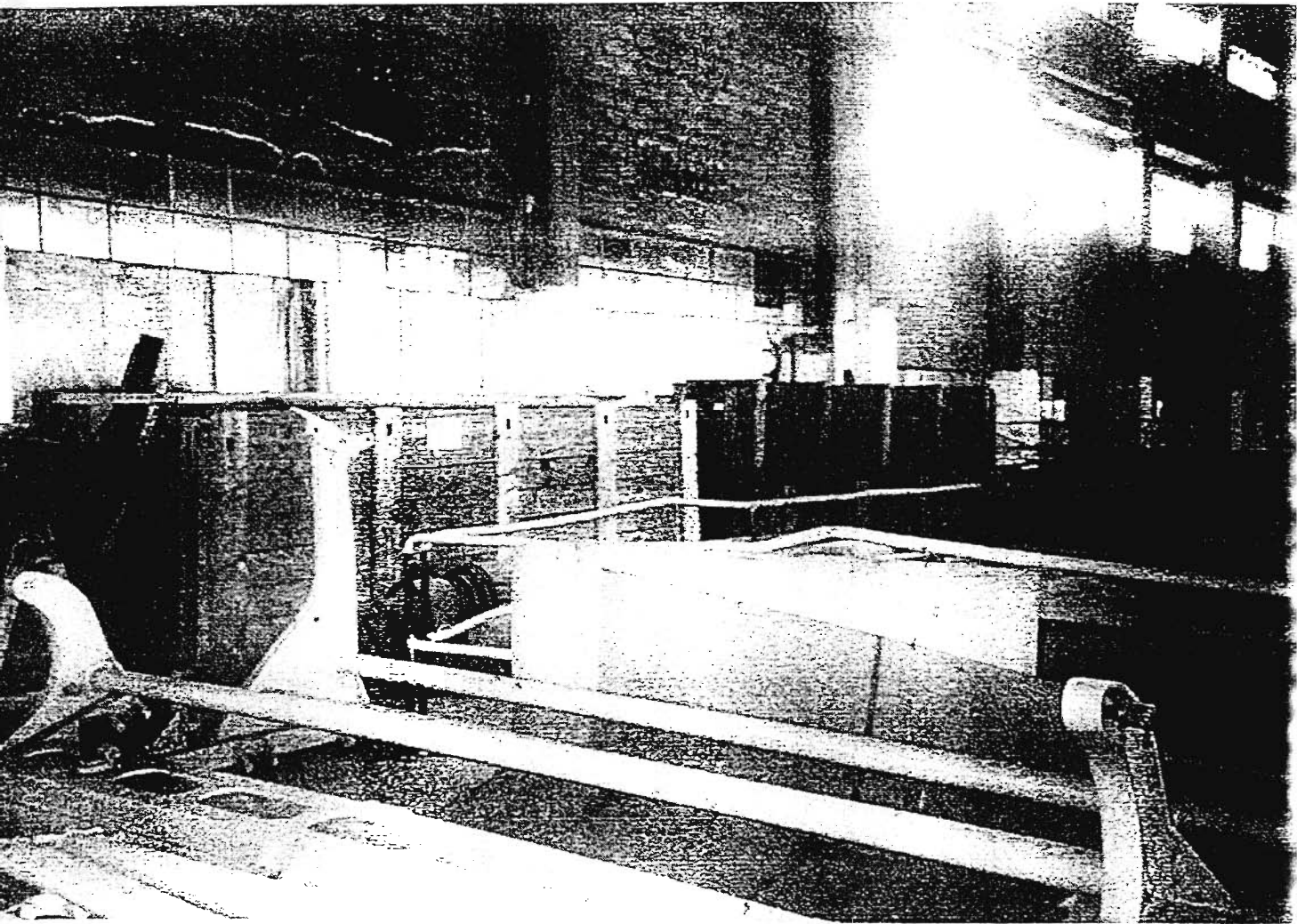

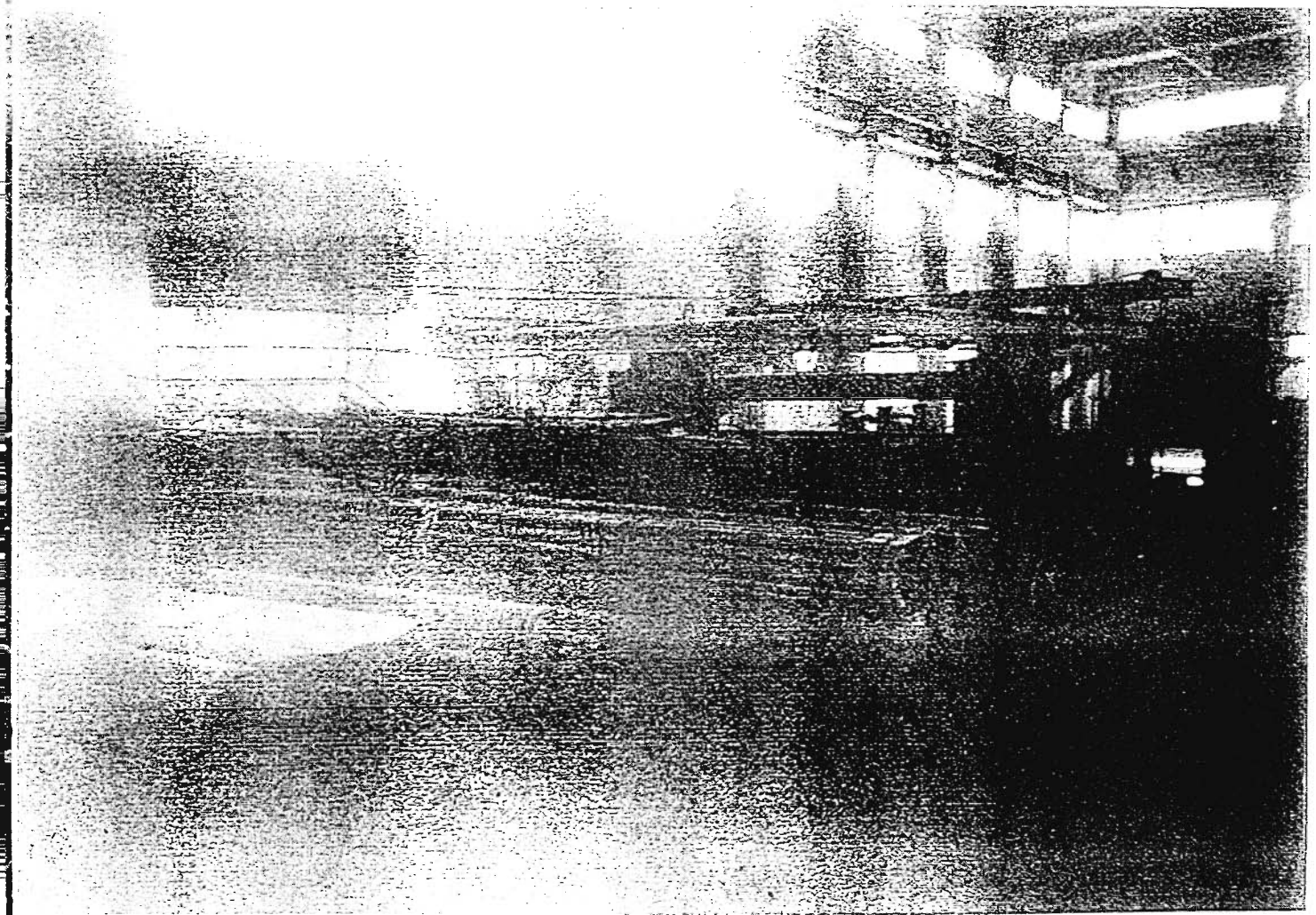

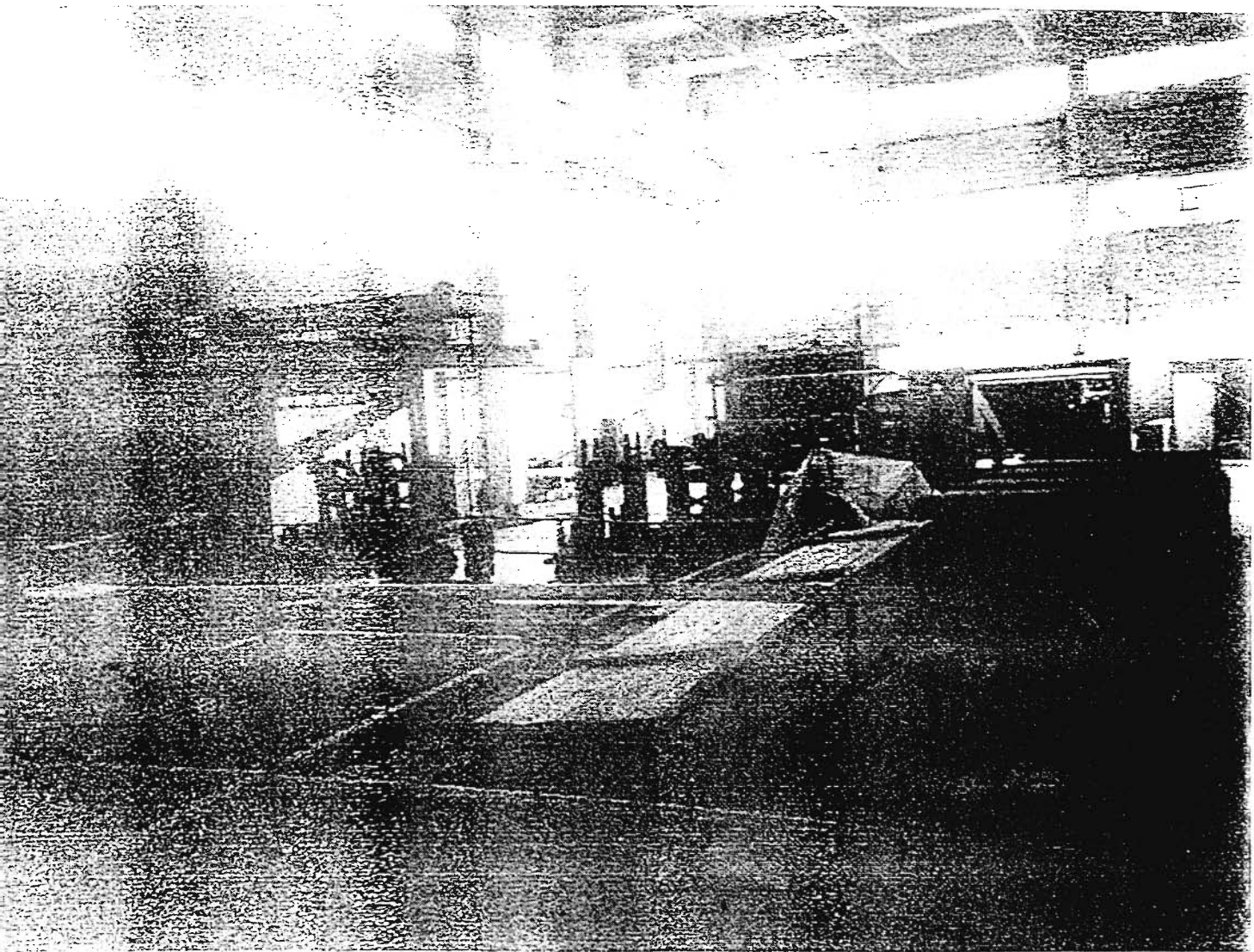

Γερανοί μεταφοράς τύμπανων και άλλων εξαρτημάτων.

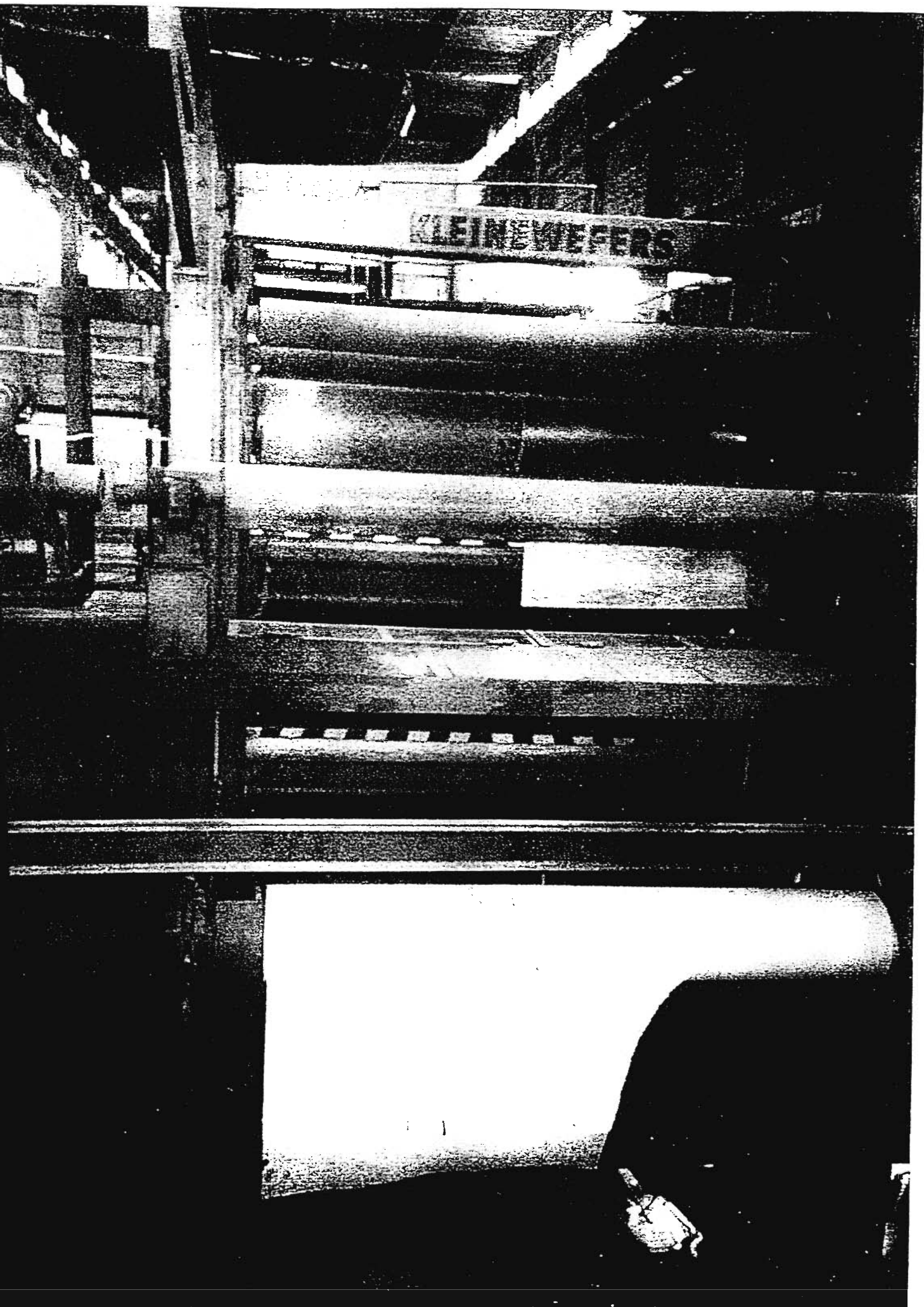

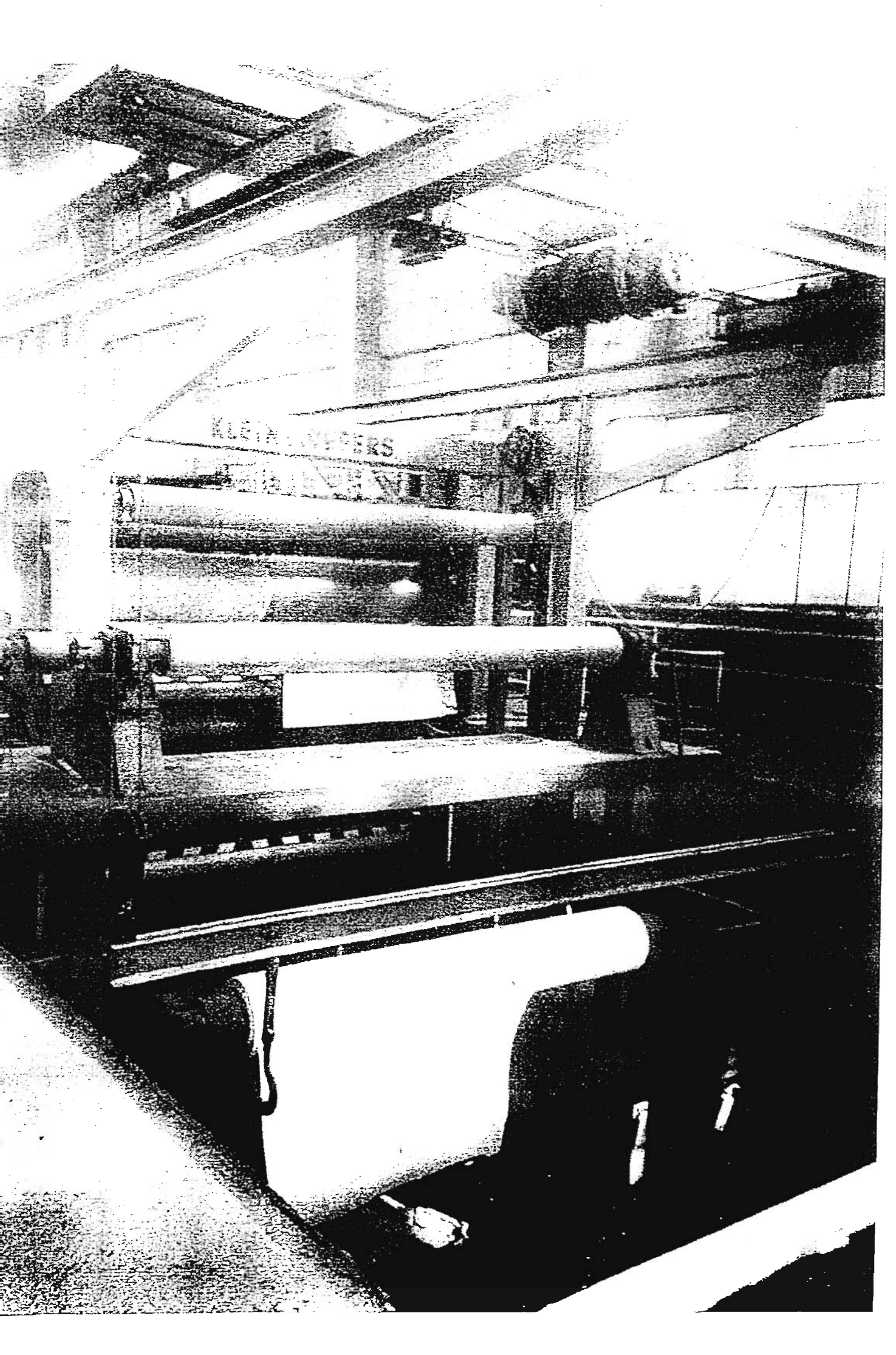
1988-1991. Εξαρτήματα μηχανής που δεν τοποθετήθηκαν, που γινόταν η μηχανολογική ανασυγκρότηση της μηχανής.

Καλάνδρα μηχανής, ειδικά χαρτιά πέρναγαν. Γυαλίζει και λειάινει το χαρτί. Το έβρεχε όπως ερχόταν ξερό και το λειάινε, οπότε το γυάλιζε.

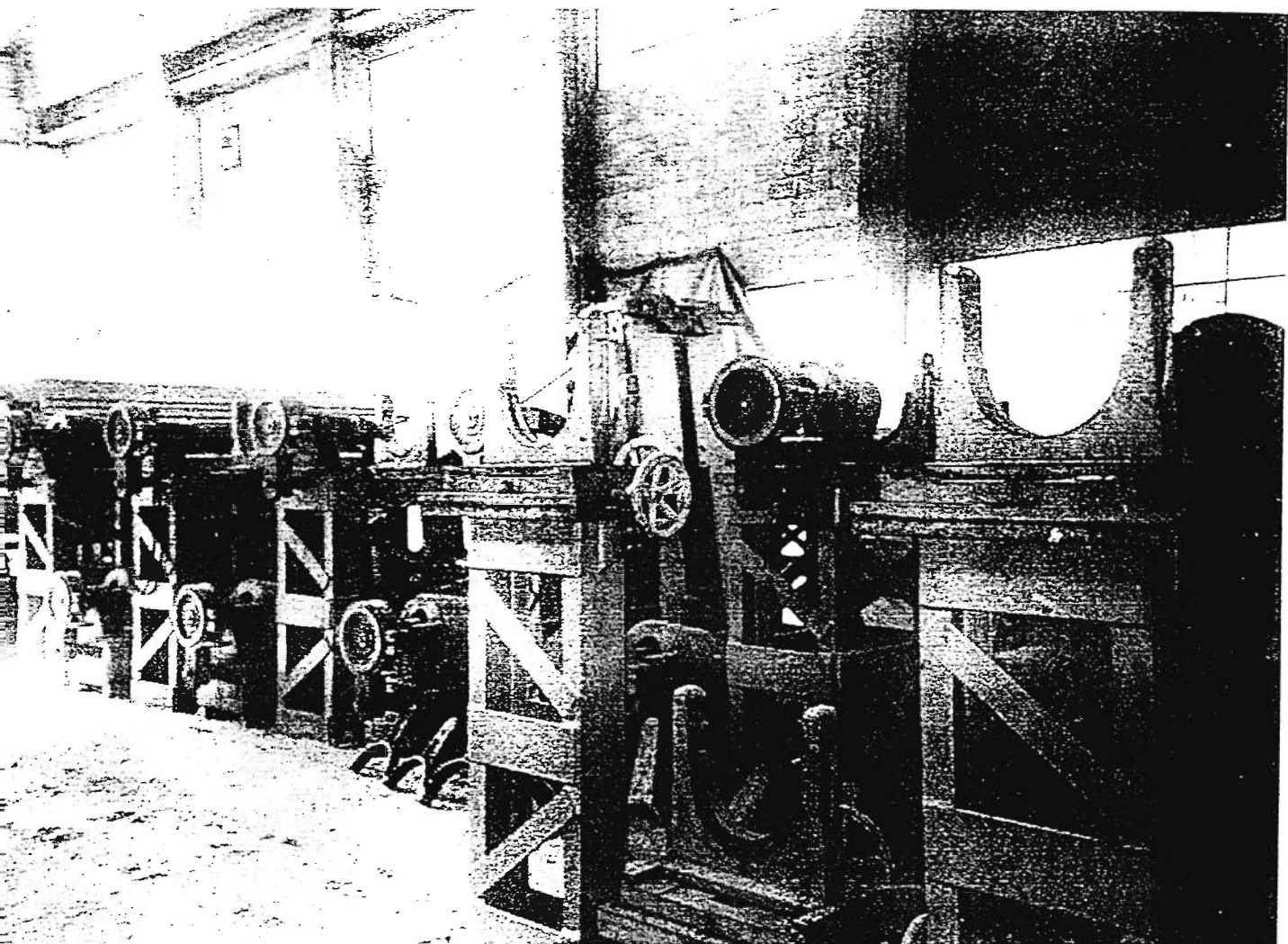

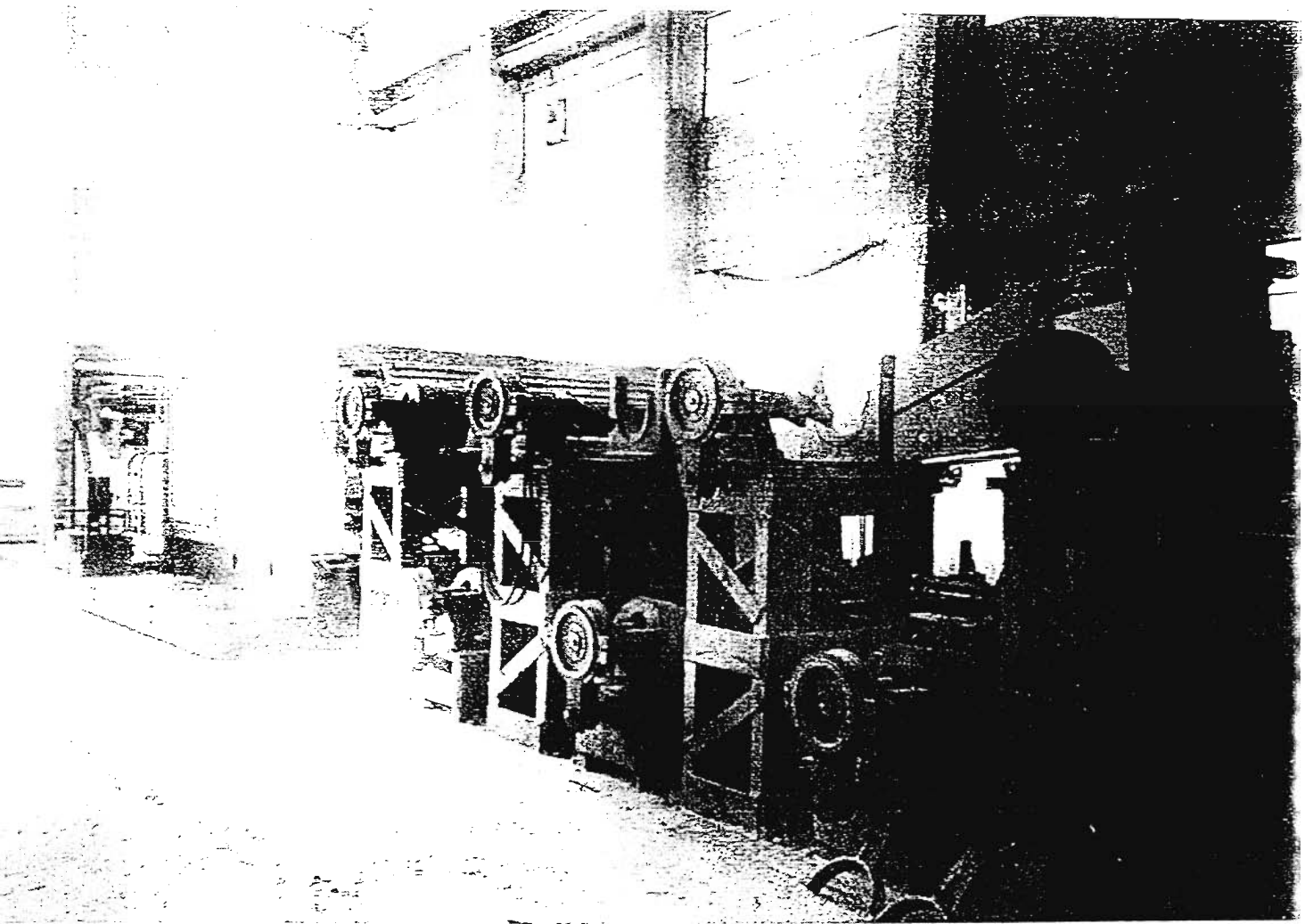

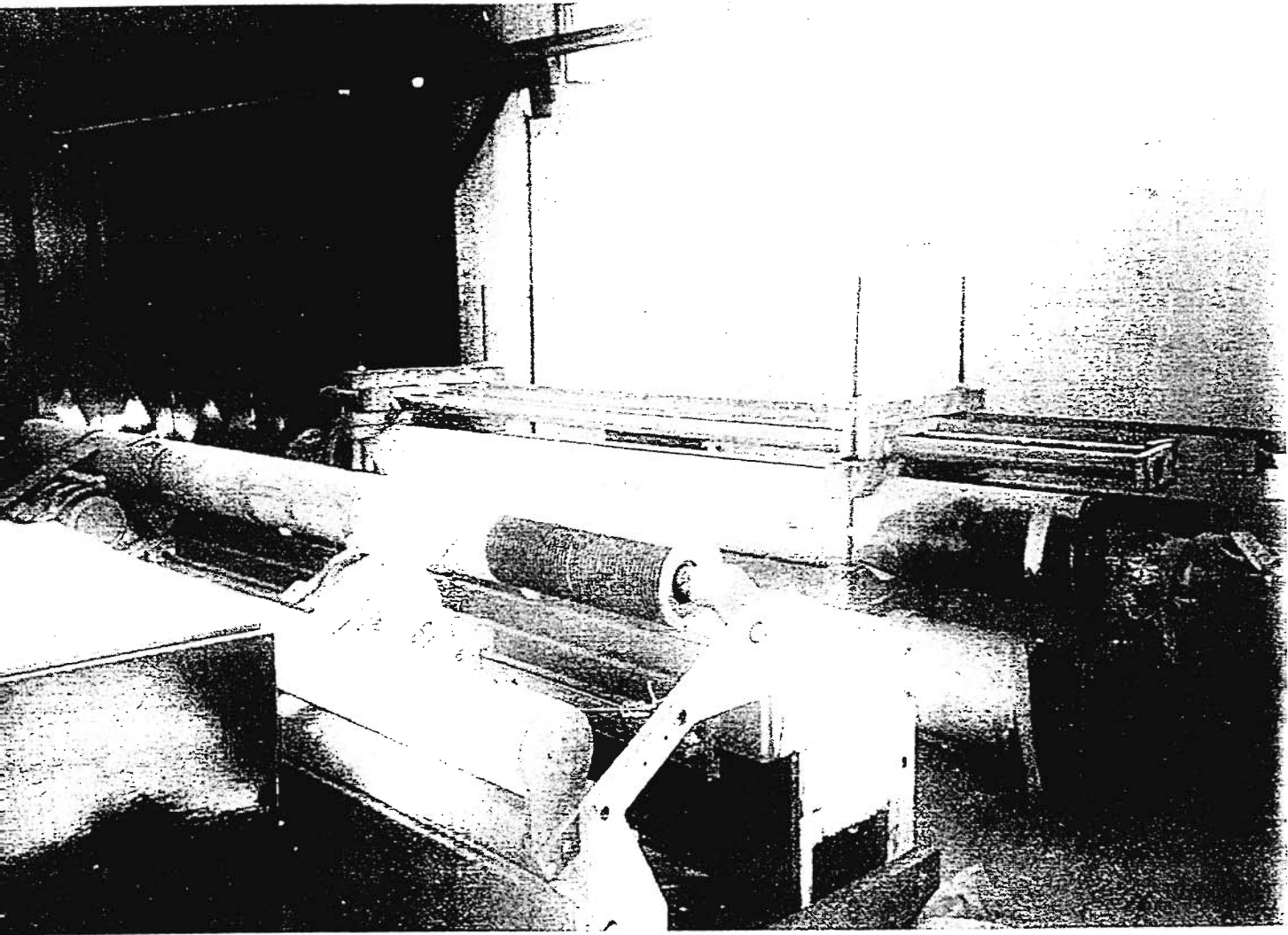
KLEIN WIPPERS

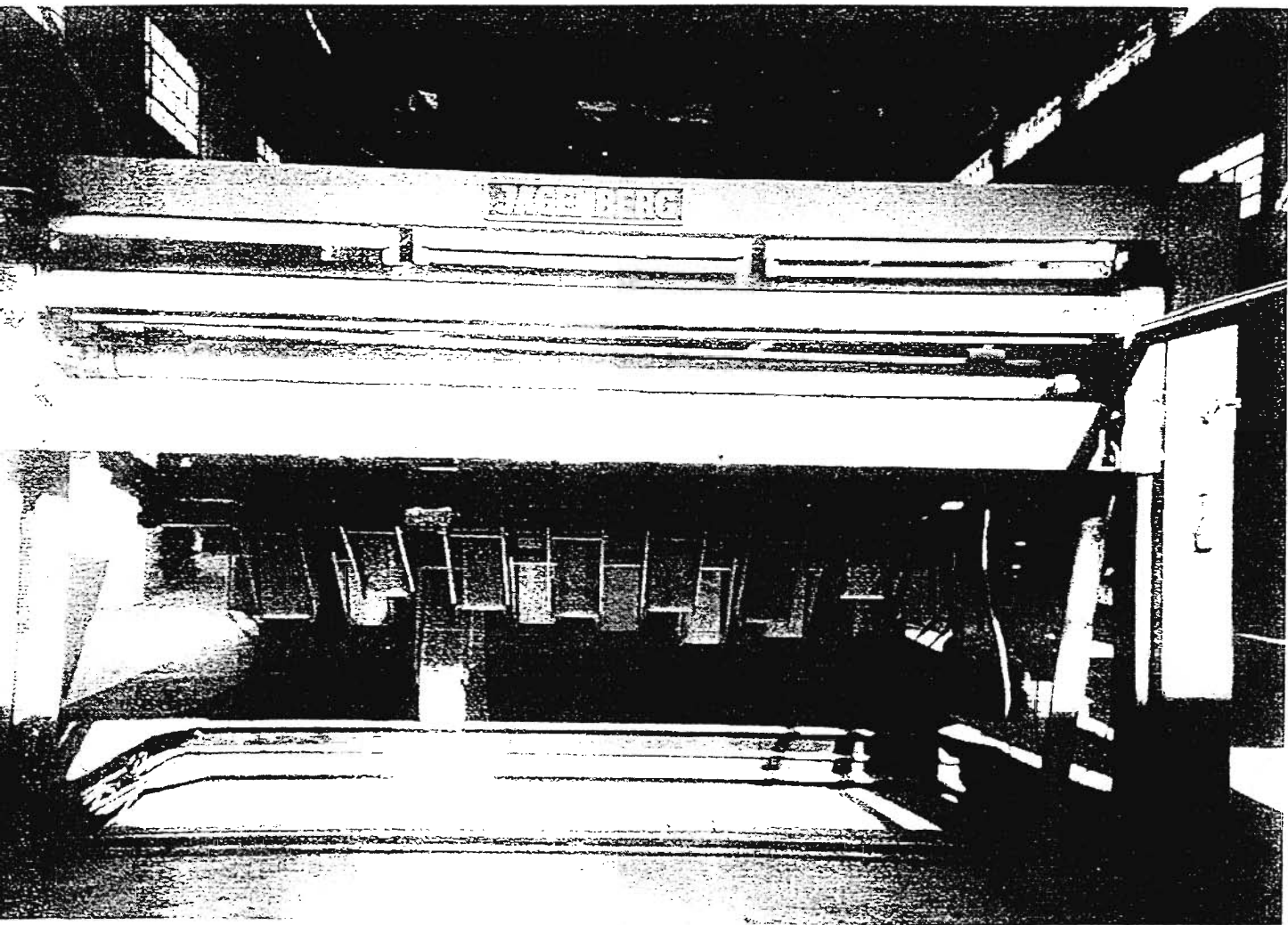
1888

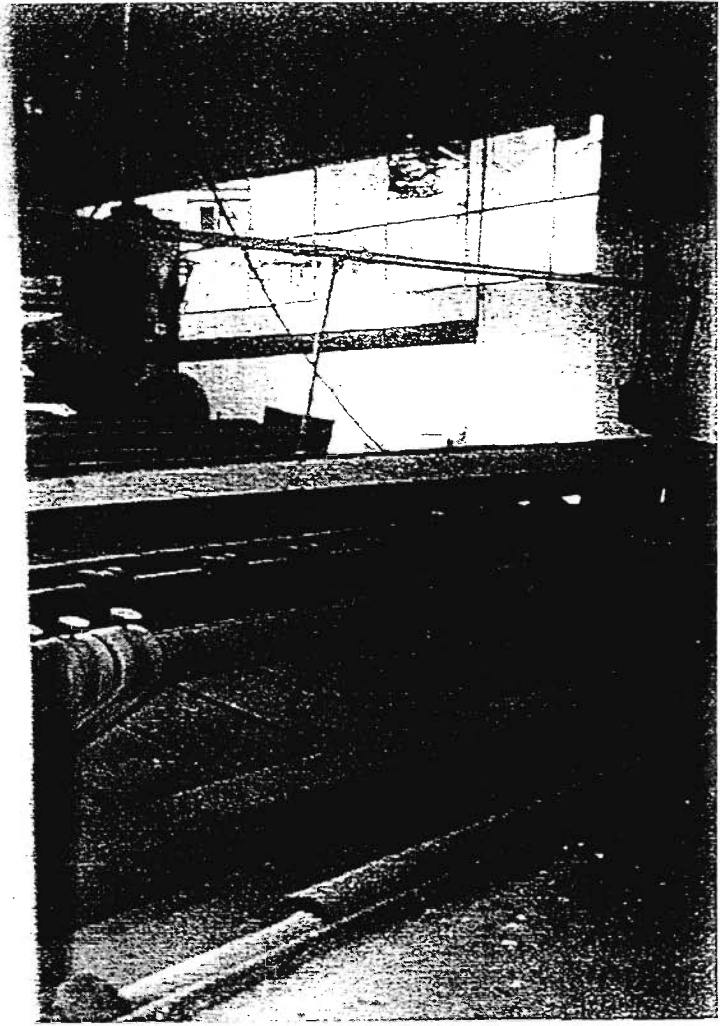
Υπολείμματα βάσεων κοπτικής μηχανής.

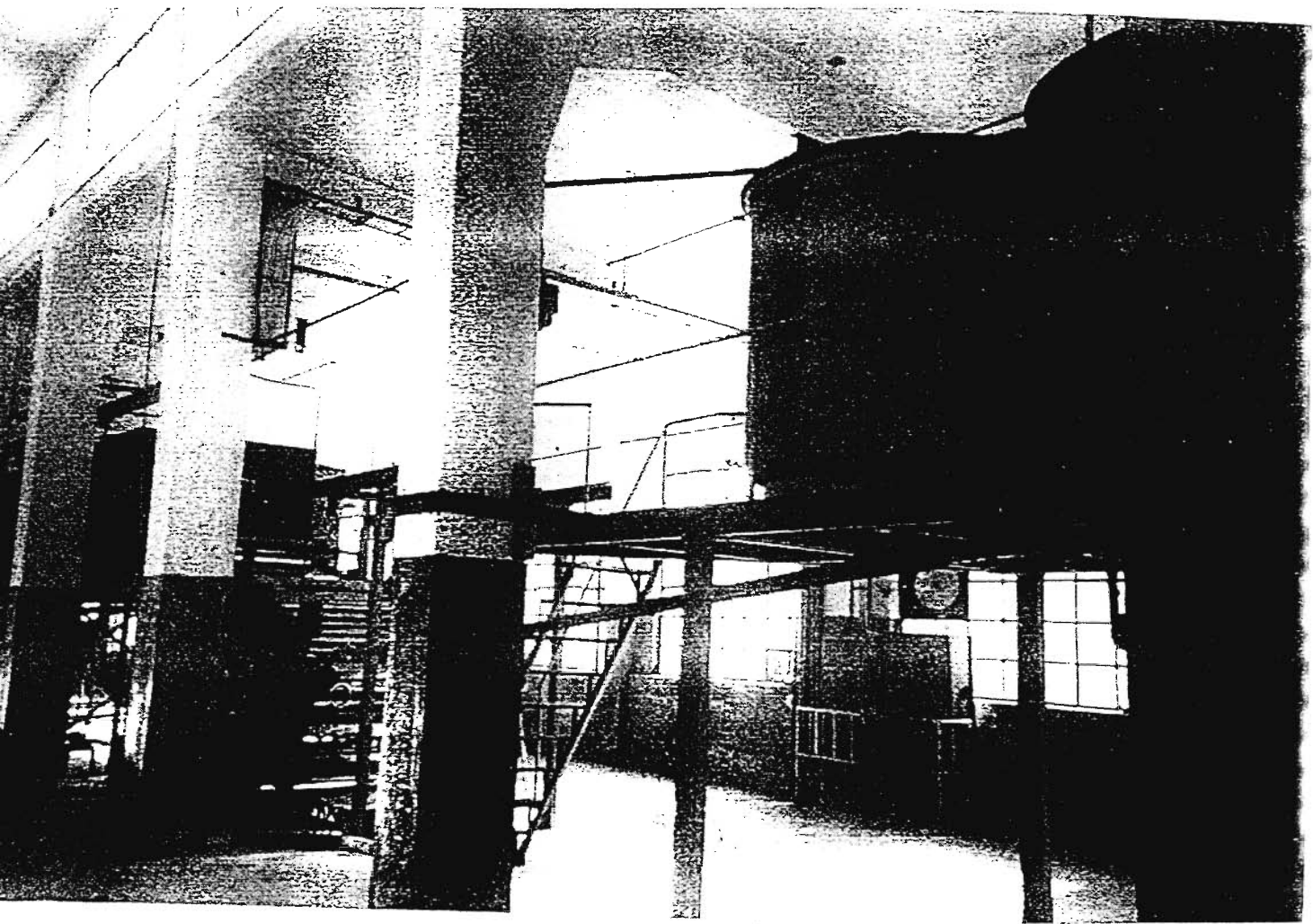

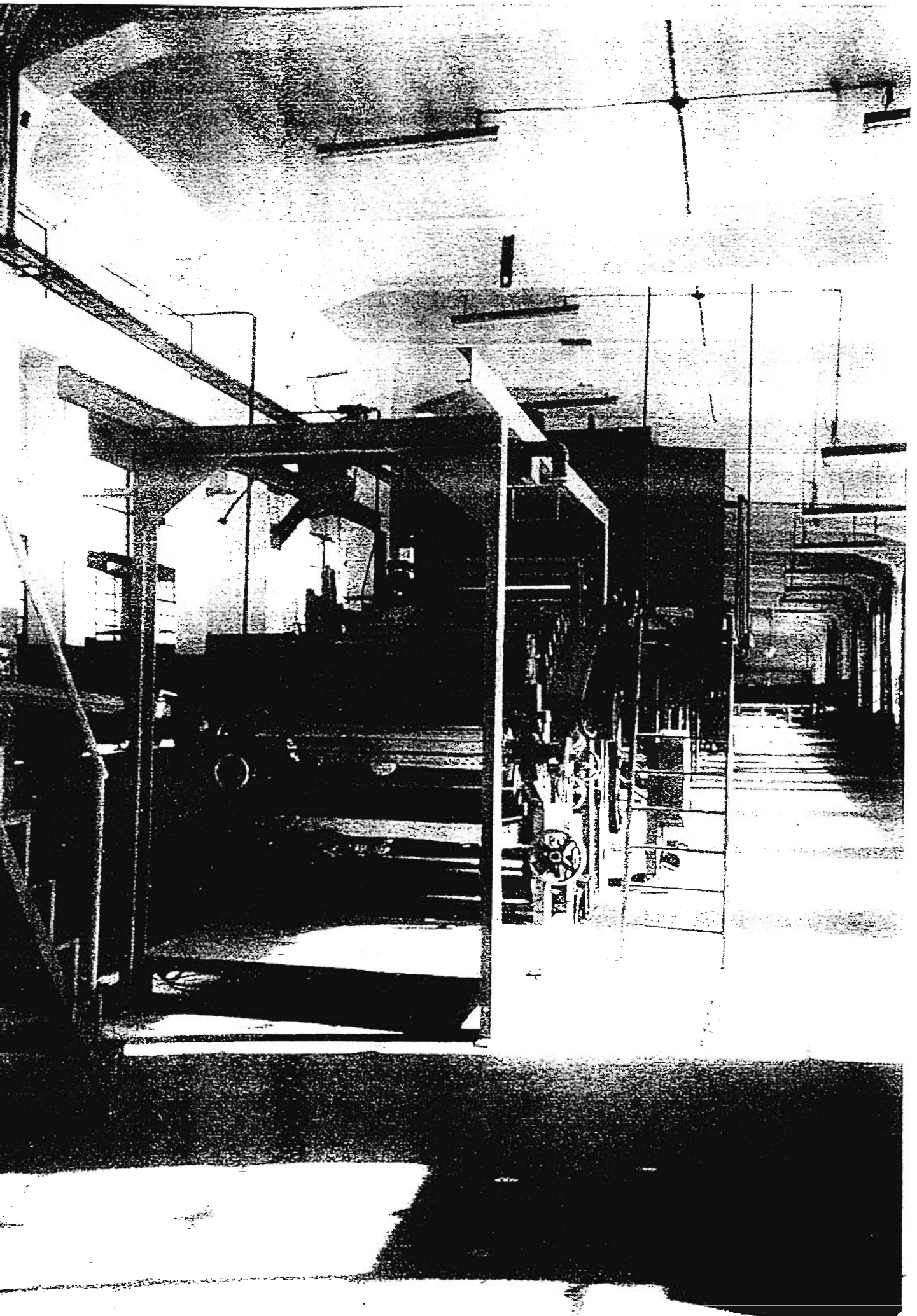

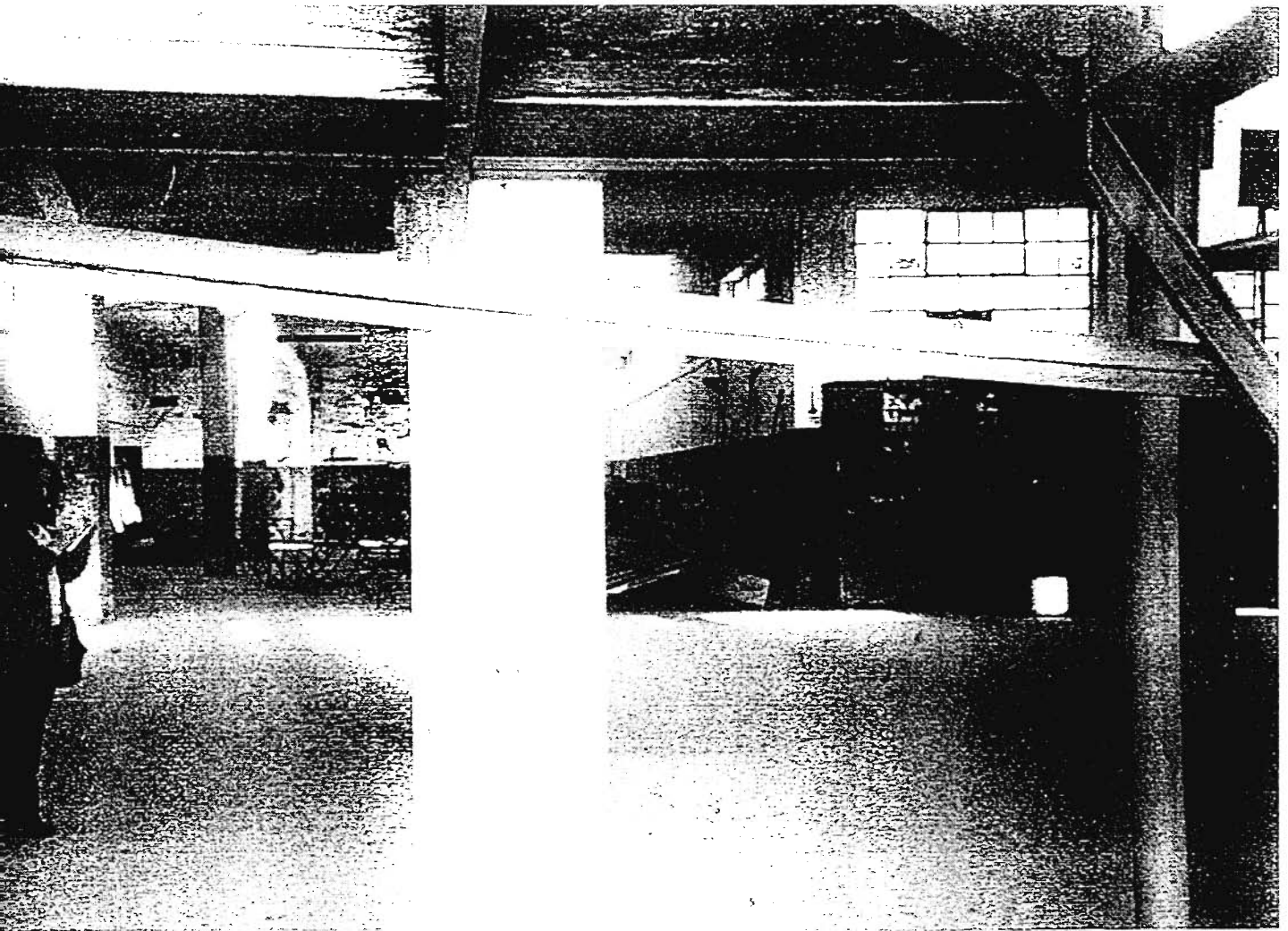

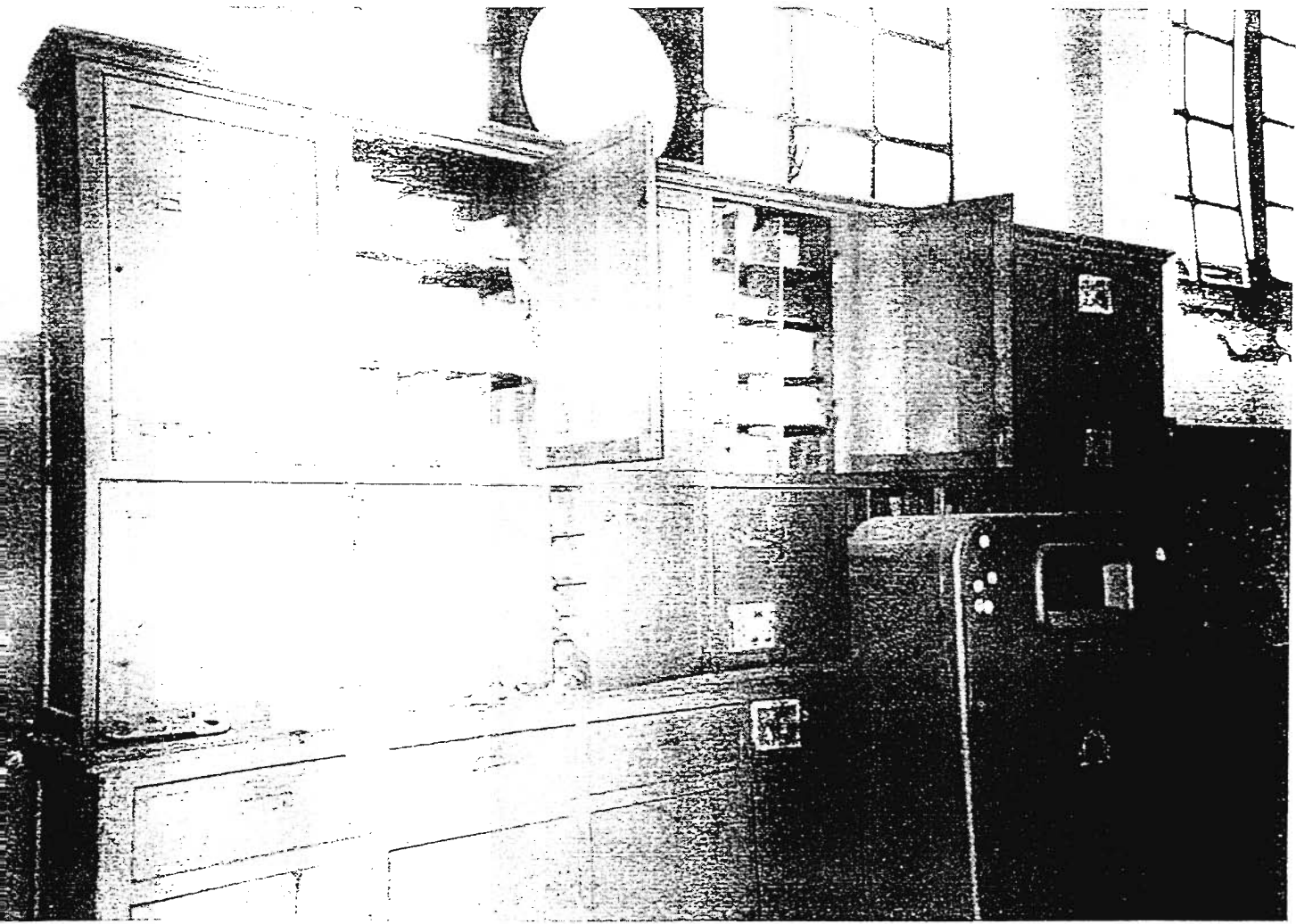

Επιχριστικό Μηχάνημα Πάτρας, που μεταφέρθηκε το 1990.

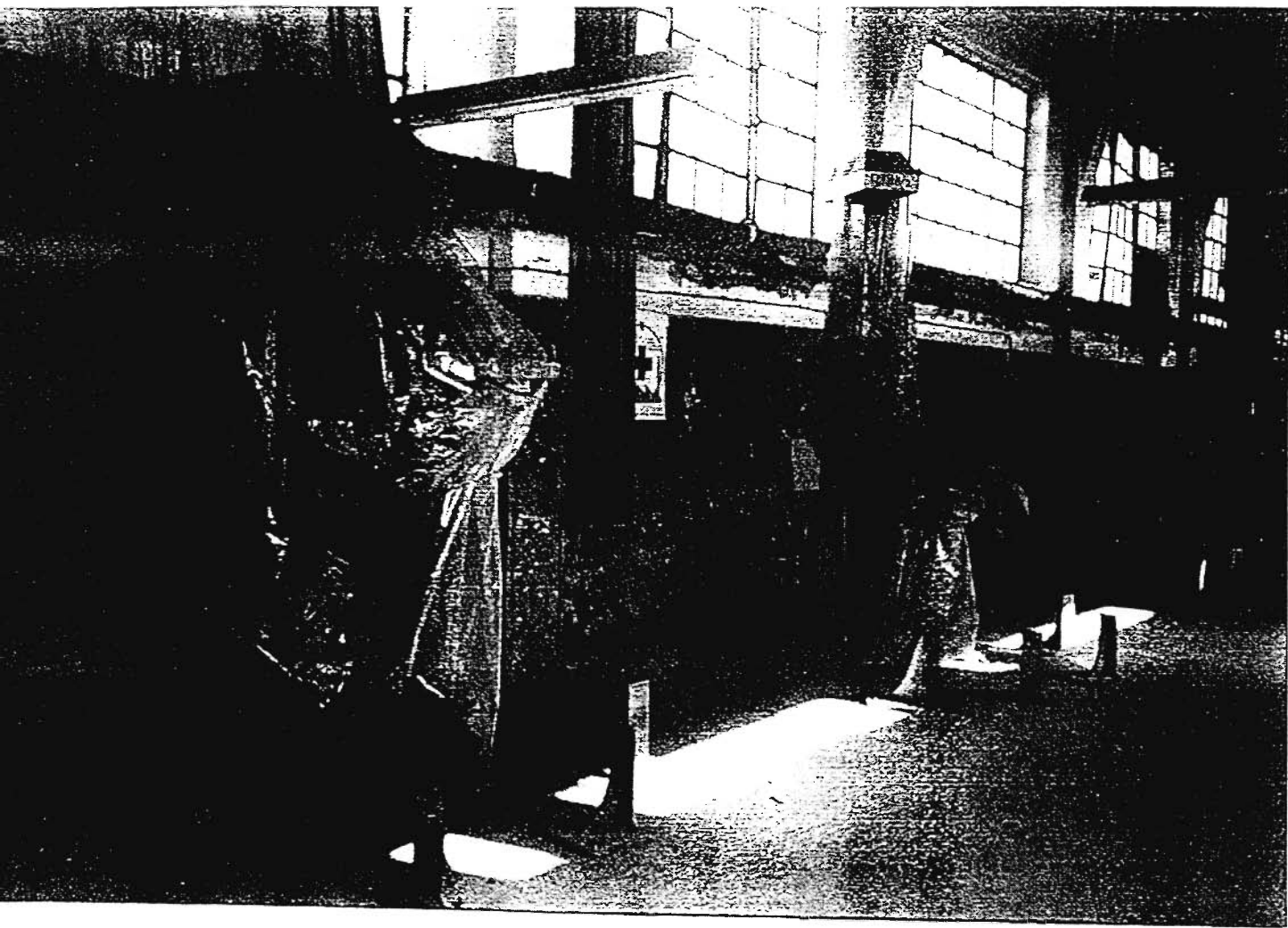

Ηλεκτρική πλάσπη που ζυγίζουν το χαρτί.

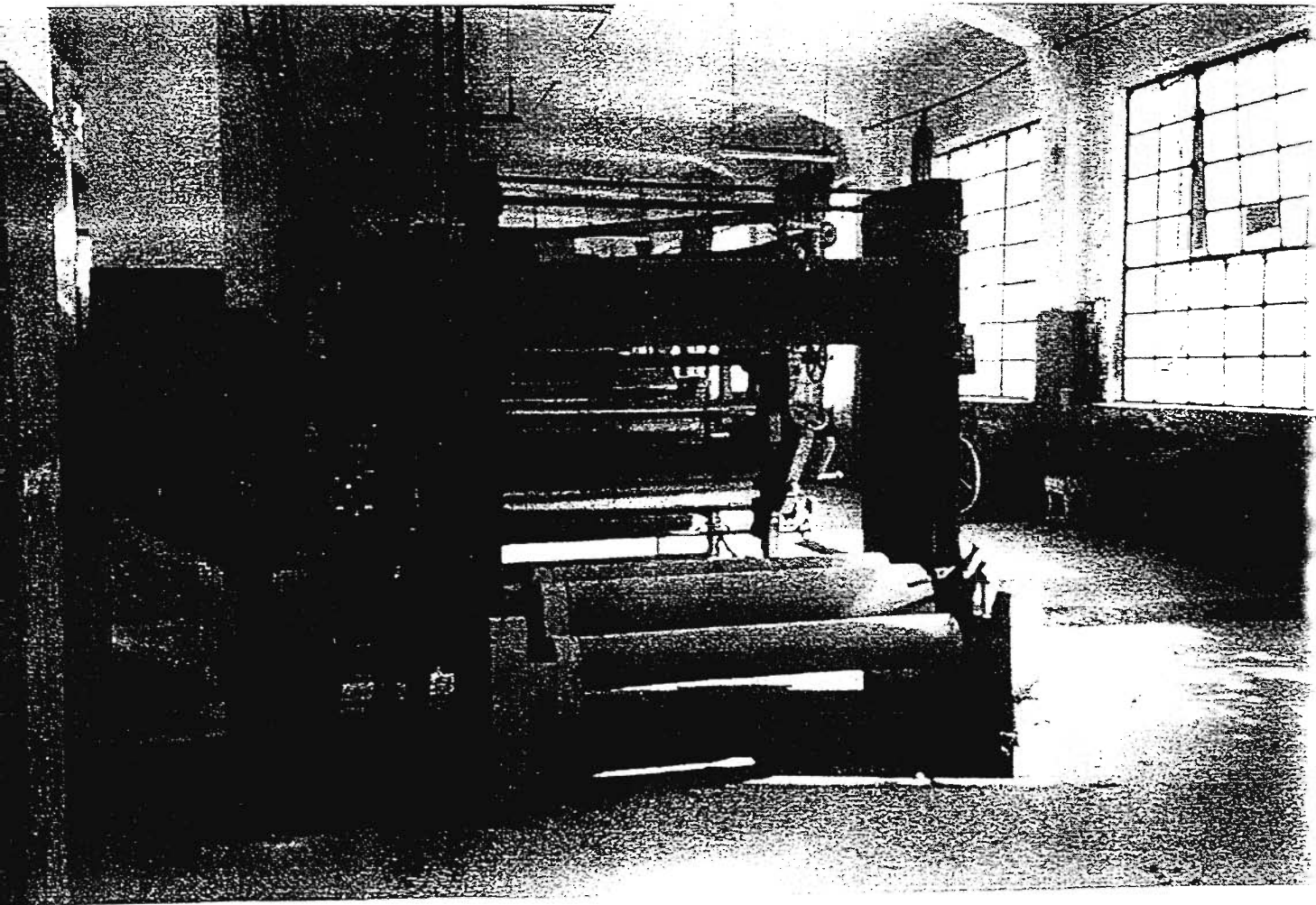

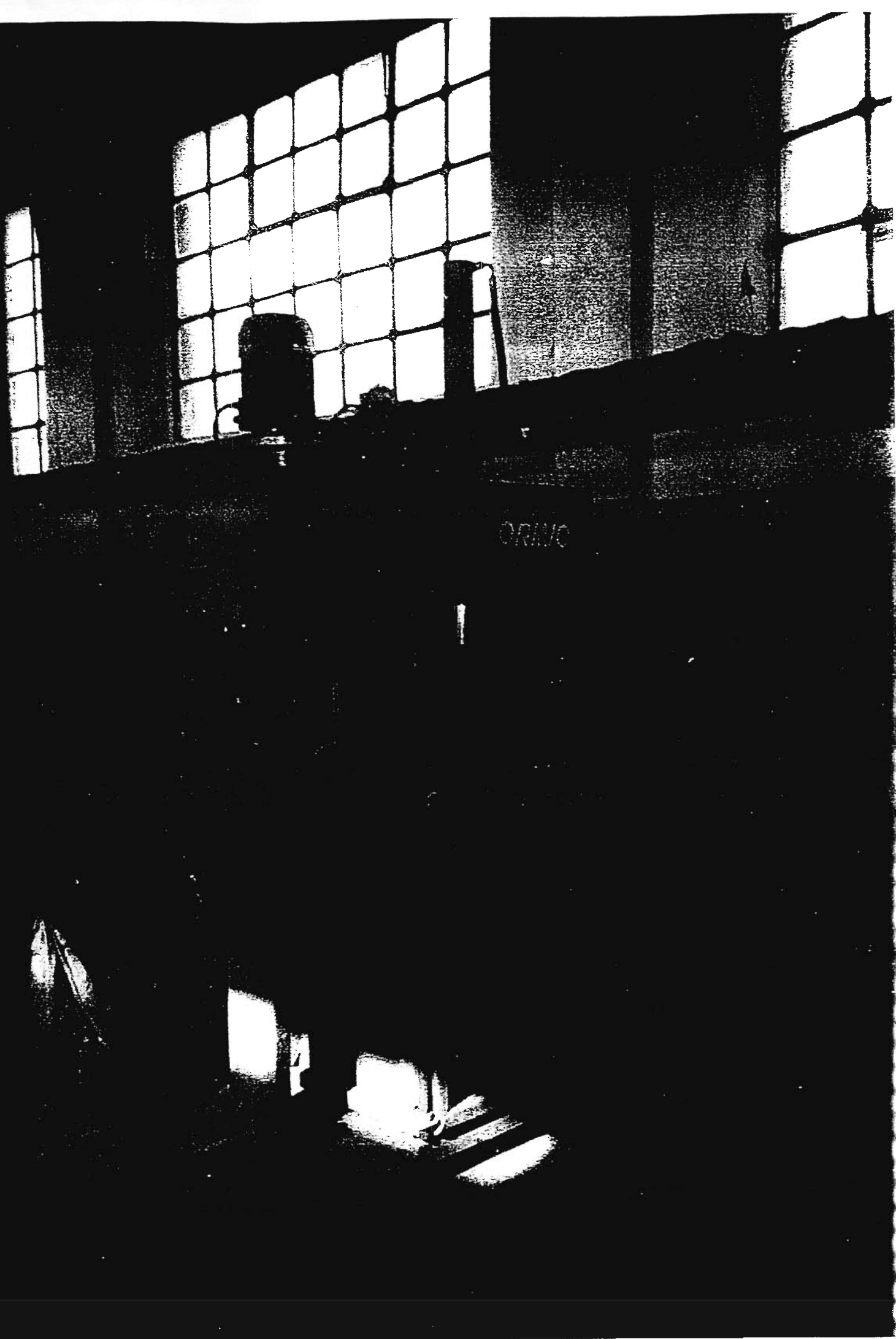
Μηχάνημα συσκευασίας.

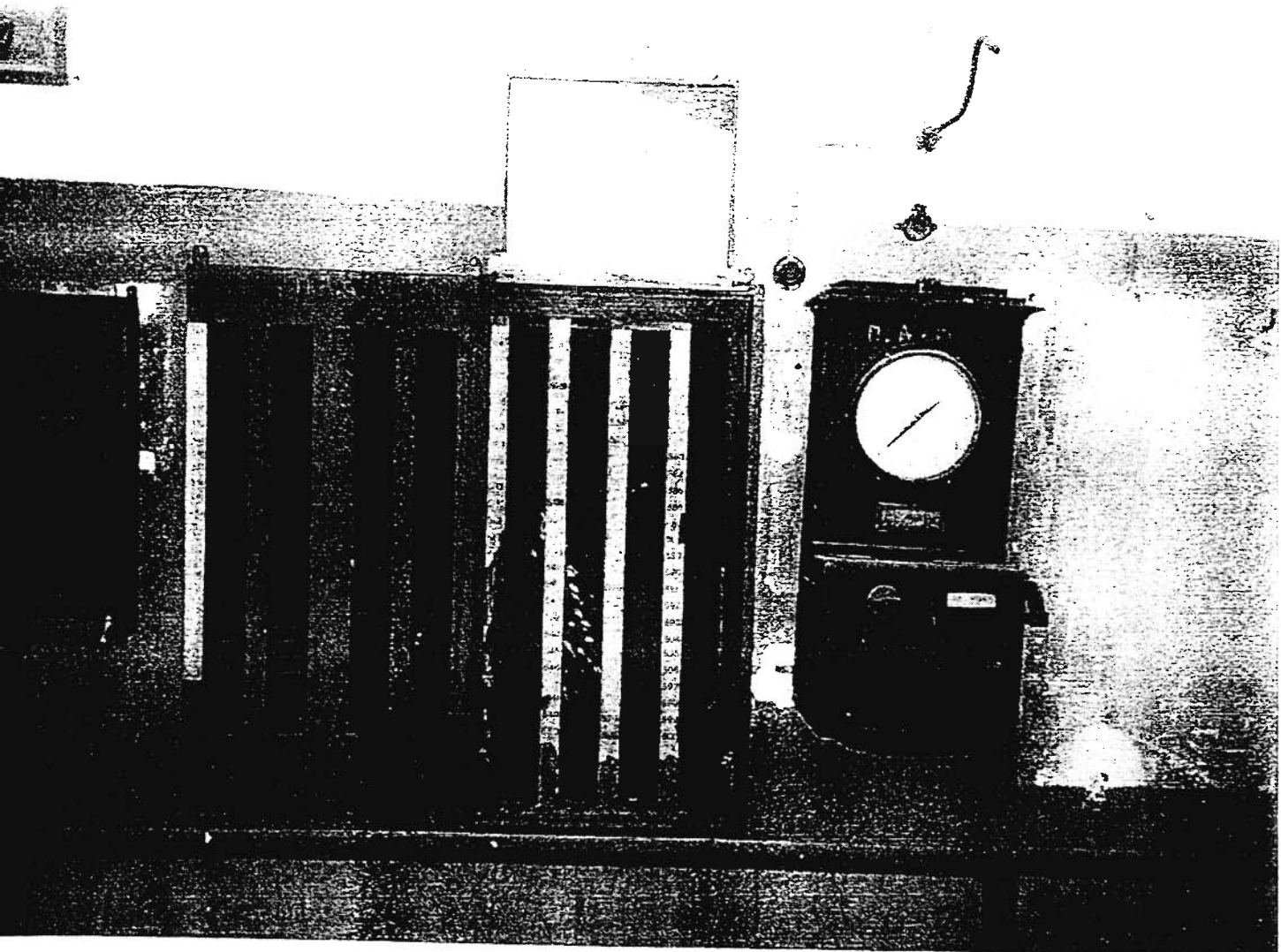

Μηχάνημα μέτρησης φύλλου χάρτου.

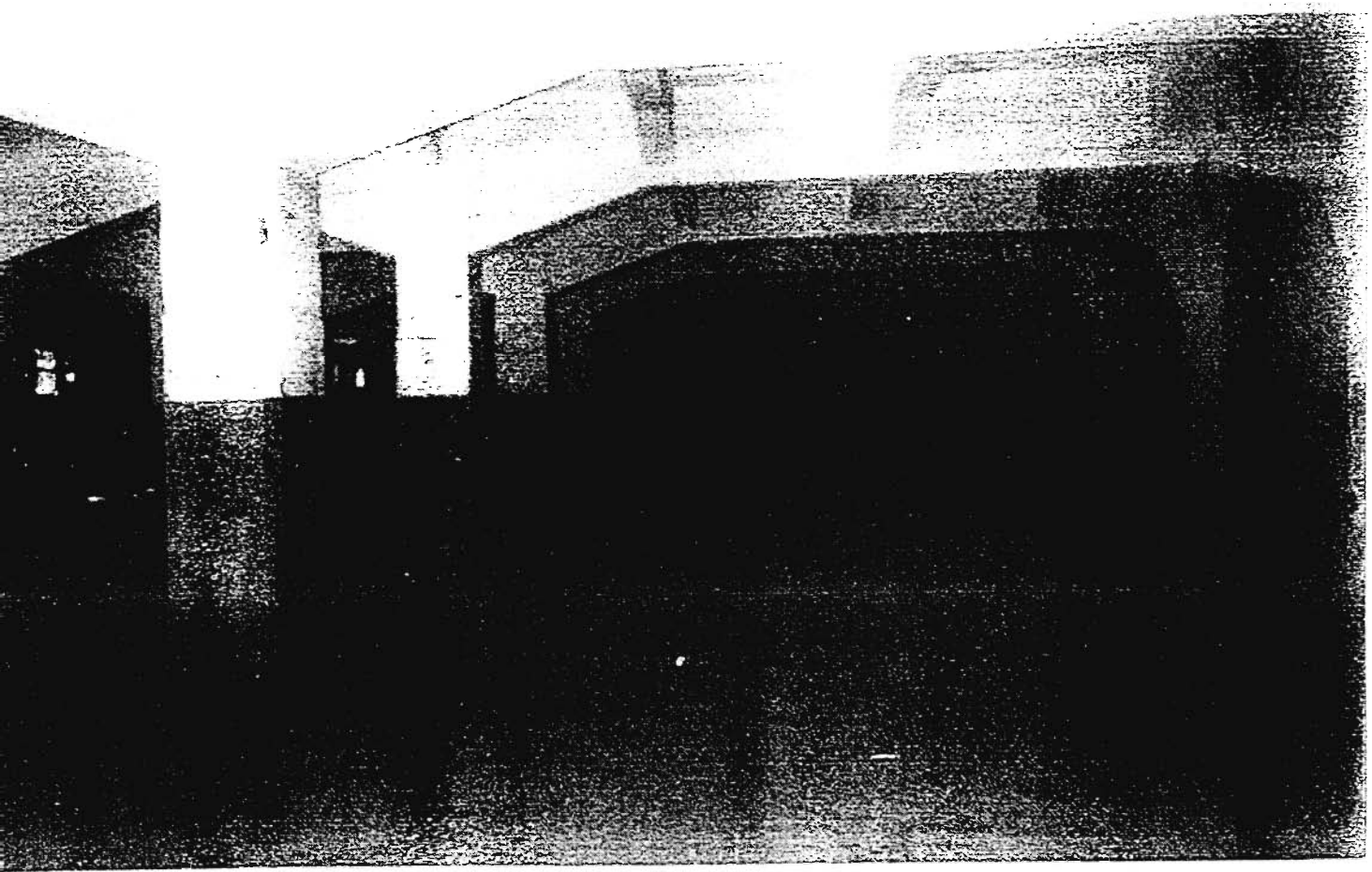

**Σκάρτερ. Έβαζες το χαρτί και το έβγαζε σε δέματα. Στην αρχή είχαν ξύλινες
καλάθες, τα πάταγαν και μετά τα έδεναν.**

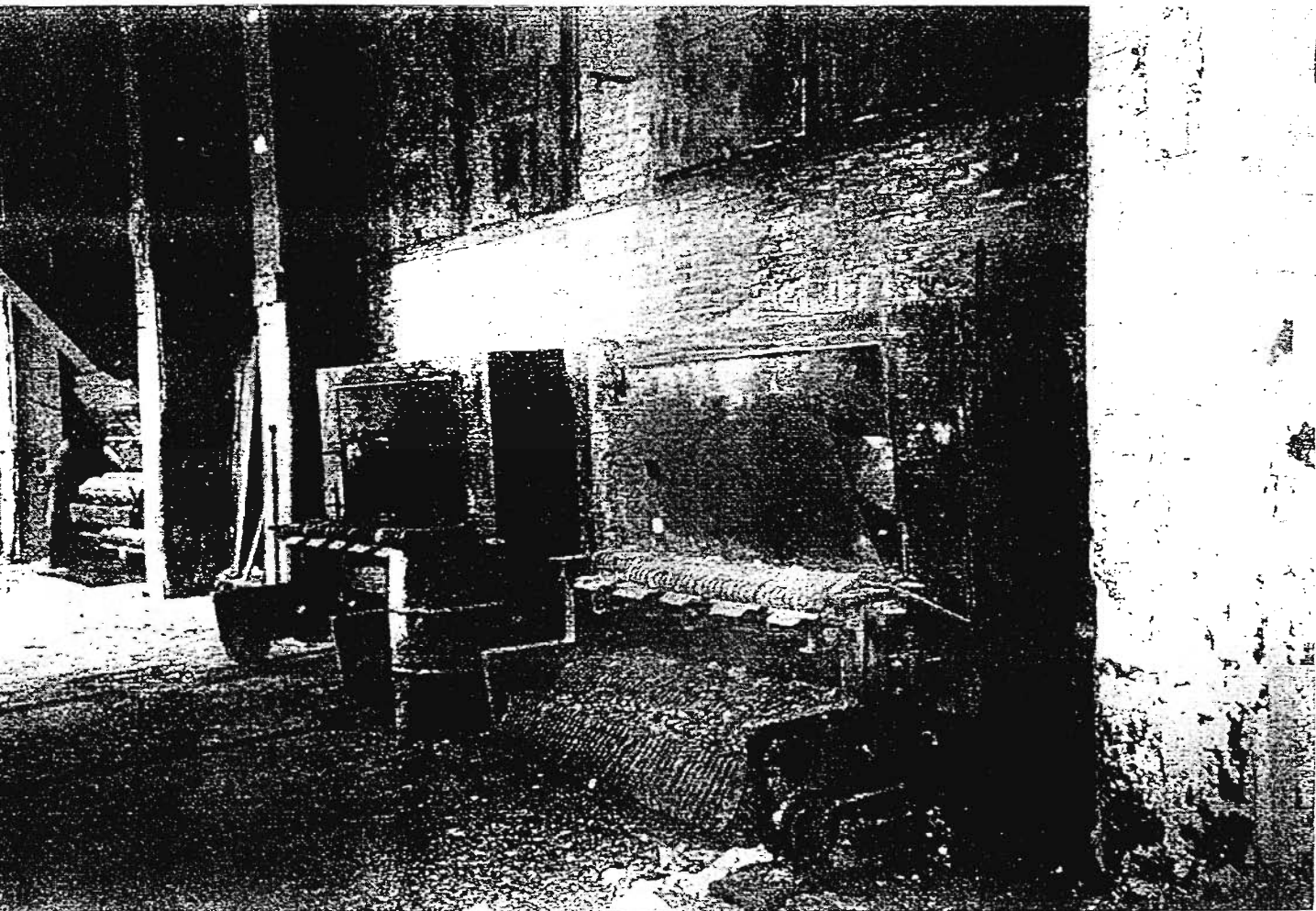

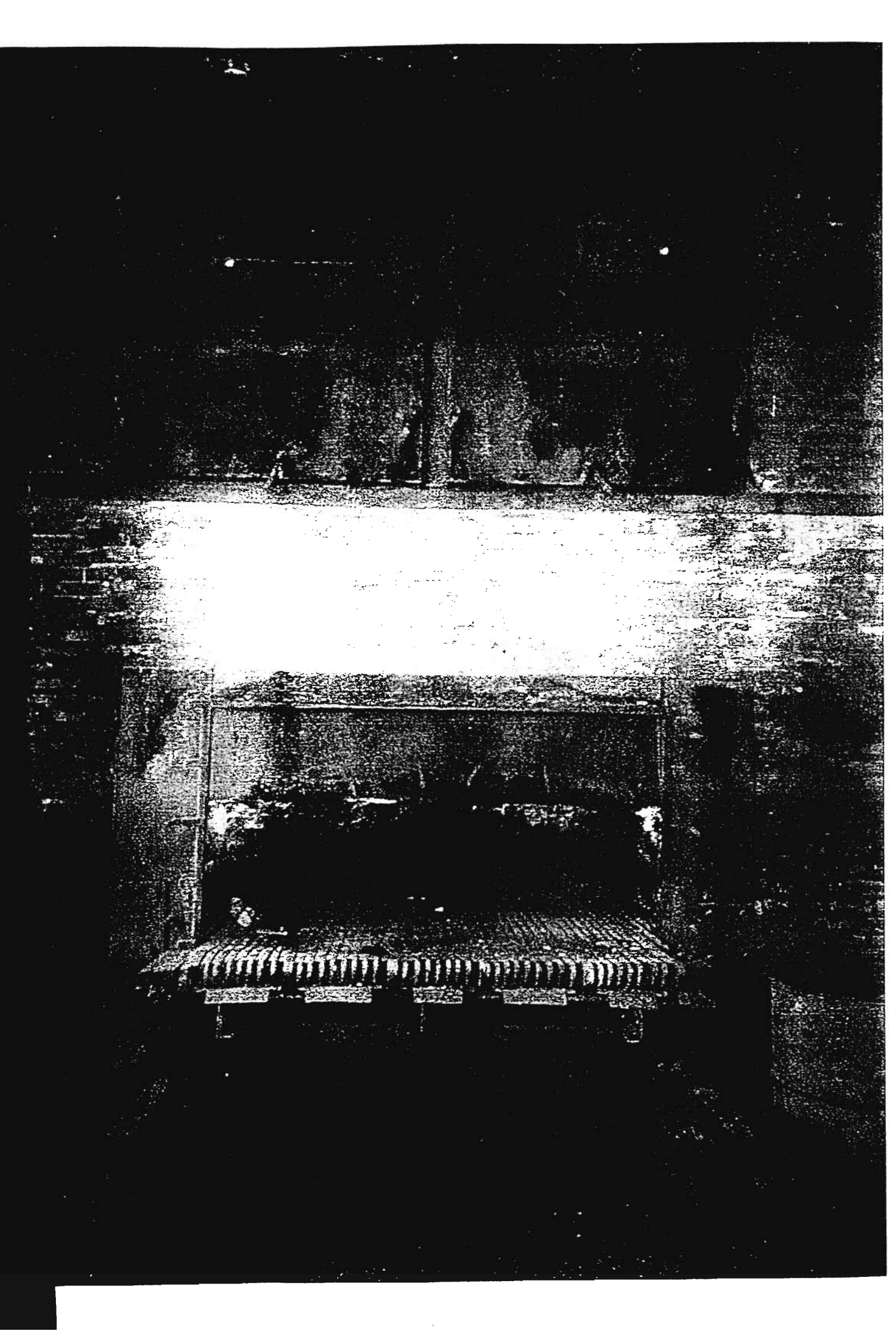

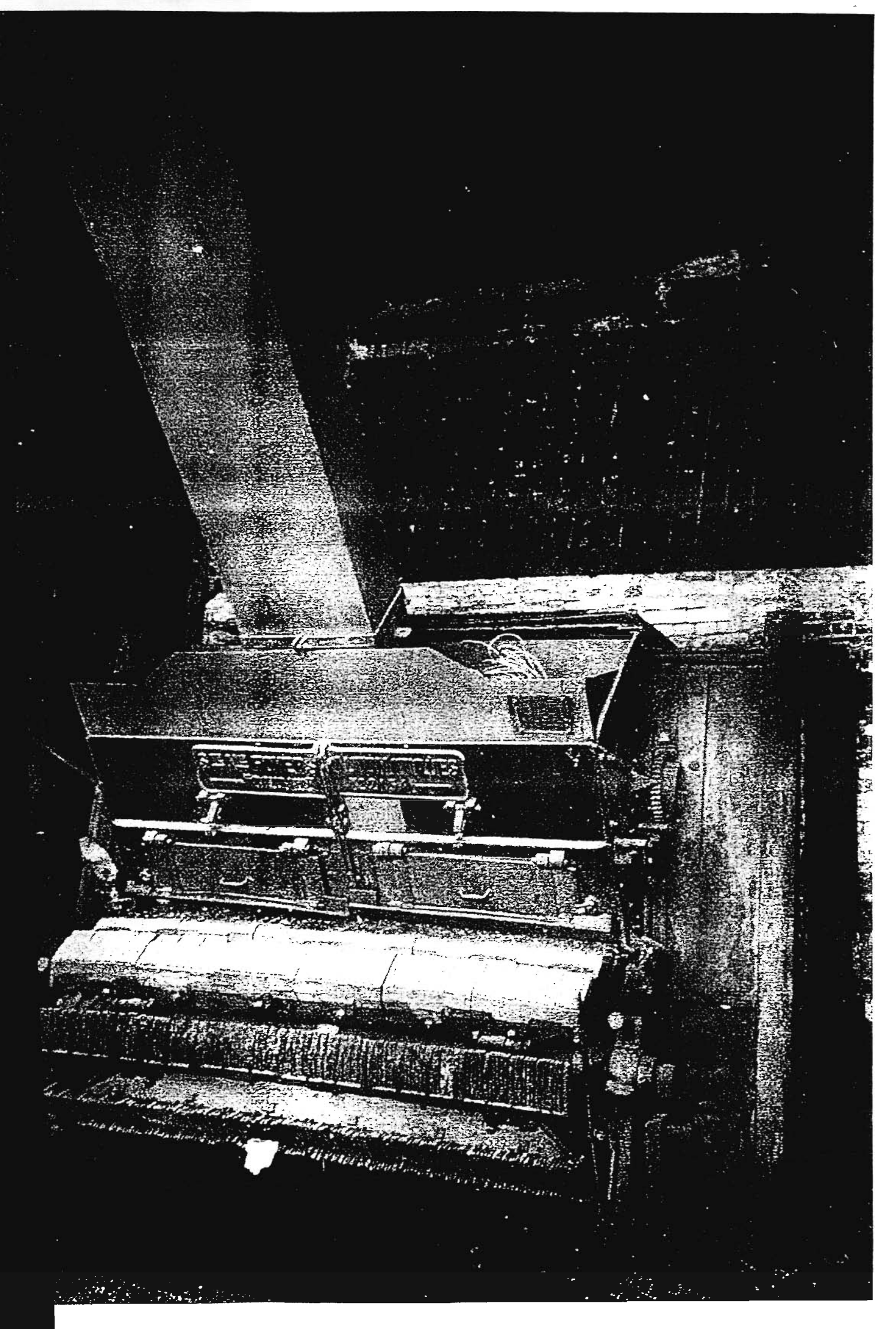
Αποθήκες. Ήταν χαμηλές και σκοτεινές γιατί το χαρτί δεν χρειάζεται υγρασία και ξηρότητα.

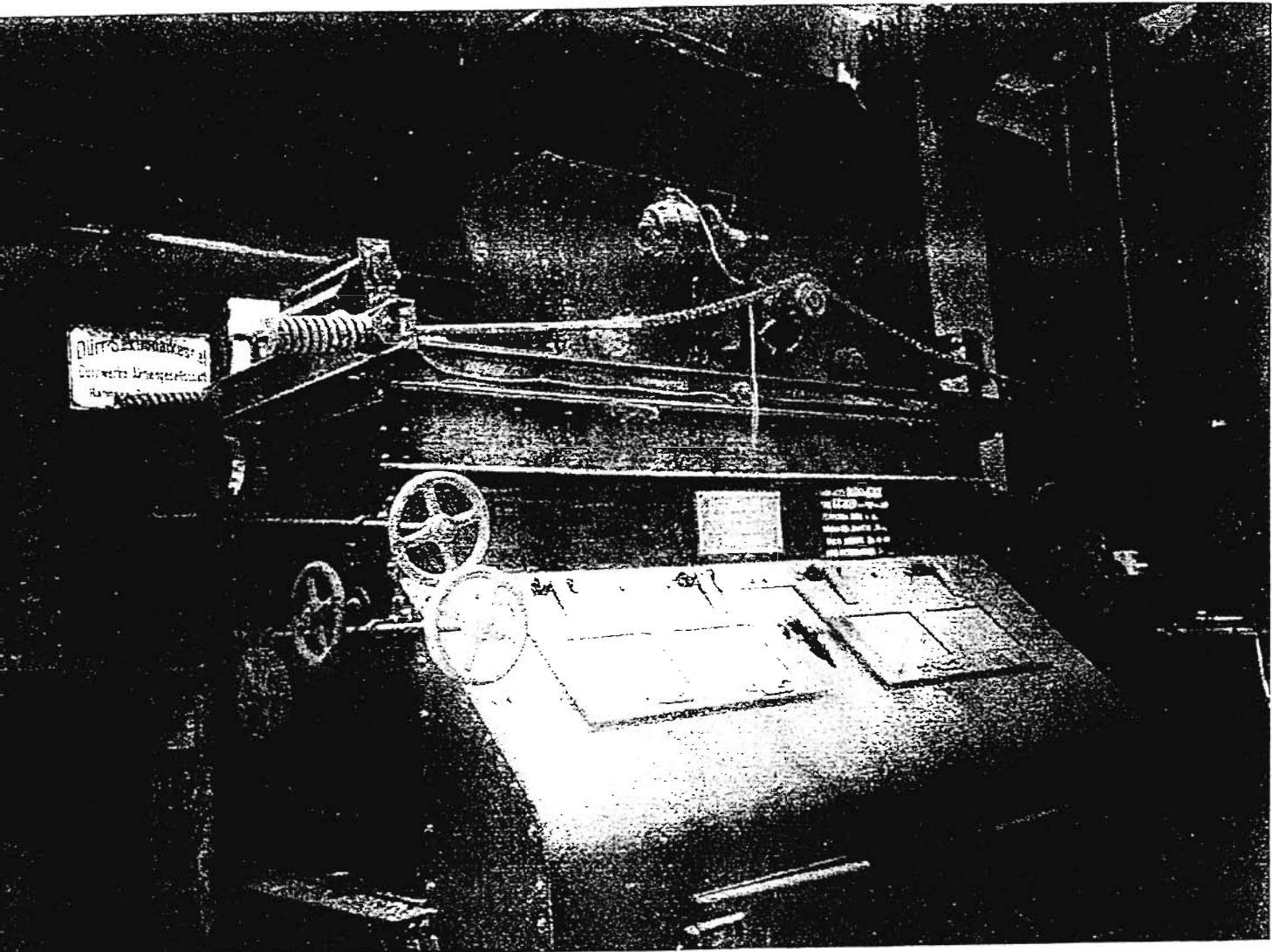

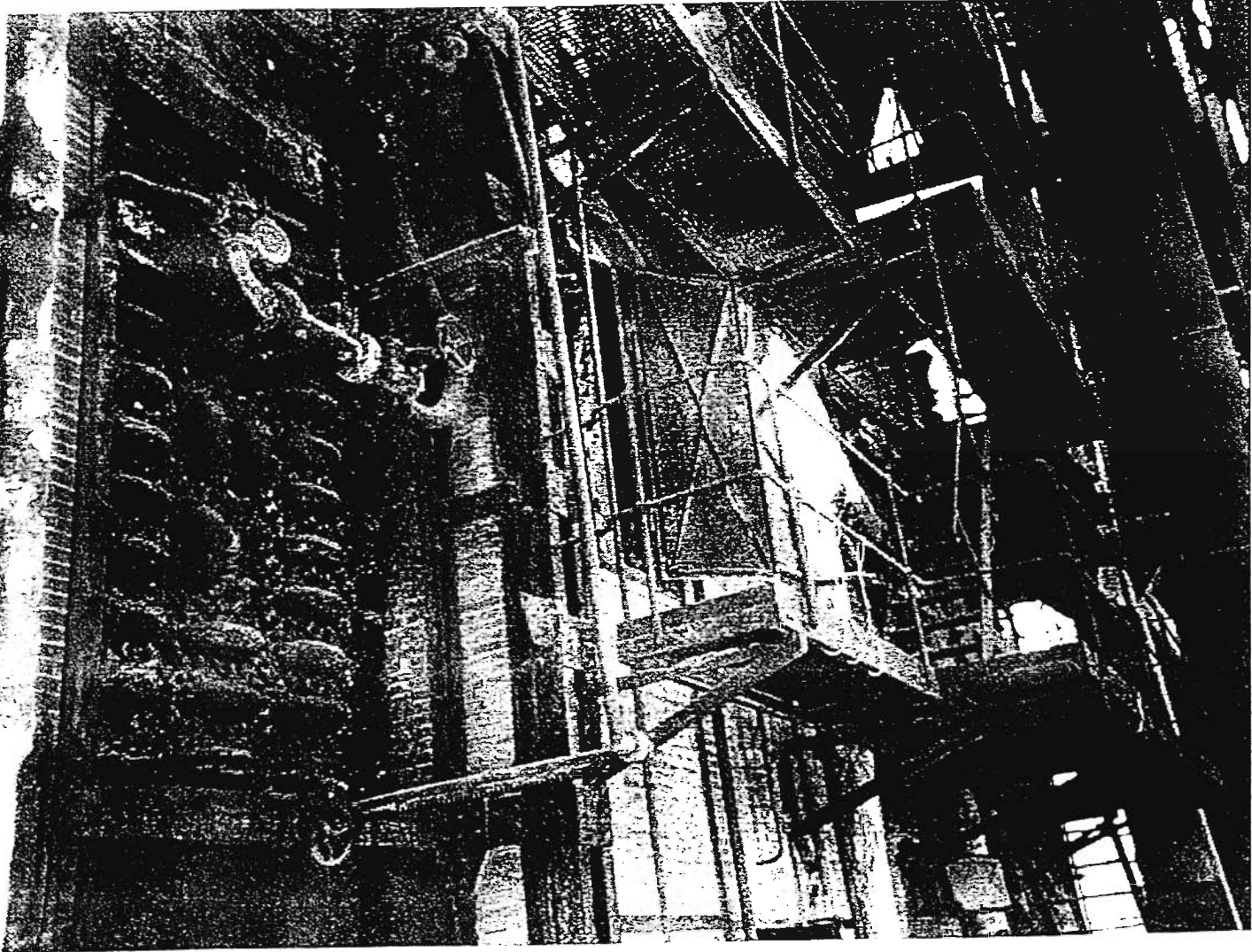
(Τζεμβέ) Παράγουν ατμό. Αποτελούνται από το χώρο καύσεως, μέρος θέρμανσης νερού και τις δεξαμενές νερού.

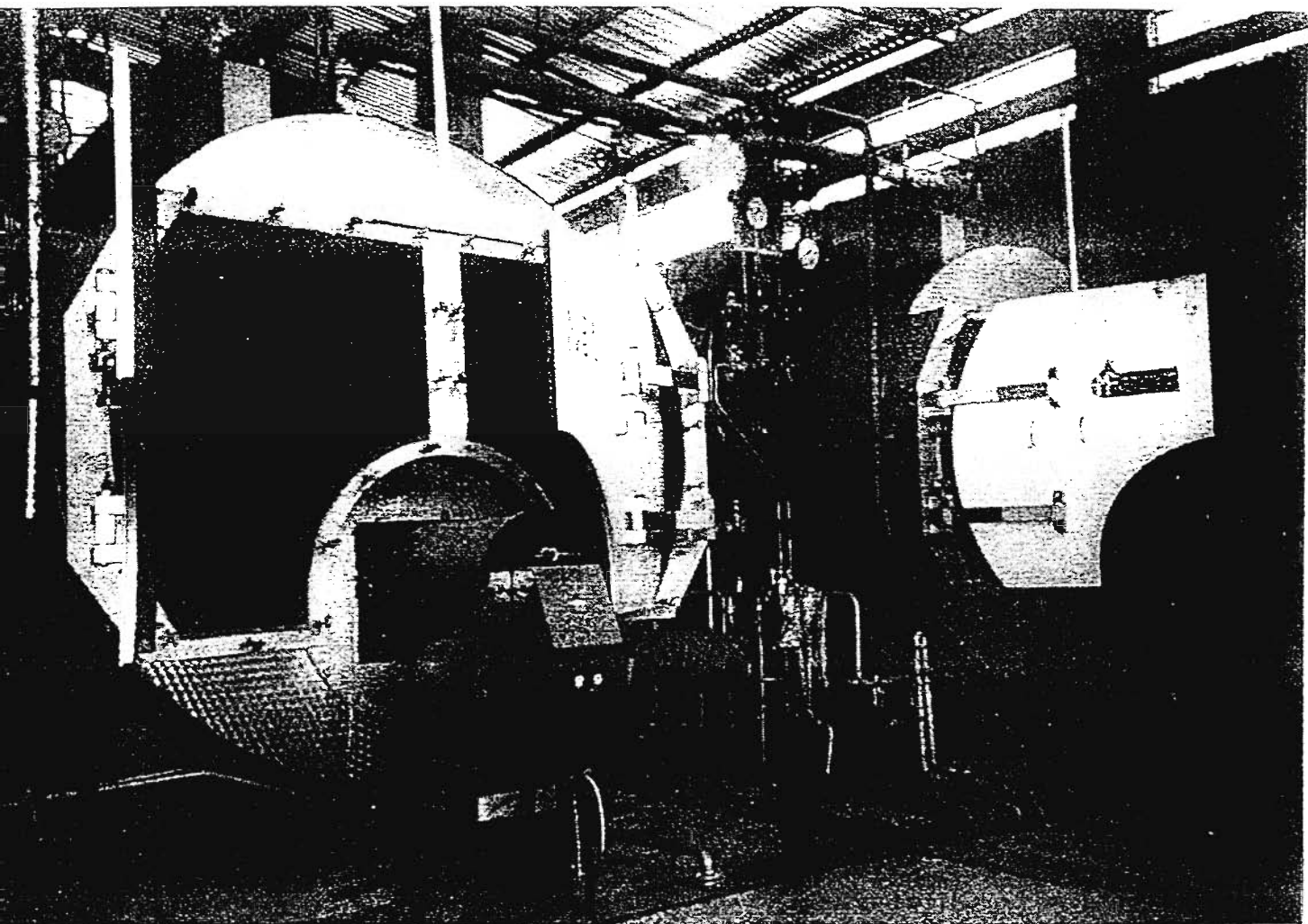

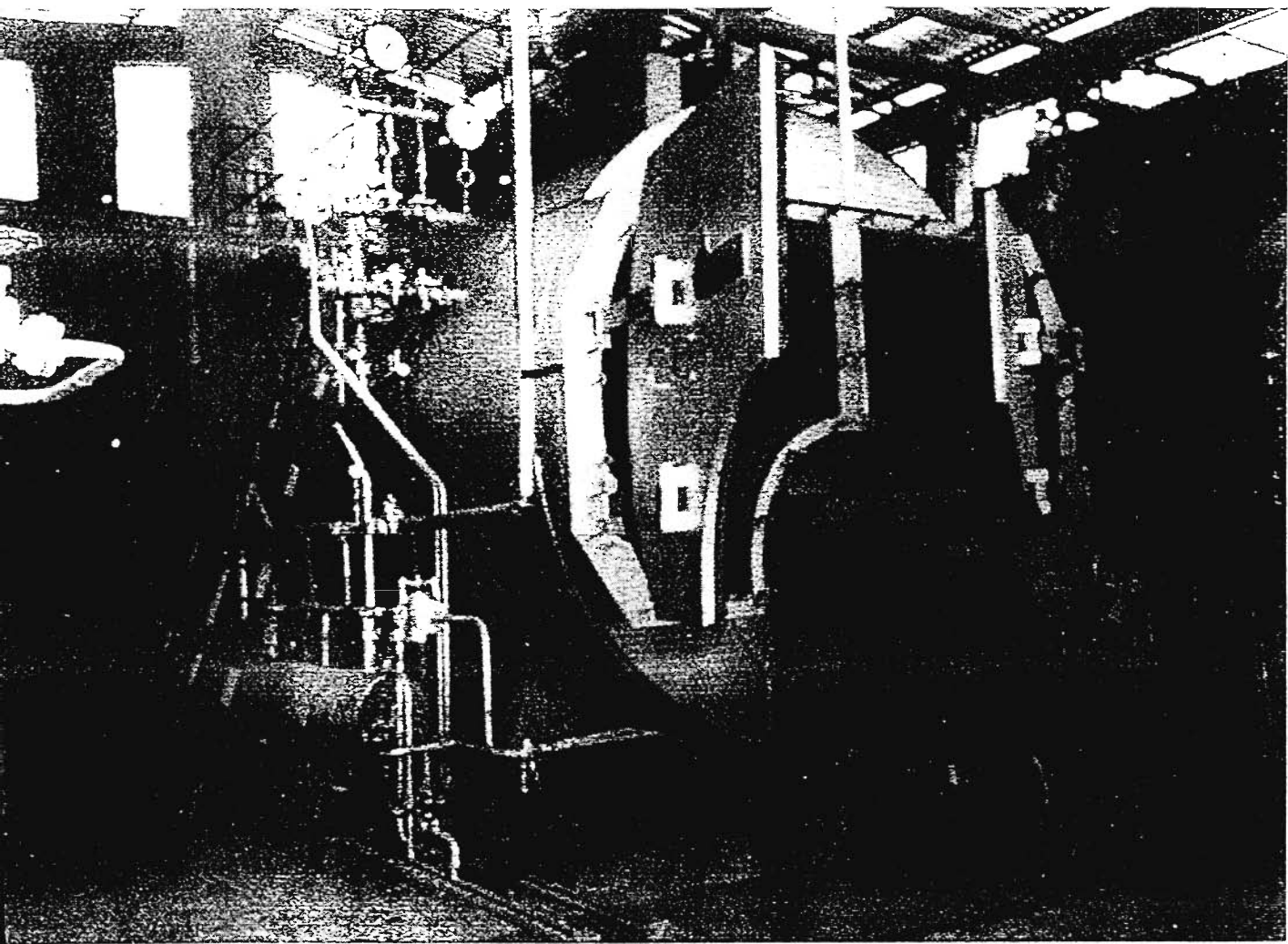

Λέβητας. Καύση με μαζούτ. 1991.
Αποθήκευση και διακίνηση ατμού.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

Αθήναις τῆ 31 Δεκεμβρίου 1924

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Αριθμὸς φύλλου 364

ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΑ

πρόχως ἰδίως συστάσεως ἐν Ἀθήναις Ἀνώνυμος Ἐταιρεία ὑπὸ τὴν ἑπωνυμίαν «Ἀνώνυμος Βιομηχανικὴ Ἐταιρεία Χαρτοποιίας» καὶ ἐγκρίσεως τοῦ καταστατικοῦ αὐτῆς.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Ἐχόντες ὑπ' ὄψιν τὸ ἄρθρον 37 τοῦ Ἐμπορικοῦ Νόμου, ἀτάσει τοῦ Ἡμετέρου ἐπὶ τῆς Ἑθνικῆς Οἰκονομικῆς Συνομοσπονδίας, παρέχοντες τὴν ἰδίαν συστάσεως ἐν Ἀθήναις ἑπωνυμίαν «Ἀνώνυμος Βιομηχανικὴ Ἐταιρεία Χαρτοποιίας» καὶ ἐγκρίνομεν τὸ καταστατικὸν αὐτῆς, ὡς τοῦτο καταρτίσθη διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 80 ἑ.ε. πράξεως τοῦ συμβουλευτικοῦ Ἀθηνῶν Κωνσταντίνου Δ. Ἰωάννου.

Ὁ αὐτὸς Ὑπουργὸς δημοσιεύσει καὶ ἐκτελέσει τὸ παρὸν διατάγμα μετ' ὅτι θέλει δημοσιεῖσθαι καὶ τὸ ὡς ἑνωτικὴν ἐγκρίσασθαι καταστατικὸν τῆς ἐν λόγῳ Ἐταιρείας.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 29 Δεκεμβρίου 1924.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας

ΠΑΥΛΟΣ ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗΣ

Ὁ ἐπὶ τῆς Ἑθνικῆς Οἰκονομικῆς Ὑπουργὸς
Κ. Σπυρίδης

0. 37589.

ΕΤΑΙΡΙΚΟΝ ΔΡ. 14.000.000

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τὴν δεκάτην ἐνάτην (19) Δεκεμβρίου τοῦ χριστοῦ ἐνεακοσιοστοῦ εἰκοστοῦ τεταρτοῦ (1924) ἡμερᾶν Παράσκειν ἐν τῷ ἐγκαθῆσθαι ἐπὶ τῆς ὑπὸ Στάδου καλεσθέντος Κεντρικοῦ Καταστατικοῦ τῆς Τραπεζικῆς Ἀθηνῶν Ἰδιοκτησίας τῆς Ἰδίας Τραπεζικῆς ἑνώσεως καὶ ἑνωτικῶν ἐνώπιον ἐμοῦ τοῦ συμβουλευτικοῦ καὶ κατοικοῦ Ἀθηνῶν Κωνσταντίνου Δ. Ἰωάννου ἐδρευούτος αὐτοῦ παρὸς τὴν ἐπιπέδου καὶ τῶν κἀτωθὶ μνημενευομένων μετόχων πολιτῶν Ἀθηνῶν ἐνηλικιωμένων ἡλικιωμένων καὶ μὴ ἐξαιρετέων ὑπὸ Νόμου κ.κ. 1) Ἰωάννης Κωνσταντίνου Ἡλικόπουλος, Τραπεζίτης καὶ Γενικὸς Διευθυντὴς τῆς Τραπεζικῆς Ἀθηνῶν Κωνσταντίνου Δημητρίου Νικολαΐδης μηχανικὸς καὶ βουλευτὸς τῆς αὐτῆς τραπεζικῆς Ἀθηνῶν, ἀμερότεροι οὗτοι πολῖται τῆς πόλεως Ἀθηνῶν ὡς ἐπιπροσώπωντες ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὴν ἐν Ἀθήναις ἐδρευούσαν ἄνώνυμον Ἐταιρείαν Τραπεζικὴν ὑπὸ τὴν ἑπωνυμίαν «Τραπεζικὴ Ἀθηνῶν» ἡμῶς εἰδικῆς ἐξουσιοδοτήσεως δεθείσης αὐτοῖς ὑπὸ τοῦ ἐπιπέδου Συμβουλίου τῆς Τραπεζικῆς Ἀθηνῶν κατὰ τὸ ἀρτιστικὸν ὡδε ἐν ἀντιγράφῳ ἀπόσπασμα πρακτικῶν ἐδιδάσεως τοῦ Διοικητικοῦ τοῦτου Συμβουλίου τῆς 12 Δεκεμβρίου 1924. 2) Ἀλέξανδρος Γεωργίου Γιαννουλάτος

ἐροπλιστῆς κάτοικος Ἀθηνῶν, ἐνεργῶν ἐπὶ τοῦ προκειμένου δι' ἑαυτὸν ἀτομικῶς καὶ κατ' ἐπιτολήν, διὰ λογαριασμοῦν, ἐκ χρημάτων πρὸς δὲ καὶ ὡς ἀντιπρόσωπος ὡς εἶπε, τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Ἀποστόλου Γεωργίου Γιαννουλάτου, ἐροπλιστοῦ κατοικοῦ Ἀθηνῶν. 3) Θεοφάνης Γεωργίου Μάνος, βιομηχανικὸς κάτοικος Πειραιῶς, ἐνεργῶν ἐπὶ τοῦ προκειμένου α) δι' ἑαυτὸν ἀτομικῶς καὶ β) ὡς πληρεξούσιος τῶν Παύλου Γεωργίου Μάνου καὶ Κωνσταντίνου Γεωργίου Στασιάνη, ἐμπόρων κατοίκων Πειραιῶς, δυνάμει τοῦ ἐν ἀντιγράφῳ προσηκωμένου ὡδε ὑπ' ἀριθ. 9940 (18 Δεκεμβρίου 1924) πληρεξούσιου γενόμενου ἐνώπιον τοῦ συμβουλευτικοῦ Πειραιῶς Γεωργίου Νυσταξοπούλου καὶ γ) ὡς πληρεξούσιος τοῦ Παναγιώτου Ἀναστασίου Παναγιωτοπούλου, τραπεζίτου κατοικοῦ Πειραιῶς, δυνάμει τοῦ ἐν ἀντιγράφῳ προσηκωμένου ὡδε ὑπ' ἀριθ. 9941 (18 Δεκεμβρίου 1924) πληρεξούσιου γενόμενου ἐνώπιον τοῦ συμβουλευτικοῦ Πειραιῶς Γεωργίου Νυσταξοπούλου. 4) Ἰωάννης Γεωργίου Λαζαρίδης δικηγόρος κάτοικος Πειραιῶς, ἐνεργῶν ἐπὶ τοῦ προκειμένου δι' ἑαυτὸν ἀτομικῶς καὶ ὡς πληρεξούσιος τοῦ Ἀρσενίου Νικολάου Ζαρειράκη ἐροπλιστοῦ κατοικοῦ Νέου, δυνάμει τοῦ ἐν ἀντιγράφῳ προσηκωμένου ὡδε ὑπ' ἀριθ. 4081 (17 Δεκεμβρίου 1924) πληρεξούσιου γενόμενου ἐνώπιον τοῦ συμβουλευτικοῦ Πειραιῶς Διονυσίου Γ. Γκιάκα. 5) Ἰωάννης Στεφάνου Φιλιπποπούλος τραπεζίτης κάτοικος Ἀθηνῶν ἐνεργῶν ἐπὶ τοῦ προκειμένου δι' ἑαυτὸν ἀτομικῶς καὶ κατ' ἐπιτολήν διὰ λογαριασμοῦν καὶ χρημάτων πρὸς δὲ καὶ ὡς ἀντιπρόσωπος ὡς εἶπε, τοῦ κ. Ἡλία Παναγιώτου Γκεροτσόλογου τραπεζίτου κατοικοῦ Σπάρτης. 6) Κωνσταντίνος Δημητρίου Ζωνάρης, ἐμπόρος κάτοικος Πειραιῶς. 7) Κωνσταντίνος Ἐπαμεινώνδα Σπηλιωτόπουλος ναυτικός πρᾶκτως κάτοικος Πειραιῶς. 8) Νικόλαος Δημητρίου Λούβης ἐμπόρος κάτοικος Πειραιῶς. 9) Χαράλαμπος Νικολάου Περικυανῆς τραπεζίτης κάτοικος Ἀθηνῶν. 10) Ἀνδρέας Θεοδώρου Φαρμάκης ἐμπόρος κάτοικος Ἀθηνῶν καὶ 11) Ἡλίας Χαράλαμπος Βαζζάκας, ἐμπόρος κάτοικος Πειραιῶς, ἐνεργῶν ἐπὶ τοῦ προκειμένου δι' ἑαυτὸν ἀτομικῶς καὶ κατ' ἐπιτολήν καὶ διὰ λογαριασμοῦν καὶ χρημάτων πρὸς δὲ καὶ ὡς ἀντιπρόσωπος ὡς εἶπε, τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Θεοδώρου Χαράλαμπος Βαζζάκα, ἐμπόρου κατοικοῦ Πειραιῶς καὶ ἐκ συμφώνου ἀπακτίς ὑφ' ἣν ἕκαστος τούτων παρίσταται ἰδίως καὶ ἐδῆλωσαν καὶ συναμολόγησαν ἀπὸ κοινού καὶ ἐκ συμφώνου ὅτι προβαίνουσι εἰς τὴν σύστασιν τοῦ παρὸντος καταστατικοῦ συμβουλίου πρὸς ἴδουσιν τῆς κἀτωτέρω ἀκαφερομένης Ἐταιρείας ὑπὸ τοῦδε ἀκολουθοῦς ὄρους καὶ κεφάλαια.

ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΝ

τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀνώνυμου ἑταιρίας ὑπὸ τὴν ἑπωνυμίαν «Ἀνώνυμος Βιομηχανικὴ Ἐταιρεία Χαρτοποιίας»

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

Ἄρθρον 1.

Συνιστᾶται ἄνώνυμος διὰ μετόχων Ἐταιρεία ὑπὸ τὴν ἑπωνυμίαν «Ἀνώνυμος Βιομηχανικὴ Ἐταιρεία Χαρτοποιίας».

άποψη καταβληθέντα τμήματα της αξίας της επί δε
τέρας όφραως οι δικτάτορες του παρόντος άρθρου του
πρωτοκόπου εν συνδυασμῳ προς τὰς διατάξεις του άρθρου
5 νόμου 2100.

Άρθρον 9.

Η απόφασις του Διοικητικού Συμβουλίου δύναται
δωθῆναι τίτλοι περιέχοντες πλείονος της μίσε μετοχῆς.
επιπτώσει αύξήσεως του εταιρικοῦ κεφαλαίου ἔχουσι
δικαίωμα προτιμήσεως οι ἐκάστοτε κάτοχοι τῶν μετοχῶν
Εταιρείας, ἀνάλογως προς τὰς πικ αὐτῶν καταχόμεντε
τάς. Τὸ δικαίωμα δὲ τοῦτο δύναται νὰ ἀσκήσωσιν
τοχοι ἐν τῆς ὁρίζομένης ἐκἀστοτε ὑπὸ τοῦ Διοικητικοῦ
συλλοῦ προθεσμίας, κατὰ πᾶσαν ἐκδοσιν νέων μετοχῶν.

Άρθρον 10.

Οι μετοχαὶ ἐκδίδονται εἴτε ὀνομαστικῶς εἴτε ἀνόνημοι
(ἢ κοιμιστή) κατὰ βούλησιν του μετόχου. Δύνανται τῆ
καὶ αὐτοῦ νὰ μετατραποῦσι καὶ μεταχειριστέως οι
αστικῶς εἰς ἀνόνημους καὶ αἱ ἀνόνημοι εἰς ὀνομαστικῶς.
ἀνόνημοι τίτλοι, εἰς τὴν κοιμιστή, καὶ οι ὀνομαστικοί
τοχοι ἀπλοκόπονται εἰς ἰδικιτέρας διπλοτύπων βιβλίων,
ἠριθμημένοι νομίμως χρονοσεσημασμένοι ὑπογεγραμ-
ῦπὸ δύο τῶν μελῶν του Διοικητικοῦ Συμβουλίου.
οι δὲ καὶ τὴν σφραγίδα της Ἐταιρείας. Αἱ ὀνομαστι-
μετοχοὶ ἐπὶ πλέον ἐγγράφονται εἰς ἐπὶ τούτῳ βιβλίον
μενον ἐν τῆ ἔδρῃ της Ἐταιρείας, ἢ δὲ μεταβιβασίσε
κυριότητος αὐτῶν συντελεῖται δι' ἐπὶ τούτῳ πράξεως
ὑπογεγραμμένης ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ καὶ ὑπογεγραμμένης
δύο ἐν τῶν μελῶν του Διοικητικοῦ Συμβουλίου. Ἐπι-
οικιτῆ δὲ μεταβιβασίσε ἐκδίδονται νέοι ὀνομαστικοὶ τί-
κατὰ τῆς ἀνωτέρω ἔραως, ἐπὶ ὀνόματι του εἰς τὴν μετα-
οικιτῆ εἰς ἀπικιτῆσασιν ἐκείνων ὧν ἡ κυριότης μετα-
οικιτῆ καὶ οἱ τῆς λογίζονται αὐτοδικιῶως ἄνομοι. Ἐπι-
οικιτῆς αἱ μετοχαὶ ἕως οἱ ἰδρυταὶ ἢ αἱ ἄλλοι ἐκδοσὶ τῶν ἀνω-
εἰς μετοχῆς εἰσφορῶν των μέχρι της ἐντελευτέρας ἀποπλη-
της αξίας των ἢ εἰναι ὀνομαστικῶς, ἐπὶ ὀνόματι αὐ-
διδόμενοι νὰ μεταβιβασθῶσιν κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἔρα-
κα, ἢ μεταβιβασθῶσιν ὅμως αὐτὰς ἰδρυταὶ, εἰθύνεται ἀλλῆ-
ως μετὰ τῶν νέων κυριῶν, διὰ τὸ ἔραυθόμενον ἐπὶ τῆς μ-
αξίας των, κατὰ τὰ ἐν τῷ Νόμῳ εἰδικῶς ἠοικόμενα.
μεταβιβασίσε τῶν ἀνωτέρων τίτλων γίνεται δι' ἀπῆς
δόσεως αὐτῶν.

Άρθρον 11.

Οὐδεμία αύξήσις του εταιρικοῦ κεφαλαίου δύναται ν'
αἰσιωθῆ εἴτε ὑπὸ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου της Ἐ-
ίας εἴτε ὑπὸ της Γενικῆς Συνελεύσεως τῶν μετόχων
τὰ ἀνωτέρω ἐκείνησιν ὧν ὀρίζομενας, πρὸ της δημοσι-
της πρὸ ἀκλήσεως του Διοικητικοῦ Συμβουλίου καὶ
θροῦ. Ὁ ὀρίζεται πρὸς πληρωμῆν καὶ τῆς τελευταίας
καμίας ὀβσεως της αξίας τῶν μετοχῶν ἀνωτέρων τῆς
πρὸ τῆς εἰς ἄρθρου 1901 καὶ εἰς ἄρθρου 1902
αὐτῶν τῶν μετοχῶν οὐδεμία εὐθύνῃ αἰσροῦσι πρὸ
τῆς ὀνομαστικῆς αξίας της μετοχῆσιν των. Καδικιῶματα
ἢ ὑποχρεώσεσιν τὰ ἐκείνησιν ἐν τῶν μετοχῶν παρα-
ῦθροῦ πᾶν τὰ χρονον αὐτῶν. Ἡ κατοχὴ μίσε μετοχῆς
πᾶν τὰ ἀπικιτῆσιν ἀποδοχῆν καὶ τῶν καταστατικῶν
Ἐταιρείας καὶ τῶν ἀποφάσεων της Γενικῆς Συνελεύσεως
μετόχων.

Άρθρον 13.

Πᾶσα μετοχὴ εἶναι ἀδιαίρετος ἀπέναντι της Ἐταιρείας
ἀνὰ ἑκάστην ὀρίσεσιν εἰμὴ ἐνᾶ μόνον κάτοχον αὐτῆς.

Άρθρον 14.

Οἱ ὑποχρεώσεσιν καὶ τὰ δικαίωματῆ ἢ συνεπῆσιν ἢ
της μετοχῆσιν τῆς παρεμύνοσιν ἀμετάβλητῆ, ἐν ἢ

περιπτώσει ἢ θείσε περιῶθαι κῆρῆ εἰς τὸς κῆρονόμοσιν του
μετόχου ἢ εἰς τὸς πιστωτάς του. Κατῆσροσιν ἢ σφραγίσει
της Ἐταιρείας ὑπὸ μετόχων ἢ δανειστῶν αὐτῶν δι' ἀξίω-
σεσιν ἕως οἱ μετοχοὶ ἠδύναντο νὰ ἔχουσι κατὰ της Ἐταιρείας
ὡς ἐκ τῶν μετοχῶν δὲν ἐπιτρέπεται.

Άρθρον 15.

Πῆς μετοχοὶ οἰουδῆποτε καὶ ἐν εὐρίσκαται ὑπὸκίεται
εἰς τῆς Ἐλληνικῆς νόμοσιν ὡς πρὸς τὰς σχέσεσιν του μετὰ
της Ἐταιρείας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Διοίκησις της Ἐταιρείας.

Άρθρον 16.

Ἡ Ἐταιρεία διοικιῖται ὑπὸ συμβουλίου ἀποτελουμένου
ἐξ εἰς (6) μελῶν κατ' ἐλάχιστον, εἰσε δέκα τεσσάρων (14)
κατ' ἀνωτάτων ὄριον μελῶν ἐκλεγόμενων ὑπὸ της τακτικῆς
Γενικῆς Συνελεύσεως ἀνὰ ἐκάστην διετίαν. Διὰ τὴν πρώτην
ἐξετίαν τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον ὀποτελεῖται ἐν τῶν ἀνω
ἰδρυτῶν της Ἐταιρείας, ἦτοι Ἰωάννου Γ. Γιαννουλάτου,
ὡς Πρόεδρου, Θεοφάνου Γεωργ. Μήνου, Ἰωάννου Σ. Φι-
λιπποπούλου, Ἰωάννου Λαζαρίου, Παναγιώτου Α.
Παναγιωτοπούλου, καὶ Χρηστάκου Περικονάκη καὶ Δη-
μητρίου Ἀριστείδου Γαλιῆστρά κατοίκου Ἀθηνῶν.

Ἡ τακτικὴ Γενικὴ Συνέλευσις του γλιεστοῦ ἐνεκκο-
σιστοῦ τριακιστοῦ πρώτου (1931) θέλει ἐκλέξει τὸ νέον
Διοικητικὸν Συμβούλιον. Τὸ διὰ τὴν πρώτην ἐξετίαν συ-
σταθῆν Διοικητικὸν Συμβούλιον δύναται ν' ἐκλέγη, τὰ μέρη
συμπλήρωσεσιν του ἀριθμοῦ τῶν δέκα τεσσάρων κατ' ἀνω-
τάτων ὄριον μελῆ, μέχρι της πρώτης τακτικῆς Γενικῆς Συν-
ελεύσεως. Ἐπίσε τὸ διὰ τὴν πρώτην ἐξετίαν συσταθῆν
Διοικητικὸν Συμβούλιον ὡς καὶ τὰ ἐραῖσε τοικῶσιν δύναται
νὰ ἐκλέγῃν μέλη πρὸς ἀναπλήρωσιν τῶν ὑπὸ τῶν Γε-
νικῶν Συνελεύσεων ἐκλεγέντων μελῶν, ἐν περιπτώσει περικ-
τήσεως ἢ ἀλλῆς πρὸς ἀποχωρήσεως των. Ἐάν δὲ εἰς οἰουδῆ-
ποτε ἴδουσιν κανοθῶσιν θέσεσιν του Διοικητικοῦ Συμβουλίου
τόσκι, ὥσπερ νὰ κατέλθῃ ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν κάτω τῶν
εἰς (6), τὰ ὑπόλοιπα μέλη ὑποχρεοῦνται τὸ ταχύτερον νὰ
ἐκλέξουσιν τὸν ἀπαιτούμενον ἀριθμὸν μελῶν οὔτως ὥστε νὰ
ἀποτελεσθῇ ἐκκεμῆδς συμβούλιον. Πᾶσα ὑπὸ τοῦ Διοικητι-
κοῦ Συμβουλίου ἐκλογῆ μέλους κατὰ τὰ ἀνω γενομένη
ὑποβάλλεται ὑπὸ τὴν ἐγκρισιν της ἀμέσεως προσεχῆς Γε-
νικῆς Συνελεύσεως. Ἐν περιπτώσει μὴ ἐγκρίσεως ὑπὸ της
Γενικῆς Συνελεύσεως της ὑπὸ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου
γενομένης ἐκλογῆς μέλους διὰ τὴν ὡς ἀνω ἀντικιστάσασιν
ἢ συμπλήρωσιν του ἀριθμοῦ τῶν μελῶν αὐτοῦ αἱ κατὰ τὸ
μερολῶθῆσαν διάστημα μεταῦ της ἐκλογῆς καὶ της μὴ τυ-
χῶν ἐγκρίσεως του διορισμοῦ του μέλους πράξεσιν εἰσιν ἐγκ-
υροῦσι. Πᾶν τὰς προηγουμένου συμβουλίου τὰ μέλη εἶναι
ἐπανεκλέξιμα. Πᾶν τὰς, ὡς ἀνωτέρω, ὑπὸ τοῦ Διοικητικοῦ
Συμβουλίου ἐκλεγέντος μέλους, αὐτῶν ἢ θητεία λήγει κατ'
ὄν χρόνον καὶ ἢ τῶν ἐκλεγέντων μελῶν.

Άρθρον 17.

Ἐκάστην μέλος του Διοικητικοῦ Συμβουλίου ὀφείλει
νὰ καταθέσῃ πρὸς τὴν Ἐταιρεία ἐκάστον (100) μετοχῆς πρὸς
ἐγγύτην της διαχειρίσεως της, ἕως δὲν δύναται ν' ἀναλάβῃ
ἐν δὲν ἐγκριθῆ προηγουμένως ἢ διαχειρίσεσιν του.

Άρθρον 18.

Κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ συνεδρίασιν μετ' ἐκάστην νέον
συνεδρίασιν μετὰ τὴν πᾶρσιν της πρώτης ἐξετίας τὸ
Διοικητικὸν Συμβούλιον ἐκλέγει τὸν Πρόεδρον καὶ Ἀντι-
πρόεδρον αὐτοῦ, διὰ πλείονος τῶν Πρόεδρον ἀπόντα ἢ
ἀδύνητον ἀναπλήροῦ ὁ Ἀντιπρόεδρος καὶ τεύτου ὁ πρὸς-
ἰθύτερος ἐκ τῶν μελῶν μέχρις οὔ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου
ὑπόδειξη τῶν ἀναπλήρωσῆν του.

Άρθρον 19.

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον συνέχεται ἐν τῇ ἔδρᾳ τῆς πλείους ὁσάκις τὸ συνέσεον τῆς Ἐταιρείας ἀπαιτεῖ τὸ προσκλήσει τοῦ Προέδρου ἢ τοῦ ἀναπληρωτοῦ αὐτοῦ ἤ ἰσχυρῶς ἀπὸ τῶν μελῶν. Διατελεῖ ἐν ἀπαρίθῳ ἐν ἐκπομπῇ τὸ ἥμισυ μὲν ἐνδεὶς τοῦλάχιστον τοῦ ἀριθμοῦ δημοσίων μελῶν αὐτῶν πάντας ὅμως πρέπει νὰ ἰσταται κἄντιπροσώπως τοῖς τοῦλάχιστον μὲν. Ἐκαστὸς παριστάμενος ἔχει μίαν ψήφον, δύνανται ὅμως νὰ ἀντιπαυθῇ ἐν μόνον συνάδεικτον του, ἐξουσιοδοτημένως δι' ἄλλης ἐπιστελλῆς πρὸς τὸ Συμβούλιον ὅπως διαβῆται ἐκεῖνον τὴν ψήφον. Ἡ ἐπὶ ἐξίτητον ἀποχὴ συμβούλου ἐστὶ ἐν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Δ. Συμβουλίου ἂνευ δεδικαιολογημένης αἰτίας ἢ προηγουμένης ἀδείας αὐτοῦ, παρέχει εἰς τὸ τὸ δικαίωμα νὰ θεωρήσῃ τὸν ἀπέχοντα συμβούλου ὡς ἀνεστημένον, νὰ προσβῇ εἰς τὴν ἀντικατάστασιν του. Τὴν ἢ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου λαμβάνουσι ὡς ἀπέχοντα δρχαμὰς τριακισίας (300) δι' ἐκάστην συνέδριον, ἂνευ πρὸς τὴν ἀποχὴν αὐτοῦ πρὸς τὸν ἀπέχοντα ἢ ἀπορροσίσῃ διὰ τὴν ἀπομένην ἐκάστην ἡσιν τὴν κῆρσιν ἢ ἐλάττωσιν τοῦ ἔκω πρὸς.

Άρθρον 20.

Αἱ ἀπορροσεις τοῦ Διοικ. Συμβουλίου καταρτίζονται τὰ πλειοψηφίαν ἐξαιρετικῶς προκειμένου νὰ ληρθῇ ἀπόφαις περὶ αἰτίας τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου προβλεπόμενης ὑπὸ τοῦ άρθρου θ' τοῦ παρόντος ἀπαιτεῖται πλειοψηφία τῶν δύο τρίτων 2/3 τοῦ συνόλου τῶν μελῶν δι' ὧν ἕσαστε ἔχει συμπληρωθῇ τὸ Διοικ. Συμβούλιον. Αἱ διάφορα βεβαιούνται διὰ πρακτικὸν καταχωρίζομενον εἰς τὸ τοῦτο βιβλίον φυλάσσομενον ἐν τῇ ἔδρᾳ τοῦ συμβουλίου, τοποθετούμενον πρὸς πάντων τῶν μελῶν τῶν μέρες καὶ εἰς τὸν διάστατον μελῶν. Ἡ γνῶμη τῶν τυχόν διαφωνούντων μελῶν καταχωρεῖται κατ' ἀδειαν του ἐν τοῖς αὐτοῖς πρακτικῶς ἐάν δε τις ἀρνεῖται νὰ υπογράψῃ γίνεται μείναι. Ἐπιτρέπεται ἢ ἀποσπασματικῶν τῶν διακρίσεων αὐτῶν, τὰ ὅπως τῶν δικαστηρίων ἢ ἄλλων ἐργῶν προσαχθησόμενα ἐκινῶνται πρὸς τοῦ Προέδρου τοῦ Συμβουλίου, ἢ τοῦ ἀναπληρωτοῦ του καὶ ἐν ἐλλείψει αὐτῶν πρὸς δύο συμβούλους.

Άρθρον 21.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου καὶ τοῦτο αὐτοῦ μόνον ἢ ἀπόντος δι' νόμιμος αὐτοῦ ἀναπληρωτῆς ἐκπορροσεῖ καὶ παριστᾷ τὴν Ἐταιρείαν ἐνώπιον πάντων τῶν ἑλληνικῶν Δικαστηρίων ὡς καὶ τῶν ἀλλοδαπῶν τοιούτων πρὸς πάσης δικαστικῆς διαφοράς, δίδει ὄρκους καὶ ἐνεργεῖ ἕσαστε δι' δικαστικῆν πρὸς ἀπαιτούσασιν τὴν ἀντιπροσωπεύον τοῦ διαδίκου παράστασιν. Εἰς τὸν Πρόεδρον ἢ τὸν νόμιμον αὐτοῦ ἀναπληρωτῆν ἀρτεῖ καὶ ἡ ἐπίσημη τῶν Δικαστικῶν ἐργῶν ὑπερᾶσπισις καὶ προστάσις τῶν συμφερόντων τῆς Ἐταιρείας. Ἐπιτρέπεται ἢ ἄντιπροσωπεύον τὸν ἀπέχοντα ἢ ἀπορροσίσῃ διὰ τὴν ἀπομένην ἐκάστην ἡσιν τὴν κῆρσιν ἢ ἐλάττωσιν τοῦ ἔκω πρὸς.

ἀντικατάρχην ἀκινήτων εἴτε ἀκινήτων διὰ τὴν ἐγκατάστασιν τῶν ἐργαστασιῶν, ἀποθηκῶν, γραφείων καὶ προκτασιῶν τῆς Ἐταιρείας εἴτε καὶ πρὸς παρῶν ἐπιμετᾶσιν πρὸς αὐτῆς. Ἀπορροσίζει περὶ τῆς λειτουργίας καὶ ἐπιμετᾶσιν τῶν ἐργαστασιῶν, κληνῶν καὶ τοῦ ἄλλου ἀπορροσίζει περὶ τῆς λειτουργίας καὶ ἐπιμετᾶσιν τῶν ἐργαστασιῶν, ἀπορροσίζει περὶ τῆς μεταρρυθμίσεως καὶ ἐπιμετᾶσιν αὐτῶν ὡς καὶ περὶ τῆς ἀσφαλίσεως ἢ μὴ αὐτῶν, δυνάμενον ὅποταν τὰ συνέσεοντα τῆς Ἐταιρείας τὸ ἐπιβάλλουσι νὰ κρατῇ καὶ δι' ἴδιον λογαριασμὸν τῆς Ἐταιρείας τὸ ὅλον ἢ μέρος τῶν κινδύνων ἰδίου Τυμπερον κῆρσιν κληνῶν. Κανονίζει τὰ διάφορα ἐσθλὰ τῶν ἐργαστασιῶν καὶ ἐνεργεῖ τὴν ἀπορρὸν πρὸς τῆς ὅλης ὅλης καὶ ἀντικειμένῶν ἀκινήτων διὰ τὸν σκοπὸν τῆς Ἐταιρείας καὶ τὴν κῆρσιν καὶ ἐπιμετᾶσιν τῶν ἐργαστασιῶν. Ἐπιτρέπει τὴν πώλησιν ἀκινήτου ὅλικοῦ. Συμβάλλεται μετὰ τῆς Κυβερνήσεως καὶ πρὸς ἄλλου φυσικοῦ ἢ νομικοῦ προσώπου διὰ τὴν χορηγήσιν προϊόντων τῆς Ἐταιρείας ὡς καὶ τὴν ἀγορὰν πρὸς τῆς ἢ ἄλλων ὅλικοῦν καὶ ἐπιμετᾶσιν καὶ διὰ πᾶσαν ἔσαστε ὑπόθεσιν διακρινῶνται εἰς πλειοδοσίας ἢ μειοδοσίας διὰ τὴν πώλησιν προϊόντων τῆς Ἐταιρείας καὶ ἀγορὰν ὅλικοῦν ἢ ἐπιμετᾶσιν ὑπογράφον ἐπὶ τοῦτο ἰσχυρικῆν σύμβασιν, συμφωνίαν ἢ ἔσαστε καὶ διενεργεῖ συμβάσεις μετ' ἄλλου δημοσίου ἢ ἐταιρείων, ἢ καὶ ἄλλου φυσικοῦ προσώπου ἀσφαλισμένων ἐπὶ αὐτὸ πρὸς ἐξουσιοδοτησιν τῶν συμφερόντων τῆς Ἐταιρείας.

Ἀπορροσίζει τὴν ἰδουσίαν, ὑποδιευθίνουσαν, ὑποκαταστήσαν τὴν Προκτασίαν ἐν τῇ ἡμερᾷ ἢ καὶ ἄλλοδοτῆ κληνῶν τὴν περιφέρειαν καὶ τοὺς ὄρους τῆς ἐνεργείας καὶ διαχειρίσεως αὐτῶν ὡς καὶ τῆς ἀντιπροσωπευτικῆς ἐξουσίας γνωστοποιουμένων τῶν ἔσαστε τῆς ἐπιτοῦς δι' ἐγκλησίαν. Διατελεῖ καὶ πρὸς ἐν γένει ἂνευ τὸ προσωπικῶν τῆς Ἐταιρείας, συμπεριλαμβανόμενον καὶ τοῦ τεχνικοῦ τοιούτου ὡς καὶ τοῦ διευθυντοῦ τῶν ὑποκαταστήσαν καὶ ὑποδιευθίνουσαν καὶ τοὺς Πράκτορας καὶ ὑποκλήτους ἐν γένει τῆς Ἐταιρείας καθορίζον τοὺς μισθοὺς, προμηθείας καὶ ἐν γένει τῆς ἐκτάκτους αὐτῶν ἀπολαύσας, ὡς ἐπίσης καὶ τῆς ἐργασίας τῆς ὅλης ὅλης ἀσφαλίσεως καὶ δώσεων οἷτοι διὰ τὴν διαχειρίσιν του. Προσδιορίζει τὰς δαπάνας τῆς Διοικήσεως πρὸς μισθοὺς τοῦ προσωπικοῦ καὶ τῶν διευθυντῶν τῆς Ἐταιρείας ὡς καὶ τῆς ἀμοιβῆς τῶν ἐπιφορτισμένων εἰδικῆν ὑπηρεσίαν ἢ παρασχημάτων ὡφελίμου ἐκδουλείσεως εἰς τὴν Ἐταιρείαν. Καταρτίζει τοὺς ἰσολογισμοὺς τῆς Ἐταιρείας, προτείνει τὰ δικαιοῦτα μερίσματα καὶ κέρδη, κανονίζει τὴν τοποθέτησιν καὶ τὴν ἐν γένει διάθεσιν τοῦ τε ἀποθεματικοῦ καὶ παντῆς ἄλλου διαθεσίμου κεφαλαίου τῆς Ἐταιρείας, συμφώνως πρὸς τὰς συμφερόντας αὐτῆς διορίζει δι' ἐγκλησίαν τῆς Ἐταιρείας καὶ ἀπορροσίζει περὶ τῆς ἐνεργείας ἀγωγῶν καὶ περὶ γρήσεως οἰουμένην τῆς ἐκτάκτου ἐνδίκου μισθοῦ, κατὰ τῶν ἐκδιδουμένων ἀπορροσίων ἢ καὶ περὶ ἀποδοχῆς αὐτῶν καὶ παρατήσεως ἀπὸ αὐτοῦ ἢ μέρους τῆς δικῆς ὡς καὶ παντῆς ἄλλου δικαίου, προνομίου ἢ ἐργασίας, ὡς καὶ πρὸς ἀνακοπῆς, κατασχέσεως ἢ ἐργασίας Πάντα δὲ αὐτὰ μετὰ τῆς ἄνευ πληρωμῆς Συμβιβάζεται καὶ συνάπτει συνυποσχετικὰ διατάξεις διὰ τῆς ὑποθέσεως τῆς Ἐταιρείας καὶ διορίζει τοὺς διατητῆς αὐτῆς ἐν τῇ πλείονας. Ἐγκλησίαν ἀπαιτήσεως τῆς Ἐταιρείας καὶ ἀποδοχῆς τὴν ἐγκλησίαν ἄλλου συνάπτει δάνειον, ἐξαιρέσει δανείων δι' ἀσφαλίσεως κληνῶν τὸν τύπον τοῦ δανείου καὶ τῆς παρεχόμενης ἐπιμετᾶσιν ἢ μὴ ἀσφαλίσεως, ἐπίσης συνομολογεῖ πᾶσαν ἀναδοχὴν ὑποχρέωσιν μετὰ τῆς ἄνευ ὑποθήκης, πᾶσαν μεταβίβασιν ἢ ἐγκλησίαν πιστώσεως τῆς ἐκτάκτου ἀκινήτων ἢ ἄλλων ἀντικειμένων μετὰ τῆς ἄνευ ἐργασίας. Ἐγκλησίαν προσημειώσεως καὶ ὑποθήκης ὑπὲρ τῆς Ἐταιρείας καὶ συνάπτει εἰς τὴν ἐξίτητον τοῦτο. Ἐπιτρέπει πᾶσαν ἀνάγκησιν ἐκπόνησιν ἢ μεταβίβασιν τίτλων καὶ οἰωνοδότου ἀξίων, δημοσίων, γραφείων, μετοχῶν ἢ ὁμολογιῶν, πλὴν τῶν ἰδίων μετοχῶν τῆς Ἐταιρείας ὡς πρὸς

ην απόκτηση των οποίων ισχύουν οι περιορισμοί του Νόμου. Ένεργει πλήρωμην ή εϊσπραξίν προσοτήτων τελευτών εις την Έταιρείαν και χορηγεί ή λαμβάνει εξόφλησιν ατότων. Ένεργεί άναγκαστικής γυμνοθεσίας διά την χρήση των έργαστασίων. Εκδίδει και δημοσιεύει κανονισμίν της έσωτερικής λειτουργίας των έργαστασίων υποπεριουσιαστικώς και διά τους τρίτους. Εξελέγγει τὰ βιβλία και τὸ Γραμμίον της Έταιρείας, τὴν διαχειριστίν των έργαστασίων, ποδευθύνουσων, Υποκαταστημάτων και πρακτορείων, και τὴν δὴμιὰ της άποθήκης της Έταιρείας, διορίζει ένα ή πλείονας έπιθεωρητάς ένεργοῦντας τὸν ποιούτων έλεγχον κατ' εἰσπραξίν του. Εν γένει άπορατζίει περί παντός ζητήματος συναρτῶς πρὸς τὸν σκοπόν της Έταιρείας πάσης εξουσίας κινώτερῳ άρισθείσης ένδεικτικῆς και οὐχι περιοριστικῆς των δικαίων αὐτοῦ.

Άρθρον 23.

Τὸ Δ. Συμβούλιον δύναται νά υποκαταστήσῃ εις ένα ή πλείονα ἐκ τῶν μελῶν αὐτοῦ τὰς αὐτὰς ὡς ἔνω έντολάς εν τῷ συνόλω ή εν μέρει ὡς και νά διαθήτῃ εις πρόσωπη κινῶς αὐτοῦ τὴν τεχνικήν διεύθυνσιν των έργασίων της Έταιρείας και τὴν έντέλεσιν των λαμβανουμένων πρὸ αὐτοῦ άποράσεων καθορίζον τὰ ὅρια της εξουσίας και έντολείας των. Εἰσπρατμένους τοῦ Δ. Συμβουλίου κατὰ τὴν πρώτῃν έκαστὴν εις ὃν θέλει άνατεθῆ ή φροντίς και έντέλεσις των άποράσεων αὐτοῦ και ή εν γένει μέριμνα και διεύθυνσις των έταιρικῶν έργασίων, διορίζεται ὃ ἐκ των ιδρυτῶν και μέλων τοῦ Δ. Συμβουλίου κ. Θεοράνης Μίνου και' ὃ εἰδικώτερον έπιφυλάσσεται νά καθορίσῃ τὸ Δ. Συμβούλιον δι' ἐπὶ τούτοι άποράσεώς του χωρὶς ἐκ τούτου νά καλύηται ἕπως ἐάν κί έταιρικῶν έργασίω ζήθελον άπατήσῃ, διορίσῃ και έπέρους έντεταλμένους αὐτοῦ με τὰς αὐτὰς ή έλάχισσυνας πρὸς τὸν εἰρημένον κ. Θεοράνη Μίνου έντολάς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ.

Γενική Συνέλευσις.

Άρθρον 24.

Ἡ Γενική Συνέλευσις καταρτισθεῖσα κινωρικῶς έκπροσωπεῖ τὴν ομάδα των μετόχων αἱ δὲ άποράσεις αὐτῆς αἱ ἐπὶ τῆ θέσει τοῦ καταστατικῶν και των διατάξεων τοῦ νόμου λαμβανόμεναι υποχρεοῦν πάντας και αὐτοῦς εἶναι τὸς κινῶντας και διαφωσούντας.

Άρθρον 25.

Ἡ Γενική Συνέλευσις συνέρχεται τακτικῶς τὸ θραύτερον μέγιστε τέλος Ἀπριλίου έκάστου έτους συγκαλουμένης πρὸς τούτο ὑπὸ τοῦ Δ. Συμβουλίου. Ἡ πρώτη τακτικῆς συνέλευσις κατὰ μῆνα Ἀπριλίου τοῦ έτους 1925, συνέρχεται δὲ και έκτάκτως ή προσκλήσει τοῦ Δ. Συμβουλίου εἰταν ζήθελον κρίνῃ τούτο άναγκαιόν και ὠφελίμον. Τὴν συγκαλήσιν έκτάκτου Γεν. Συνελεύσεως των μετόχων δύναται επίσης νά προκαλέσῃσι μέτοχοι εκπροσωποῦντες τὰ ἐν έκαστῶν του καταβεβλημένου μετοχικοῦ κεφαλαίου, δι' έκθεσῶν αὐτῆσεώς των πρὸς τὸ Δ. Συμβούλιον άναφεροῦσας τὸ ἀντικείμενον της ήμερησίας διατάξεως εἰσισηζόντες και πιστοποιητικόν της κάταθέσεως των μετοχῶν των, συμπτῶνως τῷ επομένῳ άρθρῳ 27ῳ, ὑπὸς τὸ Δ. Συμβούλιον υποχρεοῦται νά συγκαλέσῃ τὴν έκτάκτου Γεν. Συνέλευσιν ὅριστον ήμερῶν συνεδρίας αὐτῆς μη άπεργασιν περισσότερον των τριάντων ήμερῶν ἀπὸ της χρονολογίας της επίδοσεως της κτήσεως πρὸς τὸν Πρόεδρον τοῦ Δ. Συμβουλίου.

Άρθρον 26.

Αἱ προσκλήσεις διά τακτικὴν ή έκτάκτου Γενικῆς Συνελεύσεως δημοσιεύονται διά δύο ἐκ των ἐν Ἀθήναις και Πειραιεῖ εὐρώας κυκλοφοροῦσων κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ Διοικητι-

κοῦ Συμβουλίου ήμερησίῳ εἰκοσι πλήρεσι ήμέρασι πρὸ της ήμερας της Συνεδριάσεως αἱ δὲ πρὸς επαναληπτικῆς συγκαλήσεως μετ' άποταχοῦσιν άπαρτίαν δώδεκα τουλάχιστον ήμερας πρὸ της ήρισθείσης διά τὴν συνεδρίασιν και άνατρέουσι τὸν χρόνον και τὴν κατάσταση εἰθα θά συνεδριάσῃ ή Γενική Συνέλευσις, ὡς και τὰ θέματα της Ἡμερησίας Διατάξεως.

Άρθρον 27.

Πᾶς μέτοχος κάτοχος τουλάχιστον δέκα μετοχῶν δικαιούται εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' αντιπροσώπου νά μετασχῇ των έργασίων της συνελεύσεως. Ἡ κυριότης των μετοχῶν άποδεικνύεται δι' άποδείξεως καταθέσεως αὐτῶν κατὰ τὸ Γραμμίον της Έταιρείας ή τῷ Γραμμίῳ Πρακτικῶν και Δελτιῶν, ή παρὰ τὴν τῶν τῶν εἰρησισμένων Γραμπεζῶν ή Δημοσίων καταστημάτων των περιουσιαστικῶν διά της σχετικῆς διακηρύξεως τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου. Αἱ άποδείξεις της καταθέσεως των τίτλων εἰς και τῶν πληρεξουσιασίων εἰσίσημα ή ἴδιω καὶ των αντιπροσωπεύόντων άπόντας δέον νά καταθέθωνται εις τὰ Γραμμεία της Έταιρείας πέντε (5) τουλάχιστον ήμερας πρὸ της Συνελεύσεως άλλως δὲν λαμβάνονται ἐπ' ὄψιν, ἐκτός ἐν ή Γενική Συνέλευσις εἰδικῶς ζήθελον έπιταθεῖν τούτο. Εἰπὶ τῆ προσηγορίῃ τούτων παραδίδεται εις έκαστον καταθέτην άποδείξις άναφῆρουσα τὸ ποσόν των μετοχῶν τὸ ἄσμα τοῦ δικαίου και τὰς ψήφους εν δικαιούται αὐτοῦ ή τις χρησιμοποιεῖ και ὡς εἰσπῆρσον διά τὴν Συνέλευσιν. Εν τῇ Γενικῇ τακτικῇ ή έκτάκτου Γενικῇ Συνελεύσει κάτοχος δέκα μετοχῶν έχει μίαν ψήφον ὃ δὲ αριθμὸς των ψήφων αὐξάνεται άπερισρίτως διά της προσθήκης μίας ψήφου διὰ έκάστην δεκάδα μετοχῶν. Κατάλοιπος των κατὰ τὰ ἔνω εἰρητων δικαιώματων μετάσχῃσι των έργασίων της Συνελεύσεως και των ψήφων έκάστου μετ' ένδειξεως των διευθύνσεων αὐτῶν και των αντιπροσώπων των, συντάσσεται έπιμελεῖα τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου και ταυροκαλύπεται εις τὴν κτήσιν των συνεδριάσεων τεσσσεράκιον ὀκτώ (18) ὡρας πρὸ της ήρισθείσης διά τὴν Γενικὴν Συνέλευσιν. Δέκα δὲ ήμερας πρὸ πάσης τακτικῆς Γενικῆς Συνελεύσεως δέον νά δίδεται εις πάντας αὐτοῦμενον μέτοχον έπιστολιμαίως μετὰ των ἐπ' αὐτοῦ κάταθεσων τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου και των εἰρησῶν.

Άρθρον 28.

Ἡ Γεν. Συνέλευσις εὐρίσκαται ἐν άπαρτίῃ και συνεδριάσει ἐγκύριως ἐπὶ των θεμάτων της ήμερησίας διατάξεως ὅταν παρίστανται και αντιπροσωπευόνται κατ' αὐτὴν μετοχοι έκπροσωποῦντες τὸ ήμισυ τουλάχιστον τοῦ καταβεβλημένου έταιρικῶν κεφαλαίου. Μη συντελεσθείσης ταυαύτης άπαρτίας ή Γεν. Συνέλευσις συνέρχεται ἐκ νέου έντός εἰκοσι (20) ήμερῶν ἀπὸ της χρονολογίας της μετακινήσεως συνεδριάσεως διά προσκήσεως δημοσιευομένης δώδεκα τουλάχιστον ήμερας συμπτῶνως πρὸς τὸ άρθρον 26 τοῦ παρόντος πρὸ της ήρισθείσης νέας συνεδριάσεως ὅποτε εὐρίσκαται ἐν άπαρτίῃ κατὰ τὴν επαναληπτικὴν τούτην συνεδρίασιν και συνεδριάσει ἐγκύριως ἐπὶ των θεμάτων ή άρχικῆς ήμερησίας διατάξεως, ὡς ενδηπόσει και εν εἰνα τὸ κατ' αὐτὴν έκπροσωποῦμένον εἰρημα αὐτοῦ καταβεβλημένου έταιρικῶν κεφαλαίου.

Άρθρον 29.

Ἡ Συνέλευσις προεδρευεται προσωρινῶς πρὸς τοῦ Προέδρου τοῦ Δ. Συμβουλίου, ή τοῦ άναπληρωτῶ αὐτοῦ και ἐνός ή δύο γραμματέων λαμβανουμένων ἐπ' αὐτοῦ ἐκ των παρόντων μετόχων μετὰ δὲ τὴν εξέλεξιν ὑπὸ των συνεβόντων τοῦ καταλόγου των δικαιουμένων νά μετάσχῃσι της συνελεύσεως, εκλέγει δι' ἀπολύτην πλειψηφίας των παρόντων μελῶν τὸν Πρόεδρον της, ὅστις εἰς ὃς εἶναι ή δύο γραμματεῖς ἐκ των παρισταμένων μετόχων ή των αντιπροσώπων των. Αν ἐπὶ έκλογῆς τούτος οὐδεὶς εἶλαχε της ἀπολύτου

της επί αναφορᾷ διαδικασίας ἀπὸ τὸν Πρόεδρον τῶν Πρωτοδικῶν τῆς περιφέρειας ἐν ἣ ἔδραται ἢ Ἐταιρεία τὸν διορισμὸν ἐνὸς ἢ πλείονων ἐλεγκτῶν εἰδικῶς διὰ τὸν ἔταξον ὠρισμένης πράξεως ἀρροίσης εἰς τὴν σύστασιν τῆς Ἐταιρείας, ἢ ἀλλῆς οἰκονομικῆς πράξεως κανονιστικῆς κατὰ τὴν λειτουργίαν αὐτῆς καὶ μὴ ἀπαροίσης πλὴν τῆς διατίσεως ἀπὸ τῆς χρονολογικῆς τῆς ἐγκρίσεως τοῦ ἰσολογισμοῦ τῆς χρήσεως καθ' ἣν ἐτελέσθη ἡ πράξις. Οἱ ἀποδέκτες δέον μέχρι τῆς ἀπορροίσεως ἐπὶ τῆς ἀτιθέσεως νὰ πρῆξουν κατατεθειμένως παρὰ τῶν Τμητῶν Περιφερειακῶν καὶ Δανείων ἢ παρὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος τῆς παρεργίσεως εἰς αὐτοὺς τὸ δικαίωμα πρὸς ὑπαβολὴν τῆς ἀτιθέσεως μεταξὺ ἡ αὐτοῖς δέον ὑποχρεωτικῶς νὰ ἐπιβλέπεται καὶ εἰς τὴν Ἐταιρείαν ὑπὸ τῶν ὑποβαλλόντων αὐτὴν. Ἡ δὲ ἀμειβὴ τῶν οὕτω διοριζομένων ἐταρτῶν ἰσχυομένη ἀπὸ τοῦ Προέδρου τῶν Πρωτοδικῶν καταβάλλεται ἐκ τοῦ Ἐταιρικοῦ Τμητῶν.

Ἄρθρον 30.

Προκειμένου νὰ ἀπορριθῆ ἡ Συνέλευσις περὶ ἐκλογῆς προσώπου ἢ περὶ προσωπικοῦ ζητήματος, ἢ ψήφισμα γίνεται μυστικῶς διὰ ψηφοδέλτιον. Ἐν περιπτώσει βεβαίωσης ἰσχυρῆς ἐπισημασθῆναι ἢ ψήφισμα. Καθ' οἷον δὲ πρὸς ψήφισμα ὁρίζονται ὑπὸ τοῦ Προέδρου εἰς τὸ δύο ψηφοδέλτια ἐκ τῶν κερτῶν μέλων ἐν τῷ μέλλῃ τῆς Συνελεύσεως εἶναι πλείονα τῶν ἐνέων, ἄλλως τὰ ψηφοδέλτια παραδίδονται εἰς τὸν Πρόεδρον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Ἀπορριθῆ ἰσολογισμοὶ δημοσίου κερδῶν. Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον.

Ἄρθρον 31.

Ἡ διαχείρισις λογίζεται ἐτησίαν ἀρχομένη ἀπὸ τῆς πρώτης Ἰανουαρίου καὶ λήγουσα τῆν τριακοστὴν πρώτην Δεκεμβρίου ἐκάστου ἔτους. Ἀλλὰ τῆ ἐνάξει τῆς λειτουργίας τῆς Ἐταιρείας καὶ εἰς τὸ τέλος ἐκάστης ἐταιρικῆς χρήσεως θέλει συντάσσεται γενικὴ ἀπογραφή τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ παθητικοῦ τῆς Ἐταιρείας. Καθ' ἐκάστην δ' ἐξαμηνίαν θέλει συντάσσεται συνοπτικὴ λογιστικὴ κατάσταση τῆς ἐνεργητικῆς θέσεως τῆς Ἐταιρείας. Εἰς τὸν προσδιορισμὸν τῆς ἀξίας τῆς ἐταιρικῆς περιουσίας θέλει τηρεῖσθαι ὁ κανὼν ὅτι ἐκ τῆς ἀρχικῆς ἀξίας τῶν ἐργαστασίων καὶ τῶν ἐν γένει ἐγκαταστάσεων τῆς Ἐταιρείας ἀφαιρεῖται κατ' ἔτος ποσοστὸν ἀνάλογον τῆς φρεσῆς λόγῳ ἀπορροίσεως ἐπὶ τῆς ἀξίας τῶν, εἰς τὴν Γενικὴν Συνέλευσιν τῶν μετόχων ἐπαρριεμένης τῆς ἀυξήσεως τῶν ἀπορροίσεων τούτων ὡς καὶ τοῦ καθυστεροῦ τῶν ἀπορροίσεων ἐπὶ τῶν λοιπῶν στοιχείων τῆς ἐταιρικῆς περιουσίας. Ἐπὶ τῇ βᾶσει τῆς ἀπογραφῆς καὶ τῶν κλεισθέντων λογισμῶν καθ' ἐκάστην ἐταιρικήν χρῆσιν συντάσσεται ὑπὸ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου ὁ ἐτήσιος ἰσολογισμὸς τῆς Ἐταιρείας ὁ ὁποῖος ὑποβάλλεται μετ' ἐπεξηγηματικῆς ἐκθέσεως ὑπὸ τοῦ Προέδρου εἰς τὴν Γενικὴν Συνέλευσιν τῶν μετόχων. Ὁ πρῶτος ἰσολογισμὸς τῆς Ἐταιρείας ἐξαιρετικῶς θὰ κλεισθῆ τὴν τριακοστὴν πρώτην Δεκεμβρίου ἐπιόντος ἔτους 1925, περιλαμβάνων ὁλόκληρον τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς Ἐταιρείας μέχρι τῆς ἡμέρας ταύτης. Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον δύναται ἐπίσης ὅπως ἐπὶ τῇ βᾶσει τῆς συντασσομένης συνοπτικῆς λογιστικῆς καταστάσεως περὶ τῆς ἐταιρικῆς περιουσίας τῆς πρώτης ἐξαμηνίας ἐκάστου ἔτους κανονίζῃ τὸ διανεμητέον εἰς τοὺς μετόχους προσωρινὸν μέρημα. Τὸ οὕτω διανεμητέον προσωρινὸν μέρημα δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ τὸ ἥμισυ τοῦ κατὰ τὴν λογιστικὴν κατάστασιν καθαρῶν κερδῶν, καταβάλλεται δὲ εἰς τοὺς μετόχους μετὰ εἰκόσιν ἡμέρας

ἀπὸ τῆς ὑποβολῆς εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐθνικῆς Οἰκονομίας καὶ τῆς δημοσιεύσεως διὰ τινος ἐκ τῶν ἐν Παρισίαι καὶ Ἀθῆναις ἐφημερίδων, τῆς λογιστικῆς ταύτης καταστάσεως. Ἀντίγραφον τοῦ ἐτήσιου ἰσολογισμοῦ τῆς Ἐταιρείας μετὰ τῶν ἐπ' αὐτοῦ ἐπιθέσεων τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου καὶ τῶν ἐλεγκτῶν ὡς καὶ ἐν τίτλοι τῶν Ἐφημερίδων ἐν αἷς ἐδημοσιεύθησαν αἰ προσκλήσεις, ὑποβάλλονται εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας εἰκόσιν (20) τοὺλάχιστον ἡμέρας πρὸ τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως, ἐν τῆς δ' εἰκόσι (20) ἡμέρας ἀπὸ τῆς ἐγκρίσεως αὐτοῦ ὑπὸ τῆς τακτικῆς Γενικῆς Συνελεύσεως ὑποβάλλεται ἀντίγραφον τοῦ ἐγκριθέντος ἰσολογισμοῦ μετ' ἀντιγράφου τῶν πρακτικῶν αὐτῆς εἰς τὸ αὐτὸ Ὑπουργεῖον τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας.

Ἄρθρον 35.

Τὰ καθῆκα ἢ κέρδη τῆς Ἐταιρείας μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν ἀπορροίσεων καὶ τῶν πάσης φύσεως δαπανῶν καὶ ἐξόδων τῶν βαρυνόντων ἐκάστην ἐταιρικήν χρῆσιν διανεμόνται ὡς εἴξει: πέντε ἕως εἰκόσι τοῖς ἐκατὸν κατ' ἀπόφασιν τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως τῶν μετόχων προαφαιροῦνται πρὸς σχηματισμὸν τακτικοῦ ἀποθεματικοῦ κεφαλαίου, ἐπὶ τοῖς ἐκτὸν 7 ο) ἐπὶ τοῦ καταβεβλημένου μετοχικοῦ κεφαλαίου πρὸς διανομὴν πρῶτον μερίσματος εἰς τοὺς μετόχους, ὅχι ἐν τοῖς ἐκτὸν 8 ο) ἐπὶ τοῦ ὑπολοίπου μέρους δι' ἀμειβὴν τῶν συμβούλων, τὸ δὲ ὑπόλοιπον διαιεματι κατὰ βούλησιν τῆς Γεν. Συνελεύσεως ἢ εἰς τοὺς μετόχους ὡς πρόσθετον μέρημα ἢ κρατεῖται μετὰφερόμενον εἰς τὴν νέαν χρῆσιν ἢ διατίθεται πρὸς δημοῦργίαν ἐκείνου ἀποθεματικοῦ.

Ἄρθρον 36.

Τὸ ἀποθεματικὸν κεφάλαιον συγκαίμενον ἐκ τοῦ ἀφαιροῦ τῶν ποσοτήτων τῶν προαφαιρεθεισῶν ἐκ τῶν κερδῶν πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ προηγουμένου ἄρθρου χρησιμεύουσι ταὶ ἀποκλειστικῶς πρὸς ἐξίσωσιν πρὸ πάσης διανομῆς μερίσματος τῆς μερίδος κερδῶν καὶ ζημιῶν. Ἡ πρὸς σχηματισμὸν τακτικοῦ ἀποθεματικοῦ κεφαλαίου κράτησις παύει νὰ ἦ υποχρεωτικὴ ὅταν τοῦτο φθῇ τὸ ὑπόλοιπον τῶν ἐν τρίτῳ 1)3 τοῦ καταβεβλημένου ἐταιρικοῦ κεφαλαίου, ἀλλὰ δύναται νὰ ἐξακολουθήσῃ ἐὰν ἡ Γεν. Συνέλευσις τῶν μετόχων ἀποφασίσῃ τοῦτο.

Ἄρθρον 37.

Ἡ πληρωμὴ τοῦ μερίσματος κρατεῖται καθ' ἡμέραν ἐνεχυρομένη ὑπὸ τοῦ Διοικ. Συμβουλίου μετὰ τὴν ἐγκρίσιν τοῦ ἐτήσιου Γεν. ἰσολογισμοῦ ὑπὸ τῆς Γεν. Συνελεύσεως ἀνευ πληρωμῆς οὐδενὸς τόκου διὰ τοὺς καθυστερήσαντας νὰ ζητήσῃ τὴν πληρωμὴν τῶν μερισμάτων μετόχων. Ἡ ἀπαίτησις περὶ πληρωμῆς μερίσματος παραγράφεται ὑπὲρ τῆς Ἐταιρείας μετὰ πενταετίαν ἀρ' ἢς κατέστη ἀπαιτητῆ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Σ΄.

Διάλυσις τῆς Ἐταιρείας.

Ἄρθρον 38.

Ἐὰν ἡ ἀξία τοῦ ἐνεργητικοῦ τῆς Ἐταιρείας κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ ἰσολογισμοῦ μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ παθητικοῦ εἶναι κατωτέρα τοῦ ἡμίσεως τοῦ καταβεβλημένου ἐταιρικοῦ κεφαλαίου τὸ Διοικ. Συμβούλιον ὑποχρεοῦται νὰ συγκαλέσῃ τὴν Γεν. Συνέλευσιν τῶν μετόχων ἵνα ἀποφανθῇ περὶ τῆς διελύσεως ἢ μὴ τῆς Ἐταιρείας. Ἐκτός τούτου ἡ Ἐταιρεία δύναται νὰ διαλυθῇ καὶ πρὸ τῆς παρελεύσεως τῆς προθεσμίας δι' ἀποφάσεως τῆς Γεν. Συνελεύσεως καμβανόμενης κατὰ

